GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

TÜRKİYE'DE ORTAOKUL MÜZİK DERSİNDE MAKAM ÖĞRETİMİNDE YAŞANILAN SORUNLAR VE BU SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE AKADEMİSYEN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER

Abidin Özpek

DOKTORA TEZİ

GÜZEL SANATLAR ANA BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

OCAK, 2025

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 1 (bir) yıl sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Abidin

Soyadı : Özpek

Bölümü : Müzik Eğitimi

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Türkiye'de Ortaokul Müzik Dersinde Makam Öğretiminde Yaşanılan Sorunlar ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Öğretmen ve Akademisyen Görüşlerinin Değerlendirilmesi ve Öneriler

İngilizce Adı : Problems Experienced in Teaching Maqam in Secondary School Music Lessons in Turkey and Evaluation of Teachers and Academicians Opinions on The Solution of These Problems And Suggestions

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Abidin Özpek

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Abidin Özpek tarafından hazırlanan "Türkiye'de Ortaokul Müzik Dersinde Makam Öğretiminde Yaşanılan Sorunlar ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Öğretmen ve Akademisyen Görüşlerinin Değerlendirilmesi ve Öneriler" adlı tez çalışması, aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Salih AKKAŞ
(Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi) .....

Başkan:
Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi .....

Üye:
Gazi Üniversitesi .....

Üye .....

Tez Savunma Tarihi:

Bu tezin Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Şaban ÇETİN ...
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın yeşermesinde ve şekillenmesinde büyük emeği olan ve bana her zaman tecrübesiyle katkı sağlayan değerli danışmanım ve büyüğüm Sayın Prof. Dr. Salih Akkaş'a; tez çalışmamın olgunlaşması sürecinde katkıda bulunan tez izleme komitesi üyesi değerli hocalarım Prof. Hamit Önal ve Doç. Dr. Sadettin Volkan Kopar'a; çalışmaya konu olan verilerin sınıflandırılması ve analizinde tecrübesi ve bilgisiyle yol gösteren değerli meslektaşım Dr. Öğr. Üy. Mesut Yıldırım'a, kardeşim Doç. Dr. Ahmet Turşucu'ya ve bu süreçte desteğini esirgemeyen değerli arkadaşım Mehmet Demirbilek'e; ülkemizin dört bir yanında fedakarca hizmet eden ve çalışmamızın öznesi olan öğretmen ve akademisyen hocalarıma; maddi manevi her an beni yalnız bırakmayan ve beni hep seven babam Mustafa Nalçacı'ya; dualarını benden esirgemeyen annem Cahide Özpek'e; varlığı yokluğu, başarıyı başarısızlığı, mutluluğu hüznü benimle yaşayan, çalışmama büyük emek veren ve pes ettiğimde beni cesaretlendiren eşim Keziban Fatma Özpek'e kalbi teşekkürlerimi sunarım.

TÜRKİYE'DE ORTAOKUL MÜZİK DERSİNDE MAKAM ÖĞRETİMİNDE YAŞANILAN SORUNLAR VE BU SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE AKADEMİSYEN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER

Doktora Tezi

Abidin Özpek

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÖZ

Türkiye'de ortaokul müzik dersinde yer alan makamsal kazanımların aktarılmasında yaşanan problemleri belirlemek ve bu sorunların çözümüne yönelik öneriler sunmak amaçlanmıştır. Betimsel yöntem kullanılarak durum tespiti yapılmaya çalışılmıştır. Araştırmaya veri sağlamak üzere yarı yapılandırılmış 15 görüşme sorusu, tesadüfi örnekleme yöntemiyle Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden 3'er ayrı il olmak üzere toplam 21 ilde ilköğretim ikinci kademede (5. 6. 7. 8. sınıflar) ve devlet okullarında 2023 – 2024 Eğitim Öğretim yılında görev yapmakta olan müzik öğretmenlerine ve müzik öğretmenliği alanında lisansüstü eğitim almış yedi akademisyene ZOOM vasıtasıyla uygulanmıştır. Yapılan görüşmelerden elde edilen veriler durum analizi yöntemiyle çözümlenerek metne dönüştürüldükten sonra kod ve tema ayrımına tabi tutulmuştur (metne dönüştürülen öğretmen ve akademisyen görüşmeleri ekler kısmında verilmiştir). Kod ve temalara ayrılan verilerin analizinin ardından sorunlar değerlendirilerek sorunlara çözüm önerisi sunulmuştur. Ayrıca araştırmada öğretmen ve akademisyenlerin makamsal çocuk şarkıları repertuarı oluşturma konusundaki tavsiyelerine de yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Makam, müzik, ortaokul, eğitim

Sayfa Adedi : xix+309

Danışman : Prof. Dr. Salih Akkaş

PROBLEMS EXPERIENCED IN TEACHING MAQAM IN SECONDARY SCHOOL MUSIC LESSONS IN TURKEY AND EVALUATION OF TEACHERS AND ACADEMICIANS OPINIONS ON THE SOLUTION OF THESE PROBLEMS AND SUGGESTIONS

(Ph.D Thesis)

Abidin Özpek

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the problems experienced in the transfer of maqams in the secondary school music course in Turkey and to offer suggestions for the solution of these problems. It was tried to determine the situation by using descriptive method. In order to provide data for the research, 15 semi-structured interview questions were applied to music teachers working in the second level of primary education (5th, 6th, 7th, 8th grades) and public schools in the 2023-2024 academic year in a total of 21 provinces, 3 provinces each from seven geographical regions of Turkey, and seven academicians who received postgraduate education in the field of music teaching through ZOOM. The data obtained from the interviews were analysed by content analysis method, and after being converted into text, they were subjected to code and theme separation (the transcribed teacher and academician interviews are given in the appendices). After analysing the data divided into

codes and themes, the problems were evaluated and solutions to the problems were proposed. In addition, the recommendations of teachers and academicians on creating a repertoire of maqamal children's songs were also included in the study.

Key Words : Maqam, music, secondary school, education

Page Number: xix+309

Supervisor : Prof. Dr. Salih Akkaş

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU ..... **i**
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI ..... **ii**
JÜRİ ONAY SAYFASI ..... **iii**
ÖZ ..... **v**
ABSTRACT ..... **vii**
İÇİNDEKİLER ..... **ix**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **xiv**
BÖLÜM I **1**
GİRİŞ **1**
1. 1. Problem Durumu **4**
1.1.1. Alt Problemler **5**
1.1.1.1. 2018 Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Durumu Nasıldır? ***5***
1.1.1.2. Öğretmen Görüşlerine Dair Alt Problemler ***5***
Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaşılan temel güçlükler ve nedenleri nelerdir? ***5***
Öğretmenlerin lisans sürecinde aldığı eğitim makam öğretimi için yeterli midir? ***5***
Öğretmenlerin makam öğretimi sürecinde benimsediği yaklaşımlar nelerdir? ***5***
Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik öneriler nelerdir? ***5***
1.1.1.3. Akademisyen Görüşlerine Dair Alt Problemler ***6***
Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaşılan temel güçlükler ve nedenleri için akademisyen görüşleri nelerdir? **6**

Öğretmenlerin lisans sürecinde aldığı makam öğretiminin yeterliliğine dair akademisyen görüşleri nelerdir? *6*
Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik akademisyen görüşleri nelerdir? *6*
1.1.1.4. Öğretmen ve Akademisyen Görüşlerinin Karşılaştırmalı Olarak Görünümü Nasıldır? *6*
Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaşılan temel güçlükler ve nedenleri için öğretmen ve akademisyen görüşleri nelerdir? *6*
Öğretmenlerin lisans sürecinde aldığı makam öğretiminin yeterliliğine dair öğretmen ve akademisyen görüşleri nelerdir? *6*
Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik öğretmen ve akademisyen görüşleri nelerdir? *6*
1.2. Araştırmanın Amacı **6**
1.3. Araştırmanın Önemi **7**
1.4. Sayıltılar **7**
1.5. Sınırlılıklar **8**
BÖLÜM II **9**
KURAMSAL ÇERÇEVE **9**
2.1. Müzik ve Müzik Eğitimi **9**
2.2. Türkiye'de Müzik Eğitimi **10**
2.3. 2018 Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Müzik Türleri **12**
2.3.1. Türk Müziği Türleri **13**
2.3.1.1. Türk Sanat Müziği *13*
2.3.1.2. Türk Halk Müziği *13*
2.3.1.3. Çok Sesli Türk Müziği *14*
2.3.1.4. Türk Pop Müziği *14*
2.3.1.5. Türk Tasavvuf Müziği *15*
2.3.2. Çok Sesli Batı Müziği **16**
2.4. 2018 Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programı **16**
2.4.1. Genel Yapısı **16**
2.4.2. Hedefleri **17**

2.5. Makam 17
2.6. Makam Öğretimi 18
2.7. İlgili Araştırmalar 20
BÖLÜM III 29
YÖNTEM 29
3.1. Araştırmanın Modeli 29
3.2. Çalışma Grubu 30
3.3. Verilerin Toplanması, Analizi ve Değerlendirilmesi 34
BÖLÜM IV 37
BULGULAR VE YORUM 37
4.1. 2018 Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programında Makamsal Kazanımların Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorum 37
4.1.1. 5. Sınıf Öğretim Programında Makamsal Kazanımların Durumu 37
4.1.2. 6. Sınıf Öğretim Programında Makamsal Kazanımların Durumu 42
4.1.3. 7. Sınıf Öğretim Programında Makamsal Kazanımların Durumu 45
4.1.4. 8. Sınıf Öğretim Programında Makamsal Kazanımların Durumu 49
4.2. Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorum 53
4.2.1. Ortaokul Müzik Dersi Makam Öğretiminde Karşılaşılan Öğretim Programı Kaynaklı Güçlüklerle İlgili Bulgular ve Yorum 53
4.2.2. Ortaokul Müzik Dersi Makam Öğretiminde Karşılaşılan Öğretmen Kaynaklı Güçlüklerle İlgili Bulgular ve Yorum 55
4.2.3. Ortaokul Müzik Dersi Makam Öğretiminde Karşılaşılan Öğrenci Kaynaklı Güçlüklerle İlgili Bulgular ve Yorum 56
4.2.4. Ortaokul Müzik Dersi Makam Öğretiminde Karşılaşılan Ders Kitapları Kaynaklı Güçlüklerle İlgili Bulgular ve Yorum 58
4.2.5. Ortaokul Müzik Dersi Makam Öğretiminde Karşılaşılan Okulun Fiziki Koşullarından Kaynaklı Güçlüklerle İlgili Bulgular ve Yorum 60
4.2.6. Ortaokul Müzik Dersi Makam Öğretiminde Karşılaşılan Lisans Döneminde Alınan Makam Eğitimi Kaynaklı Güçlüklerle İlgili Bulgular ve Yorum 61

4.2.7. Öğretmenlerin Makam Öğretiminde Kullandığı Yöntemler ile İlgili Bulgular ve Yorum.....64

4.2.8. Ortaokul Müzik Dersinde Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesiyle İlgili Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorum 68

4.3. Akademisyen Görüşleri.....86

4.3.1. Öğretmenlerin Lisans Sürecinde Aldığı Eğitimin Makam Öğretiminde Yeterliliği ile İlgili Akademisyen Görüşleri 86

4.3.2. Makam Öğretiminde Benimsenmesi Gereken Yaklaşımlar ile İlgili Akademisyen Görüşleri 87

4.3.3. Ortaokul Müzik Dersinde Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Akademisyen Görüşleri ile İlgili Bulgular ve Yorum ..90

4.4. Öğretmen ve Akademisyen Görüşlerinin Karşılaştırmalı Olarak Görünümü ...102

4.4.1. Öğretmenlerin Lisans Sürecinde Aldığı Eğitimin Makam Öğretiminde Yeterliliği ile İlgili Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri 103

4.4.2. Makam Öğretiminde Benimsenmesi Gereken Yaklaşımlar ile İlgili Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri 103

4.4.3. Ortaokul Müzik Dersinde Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri ile İlgili Bulgular ve Yorum 106

V. BÖLÜM 125

SONUÇ VE ÖNERİLER 125

5.1. Sonuçlar 125

5.1.1. 2018 Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programında Kazanımlara Dair Sonuçlar 125

5.1.2. Öğretmen Görüşlerine Dair Sonuçlar 125

5.1.3. Akademisyen Görüşlerine Dair Sonuçlar 128

5.2. Öneriler 130

5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler 130

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler 132

KAYNAKLAR 133

EKLER 139

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. *Öğretmenlere İlişkin Demografik Bulgular I* 30

Tablo 2. *Öğretmenlere İlişki*n *Demografik Bulgular II* 31

Tablo 3. *Akademisyenlere İlişkin Demografik Bulgular* 33

Tablo 4. *5. Sınıf Müzik Dersi "Dinleme – Söyleme" Öğrenme Alanı Kazanımları* 38

Tablo 5. *5. Sınıf Müzik Dersi "Müziksel Algı ve Bilgilenme" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu* 39

Tablo 6. *5. Sınıf Müzik Dersi "Müziksel Yaratıcılık" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu* 40

Tablo 7. *5. Sınıf Müzik Dersi "Müzik Kültürü" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu* 41

Tablo 8. *6. Sınıf Müzik Dersi "Dinleme – Söyleme" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu* 42

Tablo 9. *6. Sınıf Müzik Dersi "Müziksel Algı ve Bilgilenme" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu* 43

Tablo 10. *6. Sınıf Müzik Dersi "Müziksel Yaratıcılık" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu* 43

Tablo 11. *6. Sınıf Müzik Dersi "Müzik Kültürü" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu* 44

Tablo 12. *7. Sınıf Müzik Dersi "Dinleme – Söyleme" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu* 45

Tablo 13. *7. Sınıf Müzik Dersi "Müziksel Algı ve Bilgilenme" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu* 46
Tablo 14. *7. Sınıf Müzik Dersi "Müziksel Yaratıcılık" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu* 47
Tablo 15. *7. Sınıf Müzik Dersi "Müzik Kültürü" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu* 48
Tablo 16. *8. Sınıf Müzik Dersi "Dinleme – Söyleme" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu* 49
Tablo 17. *8. Sınıf Müzik Dersi "Müziksel Algı ve Bilgilenme" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu* 50
Tablo 18. *8. Sınıf Müzik Dersi "Müziksel Yaratıcılık" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu* 51
Tablo 19. *8. Sınıf Müzik Dersi "Müzik Kültürü" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu* 51
Tablo 20. *Türk Müziği Ögeleri İle İlgili Olan ve Olmayan Kazanımların Sınıflara Ve Öğrenme Alanlarına Göre Dağılımı* 52
Tablo 21. *Makam Öğretiminde Karşılaşılan Öğretim Programı Kaynaklı Güçlükler* 54
Tablo 22. *Makam Öğretiminde Karşılaşılan Öğretmen Kaynaklı Güçlükler* 55
Tablo 23. *Makam Öğretiminde Karşılaşılan Öğrenci Kaynaklı Güçlükler* 57
Tablo 24. *Makam Öğretiminde Karşılaşılan Ders Kitapları Kaynaklı Güçlükler* 59
Tablo 25. *Makam Öğretiminde Karşılaşılan Okulun Fiziki Koşullarından Kaynaklı Güçlükler* 61
Tablo 26. *Lisans Döneminde Alınan Makamsal Eğitimin Yeterlilik Durumu* 62
Tablo 27. *Lisans Sürecinde Alınan Eğitim Yetersiz Bulan Katılımcıların Mezun Olduğu Bölümler* 62
Tablo 28. *Lisans Sürecinde Alınan Eğitim Yeterli Bulan Katılımcıların Mezun Olduğu Bölümler* 63

Tablo 29. *Lisans Sürecinde Alınan Eğitimin Yeterliliğinin Bölümlerle İlişki Tablosu*.....63
Tablo 30. *Öğretmenlerin Makam Öğretiminde Kullandığı Yöntemler*.....64
Tablo 31. *Öğretmenlerin Makam Öğretiminde Kullandığı Teknikler*.....66
Tablo 32. *Öğretmenlerin Makam Öğretiminde Kullandığı Öğretim Materyalleri*.....67
Tablo 33. *5. Sınıf Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri*.....69
Tablo 34. *6. Sınıf Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri*.....70
Tablo 35. *7. Sınıf Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri*.....73
Tablo 36. *8. Sınıf Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri*.....74
Tablo 37. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Dönem Sayısına İlişkin Öğretmen Görüşleri*.....76
Tablo 38. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Haftalık Ders Saatine İlişkin Öğretmen Görüşleri*.....77
Tablo 39. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Makamsal Kazanımlara İlişkin Öğretmen Görüşleri*.....79
Tablo 40. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Dersin İçeriğine İlişkin Öğretmen Görüşleri*.....80
Tablo 41. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Ses Genişliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri*.....81
Tablo 42. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Güfteye İlişkin Öğretmen Görüşleri*.....82
Tablo 43. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Forma İlişkin Öğretmen Görüşleri*.....84

Tablo 44. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Usule İlişkin Öğretmen Görüşleri* 85
Tablo 45. *Öğretmenlerin Lisans Döneminde Aldığı Makamsal Eğitimin Yeterliliğine İlişkin Akademisyen Görüşleri* 87
Tablo 46. *Makam Öğretiminde Kullanılacak Yöntemlere İlişkin Akademisyen Görüşleri* 87
Tablo 47. *Makam Öğretiminde Kullanılacak Tekniklere İlişkin Akademisyen Görüşleri* 89
Tablo 48. *Makam Öğretiminde Kullanılacak Öğretim Materyallerine İlişkin Akademisyen Görüşleri* 90
Tablo 49. *5. Sınıf Makam Öğretiminin Daha Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Akademisyen Görüşleri* 91
Tablo 50. *6. Sınıf Makam Öğretiminin Daha Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Akademisyen Görüşleri* 92
Tablo 51. *7. Sınıf Makam Öğretiminin Daha Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Akademisyen Görüşleri* 93
Tablo 52. *8. Sınıf Makam Öğretiminin Daha Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Akademisyen Görüşleri* 94
Tablo 53. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Dönem Sayısına İlişkin Akademisyen Görüşleri* 95
Tablo 54. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Haftalık Ders Saatine İlişkin Akademisyen Görüşleri* 96
Tablo 55. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Makamsal Kazanımlara İlişkin Akademisyen Görüşleri* 97
Tablo 56. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Ses Genişliğine Dair Akademisyen Görüşleri* 98

Tablo 57. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Güfteye Dair Akademisyen Görüşleri* 99
Tablo 58. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Tür/Forma Dair Akademisyen Görüşleri* 100
Tablo 59. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Usule Dair Akademisyen Görüşleri* 102
Tablo 60. *Öğretmenlerin Lisans Döneminde Aldığı Makamsal Eğitimin Yeterliliğine İlişkin Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri* 103
Tablo 61. *Makam Öğretiminde Kullanılacak Yöntemlere İlişkin Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri* 104
Tablo 62. *Makam Öğretiminde Kullanılacak Tekniklere İlişkin Akademisyen Görüşleri* 104
Tablo 63. *Makam Öğretiminde Kullanılacak Öğretim Materyallerine İlişkin Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri* 105
Tablo 64. *5. Sınıf Makam Öğretiminin Daha Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri* 106
Tablo 65. *6. Sınıf Makam Öğretiminin Daha Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri* 107
Tablo 66. *7. Sınıf Makam Öğretiminin Daha Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri* 109
Tablo 67. *8. Sınıf Makam Öğretiminin Daha Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri* 110
Tablo 68. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Dönem Sayısına İlişkin Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri* 111
Tablo 69. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Haftalık Ders Saatine İlişkin Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri* 112

Tablo 70. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Makamsal Kazanımlara İlişkin Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri* 113
Tablo 71. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Ses Genişliğine Dair Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri* 114
Tablo 72. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Güfteye Dair Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri* 115
Tablo 73. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Forma Dair Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri* 116
Tablo 74. *Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Usule Dair Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri* 117
Tablo 75. *Öğretmen ve Akademisyenlerin Kategorilerde Belirttiği İçerik ve Anlamca Birbirine Yakın Kodların Karşılaştırmalı Olarak Görünümü* 118

BÖLÜM I

GİRİŞ

Toplumlar kendisini oluşturan halkın yaşantılarını hafızalarına kaydederler. Halkın yaşamında ortaya çıkan, olumlu olduğu düşünülen ve halk tarafından ortak kabul gören durumlar türlü şekillerde geleceğe aktarılır. Bu sayede toplumun geçmişiyle geleceği arasında sıkı bir bağ kurulur ve topluma ait özellikler korunmuş olur. Bu özelliklere kültür demek yanlış olmaz. Türk Dil Kurumu (TDK) kültürü "tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü; hars, ekin:" şeklinde tanımlamıştır (https://sozluk.gov.tr/).

Kültürün aktarım araçlarından biriside müziktir. Müzik toplumun kültürünü yansıtır ve kültürü hakkında bilgi verir. Kültür bireylere müzik vasıtasıyla istemli ve istemsiz olarak yerleşir. Kültürün istemsiz bir şekilde yerleşmesi gündelik hayatta karşılaşılan müzik formlarıyla mümkün olur. Kültürün istemli olarak kazanılmasının eğitimle mümkün olabileceğini söyleyebiliriz. Ertürk eğitimi "… bireyin kendi isteğiyle davranışlarında değişim meydana getirme sürecidir" şeklinde tanımlar (Ertürk, 1972, s. 12).

*"*Eğitim, insanların tümüyle ilişkisi olan, tarihsel süreçlerin her döneminde topluma faydalı olmayı ve faydalı bireylerin yetişmesini hedefleyen bir alandır. Örgün ve yaygın eğitimin programları ve uygulama alanı olan eğitim kurumları bu amaçlar doğrultusunda çalışmalarını devam ettirmektedirler*"* (Kılınç, 2015, s. 29). Eğitim ihtiyacı çeşitli bilim

dallarında ortaya çıkmış ve bunun sonucu olarak çeşitlenmiştir. Eğitim verilen disiplinlerden birisi de müziktir. Geleneksel müzik eğitiminin temelleri geleneğin aktarımı üzerine kurulmuştur.

"Yakın tarihimizde geleneksel müziğimizin öğretilmesi ve aktarılması meşk denilen teknikle mümkün olabiliyordu. Meşkle öğrenciler hem ses hem çalgı eğitimlerini gerçekleştirirken bir yandan da eser dağarcığı edinebiliyorlardı. Müzik geleneğimizde meşk, kuşakları kültür birbirine bağlamış ve repertuvarımızın günümüze intikalini sağlamıştır" (Behar, 2006, s. 10). Nota yazısının kullanılmaya başlanmasıyla meşk yöntemi daha az kullanılır hale gelmiş, müzik öğretimi sadece işitsel kurallarla icra edilmeyip nota yoluyla bir program dahilinde verilmeye başlanmıştır. Uçan (2018) müzik ve müzik eğitimini şu şekilde tanımlamıştır:

> *Müzik, profesyonel ya da amatör olsun tüm insanlığın duygularını, hissettiklerini notalara döktüğü ve seslendirerek ifade ettiği, işitsel olmaktan daha ziyade duygusallık içeren bir sanattır. Müzik, az ya da çok, hayatımızın her alanında bize eşlik etmektedir. Aslında, insanlığın müzikle olan ilişkisi anne karnında iken başlamaktadır ve doğum ile birebir temas haline geçilmektedir. Anne karnında geçirdiği sürede, annesinin sesine aşina hale gelir, hatta huzursuzluk durumunda bebeklerin anne kucağında sakinleştiklerine hemen herkes şahit olmuştur. Bebeğin alıştığı, aşina olduğu ritimler kendisine güven vermekte ve tanıdık duygusal lezzetler içerdiği için huzurlu olmasında etki göstermektedir. Yalnızca bedensel ritimler değil, aynı zamanda anne karnında iken bebeğin farkında olmadan işittiği şarkılar, annesi tarafından tekrar edildiğinde rahatlamasına ve huzurlu olmasına yardımcı olmaktadır. Anne karnında başlayan ritim ve müzik ilişkisi doğum ile mahallesinde arkadaşlarıyla oynadığı oyunlarla, ritim tutmalarla, mırıldanmalarla devam eder ve müziksel davranışları doğaçlama olarak öğrenmeye devam eder. Çevresini oluşturan ailesi, arkadaşları veya örnek aldığı kişilerin müzik seçimleri, çocukların müzik tercihlerinin şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Okul çağına gelene kadar yaşanılan dönemde, çocukların edindiği müzikal edinimleri ilk olarak okul öncesi eğitim kurumlarında veya ilkokulda başlamaktadır. Bu anlamda, müzik eğitiminin üç ana başlık altında incelenebileceğini belirtmek doğru olacaktır. Farklı seviyelerde eğitim veren okullarda müfredata tabi olarak alınan müzikal eğitim; genel müzik eğitimi, kişisel hobi (zevk) olarak alınacak eğitimler ve bir kurs programına dahil olarak alınan müzikal eğitimler amatör müzik eğitimi; edinilen eğitim bilgilerini veya amatör kazanımları bir mesleğe dönüştürmek ve geliştirmek için güzel sanatlar lisesinde, güzel sanatlar fakültesi, konservatuvar ve eğitim fakültelerinin müzik bölümlerinden alınan eğitimlere ise mesleki eğitim denilmektedir* (Uçan, 2018, s. 3).

Müzik eğitiminin toplumdaki rolü, amaçları ve disiplinler arası birleştiriciliği (MEB.) tarafından şu şekilde açıklanmıştır:

> *Müzik ve müzik eğitim için yapılan açıklamalar ve programlamaların genel maksadı müziğin kişisel, toplumsal, kültürel, sosyal ve siyasal olmak üzere oldukça çeşitli işlevlerinin olmasıdır. Farklı işlevlerin olması, hepsi için aynı doğrultuda bir eğitim programın geliştirilmesini zorlaştırmaktadır. Burada bahsedilen işlevlerin, anlamlı bir şekilde hayata geçirilmesi ise eğitim programının işlevselliği sayesinde sağlanmaktadır. Müzik eğitimi alan bireylerde, kendini tanıma, etkili bir şekilde kendini anlatma, ikili ilişki kurarken rahat ve kendine güvenme özellikleri öne çıkmaktadır. Bireysel edinimlere ek olarak da, müzik eğitimi alan kişilerde toplumsal ve milli değerlere, manevi duygulara saygı duyma ve değer verme özellikleri kazanırlar. Milli ve manevi değerlerini milletlerarası ortamlarda etkili bir şekilde temsil etmek, diğer ulusların değerlerine de saygı duymak gibi önemli kişisel gelişmişlik seviyelerine ulaşmış olurlar. Bu şekilde aldığı müzik eğitimi ile kendi bilişsel düzeylerini üst seviyelere taşımış bireylerin, gelecek nesilleri yetiştirilmesinde rol alacağını da göz önünde bulundursak eğer, müzik ve sanat eğitiminin ne kadar ciddi ve kritik değerler olduğunu anlamak kolaylaşacaktır. Genel müzik eğitimindeki amaçlardan biri geçmişten günümüze müziksel anlamdaki kültürel dokunun çocuklara kazandırılması, öğretilmesi ve çocuklara bir kültür birikimi yaşatılmasıdır* (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018, s.3).

"Ülkemizde müzik eğitimi, Anadolu'ya Türkiye denilmeye başlandığı yaklaşık bin yıl öncesinden günümüze doğru Selçuklu, Osmanlı ve cumhuriyet dönemleri halinde kesintisiz süregelen bir tarihsel akış izler" (Uçan, 2005 s. 288).

Müzik eğitimine dair Uçan'ın görüşleri şu şekildedir:

> *Selçuklu döneminde eğitim sistemi genel olarak din temelli olmaktaydı. Bu sistemde müzik eğitimi, geleneksel askeri müzik eğitim müesseseleri haricinde daha ziyade dinsel, dolaylı ve görenekseldi. Bu dönemde eğitim sisteminde gerek genel gerekse özengen aynı zamanda da mesleki müzik eğitimi faaliyetlerine yer verilmekteydi. Genel müzik eğitimi sıbyan okulları ve medreselerde, amatör müzik eğitimi ise bazı tekkelerle saraylarda, mesleğe yönelik müzik eğitimi ise tabılhaneler, tekkelerin yanı sıra, bazı medreselerin ilgili bölümlerinde gerçekleştirilmekteydi* (Uçan, 1990, s.12).

Osmanlı döneminde ise eğitim sistemi ilk ve orta aşamalarda, birtakım özel durumlar haricinde genellikle din temelli bir sistem özelliğine sahipti. Eğitimin son aşamasında ise modern bir eğitim/öğretim sistemiyle birlikte ikili bir sistem görünümü taşımaktaydı. Bu açıdan Osmanlılar dönemi, geleneksel eğitim sisteminde yer alan müziksel eğitimi, geleneksel askeri müzik eğitim kuruluşlarıyla saray içi müzik öğretim bölümleri haricinde daha ziyade dinsel, dolaylı ve geleneksel bir yapıya sahip iken, sonraları ilâve edilen yeni sistemde daha çok dünyasal, dolaysız ve modern görünüme sahipti. Her iki eğitim sistemi kapsamında gerek genel gerekse amatör,

aynı zamanda da mesleki müzik öğretim tekniklerine yer verilmekteydi. Geleneksel eğitim düzeninde genel müzik öğretimi, bazı tekkeler, koro grupları ile son dönemlerde belirli derneklerde; mesleğe ilişkin müzik eğitimi ise mehterhanelerle Enderun müesseselerinin konservatuar işlevine sahip bölümleri ile darül huffuz ve darül kurralarda, bazı tekkeler ve zaviyelerde verilmekteydi. Modern eğitim sistemi kapsamında ise genel müzik eğitimi, rüştiyelerle kız/erkek öğretmen okulları, bazı ilkokullarda; amatör müzik eğitimi ise bazı müzik kursları, müzik dershaneleri ile bazı koro gruplarında; mesleki müzik eğitimi ise Muzıka-yı Hümayun, Darül Elhan ve bazı seslendirme gruplarının yanı sıra, özel müzik derslerinde yapılmaktaydı. Bunun yanı sıra, yurt dışına müzik eğitimi için öğrenci gönderme durumu da söz konusuydu (Uçan, 1983, s.6).

Cumhuriyet dönemine dair Şahin ve Duman'ın görüşleri şu şekildedir:

Cumhuriyet'in ilânıyla birlikte müzik sanatı alanında gerçekleştirilen yoğun çalışmalar ve bu doğrultuda oluşturulan müesseseleşme dikkat çekmektedir. Bu dönem Türkiye'si yeni kurulan ve yeterli varlığa sahip olmamakla birlikte, müzik alanının öncelikli bir yere sahip olması ve yenilikler getirilmesi ve müziğe bilimsel anlayış ihtiyacı da müziğe verilen önemin bir işaretidir. Bu dönemde müzik eğitimi, ses, çalgı ve eğitim temeline oturtulmuştur. Müzik dersi, öğrencinin anlayabilme, anlatabilme, algılayabilme, kavrayabilme ve yaratabilme gücünü geliştirme amaçlıdır. Müzik eğitimi ile öğrencinin, müzik niteliği ve kalitesini ayırt etme yeterliliğine ulaşması amaçlanmış ve hedeflere ne kadar ulaşılabildiği ise bilim ve sanat çevreleri tarafından tartışılarak değerlendirilmiştir (Şahin ve Duman, 2008, s.263).

Modern eğitime dair Uçan görüşlerini şu şekilde belirtmiştir:

Modern eğitim sisteminde ise müzik eğitim ve öğretimi, arka arkaya gerçekleştirilen köklü aşamaların yanı sıra, uygulanan yasal düzenlemelerle genel, özengen/amatör ve mesleki düzeylerde tümüyle dünyasal, dolaysız ve modern bir niteliğe sahip olmuştur. Bu dönemde başlatılmış olan ve günümüze dek sürdürülen çok yönlü, kararlı ve kapsamlı çalışmalar neticesinde güçlenerek ülkenin her tarafına kadar yayılan çağdaş eğitim sistemi içinde genel, özengen aynı zamanda da mesleki müzik öğretim faaliyetleri büyük ölçüde kurumlaşmıştır (Uçan, 1983b, s.8).

1. 1. Problem Durumu

Yapılan açıklama ve tanımlara bakıldığında geleneksel müziğimizin gelecek nesillere aktarılmasında önemli görevlerden birisi de genel müzik eğitimine düşmektedir. Genel müzik eğitimi hakkında verilen bilgiler ışığında ortaokul kademesi müzik derslerinde

makamsal kazanımların aktarılmasında sorunların olup olmadığı, varsa bu sorunların neden kaynaklandığını araştırmak ve öneriler sunmak araştırmanın çıkış noktasını oluşturmuştur. Buna göre araştırmanın problem cümlesi ve alt problemleri şu şekilde oluşmuştur:

Araştırmanın problem cümlesi "Türkiye'de ortaokul müzik dersinde makam öğretiminde yaşanılan sorunlar ve bu sorunların çözümüne ilişkin öğretmen ve akademisyen görüşleri nelerdir" olarak belirlenmiştir.

1.1.1. Alt Problemler

1.1.1.1. 2018 Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Durumu Nasıldır?

1.1.1.2.Öğretmen Görüşlerine Dair Alt Problemler

Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaşılan temel güçlükler ve nedenleri nelerdir?

Öğretmenlerin lisans sürecinde aldığı eğitim makam öğretimi için yeterli midir?

Öğretmenlerin makam öğretimi sürecinde benimsediği yaklaşımlar nelerdir?

Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik öneriler nelerdir?

1.1.1.3. Akademisyen Görüşlerine Dair Alt Problemler

Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaşılan temel güçlükler ve nedenleri için akademisyen görüşleri nelerdir?

Öğretmenlerin lisans sürecinde aldığı makam öğretiminin yeterliliğine dair akademisyen görüşleri nelerdir?

Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik akademisyen görüşleri nelerdir?

1.1.1.4. Öğretmen ve Akademisyen Görüşlerinin Karşılaştırmalı Olarak Görünümü Nasıldır?

Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaşılan temel güçlükler ve nedenleri için öğretmen ve akademisyen görüşleri nelerdir?

Öğretmenlerin lisans sürecinde aldığı makam öğretiminin yeterliliğine dair öğretmen ve akademisyen görüşleri nelerdir?

Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik öğretmen ve akademisyen görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Her araştırma bir amaca yönelik yapılır. Araştırmaların amaçlarıyla ilgili çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Walker'a göre:

> *... araştırmalar temel olarak elde edilmek istenen bilgilerin türüne göre üç amaca yönelik olabilir. Belirtilen bu üç amaç sosyal olgu veya vakaları açıklama, betimleme ve keşfetmedir. Açıklayıcı araştırmalar değişkenler arasında varsayılan bağları test etmek amacıyla yapılan araştırmalardır. Betimleyici araştırmalarda amaç belirli açılardan araştırma evreninin nitelikleri ile ilgili bilgi toplamak, olayı, kişi veya durumları doğru ve tam olarak betimleyebilmektir. Keşfedici araştırmalar ise araştırma konusu ile ilgili neler olup bittiğini anlamak sonradan yapılacak detaylı araştırmalar için gerekli ön bilgiyi toplama hedefine yöneliktir. Araştırmalar için birden fazla amaç olabilir; fakat bu amaçlardan biri diğerinden daha baskın olabilir* (Walker, 1993, s.2).

Bu araştırma, 2018 Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programında yer alan makamsal kazanımların aktarılmasında yaşanılan sorunları tespit etmeyi ve bu sorunlara öğretmenler ve alanında uzman akademisyenlerden alınan görüşlere göre öneriler sunmayı amaçlamaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma;

1. Türkiye'deki müzik eğitim programında makamsal unsurların artırılması konusunda katkı sağlayacağından ve müziğimizin geleneksel gelişimine katkıda bulunacağından,
2. Daha önce alanda yapılan çalışmalarda dikkat çekilen sorunlara çözüm bulmaya çalışacağından,
3. Daha sonra yapılacak çalışmalara ışık tutacağından önemlidir.

1.4. Sayıltılar

1. Yazılı kaynaklardan elde edilen verilerin yeterli ve güvenilir olduğu,
2. Araştırma yönteminin, araştırmanın konusuna, amacına ve problemin çözümüne uygun olduğu,
3. Araştırmada elde edilen verilerin gerçeği yansıtacak nitelikte olduğu varsayılmıştır.
4. Araştırmada görüşlerine başvurulan öğretmen ve akademisyenler Türkiye'yi temsil edecek sayı ve niteliktedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. 2018 yılı 5, 6, 7, ve 8. sınıf müzik dersi öğretim programında yer alan makam ve makamsal kazanımlarla,
2. Araştırmaya katılan öğretmen ve akademisyenlerin görüşleri ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Müzik ve Müzik Eğitimi

Müzik eğitimi ile ilgili Türkiye'de benzer tanımlar ve açıklamalar yapılmıştır. Bunlardan bazıları aşağıda verilmiştir:

Tanrıkorur, müziği "müzik, melodi, ritm ve armoni bakımından ele alınan sesler bilimi." tanımlamıştır" (Tanrıkorur, 1998, s.16). Bu bilim iletişim ve bireyi toplumun bir parçası yapma vasıflarının yanı sıra kültürel bir aktarım aracı olarak da öne çıkar. Kültür, toplumun sosyo-kültürel özelliklerini barındıran karakutusudur ve müzik onun en önemli parçalarından biri olarak gösterilebilir.

"Toplumun önemli bir parçası olan müziğin, eğitim aşamaları tanımlanmadan önce, eğitim için genel bir tanım yapmak doğru olacaktır. Çeşitli kaynaklar ve çalışmacılar tarafından farklı tanımlamalar yapılmıştır. Örneğin, eğitim tanımları felsefi görüşlere göre değişmektedir. İdealizme göre eğitim, "İnsanın bilinçli ve özgürce Allah'a ulaşmak için sürdürdüğü biteviye çabalardır". Realizm'e göre eğitim, "Yeni kuşaklara kültürel mirası aktararak, onları topluma uyuma hazırlama sürecidir". Pragmatizm'e göre eğitim, "Kişiyi yaşantılarını inşa yoluyla yeniden yetiştirme sürecidir" (Çakır ve Karakelle, 2023, s. 296). "Marksizm'e göre eğitim, "İnsanı çok yönlü eğitme, doğayı denetleyerek onu değiştirecek ve üretimde bulunacak biçimde yetiştirme sürecidir." Naturalizm'e göre eğitim, "Kişinin doğal olgunlaşmasını artırma ve onun bu özelliğini göstermesini sağlama işidir" (Sönmez,

1994, s. 1). “Belli bir amaç doğrultusunda bireyleri yetiştirme sürecine eğitim denir” (Artut, 2006, s. 118). Bir bireyin toplum içinde daha tanınır hale gelebilmesi, bilgi ve görgü kazanabilmesi ise eğitim sayesinde gerçekleşir ve eğitim bireyin topluma uyum sağlaması için gereklidir. Müzik eğitimi üzerine yapılan çalışmalar neticesinde ortaya çıkmış birkaç farklı tanımlama bulunmaktadır. Bunlara birkaç örnek vermek istersek; müzik eğitimi, pek çok öğretim alanı tarafından çevrelenen (müzik tarihi, müzik teorisi, çalgısal yeterlilik, şarkı söyleme ve genel müzik becerileri gibi) bir eğitim-öğretim alanıdır. Müzik eğitimi, müziğin öğrenildiği ve öğretildiği bir çalışma alanıdır.

Uçan’a göre;

> *Müzik eğitimi, temelde, bir müzikal davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış geliştirme sürecidir. Bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin kendi müziksel yaşantısı temel alınır, bu temelden yola çıkılarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir* (Uçan, 1997, s.6).

Ayrıca Uçan;

> *Genel, özengen ve mesleksel olarak nitelendirilen üç ana amaca ve üç ana kitleye yönelik olarak tasarlanıp gerçekleştirilir. Bu üç ana amaç ve kitleden daha çok hangisine yönelik ise ona uygun bir nitelik kazanır. Buna göre müzik eğitimi “genel müzik eğitimi”, “özengen müzik eğitimi” ve Mesleksel müzik eğitimi*

olmak üzere üç ayrı boyutta olduğunu belirtmektedir (Uçan, 2005, s.13).

2.2. Türkiye’de Müzik Eğitimi

Türkiye'nin en önemli değişim süreci cumhuriyetin kuruluşuyla başlamış ve bu değişimle birlikte hızlı bir gelişme süreci başlamıştır. Cumhuriyetin başarıları toplumun geleceğini belirleyen eğitim alanında ve toplumun her alanında belirgin bir şekilde görülmektedir. Daha önceki dönemlerdeki müzik eğitimi deneyimleri ve bunlardan edinilen deneyimler, cumhuriyet dönemindeki değişimin habercisiydi. Osmanlı'da müzik eğitimi Cumhuriyetin ilanıyla birlikte farklı ve yeni bir içerik kazanmıştır.

“Osmanlı döneminde sağlanan birikimlerle ve batılılaşma hareketlerinin sonuçları ile Cumhuriyet dönemi müzik eğitimine giriş yapılmıştır” (Uçan, 1989, s.14). Osmanlı döneminde sağlanan birikimlerden kasıt olarak, müzik eğitimine kazandırılmış olan dünyevi ve son dönemde kazanılan modern eğitim yaklaşımlarıdır.

"Erken cumhuriyet döneminde müzik eğitimi Osmanlı döneminde edinilen bilgilere dayansa da aslında Gökalp'in ve özellikle Atatürk'ün görüş ve fikirlerine dayanmakta, desteklenmekte ve yönlendirilmekteydi” (Uçan, 1989, s.15). Osmanlı döneminin son yıllarında müzik ve müzik eğitiminde Batılı unsurların devreye sokulması, Ziya Gökalp'in milli müzik anlayışı ve cumhuriyetin modernleşme politikasıyla pekişmiştir.

Eğitim dönemi boyunca, müzik eğitiminin üç temel direği ses, çalgı ve müzik eğitimidir. Müzik derslerinin amacı ise öğrencilerin anlama, ifade etme ve yaratma becerilerini geliştirmektir. Ders boyunca müzik eğitimi yoluyla öğrencilere müziğin özünü ve niteliğini ayırt etme yeteneğinin kazandırılması amaçlanmış ve bu hedeflerin sanat eğitimi çerçevesinde hayata geçirilmesi sürekli olarak müzik eğitiminin temelini oluşturmuştur. Örgün eğitim kurumlarında müzik eğitimi, 1924-1930'da "Musiki" dersi, 1930'dan sonra ise "Müzik" dersi olarak verilmeye başlandı. 1948 yılına kadar sadece büyük şehirlerdeki ilk ve orta okul programlarında verilen müzik dersleri, bu tarihten sonra köy ilkokullarında da okutulmaya başlanmıştır. Dolayısı ile 1948 yılı, şehir ve köy okullarındaki programlar arası ayrımın ortadan kaldırılmasının yaşandığı dönemin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Öte yandan müzik eğitimi, cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren temel eğitimin ikinci kademesini oluşturan spor salonlarında zorunlu ders olarak yer almaya başlamıştır. Bu süreçte; ortaöğretim müzik eğitiminin, müzik öğretmenleri tarafından verilmesi planlanmıştır ve zorunlu ders olarak okutulmuştur. Bunun tersi olarak da cumhuriyet döneminde verilen lise eğitimi programlarında müzik derslerine müfredatta yer verilmemiştir. Lise müfredatında müzik dersi ilk kez 1952 yılında yer almış ve okutulmaya başlanmış, 1974-1978 yıllarında seçmeli ders, 1978 yılında ise yeniden zorunlu seçmeli ders haline getirilmiştir.

Türkiye'de müzik eğitimi, zorunlu, amatör, profesyonel ve müzik eğitimi verecek bireylerin yetiştirilmesi başlıkları altında devam edegelen bir süreç olarak yaşanmaktadır. Müzik eğitiminin yaygın olarak uygulanması ile, bireylerin inşası ve toplumsal kültür seviyesinin temelden yükseltilmesi hedeflenmiştir.

Ülkemizde müzik eğitimi, cumhuriyet ilanından sonra en büyük devrimini yaşamış ve şekillenmiştir. Bu süreçte, müzik eğitiminde uygulanna müfredat programları sık aralıklarla değişme uğramıştır. Bu değişim süreçlerinde, zaman zaman müzik dersinin müfredattan çıkarıldığı dönemler, seçmeli ders olarak okutulduğu dönemler yaşanmıştır. Müfredatta bulunduğu veya seçmeli olarak okutulduğu dönemlerde ise Türk Müziği dersleri verilmemiştir. Sadece birkaç halk türkülerinden oluşan örnekler dikkate alınmıştır. Müzik derslerinde Türk Müziği ifadesi ise ilk olarak 1986 yılında kullanılmaya başlanmıştır. Bu sayede Türk Müziğinin korunması, Türk Kültürünün uluslararası alanlarda yerini alması ve hak ettiği değeri kazanması hedeflenmiştir.

2.3. 2018 Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Müzik Türleri

Toplumların köklerine dair bilgilere gelenekler yoluyla ulaşıldığını söylemek yanlış olmaz. Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde gelenek kelimesi "bir toplumda, bir toplulukta eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen, yaptırım gücü olan kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgi, töre ve davranışlar; anane, örf, tradisyon:" şeklinde tanımlanmıştır (TDK, https://sozluk.gov.tr/).

Müzik sanatında kültürün aktarımı farklı türlerle yapılagelmiştir. Bu türler, eserin konusu, güfte ve kullanılan çalgılar vb. gibi özelliklerle birbirinden ayrılır. Geleneksel müziğimizin aktarımında farklı türlerin kullanılmasının kültürün geniş bir çerçevede anlaşılması açısından önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Geleneksel müziğimizin aktarılması hususunda önemli bir role sahip olan Ortaokul kademesinde müzik öğretim programında farklı müzik türlerine yer verildiği görülmektedir. "2018 Müzik Dersi Öğretim Programında yer alan türler aşağıda verilmiştir.

2.3.1. Türk Müziği Türleri

2.3.1.1. Türk Sanat Müziği

Türk sanat müziğinin birçok tanımı yapılmış ve açıklanmıştır. Akkaş Türk sanat müziğini:

> *tarihi eskilere dayanan ve günümüzde de önemli bir yeri olan müzik türüdür. İlk yazılı eserleri 13. yüzyıla ait olan klasik Türk müziği, Türklerin İslamiyet'i kabul edişinden sonra gelişmiştir. Bu müzik türünün en büyük özelliği, eserlerin besteci ve söz yazarlarının belli olmasıdır. Osmanlı Devleti Döneminde yetişen büyük besteciler tarafından sanat değeri yüksek besteler üretilmiştir. Klasik Türk müziği, makamsal bir müzik olup eserlerinde dini ve din dışı konulara yer verilir. Kendine has ezgi, usul ve ritmik özellikleri vardır*

şeklinde tanımlamıştır (Akkaş, 2005, s. 66).

Milli Eğitim Bakanlığı yayınında ise Türk sanat müziği "kendine has ses, usul ve makam yapısı olan, ortaya çıkışı geçmiş yüzyıllara dayanan müzik türüdür. Türk sanat müziği geleneksel anlayışa bağlı kalınarak sanatsal amaçlarla sürdürülüp geliştirilmiştir" şeklinde tanımlanmıştır. (MEB, 2022, s. 70).

2.3.1.2. Türk Halk Müziği

Türk müziği türlerinden biri olan Türk halk müziği için bazı tanımlamalar yapılmıştır. Emnalar, Türk halk müziğini şu şekilde tanımlamıştır;

> *Halkın ya da halk sanatçılarının çeşitli olaylar karşısındaki etkileniş ve duygulanımlarının ezgiyle anlatımı olarak kısaca tanımlayabileceğimiz Geleneksel Türk Halk Müziği, kendine özgü çalgıları, çalış ve söyleyiş tavırları, türleri, biçimleri ve geniş dağarıyla ulusal nitelikleri bünyesinde taşıyan, halk biliminin diğer dallarıyla iç içe oluşan, yöresel müziklerin birleşimiyle ortaya çıkan bir müzik çeşididir* (Emnalar, 1998, s.27).

Büyükyıldız ise Türk halk müziğini "… halkın kendi içinden yetişmiş kişilerin ya da adlarınını bilinmesine olanak bulunmayan halk sanatçılarının ulusal ölçü ve ritim kuralları ile özel biçimlerde oluşturdukları müzik ürünlerinin tümüne halk müziği denir" şeklinde açıklamıştır. (Büyükyıldız, 2015, s.108)

2.3.1.3. Çok Sesli Türk Müziği

Yalçın Tura, çok sesli Türk müziğini şu şekilde açıklamıştır:

> *Geleneksel müziğimizde çok seslilik çeşitli evrelerden geçerek günümüzdeki şeklini bulmuştur. Temelleri Muzıka-yi Hümâyunda atılan Türk Müziği makamlarıyla Batı Müziği tonalitelerini ortak paydada buluşturarak fonksiyonel armoni temelleri üzerine Türk müziği melodilerini yerleştirmesi prensibine dayanmaktadır. Ardından Türk Beşleri olarak anılan bestecilerin çoğunlukla Halk Müziği bazen de Sanat Müziği eserlerinden ve Türk Müziği nazariyatından faydalanarak tampere sistem içinde modern tekniklerle gerçekleştirilmesi şeklinde olmuştur. Hüseyin Sadeddin Arel ise Türk Müziği ses sisteminin sınırlarında kalarak çok seslendirme çalışmalarına farklı bir boyut kazandırmıştır. Bu çalışmaları Batı Müziği bestecilerinin Türk Müziği ezgilerinden ve makamlarından faydalanarak yaptıkları eserler takip etmiştir* (Tura, 2019, s.19).

Bir başka kaynakta ise çok sesli Türk müziği "kültürümüzü yansıtan ezgilerin armoni ile çok sesli hale getirilmesi sonucu oluşan müzik türüdür" şeklinde açıklanmıştır (MEB, 2022, s.73).

2.3.1.4. Türk Pop Müziği

Baldan ve Özpek pop müzik adının kökeni hakkında şu bilgileri vermektedir:

> *Pop müzik adını "popüler" kelimesinin kısaltması olarak düşünülebilecek "pop"dan almaz. İngilizce de pop-corn yani "mısır patlağı" sözündeki pop yansıma sözcüğünde olduğu üzere birden patlamaktan alır. Mısır tanesinin birden patlayıp yükseğe fırlaması gibi, popüler eserler patlar ve tüm dikkatleri üzerine toplar; hemen ardından düşüp diğer mısır taneleri arasında gözden kaybolurlar, aynı popüler eserlerin birkaç hafta veya bir sezon içinde gözden düşüp unutulması gibi* (Baldan ve Özpek, 2022, s. 200).

Türkiye'de pop müzik geçmişten günümüze bazı değişikliklere uğrayarak bugünkü şeklini almıştır. 1960'lı ve 1970'li yıllarda yabancı sözlü şarkıların üzerine Türkçe söz yazma yoluyla meydana getirilen aranjmanlar, müzik endüstrisine giriş yapmış ve bu Türk pop müziği tarihinin başlangıcını oluşturmuştur. 1980'ler ve sonrasında Türk halk müziği eserlerinin batıya özgü enstrüman ve düzenlemelerle icrası Anadolu Rock akımını başlatmış bu sebeple Batı müziği ve Türk Müziği etkileşime girmiştir. 1990'lı yıllarda Türk Pop

Müziği besteci ve icracılarının Türk Müziği Konservatuvarlarından mezun olmaları veya Türk Müziği geleneğinden gelen ailelere mensup olmaları, pop müzikte makamsal motiflerin kullanımını artırmış ve geleneksel şarkı formunda eserlerin meydana gelmesine öncülük etmiştir. Baldan ve Özpek (2022) "Pop Mûsikîsi Türk Pop Müziğinde 25 Eserin Makamsal Analizi" isimli çalışmalarında Türk Müziği geleneğinden gelen sanatçıların ürettikleri eserlerin makamsal kaidelere uygun olduğu sonucuna varmışlardır. Pop müzik tarihinde makamsal unsurların geleneksel kaidelere uygun olarak kullanıldığı en yoğun dönemin 1990'lar olduğunu söylemek mümkündür. 2000'li yıllardan günümüze üretilen eserlerde ise Türk Müziği makamsal unsurlarının yanı sıra elektronik müzik unsurlarının da yer aldığını söyleyebiliriz.

Akkaş ise popüler müziğin gelenekselleşmesine dair şunları belirtmiştir: "Popüler müzik, genellikle eğlence müziği olarak gençler tarafından çok benimsenen bir müzik türüdür. Son yıllarda ülkemizde üretilen popüler müzik örnekleri, geleneksel müziklerimizden izler taşımaktadır. Bu nedenle "Türk popüler müziği" olarak gelişmekte ve giderek müzik hayatımızda önemli bir yere sahip olmaktadır." (Akkaş, 2005, s.73).

2.3.1.5. Türk Tasavvuf Müziği

Tasavvuf müziği için yapılan birçok tanım mevcuttur. Milli Eğitim Bakanlığı yayınında Türk tasavvuf müziği "dinî duyguların ifade edildiği müzik türüdür. Tasavvuf felsefesine uygun olarak insanın Allah'a olan kulluğunun farkına varmasını sağlamak için yapılır." şeklinde tanımlanmıştır (MEB, 2022, s. 71).

Tasavvuf müziği, çoğunlukla Hz. Mevlâna, Yunus Emre, Niyâzî Mısrî, Aziz Mahmûd Hüdâî gibi İslam mutasavvıflarının şiirlerinden beslenen bir müzik türüdür. Dini musiki sınıflandırmasında tekke musikisi ve cami musikisi başlıkları altında yer alır. Camilerde icra edilen formlar cumhur (toplu) olarak ve çalgı kullanılmadan icra edilir. Tekkelerde icra edilen formlarda enstrüman kullanımları farklılık gösterebilir. Baz tekkelerde ve dergâhlarda

melodik sazların kullanıldığı görülse de çoğunlukla melodik olmayan vurmalı çalgılar kullanılır. İlahi, salât, nefes, Mevlevî ayini ve tesbih Türk tasavvuf müziği formlarından bazılarıdır.

2.3.2. Çok Sesli Batı Müziği

Çok sesli Batı müziği için bazı tanımlamalar yapılmıştır. Apel, çok sesli Batı Müziğini şu şekilde tanımlamıştır:

"Tek bir melodiden oluşan monofonik müziğin veya benzer ritmik olarak aynı tasarıma sahip birçok ses parçasını birleştiren homofonik müziğin aksine, bireysel tasarımın birçok eş zamanlı ses parçasını birleştiren müziktir" (Apel, 1997, s. 687).

2.4. 2018 Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programı

2.4.1. Genel Yapısı

Milli Eğitim Bakanlığı kaynağında programların genel yapısı şu şekilde belirtilmiştir:

> *Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelik dokusuna sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki kazanım ve açıklamalar da ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatla ilişkileri kurulabilecek niteliktedir. Bu kazanımlar ve sınırlarını belirleyen açıklamaları, sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam*

ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünleşmiş bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur (MEB, 2018).

2.4.2. Hedefleri

Müzik Dersi Öğretim Programının hedefleri şu şekildedir:

• Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek,
• Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmelerine imkân sağlamak,
• Yaratıcılığını ve yeteneğini müzik yoluyla geliştirmek,
• Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası müzik türlerini tanıyarak farklı kültürlere ait ögeleri zenginlik olarak algılamasını sağlamak,
• Müzik aracılığıyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak,
• Müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmek,
• Müzik ile ilgili çalışmalarda bilişim teknolojilerinden yararlanmalarını sağlamak,
• Bireysel ve toplu olarak nitelikli farklı türlerde şarkı dinleme ve söyleme etkinliklerine katılımlarını sağlamak,
• Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek,
• İstiklâl Marşı başta olmak üzere marşlarımızı özüne uygun olarak seslendirmelerini sağlamak,
• Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek,
• Millî birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak,
• Atatürk'ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramak amaçlarına ulaşmalarının sağlanmasıdır (MEB, 2018).

2.5. Makam

Makamın tanımı ise farklı kaynaklarda farklı şekillerde karşımıza çıkar. Teymur'a göre makam "bir güçlü ile durağın çevresinde, bunlara bağlı olarak toplanan seslerin genel durumudur" (Teymur, 2010, s. 64). Ekrem Karadeniz "Türk Mûsikisinin Nazariye ve Esasları" isimli çalışmasında ise makamın tanımını "Türk müziğinde belirli aralıklarla birbirine uyan mülayim seslerden kurulu bir dizi içerisinde özel bir seyir kuralı olan musiki

cümlelerinin meydana getirdiği çeşniye makam denir" şeklinde yapmıştır (Karadeniz, 2012, s. 64). Makamı oluşturan en önemli iki unsur "dizi" ve "seyir"dir.

Makamı oluşturan unsurların başında makamın dizisi gelmektedir. Bazı makamlar farklı dizileri kullanırken bazı makamlar aynı diziyi kullanabilirler. Farklı dizileri kullanan makamlar birbirlerinden dizi ve seyir yönüyle ayrılırlarken, aynı diziyi kullanan makamlar ise birbirlerinden sadece seyir yönü ile ayrılırlar.

Seyrin tanımı, makamların kendi dizileri üzerinde yaptıkları kurallı gezintiler şeklinde yapılabilir. Bu gezintiler bazen karar perdesi civarından, bazen güçlü perdesi civarından bazen de tiz karar perdesi civarından başlayabilir. Karar perdesi civarından başlayan seyirlere çıkıcı, güçlü perdesi civarından başlayan seyirlere inici-çıkıcı veya çıkıcı inici, tiz karar peresi civarından başlayan seyirlere ise inici seyir adı verilir.

2.6. Makam Öğretimi

Osmanlı'da geleneksel müziğimizin öğretiminde ve aktarımında makam ve usul temelli meşk büyük rol oynamıştır. Bu sistem ustanın öğrencisine güfte mecmualarında yer alan güfteleri dikkate alarak usuller yardımıyla işitsel olarak eserleri aktarmasıyla oluyordu. "Usta çırağına öncelikle sanatının inceliklerini, edebini, felsefesini öğretirken, bir yandan da ahlak ve ilim sahibi bir insan yetiştirme gayesindedir" (Aydemir, 2020, s. 13).

Makam öğretimi bir yandan meşkle devam ederken diğer yandan da nota yazısıyla sistemli bir şekilde devam etmekteydi. Her iki öğretim yöntemi de makam öğretimi açısından oldukça önemlidir. Bu eğitimler farklı kurumlarda farklı şekillerde verilmekteydi.

Makam öğretiminin yapıldığı müzik eğitim kurumları aşağıda verilmiştir:

- *Enderûn-ı Hümâyûn*
- *Mevlevîhaneler*
- *Tekkeler*

- *Camiler*
- *Mehterhane-i Hümâyûn*
- *Özel dershane ve ev toplantıları*
- *Dârülelhan*
- *Terakki-î Mûsıkî Mektebi*
- *Gülşen-i Mûsıkî Mektebi*
- *Dar-ül Talimî Mûsıkî*
- *Dâr-ül Feyzî Mûsıkî*
- *Mûsıkî cemiyetleri*
- *Dar-ül Mûsıkî-i Osmanî*
- *İleri Türk Mûsıkîsi Konservatuvarı*
- *T.R.T. Koroları*
- *Devlet Koroları*
- *Türk Müziği Devlet Konservatuvarları*
- *Eğitim Fakülteleri Müzik Bölümleri*

Günümüzde makam öğretimi ortaokul ve liselerde de bir program dâhilinde yapılmaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarından bugüne makamsal anlamda kazanımlar değişiklik göstermiştir. 1930 ve 2018 yılları arasındaki Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programlarındaki makamsal kazanımların sayısı aşağıda verilmiştir:

Aşağıda 2018 Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programı öncesi Programlarda Makamsal müziklere yer verilme durumu verilmiştir. Demircioğlu, "1923'ten günümüze İlkokul ve Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programlarında Geleneksel Türk Müziği Unsurlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi" isimli çalışmasında şu sonuçlara ulaşmıştır;

1930, 1931, 1938, 1949, 1951, 1962 ve 1970 Ortaokul Müzik Programlarında Türk Müziği makamlarına yer verilmemiştir.

1986 Ortaokul Müzik Programında Türk müziği makamlarına 1 maddede yer verilmiştir.

1995 Ortaokul Müzik programında Türk Müziği makamlarına 20 maddede yer verilmiştir. 2006 Ortaokul Müzik Programında Türk Müziği makamlarına 2 maddede yer verilmiştir. 2017 Ortaokul Müzik Programında ise Türk Müziği makamlarına 6 maddede yer verilmiştir (Demircioğlu, 2019, s.101).

2.7. İlgili Araştırmalar

Ülkemizde ortaöğretim ikinci kademede verilen müzik derslerinde makam eğitimi ile ilgili sorunları tespit etmeye ve bu sorunlara çözüm bulmaya çalışacağımız "Türkiye'de Ortaokul Müzik Dersinde Makam Öğretiminde Yaşanılan Sorunlar ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirmesi ve Öneriler" isimli çalışmada kullanılmak üzere daha önce bu alanda araştırmalar ve çalışmalar yapmış değerli akademisyenlerin çalışmalarına bu bölümde yer vereceğiz. Çalışmalarda elde edilen verilerden doğan sonuçlar ve öneriler ışığında alandaki eksikliklere çözüm bulmaya çalışılacaktır.

Çalışmamıza kaynak teşkil eden çalışmalar ve içerikleri aşağıda kronolojik olarak verilmiştir;

Akkaş (1997) "Cumhuriyet Döneminde Türk Müziğinin Türk Müzik Eğitimindeki Yeri" isimli çalışmasında cumhuriyet boyunca Türk müziği, Türkiye'de uygulanan müzik eğitimi içerisinde ne şekilde, ne oranda ve nasıl yer aldığını tespit etmeye çalışmıştır. Ayrıca çalışmada Türk müziği eğitim politikaları ve müzik eğitim programları içindeki yerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuç kısmında ise Türk müziğinin, müzik eğitimi programlarında yer almasıyla birlikte bu müziğin uygulanma güçlükleri gibi problemlerle karşılaşılmaya başlandığı bildirilmiştir. Karşılaşılan problemler Türk müziğinin, okul müzik eğitiminde rahatlıkla uygulanabilmesi için yeni araştırmalara, incelemelere, düzenlemeler ve özellikle ilk aşamada makamsal okul şarkı dağarcığına ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

Uçan (2005) "Genel Müzik Eğitiminde Geleneksel Müziklerimizin Yeri ve Önemine Genel Bir Bakış" isimli çalışmasında genel müzik eğitiminde geleneksel müziklerimizin sahibi

olmamız gerektiğini fakat tutsağı olmamamız gerektiğini vurgulamıştır. Yine aynı çalışmada genel müzik eğitiminde geleneksel müziklerimize gelenekselleşmiş, gelenekselleşmekte ve gelenekselleşecek boyutlarıyla dengeli bir bütün halinde yer önem ve değer verilmesi gerektiğini söylemiştir.

Can (2006) "Makam Dağarımız ve Müfredat Programımız" isimli çalışmasında günümüz repertuvarında en sık kullanılan makamlara en alt eğitim basamaklarından başlayarak yer verilmesi gerektiğini belirtmektedir. Okul müziği bestecilerinin daha fazla makamsal şarkı yapmasını ve müfredat programları hazırlanırken günümüz repertuvarındaki makam dağılımlarının dikkate alınması gerektiğini belirtmektedir. Makam seçiminde kişiden kişiye değişen sistemsiz yaklaşımların bir an önce terkedilmesini ve müzik eğitiminde birliğin, tertip ve düzenin sağlanması gerektiğini önermektedir.

Otacıoğlu (2007) "İlköğretim 5. 6. 7. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi" isimli çalışmasında İlköğretim 5. 6. ve 7. sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin müzik dersi ile ilgili tutumlarını ortaya koymayı amaçladığı çalışmasında "Müzik dersi tutum ve başarı" puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Pearson Çarpım Momentler Korelasyon sonuçları doğrultusunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum sonucunda öğrencilerin derse karşı olan tutumları arttıkça, müzik dersindeki başarılarının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bulut (2008)'un müzik öğretmeni adaylarının makam öğretiminde karşılaştıkları sorunları ve bu sorunların çözümünü amaçladığı "İlköğretim II. Kademe Müzik Öğretmenlerinin Geleneksel Müziklerimizin Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar" isimli çalışmasında Ankara ilinde 91 müzik öğretmenine anket uygulayarak öğretmen adaylarının yaşadığı sorunlara, öğrencilerin yaşadıkları sorunlara ve müfredatta yer alan Türk Müziği konularına dair sorunlara ulaşmıştır. Yine aynı çalışmada bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerine geniş bir şekilde yer verilmiştir.

Bulut ve Altay (2012) Yozgat ilindeki ortaokul öğrencilerinin müzik dinleme alışkanlıklarının belirlenmesi ve bu duruma yönelik önerileri sunmayı amaçladıkları "İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Müzik Profilleri" isimli çalışmalarında Yozgat ili şehir merkezinde yer alan bir özel ilköğretim okulu, bir devlet okulu ve şehir merkezinden uzak diğer bir devlet okulunun ikinci kademesinde okumakta olan toplam 417 öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Öğrencilerin gündelik hayatında müzik dinlemekten hoşlandığı ve eğlence amacıyla müzik dinledikleri, genel olarak popüler kültür ürünlerinden ve bunları icra eden sanatçılardan zevk aldıkları ve bu sanatçıları kendilerine örnek aldıkları sonucuna varmıştır. Araştırmada ayrıca öğrencilerin yaşadıkları çevrede düzenli olarak müzik etkinliği yapılmadığı, kendi müzik tercihleri ile ailelerin müzik tercihleri arasında farklılıkları olduğu, televizyon ve radyoda yer alan programlardaki klipleri ve müzik yarışmalarını takip ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Varış ve Cesur (2012) yaptıkları "Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki" isimli araştırmada ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin müzik dersine dair tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi saptamaya çalışmışlardır. Araştırmanın sonucunda müzik dersi eğitimi alan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları orta düzeyde, dersin içeriği ile ilgili akademik başarılarının ise oldukça düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Tutum puanları ile başarı puanlarının kısmen ters orantılı olduğu görülmüştür. Dersin zorunlu veya seçmeli olma durumuna göre ise öğrencilerin tutum puan ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterdiği ve akademik başarı puan ortalamalarının anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

Eldemir (2013) "Öğretmen Yeterlikleri Kapsamında Müzik Öğretmenlerinin Geleneksel Türk Sanat Müziği Alanındaki Yeterlilikleri" isimli çalışmasında Eğitim Fakültesi mezunu müzik öğretmenlerinin Geleneksel Türk Sanat Müziği alan yeterlikleri ile ilgili bir çerçeve çizmeye çalışmıştır. Araştırma 128 müzik öğretmeni ile yapılan görüşmelerden elde edilen verilerle desteklenmiştir. Görüşülen öğretmenler Türk Sanat Müziği alanında hem teorik hem de uygulama açısından kendilerini yeterli görmediklerini belirtmişlerdir. Öneriler

kısmında müfredatta konu ile ilgili yer alan kazanımların öğretmen kitabındaki çoğu uygulamayla ilişkili olmadığı ve bu soruna yönelik çözümlerin geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Satır (2016) "Kültürel Mirasın Aktarımında Müzik Ders Kitapları" isimli çalışmasında ilköğretim müzik ders kitaplarında yer alan Geleneksel Türk Müziği kaynaklı eserleri makam, usul ve tür bakımından inceleyerek müziğe dair kültürel mirasın aktarımında bu kitapların ne derece rol oynadığını belirlemeyi amaçlamıştır. Öğretmen kılavuz ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alan Geleneksel Türk Müziği kaynaklı eserlerin nicel dağılımlarında belirgin bir dengesizlik ortaya çıkarken, makamsal açıdan tüm bir ilköğretim sürecinin segâh, hüseyni, uşşak, nihavent, rast, mahur, gerdaniye, hicaz ve acem kürdi makamlarından oluştuğu belirlenmiştir. Burada uşşak-hüseyni ailesinin açık ara farkla öne çıkması makamsal çeşitliliğin yoksunluğunu kanıtlarken, Türk müziğinde sıklıkla kullanılan kürdi, karcığar, hüzzam kürdili hicazkar nikriz ve saba gibi makamlara hiç yer verilmemesi önemli bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Eserler tür bağlamında değerlendirildiğinde elde edilen veriler Türkülerin, Türk müziği kaynaklı repertuvarın ve makamsal nitelikli çocuk şarkılarının oldukça önünde olduğunu göstermektedir. Özetle Geleneksel Türk Müziği kaynaklı eserlerde sistematik bir Türk müziği anlayışına gidilmesine ve makamsal ezgi yapıları zengin eserlere yer verilmesi gerektiğine çalışmanın öneriler kısmında yer verilmiştir.

Şen ve Burç (2016) "Makam Tanımada Önem Taşıyan Faktörler ve Öğrencilerin Basit Makamları Tanımadaki Yeterlilikleri" isimli çalışmalarında Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü öğrencilerine göre makam tanımada önem taşıyan faktörleri belirlemek ve bu öğrencilerin basit makamları tanıyıp tanıyamadıklarını tespit etmeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın sonucunda "makamın seyri, ezgisel çizgisi", "makamın dizisi" "ezginin başlangıç sesi", "ezginin bitiş sesi" faktörlerinin önemli rol oynadığı sonucuna varmışlardır. Öğrencilere buselik, karcığar, hicaz, rast, hüseyni, uşşak,

neva, kürdi makamlarında eserler dinlettirilmiştir. Genel olarak makam tanımada öğrenci başarı düzeyinin %71,7 oranında olduğu görülmüştür.

Toksoy (2017) "İlköğretimde Türk Makam Müziği" isimli çalışmada ilköğretim müzik dersi öğretim programlarında Türk Makam Müziği eğitiminin ne şekilde ele alındığını belirlemeyi amaçlamıştır. Toksoy, müzik ders saatinin yetersizliğinin, müzik dersliği ve araç gereç yetersizliklerin, okul yöneticileri, veliler ve öğrencilerin müzik dersi hakkındaki olumsuz tutum ve davranışlarının müzik eğitiminin temel problemi olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin kitle iletişim araçlarının etkisine girmeden önce Halk Müziği ve Makam Müziğinin çok daha erken sınıflarda "müzik öğretim materyali" olarak öğrenci düzeyine uygun bizimde programda yer alması gerektiği konusuna dikkat çekmiştir. Toksoy ayrıca "çalgı eğitimi" derslerinin konulması gerektiğini ve bu dersleri vermek üzere Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı mezunu öğretmenler yetiştirilmesi gerektiğini de çalışmasında bir öneri olarak sunmuştur.

Bulut (2017) "Ortaokul Müzik Dersi Öğretmen Kılavuz Kitaplarına İlişkin Bir Analiz" isimli çalışmasında ortaöğretim ikinci kademe öğrencilerinin istenilen kazanımlara mevcut etkinlikler ile ulaşıp ulaşmadığını ölçmeyi amaçlamıştır. Bu çalışmadan elde edilen verilen ışığında öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan kazanım ve etkinlik boyutlarının ilişkisinin düşük düzeyde olduğu için öğrencilerin kitaplarda yer alana etkinliklerle istenilen kazanımlara ulaşabilme düzeyinin düşük olacağı kanaatine varmıştır.

Kopar ve Karaelma (2019) "Devlet Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Müzik Derslerindeki Türk Müziği Konularına ilişkin Tutumlarının İncelenmesi" isimli çalışmalarında Anadolu Lisesi 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin müzik derslerindeki Türk müziği konularına ilişkin tutumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Ankara ilinde 6 lisede 543 öğrenciye 20 maddelik bir tutum ölçeği uygulanarak öğrencilerin Türk Müziği konularına ilişkin tutumları ölçülmüştür. İlçelerin gelişmişlik düzeyi arttıkça Türk Müziği konularına ilişkin tutum düzeylerinde azalma olduğu yine bu çalışmada belirtilmiştir. Bu sorunların çözümü için, konser ve etkinliklerin artırılması, öğrenci merkezli THM ve TSM korolarının oluşturulup konserler

verilmesi, öğrencilerin Türk Müziği çalgılarından birini öğrenmelerinin sağlanması, derste interaktif iletişim araçlarına yer verilmesi, öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayacak şekilde eğitim ortamlarının oluşturulması, müzik öğretmeni adaylarının donanımlı olarak yetiştirilmesi önerilerinde bulunulmuştur.

Demircioğlu (2019) "1923'ten Günümüze İlkokul ve Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programlarında Geleneksel Türk Müziği Unsurlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi" isimli çalışmasında programların oluşturulmasında müzik eğitimcilerinin, öğrencilerin ve diğer paydaşların görüşlerinin alınmasını önermektedir. Programlarda Türk müziği unsurlarının çocuk oyunları ve çalgı eğitiminde de yer alması gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca Müzik dersinde belirlenen hedeflere ulaşılması, programın gereği gibi uygulanabilmesi ve derslerde uygulamalı etkinliklere istenen ölçüde yer verilebilmesi için ders saatinin iki saat olarak düzenlenmesi gerektiğine dikkat çekmiştir.

Adar (2019) "İlk ve Ortaöğretim Müzik Derslerinde Türk Müziği Kullanımına Yönelik Öğretmen Görüşleri Üzerine Bir Araştırma" isimli çalışmasında Ortaokullarda verilen müzik dersinde Türk müziğinin kullanılıp kullanılmadığını ve öğretmenlerin Türk müziğine bakış açısını belirlemeyi amaçlamıştır. İlgili çalışmanın sonuç ve öneriler kısmında elde edilen verilere göre öğretmenlerin büyük bir bölümünün mevcut müfredatın yetersiz olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Müfredatın yetersiz olması durumunun öğretmenlerin müfredat dışına çıkmasına neden olduğu vurgulanmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin büyük bir bölümünün derslerde Türk Müziği eserlerinin öğretilmesini doğru bulduğu ve bu düşünceye karşı çıkan bir öğretmene rastlanmadığı bilgisi yine sonuçlar kısmında yer almaktadır. Türk müziği konservatuvarı mezunu öğretmenler Türk müziği çalgılarıyla ders işlediklerini ve bu derslerin daha keyifli ve öğretici geçtiği belirtilmiştir. Derslerde kullanılan repertuvara ilişkin ise daha önceleri bestelenmiş sanat müziği eserleri ve daha önce bestelenmiş çocuk şarkılarının öğretildiği bilgisine ulaşılmaktadır. Son olarak öneriler kısmında öğretmenlerin aldıkları eğitim doğrultusunda öğrencilerine eğitim vermesi ve görev yaptıkları yerin

çalgılarına ve kültürel yapısına uygun eserlerin de öğrencilere öğretilmesi gerektiğine yer verilmiştir.

Kendüzler (2019) "1995 Yılından İtibaren Ortaokul Müzik Ders Kitaplarında Geleneksel Türk Müzik Türlerinin Yer Alma Durumunun Araştırılması" isimli çalışmasında Talim Terbiye Kurulu tarafından 1995 yılından itibaren okutulmasına izin verilmiş ve ulaşılabilen ortaokul (5. 6. 7. ve 8. sınıf) ders kitaplarında, geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumunun araştırılması ve ulaşılan sonuçların gelecek yıllarda yazılacak olan müzik ders kitaplarında, ne oranda geleneksel müzik türlerimize yer verilmesi gerektiğine yönelik yol gösterici bir kaynak olmayı amaçlamıştır. Analizler sonucunda 2003 adet sözlü müzik türünün yer aldığı, bunlardan 473 tanesinin geleneksel Türk halk müziği, 132 tanesinin ise geleneksel Türk sanat müziği olduğu tespit edilmiştir.

Kalın (2021) "Farklı Değişkenler Açısından Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumları" isimli çalışmasında ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarını anlamayı ve bu tutumların farklı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı sonucuna ulaşmayı amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine dair orta düzeyde bir tutuma sahip oldukları, bu tutumların cinsiyet, öğrenim gördükleri lise türü ve ilgi duydukları bir müzik aleti değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği diğer değişkenlere göre ise herhangi bir farklılık oluşmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Karaaslan ve Özgür (2021) "Müzik Öğretmeni Adaylarının Makamsal, Modal ve Tonal Dizi Bilgilerinin Karşılaştırılması" isimli çalışmalarında mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda eğitim gören öğrencilerin, makamsal, modal ve tonal dizileri işitsel ve görsel olarak tanıma düzeylerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Görsel ve işitsel testlerin uygulandığı çalışmada öğrencilerin modal dizileri tanımada tonal ve makamsal dizilere göre daha az başarılı oldukları veya modları benzerlik gösteren makamlara benzetme temayül ettikleri gözlemlenmiştir. Modal dizilerin tanınmasının dizi yapısını tanıyabilmede, farklı müzik türlerini seslendirmede, notasyonunu doğru donanımla aktarabilmede, Türk ve Batı çalgıları

ile çalabilmede ve farklı türdeki müzik eserlerinin benzer/yakın dizilerini kullanarak yeniden yaratmadaki önemi üzerinde durulmuştur.

Turan (2022) "Ortaokul Müzik Dersi Türk Müziği Makamı ile İlgili Kazanımların Öğretilebilirlik Düzeyine İlişkin Öğretmen ve Akademisyenlerin Görüşleri" isimli çalışmasında ortaokul müzik dersi öğretim programında yer alan makamsal kazanımlardan (5, 6, 7 ve 8. sınıf) "Türk müziğinin makamsal bir yapıda olduğunu fark eder" kazanımına dair yarı yapılandırılmış görüşme soruları vasıtasıyla 12 müzik öğretmeni ve alanında uzman 6 akademisyenle görüşmeler yapmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda öğretim programında yer alan ilgili kazanımların öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve seviyelerine uygun olmaması, öğrencilerin hazır bulunuşluklarının bulunmaması, öğretmenlerin lisans döneminde aldığı makamsal eğitiminin yetersiz olması gibi sebeplerden kaynaklı öğretmenlerinin yarıdan fazlasının öğretim programına kısmen riayet ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Türk müziği eğitimi alan ve Türk müziği ile meşgul olan öğretmenler dışında diğer öğretmenlerin makam ayırt etmede yeterli olmadığı sonucuna da varılmıştır.

Demirel ve Terzioğlu (2023) "Denizli Türkülerinin İlköğretim Müzik Dersinde Kullanılabilirliğine Yönelik Bir Araştırma" isimli çalışmalarında Türk kültürünün yeni nesillere ulaşmasını ve müzik eğitiminde kullanılmak üzere Denizli yöresine ait türküleri inceleyerek repertuvara kazandırmayı amaçlamışlardır. Araştırmada T.R.T. repertuvarında yer alan 90 adet Denizli türküsü içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada alan uzmanları eserleri makamsal, usul ve sözlerinin uygunluğu açısından analiz etmişler ve müzik dersinde kullanıma uygun 16 eserin olduğunu belirtmişlerdir.

Dengizek (2023) "Ortaokul Öğrencilerinin Dinledikleri Müzik Türleri ile Duygusal Durumlarının İncelenmesi" isimli araştırmasının amacını ortaokul öğrencilerinin müzik dinleme alışkanlıkları ve duygu durumları arasındaki ilişkiyi belirlemek olarak açıklamıştır. Araştırmada Uşak il merkezinde bulunan iki adet devlet okulundan 8. sınıfta okuyan öğrencilerden tesadüfi yöntemle 120 öğrenciye anket uygulanmış ve öğrencilerin sevdiği müzik türleri, şarkıcılar vb. saptanmıştır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin en çok %51,7

oranında Türkçe pop-rock eserler dinlediği, en sevdiği sanatçıların Müslüm Gürses, Mavi Gri ve Sefo olduğu, öğrencilerin dinledikleri müziklere göre duygu durum hissetme düzeylerinin olumlu veya olumsuz etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Önal, G. F., Önal ve Genç (2023) "Kırşehir Türkülerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi: Neşet Ertaş Örneği" isimli çalışmalarında Kırşehir yöresi türkülerinin kaynak kişisi Neşet Ertaş olanlarından altı tanesi değerler eğitimi açısından müzik eğitimi repertuvarında kullanılabilirliğini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Doküman analizi yönteminin kullanıldığı araştırmada araştırmacılar müzik eğitimi ders kitaplarında değerler eğitiminde kullanılmak üzere türkülerin müzik dersi kitaplarında daha fazla kullanılması gerektiği sonucuna ulaşılmışlardır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren, örneklem, veri toplama araçları ve verilerin toplanması, elde edilen verilerin işlenip analiz edilmesi ve yorumlanması aşamasındaki istatistiksel işlemler hakkında açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın amacında ilişki veya öğretime bir müdahale amacı güdülmemiş sadece makam öğretiminde öğretmen ve akademisyenlerin mevcut uygulamaları incelenmek istenmiştir. Yıldırım ve Şimşek durum çalışmasını "durum çalışmaları nicel veya nitel yaklaşımla yapılabilir. Her iki yaklaşımda da amaç belirli bir duruma ilişkin sonuçlar ortaya koymaktır. Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Yani bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır" şeklinde tanımlamışlardır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 77).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden 3'er ayrı il olmak üzere toplam 21 ilde (Bursa, İstanbul, Edirne, Konya, Ankara, Sivas, Malatya, Ağrı, Bingöl, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin, Hatay, Mersin, Adana, Giresun, Amasya, Artvin, Afyonkarahisar, Muğla ve İzmir) ilköğretim ikinci kademede (5, 6, 7 ve 8. sınıflar) devlet okullarında 2023 – 2024 Eğitim Öğretim yılında görev yapmakta olan müzik öğretmenleri ve müzik eğitim alanında uzman 7 akademisyen oluşturmaktadır.

- Araştırmaya katılan öğretmenlere uygulanan görüşme formundan elde edilen demografik bilgiler aşağıda iki tablo halinde verilmiştir.

Tablo 1
Öğretmenlere İlişkin Demografik Bulgular I

Değişken	f	% (n=21)
Cinsiyet		
Erkek	13	61,9
Kadın	8	38,1
Yaş		
36-45 yaş arası	15	71,4
26-35 yaş arası	6	28,6
Öğretmenlik Tecrübesi (Yıl)		
1-5	8	38,1
16-20	6	28,6
11-15	3	14,3
6-10	2	9,5
20 yıldan fazla	2	9,5
Derse Girdiği Şubeler		
5-6-7-8	19	90,4
6-7-8	1	4,8
6-7	1	4,8
Mezun Olunan Üniversite		
İnönü Üniversitesi	4	18,9
Atatürk Üniversitesi	3	14,2
Gaziantep Üniversitesi	3	14,2
Cumhuriyet Üniversitesi	2	9,5
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	1	4,8
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1	4,8

Ege Üniversitesi	1	4,8
Harran Üniversitesi	1	4,8
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	4,8
Kocaeli Üniversitesi	1	4,8
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	1	4,8
Selçuk Üniversitesi	1	4,8
Süleyman Demirel Üniversitesi	1	4,8

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların cinsiyet dağılım "erkek (f=13)", "kadın (f=8)" şeklinde tespit edildiği görülmektedir. Katılımcılardan 15 tanesi "36-45" yaş aralığında, 6 tanesi ise "26-35" yaş aralığındadır. Öğretmenlik tecrübesi sorulduğunda "1-5 yıl (f=8)". "16-20 (f=6)", "11-15 (f=3)", "6-10" ve "20 yıldan fazla" (f=2). Öğretmenlere hangi şubelere derse girdikleri sorulduğunda "5-6-7-8 (f=19)", "6-7-8" ve "6-7" (f=1) cevaplarını vermişlerdir. Öğretmenlerin mezun oldukları üniversitelerin dağılımı ise şu şekildedir; "İnönü Üniversitesi (f=4)", "Atatürk Üniversitesi" ve "Gaziantep Üniversitesi" (f=3), "Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi", "Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi", "Ege Üniversitesi", "Harran Üniversitesi", "Karadeniz Teknik Üniversitesi", "Kocaeli Üniversitesi", "Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi", "Selçuk Üniversitesi" ve "Süleyman Demirel Üniversitesi" (f=1).

Tablo 2
Öğretmenlere İlişkin *Demografik Bulgular II*

Değişken	f	% (n=21)
Mezun Olunan Fakülte/ Bölüm		
Müzik Öğretmenliği	13	61,9
Türk Müziği Devlet Konservatuvarı	4	19,0
Devlet Konservatuvarı	2	9,5
Müzikoloji	1	4,8
Müzik Teknolojileri	1	4,8
Öğrenim Durumu		
Lisans	18	85,7
Yüksek Lisans	3	14,3
Eğitimini Aldığı Çalgı		
Keman (Batı Müziği)	5	23,8
Bağlama	3	14,2

Yan Flüt	3	14,2
Gitar	2	9,5
Piyano	2	9,5
Halk Oyunları	1	4,8
Kanun	1	4,8
Keman (Türk Müziği)	1	4,8
Ses Eğitimi	1	4,8
Viyolonsel	1	4,8
Ud	1	4,8

Tablo 2'de ise öğretmenlerin mezun oldukları bölüm, öğrenim durumları ve lisans sürecinde ana çalgılarının ne olduğu sorularına verdikleri cevaplar görülmektedir. Öğretmenlere hangi bölümden mezun oldukları sorulduğunda; "Müzik Öğretmenliği (f=13)", "Türk Müziği Devlet Konservatuvarı (f=4)", "Devlet Konservatuvarı (f2)", "Müzikoloji" ve "Müzik Teknolojileri" (f=1) cevaplarını vermişlerdir. Öğretmenlerden 18 tanesi lisans, 3 tanesi ise yüksek lisans mezunudur. Son olarak öğretmenlere lisans döneminde ana çalgılarının ne olduğu sorulmuş ve öğretmenlerden şu cevaplar alınmıştır; "keman (Batı Müziği) (f=5)", "bağlama" ve "yan flüt" (f=3), "gitar" ve "piyano" (f=2), "halk oyunları", "kanun", "keman (Türk Müziği)", "ses eğitimi", "viyolonsel" ve "ud" (f=1).

Araştırmaya katılan akademisyenlere ait bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3
Akademisyenlere İlişkin Demografik Bulgular

Değişken	f	% (n=7)
Cinsiyet		
Erkek	7	100,0
Unvanı		
Prof. Dr.	3	42,8
Doç. Dr.	2	28,6
Prof.	1	14,3
Dr. Öğr. Üyesi	1	14,3
Mezun Olunan Üniversite (Lisans)		
Gazi Üniversitesi	4	57,1
Karadeniz Teknik Üniversitesi	2	28,6
Atatürk Üniversitesi	1	14,3
Mezun Olunan Üniversite (Yüksek Lisans)		
Gazi Üniversitesi	2	28,6
Karadeniz Teknik Üniversitesi	2	28,6
Erciyes Üniversitesi	1	14,3
Atatürk Üniversitesi	1	14,3
Diğer	1	14,3
Mezun Olunan Üniversite (Doktora/Sanatta Yeterlik)		
Gazi Üniversitesi	5	71,4
Hacettepe Üniversitesi	1	14,3
Selçuk Üniversitesi	1	14,3

Tablo 3'de ise akademisyenlerin cinsiyet, unvan ve mezun oldukları üniversitelere (lisans ve lisansüstü) dair cevaplar görülmektedir. Akademisyenlere cinsiyetleri sorulduğunda; "erkek (f=7)" cevabını vermişlerdir. Akademisyenlerden üç tanesi profesör doktor, iki tanesi doçent doktor, bir tanesi profesör, bir tanesi ise doktor öğretim üyesidir. Akademisyenlere lisans döneminde hangi üniversiteden mezun oldukları sorulduğunda akademisyenlerden dört tanesi Gazi Üniversitesi, iki tanesi Karadeniz Teknik Üniversitesi, bir tanesinin ise Atatürk Üniversitesi mezunu olduğu cevabını vermiştir. Akademisyenlere yüksek lisans döneminde hangi üniversiteden mezun oldukları sorulduğunda akademisyenlerden iki tanesi Gazi Üniversitesi, iki tanesi Karadeniz Teknik Üniversitesi, bir tanesi Erciyes Üniversitesi,

bir tanesi de Atatürk Üniversitesi mezunu olduğu cevabını vermiştir. Bir akademisyenin yüksek lisans bilgisine ulaşılamamıştır. Akademisyenlere doktora döneminde hangi üniversiteden mezun oldukları sorulduğunda akademisyenlerden beş tanesi Gazi Üniversitesi, bir tanesi Hacettepe Üniversitesi bir tanesi ise Selçuk Üniversitesi mezunu olduğu cevabını vermiştir.

3.3. Verilerin Toplanması, Analizi ve Değerlendirilmesi

Araştırmaya veri sağlamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme sorularından oluşan bir görüşme formu şablonu oluşturulmuştur. Görüşme formuna ilk şeklinin verilmesinin ardından görüşme formu beş kişilik uzman grubu tarafından müzikal içerik, analize uygunluk ve anlaşılırlık açısından incelenmiştir. Uzmanların olur vermesinin ardından görüşme formuna son şekli verilmiştir. Araştırmanın yapılabilmesi için gerekli olan tüm izinler (Gazi Üniversitesi Etik Kurul raporu (11.08.2023 tarih ve E.721-838 sayı) ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilen araştırma izni (04.10.2023 tarih ve E-70297673-605.01-86149821 sayı)) alınmıştır. Gerekli izinler alındıktan sonra Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden 3'er ayrı il olmak üzere toplam 21 ilde (Bursa, İstanbul, Edirne, Konya, Ankara, Sivas, Malatya, Ağrı, Bingöl, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin, Hatay, Mersin, Adana, Giresun, Amasya, Artvin, Afyonkarahisar, Muğla ve İzmir) ilköğretim ikinci kademede (5. 6. 7. 8. sınıflar) ve devlet okullarında 2023 – 2024 Eğitim Öğretim yılında görev yapmakta olan 21 müzik öğretmeni ve alan uzmanı 7 akademisyen ile ZOOM uygulaması vasıtasıyla görüntülü görüşmeler yapılmış ve bu görüşmeler kaydedilmiştir (yapılan görüşmelerin tamamı metin olarak Ek-6. ve Ek-7.'de verilmiştir). Yapılan görüşmeler metine dönüştürüldükten sonra kod ve tema ayrımına tabi tutulmuştur. Görüşmelerden elde edilen veriler iki kodlayıcı tarafından incelenmiş ve kodlayıcılar arası uyum için Miles ve Huberman (1994) formülü kullanılmıştır. Miles ve Huberman iki veya daha fazla kodlayıcı arasında kodlama uyumunu ortaya koyan bir formül olup, 0,70 (%70) ve üzeri bir uyum indeksinin kodlama güvenirliği

için yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Kodlayıcılar arası güvenirlik katsayısı için yararlanılan Miles ve Huberman formülüne göre [Güvenirlik=Görüş Birliği/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı)] öğretmenlerin görüşlerine ilişkin kodlama güvenirliği 0,95 olarak belirlenirken [161/(161+8)]; akademisyen görüşlerine ilişkin kodlama güvenirliği ise 0,94 [83/(83+5)] olarak belirlenmiştir.

Araştırmaya veri toplamak amacıyla hazırlanan görüşme formunda aşağıdaki sorular yer almaktadır. Bu kapsamda formda yer alan tüm sorular öğretmenlere sorulmuş, ancak akademisyenlere yalnızca 2-4 arası ana sorular ve alt sorular yöneltilmiştir.

1- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

1.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

1.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

1.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

1.d. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5, 6, 7 ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

1.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

3- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

3.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

3.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

3.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Veriler betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmiş ve bu doğrultuda elde edilen kodlar önceden belirli temalar altında toplanmıştır. Yıldırım ve Şimşek betimsel analizi;

> *...elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonar yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. Ortaya çıkan temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması da, araştırmacının yapacağı yorumların boyutları arasında yer alabilir.* şeklinde açıklamışlardır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.224).

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde 2018 Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programında yer alan makamsal kazanımların durumu, makam öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin öğretmen, akademisyen görüşleri ve görüşlerin karşılaştırmalı olarak gösterilmiş hali dört ayrı bölümde verilmiştir.

4.1. 2018 Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programında Makamsal Kazanımların Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorum

2018 Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlar "Dinleme-Söyleme", "Müziksel Yaratıcılık", Müziksel Algı ve Bilgilenme" öğrenme alanları kazanımları başlıkları altında verilmiştir. Bu kazanımlar programda 5, 6, 7 ve 8. sınıf için ayrı ayrı öğrenme alanı kazanımları şeklinde gösterilmiştir.

4.1.1. 5. Sınıf Öğretim Programında Makamsal Kazanımların Durumu

2018 Ortaokul 5. sınıf müzik dersi öğrenme alanları aşağıda tablolar halinde belirtilmiştir.

Tablo 4

5. Sınıf Müzik Dersi "Dinleme – Söyleme" Öğrenme Alanı Kazanımları

Mü.5.A.1.	İstiklâl Marşını anlamına uygun söylemeye özen gösterir.	Öğrencilerin İstiklâl Marşı'nı prozodi kurallarına (tonlama, vurgulama, zamanlama, duraklama vb.) uygun bir şekilde söylemeleri sağlanır.
Mü.5.A.2.	Farklı ritmik yapıdaki ezgileri seslendirir.	5/8'lik, 7/8'lik ve 9/8'lik aksak ölçüler/usuller kulaktan öğretme yöntemi ile verilmelidir.
Mü.5.A.3.	Belirli gün ve haftalarla ilgili müzik etkinliklerine katılır.	a) Millî, dinî ve manevi günler ile belirli gün ve haftalarda bu kazanıma yer verilmelidir. b) Öğrencilerin önemli gün ve haftalar dolayısıyla düzenlenecek Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaları için gerekli yönlendirmeler yapılır. Bu etkinliklerde öğrenciler, oluşturdukları özgün çalışmaları da sergileyebilirler. c) Drama, müzikli oyun, kukla, Hacivat-Karagöz vb. halk oyunlarıyla yardımlaşma, iş birliği, çalışkanlık ve sabır değerleri kazandırılmalıdır.
Mü.5.A.4.	Seslendirdiği müziklerde gürlük ve hız değişikliklerini uygular.	"Giderek yavaşlama'' ve "giderek hızlanma'' gibi hız değişiklikleri hissettirilmelidir.
Mü.5.A.5.	Türk müziğinin makamsal yapısını fark eder.	Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin rast ve hüseyni makamlarına yönelik dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır. Örneğin önce sınıf düzeyinde istenen makamlardan birine yönelik dinleti çalışmaları yapılır. Öğrenciler ilk makamı işitsel olarak algıladıktan sonra diğer makama yönelik dinleti yapılır. Sonra her iki makama yönelik karışık eserler dinletilir ve öğrencilerden eserlerin hangi makama ait olduklarını bulmaları istenir. Öğrenciler eserlerin makamlarını belirlemede belli bir başarı elde ettikten sonra bu makamlardan farklı karakterde üçüncü bir makama ait eserler de arada bir sorulur ancak bu makamla ilgili ayrıntıya girilmez. Her çalışma sınıf düzeyinde istenen makamlara yönelik söyleme etkinlikleri ile desteklenerek öğrencilerde makamsal farkındalık sağlanır.
Mü.5.A.6.	Müzik çalışmalarını sergiler.	Öğrencilerin bireysel veya toplu olarak yaptıkları müzik çalışmalarını sergileyebilecekleri ortam oluşturulmalıdır.

Tablo 4 incelendiğinde 5. sınıf müzik dersi öğretim programı "Dinleme – Söyleme" öğrenme alanı kazanımları içerisinde Türk Müziği ögeleri ile ilgili kazanımlar şu şekildedir:

- Mü.5.A.2. Türk müziği usullerinden aksak zamanlı usullerin kulaktan öğretimi amaçlanmıştır.
- Mü.5.A.5. kazanımında öğrencilere rast ve hüseyni makamlarında geleneksel eserler ayrı ayrı dinlettirilerek makamlar kavratılır. Daha sonra öğrencilerin bu iki makam arasındaki işitsel farkı kavrayabilmeleri sağlanır. Burada makamsal anlamda ayrıntılı bir anlatıma girilmez.

Tablo 5

5. Sınıf Müzik Dersi "Müziksel Algı ve Bilgilenme" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu

Mü.5.B.1.	Temel müzik yazı ve ögelerini kullanır.	a) Bu sınıf düzeyinde 3/4'lük ve 4/4'lük basit ölçüler ile birlik-ikilik nota ve birlik-ikilik sus değerleri verilmelidir. b) Bu sınıf düzeyinde dizek üzerinde "re-la" aralığındaki notalar verilmelidir.
Mü.5.B.2.	Öğrendiği seslerin uzunluk ve kısalık özelliklerini ayırt eder.	a) Bu sınıf düzeyinde birlik, ikilik, dörtlük, sekizlik nota ve birlik, ikilik, dörtlük, sekizlik sus değerleri dizek üzerinde uygulamalı olarak kavratılmaya çalışılır. Sesler arasındaki ilişkiler matematiksel oyunlar şeklinde kartlara yazılarak oyunlaştırılabilir. b) Ritim kartlarından örnekler dağıtılır ve çalınan ritme ait olan kartı elinde bulunduran öğrenciden, kartın kendisinde olduğunu fark etmesi ve kartı havaya kaldırması istenir.
Mü.5.B.3.	Öğrendiği seslerin incelik ve kalınlık özelliklerini ayırt eder.	"Re-la" aralığındaki seslerden oluşan bir şarkıda notaların incelik-kalınlık özelliklerini anlamalarına yönelik oyunlar oynatılabilir. Örneğin; "fa" sesi eksen olarak belirlenir ve bu sese göre daha ince olan "sol ve la" seslerini duyduklarında öğrencilerin ayağa kalkmaları, "fa" sesine göre daha kalın olan "re" ve "mi" seslerini duyduklarında ise oturmaları istenir.
Mü.5.B.4.	Müzikteki ses yüksekliklerini dizek üzerinde gösterir.	Re-la aralığındaki notalar verilmelidir.
Mü.5.B.5.	Müziklerde farklı bölümleri ritim çalgılarıyla ayırt eder.	a) Önce örnek bir şarkı veya türkü öğrenciler tarafından seslendirilir, sonra öğrenciler iki gruba ayrılır ve bu gruplara farklı çalgılar verilerek bölümlerin farklılıklarını çalgılarıyla belirlemeleri istenir. b) Müzikler iki bölümlü şarkı formunda olmalıdır.
Mü.5.B.6.	Müziklerde temel hız ve gürlük basamaklarını ayırt eder.	Orta hız ve orta gürlük kavramları verilmelidir.
Mü.5.B.7.	Sesin oluşumunu açıklar.	a) Sesin oluşumunu titreşim, onu oluşturan etmenler (itme, çekme, vurma, üfleme vb.) ve içinde yayıldığı ortamlar açısından kavrar. b) Öğrencilerden sesin daha net duyulabilmesi için tiyatro ve konser salonlarında neler yapıldığını araştırmaları istenir. Bu konuda bir mekânda yapılabilecek düzenlemelerle ilgili basit materyaller kullanarak modeller geliştirmeleri beklenir.

Tablo 5. incelendiğinde 5. sınıf müzik dersi öğretim programı "Müziksel Algı ve Bilgilenme" öğrenme alanı kazanımları içerisinde Türk Müziği ögeleri ile ilgili tek bir kazanım bulunmaktadır ve şu şekildedir:

- Mü.5.B.5. Önce bir şarkı veya Türkü öğrenciler tarafından seslendirilir, ardından öğrenciler iki farklı gruba ayrılır. Öğrencilerin çalgılarıyla iki bölümlü şarkı formunun bölümlerini belirlemeleri istenir.

Tablo 6

5. Sınıf Müzik Dersi "Müziksel Yaratıcılık" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu

Mü.5.C.1.	Dinlediği müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.	Öğrencilerin dinledikleri müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini; yazılı, sözlü anlatım, resim, drama vb. yollarla veya bilişim teknolojilerinden yararlanarak ifade etmelerine ilişkin etkinlikler düzenlenir.
Mü.5.C.2.	Kendi oluşturduğu ritim kalıbını seslendirir.	a) Öğrencilerin öğrendikleri ses ve sus değerlerini kullanarak oluşturdukları ritim kalıplarını dizek üzerinde yazarak seslendirmelerine ilişkin etkinlikler düzenlenir. Ritim denemeleri dizek üzerine yazılırken sol çizgisi kullanılmalıdır. b) Ritim kalıpları yazılırken öğrenilen zaman belirteci, nota ve süre değerleri ile sınırlıdır. c) Öğrenciler ezgileri ses, beden perküsyonu veya ritim çalgıları vasıtasıyla seslendirirler.
Mü.5.C.3.	Müziklerdeki farklı bölümleri dansa dönüştürür.	Seçilecek müziklerde düzeye uygun iki bölümlü şarkı, türkü vb. formlara yer verilmelidir.
Mü.5.C.4.	Müziklere kendi oluşturduğu ritim kalıbı ile eşlik eder.	a) Oluşturulacak ritim kalıbı, öncelikle öğrenilen ölçü/usul ve nota değerleri ile sınırlı olmalıdır. Ancak uygulamada doğaçlama aşamasında ölçü/usul ve nota değerlerinde esneklik sağlanmalıdır. b) Sonraki aşamada öğrenciler ritim denemelerini doğaçlama olarak yapmaları konusunda teşvik edilmelidir.
Mü.5.C.5.	Farklı ritmik yapıdaki müziklere uygun hareket eder.	Söz konusu ritmik yapı; 7/8 ve 9/8'lik aksak ölçüler ile sınırlandırılmalı ve bu usuller hissettirilerek verilmelidir.
Mü.5.C.6.	Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.	a) Öğrencilerin kendi çalışmalarını (beste, düzenleme vb.) bilgisayarlı müzik kayıt teknolojilerini kullanarak kaydeder. Örneğin bireysel olarak veya grup oluşturarak, eser çalışmalarını, nota yazım programları ile notaya alma; müzik-ses düzenleme programları ile de kaydetme ve düzenleme etkinlikleri yaparlar. b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Tablo 6. incelendiğinde 5. sınıf müzik dersi öğretim programı "Müziksel Yaratıcılık" öğrenme alanı kazanımları içerisinde Türk Müziği ögeleri ile ilgili kazanımlar şu şekildedir:

- Mü.5.C.3. Öğrencilerden, sınıf düzeyine uygun seçilecek şarkı ve türkü formunda eserlerin bölümlerini dansa dönüştürmeleri istenir.
- Mü.5.C.5. Bu kazanımla öğrencilerin 7/8'lik ve 9/8'lik aksak usulleri hissederek bu usullerdeki müziklere uygun hareket etmeleri amaçlanmıştır.

Tablo 7

5. Sınıf Müzik Dersi "Müzik Kültürü" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu

Mü.5.D.1.	İstiklâl Marşı'nın tarihsel sürecini millî ve manevi değerlerle ilişkilendirir.	Mehmet Âkif Ersoy'un hayatından örneklerle vatan sevgisi, bayrak sevgisi gibi millî ve manevi değerlerin kazandırılmasına yönelik uygulamalar yaptırılabilir. Ayrıca İstiklâl Marşı'nın bestecisi Osman Zeki Üngör'ün hayatından bahsedilmelidir.
Mü.5.D.2.	Bireysel müzik arşivini oluşturur.	a) Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili edindikleri veya ürettikleri her türlü çalışmayı (eser ses kayıtları, nota yazıları vb.) sınıflandırıp çeşitli bilişim teknolojisi gereçlerinin (bilgisayar, çeşitli bellek birimleri vb.) desteğiyle gerek yazılı gerek sayısal (dijital) veri olarak bir müzik arşivi oluşturmaları sağlanır. b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.
Mü.5.D.3.	Farklı türdeki müzikleri dinleyerek beğeni ve müzik kültürünü geliştirir.	Öğrencilere özellikle yakın çevrelerinde ve bölgelerinde dinlenen geleneksel müziklerimize ilişkin örnekleri araştırmaları ve bunları dinlemelerine ilişkin yönlendirmeler yapılır.
Mü.5.D.4.	Atatürk'ün müziğe verdiği önemi araştırır.	Öğrencilerin müzikle ilgili araştırmalarında bilgisayar, internet ve kütüphanelerden yararlanabilmelerine ilişkin yönlendirmeler yapılır.

Tablo 7. incelendiğinde 5. sınıf müzik dersi öğretim programı "Müzik Kültürü" öğrenme alanı kazanımları içerisinde Türk Müziği ögeleri ile ilgili bir kazanım bulunmaktadır ve şu şekildedir:

- Mü.5.D.1. İstiklal marşının şairi Mehmet Akif Ersoy ve bestecisi Osman Zeki Üngör'ün hayatlarından örnekler verilerek İstiklal Marşı temelli vatan, millet, bayrak sevgisi ve milli ve manevi değerlerin kazandırılması amaçlanmıştır.

4.1.2. 6. Sınıf Öğretim Programında Makamsal Kazanımların Durumu

2018 Ortaokul 6. sınıf müzik dersi öğrenme alanları aşağıda tablolar halinde belirtilmiştir.

Tablo 8

6. Sınıf Müzik Dersi "Dinleme – Söyleme" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu

Mü.6.A.1.	İstiklâl Marşı'nı birlikte söyler.	a) Öğrencilerin İstiklâl Marşı'nı nefes yerlerine uygun olarak söylemeleri sağlanır. b) Öğrencilerin İstiklâl Marşı'nı söylerken doğru tonlama ve vurgu yapmaları sağlanır.
Mü.6.A.2.	Millî birlik ve beraberlik duygusunu güçlendiren marşlarımızı doğru söyler.	a) Millî, dinî ve manevi günler ile belirli gün ve haftalarda bu kazanıma yer verilmelidir. b) Öğrencilerin önemli gün ve haftalar dolayısıyla düzenlenecek Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaları için gerekli yönlendirmeler yapılmalıdır. Bu etkinliklerde öğrenciler, oluşturdukları özgün çalışmaları da sergileyebilirler.
Mü.6.A.3.	Öğrendiği notaları seslendirir.	Öğrencilere kalın do-ince do aralığındaki notaları algılamaya yönelik seslendirme çalışmaları öğretmenin çalgı eşliği desteği ile yaptırılmalıdır.
Mü.6.A.4.	Farklı ritmik yapıdaki müzikleri seslendirir	Müzikler kulaktan öğretilmiş basit, bileşik ve aksak ölçülerle sınırlı olmalıdır
Mü.6.A.5.	Seslendirdiği müziklerde hız ve gürlük basamaklarını uygular.	a) Öğrencilerin dağarcıklarındaki ezgilerden, seviyelerine uygun olanları seslendirmelerine yönelik etkinlikler düzenlenir. b) Öğrenilen değişik hız ve gürlük basamaklarının müziksel anlatımdaki yeri ve önemi vurgulanmalıdır.
Mü.6.A.6.	Türk müziğinin makamsal bir yapıda olduğunu fark eder.	Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin nihavent ve nikriz makamlarını ayırt edebilmelerine yönelik dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır. Örneğin önce sınıf düzeyinde istenen makamlardan birine yönelik dinleti çalışmaları yapılır. Öğrenciler ilk makamı işitsel olarak algıladıktan sonra diğer makama yönelik dinleti yapılır. Sonra her iki makama yönelik karışık eserler dinletilir ve öğrencilerden eserlerin hangi makama ait olduklarını bulmaları istenir. Öğrenciler eserlerin makamlarını belirlemede belli bir başarı elde ettikten sonra bu makamlardan farklı karakterde üçüncü bir makama ait eserler de arada bir sorulur ancak bu makamla ilgili ayrıntıya girilmez. Her çalışma sınıf düzeyinde istenen makamlara yönelik söyleme etkinlikleri ile desteklenerek öğrencilerde makamsal farkındalık sağlanır.
Mü.6.A.7.	Müzik çalışmalarını sergiler.	Öğrencilerin müzikle ilgili eser ve edinimlerini sunabilecekleri ortamlar oluşturulur.

Tablo 8. incelendiğinde 6. sınıf müzik dersi öğretim programı "Dinleme – Söyleme" öğrenme alanı kazanımları içerisinde Türk Müziği ögeleri ile ilgili kazanımlar şu şekildedir:

- Mü.6.A.1. Bu kazanımda öğrencilerin, İstiklâl Marşı'nı vurgularına, tonlamalarına ve nefes yerlerine uygun olarak söylemeleri sağlanır.
- Mü.6.A.4. Türk müziğinin basit, bileşik ve aksak usulleri ile sınırlı eserler öğrencilere kulaktan öğretilmelidir.
- Mü.6.A.6. kazanımında öğrencilere nihavent ve nikriz makamlarında geleneksel eserler ayrı ayrı dinlettirildikten makamlar kavratılır. Daha sonra öğrencilerin bu iki

makam arasındaki işitsel farkı kavrayabilmeleri sağlanır. Burada makamsal anlamda ayrıntılı bir anlatıma girilmez.

Tablo 9

6. Sınıf Müzik Dersi "Müziksel Algı ve Bilgilenme" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu

Mü.6.B.1.	Temel müzik yazı ve ögelerini kullanır.	a) Kalın do-ince do aralığındaki notalar, uzatma bağı, hece bağı, tekrar işaretleri (röpriz, dolap), basit ölçü (3/8), bileşik ölçü (6/8) ve aksak ölçü (5/8) ile onaltılık nota ve onaltılık sus değeri verilmelidir. b) Değiştirici işaretler (diyez, bemol, natürel) verilmelidir.
Mü.6.B.2.	Müziklerde aynı ve farklı bölümleri ritim çalgılarıyla ayırt eder.	Düzeye uygun iki ve üç bölümlü şarkı, türkü vb. örnekler verilmelidir
Mü.6.B.3.	Ergenlik dönemi ses değişim özelliklerini fark eder.	
Mü.6.B.4.	İnsan sesinin oluşumunu kavrar.	Ses ve solunum organları tanıtılarak bu organların ses kaynakları olduğu vurgulanmalı, ses ile işitme arasındaki ilişki üzerinde durulmalıdır.

Tablo 9. incelendiğinde 6. sınıf müzik dersi öğretim programı "Müziksel Algı ve Bilgilenme" öğrenme alanı kazanımları içerisinde Türk Müziği ögeleri ile ilgili bir kazanım bulunmamaktadır.

Tablo 10

6. Sınıf Müzik Dersi "Müziksel Yaratıcılık" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu

Mü.6.C.1.	Dinlediği farklı türdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini farklı anlatım yollarıyla ifade eder.	Öğrencilerin dinledikleri farklı türlerdeki müzikler ile ilgili düşüncelerini özgün anlatım yollarıyla (resim yapma, harekete dönüştürme, öykü ve şiir yazma vb.) ifade etmeleri istenir.
Mü.6.C.2.	Farklı ritmik yapıdaki müzikleri harekete dönüştürür.	Kulaktan öğrenilmiş basit ve aksak ölçüler verilmelidir.
Mü.6.C.3.	Ezgilere kendi oluşturduğu ritim kalıbı ile eşlik eder.	Öğrendiği süre değerleri, zaman belirteçleri ve usullerle sınırlı olmalıdır.
Mü.6.C.4.	Müziklerde aynı ve farklı bölümleri dansa dönüştürür.	Düzeye uygun iki ve üç bölümlü şarkı, türkü vb. örnekler verilmelidir.
Mü.6.C.5.	Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir.	a) Ezgi denemeleri; öğrenilen zaman belirteçleri ve süre değerleri ile sınırlandırılmalıdır. b) Öğrencilerin oluşturdukları ezgileri bireysel veya toplu olarak seslendirmeleri sağlanır.
Mü.6.C.6.	Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.	a) Öğrenciler kendi çalışmalarını (beste, düzenleme vb.) bilgisayarlı müzik kayıt teknolojilerini kullanarak kaydeder. Örneğin bireysel olarak veya grup oluşturarak, çalışmalarını nota yazım programları ile notaya alma; müzik-ses düzenleme programları ile de kaydetme ve düzenleme etkinlikleri yaparlar. b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Tablo 10. incelendiğinde 6. sınıf müzik dersi öğretim programı "Müziksel Yaratıcılık" öğrenme alanı kazanımları içerisinde Türk Müziği ögeleri ile ilgili kazanımlar şu şekildedir:

- Mü.6.C.2. Öğrencilere basit ve aksak usuller kulaktan öğretilir. Ardından bu usullerde farklı eserleri harekete dönüştürmeleri istenir.

- Mü.6.C.3. Öğrencilere öğrendikleri süre değerleri ve usuller gözetilerek eserler verilir. Bu eserlere kendi oluşturduğu ritim kalıbı ile eşlik etmeleri sağlanır.
- Mü.6.C.4. Öğrencilerden, sınıf düzeyine uygun seçilecek şarkı ve türkü formunda eserlerin bölümlerini dansa dönüştürmeleri istenir.

Tablo 11

6. Sınıf Müzik Dersi "Müzik Kültürü" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu

Mü.6.D.1.	Yurdumuza ait başlıca müzik türlerini ayırt eder.	Türk halk müziği, Türk sanat müziği, dinî müzik, mehter müziği ve çok sesli Türk müziklerinden seçkin örnekler (Örneğin Muharrem Ertaş, Neşet Ertaş, Tanbûrî Cemil Bey, Çekiç Ali, Zeki Müren gibi önemli müzisyenler tarafından icra edilen eserler) öğrencilerin ses sınırlarına ve sınıf düzeyine uygun olarak verilmelidir.
Mü.6.D.2.	Atatürk'ün müzikle ilgili temel görüşlerini anlar.	a) Atatürk'ün müzikle ilgili görüşlerini anlamak için Türk müziğinin gelişimi ile ilgili sözlerinden yola çıkılır. Örneğin öğrencilerin Atatürk'ün "Ulusun ince duygularını düşüncelerini anlatan, yüksek deyişlerini, söyleyişlerini toplamak, onları genel musiki kurallarına göre işlemek gerekir, ancak Türk ulusal musikisi böyle yükselebilir, evrensel musiki de yerini alabilir." vb. sözlerinden yola çıkılarak müziğe ilişkin görüşlerini tanımaları sağlanır. b) Öğrencilerin müzikle ilgili araştırmalarında bilgisayar, internet ve kütüphanelerden yararlanabilmelerine ilişkin yönlendirmeler yapılır.
Mü.6.D.3.	Yurdumuza ait müzik türlerinin kültürümüzün bir değeri ve zenginliği olduğunu fark eder.	
Mü.6.D.4.	Türk müziği kültürünü tanır.	Türk müziği kültürüne felsefesi ve eserleriyle katkıda bulunmuş; Dede Efendi, Tanbûrî Cemil Bey, Âşık Veysel gibi şahsiyetler vurgulanmalıdır.
Mü.6.D.5.	Dinlediği çeşitli türdeki müziklerden hem bireysel hem de ortak sınıf arşivini geliştirir.	a) Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili edindikleri veya ürettikleri her türlü çalışmayı (eser ses kayıtları, nota yazıları vb.) sınıflandırıp çeşitli bilişim teknolojisi gereçlerinin (bilgisayar, çeşitli bellek birimleri vb.) desteğiyle gerek yazılı gerek sayısal (dijital) veri olarak bir müzik arşivi oluşturmaları sağlanır. b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.
Mü.6.D.6.	Atatürk'ün sevdiği türkü ve şarkıları tanır.	Eserler "Kırmızı Gülün Alı Var", "Vardar Ovası", "Estergon Kalâ'sı" gibi Atatürk'ün sevdiği türkü ve şarkılardan seçilir.

Tablo 11. incelendiğinde 6. sınıf müzik dersi öğretim programı "Müzik Kültürü" öğrenme alanı kazanımları içerisinde Türk Müziği ögeleri ile ilgili bir kazanım bulunmaktadır ve şu şekildedir:

- Mü.6.D.1. Geleneksel Türk müziğinin önemli icracıları tarafından icra edilen eserler üzerinden öğrencilerin türleri ve formları ayırt etmesi sağlanır. Ayrıca bu eserlerden öğrencilerin ses sınırlarına uygun olanları öğrencilerin seslendirmesi sağlanır.
- Mü.6.D.4. Türk müzik kültüründe önemli yere sahip besteci, icracı ve aşıklar vurgulanarak öğrencilerin müzik kültürü oluşturması sağlanır.

- Mü.6.D.6. Atatürk'ün sevdiği türkü ve şarkılardan bir seçki hazırlanır. Bu eserleri öğrencilerin tanıması sağlanır.
-

4.1.3. 7. Sınıf Öğretim Programında Makamsal Kazanımların Durumu

2018 Ortaokul 7. sınıf müzik dersi öğrenme alanları aşağıda tablolar halinde belirtilmiştir.

Tablo 12

7. Sınıf Müzik Dersi "Dinleme – Söyleme" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu

Mü.7.A.1.	İstiklâl Marşı'nı doğru söyler.	Öğrencilerin İstiklâl Marşı'nı hız ve gürlük basamaklarına uygun olarak söylemeleri sağlanır.
Mü.7.A.2.	Millî birlik ve beraberlik duygusunu güçlendiren marşlarımızı doğru söyler.	a) Millî, dinî ve manevi günler ile belirli gün ve haftalarda bu kazanıma yer verilmelidir. b) Öğrencilerin önemli gün ve haftalar dolayısıyla düzenlenecek Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaları için gerekli yönlendirmeler yapılmalıdır. Bu etkinliklerde öğrenciler, oluşturdukları özgün çalışmaları da sergileyebilirler.
Mü.7.A.3.	Müzikte hız ve gürlük basamaklarını uygular.	a) Öğrencilerin dağarcıklarındaki ezgilerden, seviyelerine uygun olanları seslendirmelerine yönelik etkinlikler düzenlenir. b) Öğrenilen değişik hız ve gürlük basamaklarının müziksel anlatımdaki yeri ve önemi vurgulanmalıdır.
Mü.7.A.4.	Türk müziğinin makamsal bir yapıda olduğunu fark eder.	Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin segâh ve hüzzam makamlarını ayırt edebilmelerine yönelik dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır. Örneğin önce sınıf düzeyinde istenen makamlardan birine yönelik dinleti çalışmaları yapılır. Öğrenciler ilk makamı işitsel olarak algıladıktan sonra diğer makama yönelik dinleti yapılır. Sonra her iki makama yönelik karışık eserler dinletilir ve öğrencilerden eserlerin hangi makama ait olduklarını bulmaları istenir. Öğrenciler eserlerin makamlarını belirlemede belli bir başarı elde ettikten sonra bu makamlardan farklı karakterde üçüncü bir makama ait eserler de arada bir sorulur ancak bu makamla ilgili ayrıntıya girilmez. Her çalışma sınıf düzeyinde istenen makamlara yönelik söyleme etkinlikleri ile desteklenerek öğrencilerde makamsal farkındalık sağlanır. Ayrıca Segâh makamında Tekbir ve Salât-ı Ümmiye(Itrî)'nin doğru şekilde seslendirilmesi sağlanmalıdır.
Mü.7.A.5.	Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir.	Türk halk müziği, Türk sanat müziği, dinî müzik, mehter müziği ve çok sesli Türk müziklerinden seçkin örnekler (Örneğin Hacı Taşan, Nida Tüfekçi, Kâni Karaca, Bekir Sıtkı Sezgin, Selahattin İçli gibi önemli müzisyenler tarafından seslendirilmiş eserler) öğrencilerin ses sınırlarına ve sınıf düzeyine uygun olarak verilmelidir.
Mü.7.A.6.	Ses grupları oluşturmaya istekli olur.	Öğrencilerin müzik grupları oluşturması için gerekli yönlendirmeler yapılır ve grupların çalışmalarını sunmaları için etkinlikler düzenlenir.
Mü.7.A.7.	Müzik çalışmalarını sergiler.	Öğrencilerin müzikle ilgili eser ve edinimlerini sunabilecekleri ortamlar oluşturulur.

Tablo 12. incelendiğinde 7. sınıf müzik dersi öğretim programı "Dinleme – Söyleme" öğrenme alanı kazanımları içerisinde Türk Müziği ögeleri ile ilgili kazanımlar şu şekildedir:

- Mü.7.A.1. Öğrencilerin İstiklâl Marşını hız ve gürlük basamaklarına uygun olarak söylemeleri sağlanır.
- Mü.7.A.4. kazanımında öğrencilere segâh ve hüzzam makamlarında geleneksel eserler ayrı ayrı dinlettirildikten makamlar kavratılır. Daha sonra öğrencilerin bu iki makam arasındaki işitsel farkı kavrayabilmeleri sağlanır. Segâh makamındaki Tekbîr

ve Salât-ı Ümmiye (Itrî)'nin doğru şekilde seslendirilmesi sağlanır. Burada makamsal anlamda ayrıntılı bir anlatıma girilmez.

- Mü.7.A.5. Geleneksel Türk Müziği formlarından ve çok sesli Türk müziğinin seçkin eserlerinden öğrencilerin ses sınırlarına ve sınıf düzeylerine uygun olanları verilmelidir.

Tablo 13

7. Sınıf Müzik Dersi "Müziksel Algı ve Bilgilenme" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu

Mü.7.B.1.	Temel müzik yazı ve ögelerini kullanır.	Ses değişim dönemi dikkate alınarak kalın la, kalın si, ince re, ince mi notaları; çoğaltma noktası, tekrar işaretleri (senyö, da capo) ve 7/8'lik aksak ölçü/usul verilmelidir.
Mü.7.B.2.	Müzikte dizileri tanır.	Tonal dizilerden do majör, la minör dizileri, makamsal dizilerden de segâh ve hüzzam makam dizileri verilmelidir. Söz konusu diziler kuramsal boyutta tonalitenin, seyir özellikleri bakımından makamın ayrıntılarına girilmeden sadece dizi olarak ve hissetmeye yönelik verilmelidir.
Mü.7.B.3.	İnsan sesi ve ses topluluklarını ayırt eder.	Kadın (alto, mezzo soprano, soprano), erkek (bas, bariton, tenor) ve çocuk sesleri açıklanmalı ve bu seslerden oluşan topluluklar tanıtılmalıdır.
Mü.7.B.4.	Çalgı türleri ve çalgı topluluklarını ayırt eder.	Türk müziği, Türk Dünyası ve Batı müziği çalgı türleri ve toplulukları sınıf düzeyine uygun olarak verilmelidir.

Tablo 13. incelendiğinde 7. sınıf müzik dersi öğretim programı "Müziksel Algı ve Bilgilenme" öğrenme alanı kazanımları içerisinde Türk Müziği ögeleri ile ilgili iki adet kazanım bulunmaktadır. Kazanımlar şu şekildedir:

- Mü.7.B.2'de tonal dizilerden do majör ve la minör ile makamsal dizilerden segâh ve hüzzam makam dizileri ayrı ayrı verilmelidir. Makamsal dizilerde teorik ayrıntıya girmeden ilgili makam dizilerinin sadece hissettirilmesi planlanmıştır.
- Mü.7.B.4.'de Türk müziği, Batı müziği çalgıları ve çalgı toplulukları sınıf düzeyine uygun olarak verilmesi amaçlanmıştır.

Tablo 14

7. Sınıf Müzik Dersi "Müziksel Yaratıcılık" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu

Mü.7.C.1.	Müziklere kendi oluşturduğu ritim kalıbı ile eşlik eder.	a) Öğrencilerin, öğrendikleri veya oluşturdukları tartımları referans alarak müziklere doğaçlama yoluyla eşlik etmeleri sağlanır. b) Öğrenciler, örneğin dört gruba ayrılır ve her gruptan öğrendikleri usul ve nota sürelerini kullanarak bir motiflik ritim kalıpları oluşturmaları istenir. Farklı ve tekrarlanan motiflerden oluşan ritim kalıpları oluşturulmalıdır. Ayrıca bu ritim kalıpları ile öğrencilerin farklı formlar oluşturmaları da sağlanır. c) Ritim kalıbı oluşturulurken; m1+m2+m1+m3+m1 motifsel dizilimi dikkate alınabilir (m = motif)
Mü.7.C.2.	Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir.	a) Oluşturulacak ezgiler öğrenilen zaman belirteci, dizisi, süresi ve küçük şarkı formları ile sınırlı olmalıdır. b) Öğrencilerin oluşturdukları ezgileri bireysel veya toplu olarak seslendirmeleri sağlanır.
Mü.7.C.3.	Dinlediği farklı türdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.	Türk halk müziği, Türk sanat müziği, popüler müzik, dinî müzik, mehter müziği ve çok sesli Türk müziklerinden örnekler verilmelidir
Mü.7.C.4.	Türkülerin yaşanmış öykülerini canlandırır.	Öğrencilerden türkülerin yaşanmış öykülerini araştırmaları ve bu öyküleri drama vb. yöntemlerle sunmaları istenebilir.
Mü.7.C.5.	Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.	a) Öğrencilerin kendi yarattıkları çalışmalarını (beste, düzenleme vb.) bilgisayarlı müzik kayıt teknolojilerini kullanarak kayıt altına almaları sağlanır. Örneğin öğrenciler bireysel olarak veya grup oluşturarak, eser ve çalışmalarını, nota yazım programları ile notaya alma; müzik ve ses düzenleme programları ile de kaydetme ve düzenleme etkinlikleri yaparlar. b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Tablo 14. incelendiğinde 7. sınıf müzik dersi öğretim programı "Müziksel Yaratıcılık" öğrenme alanı kazanımları içerisinde Türk Müziği ögeleri ile ilgili kazanımlar şu şekildedir:

- Mü.7.C.1. kazanımında öğrencilerden öğrendikleri ve oluşturdukları tartımları göz önünde bulundurarak müziklere doğaçlama olarak eşlik etmeleri amaçlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin öğrendikleri notalardan yeni ritim kalıpları ve bu kalıplarla yeni formlar oluşturmaları da amaçlanmıştır.
- Mü.7.C.2.'de öğrencilerin kendi oluşturduğu; dizisi, süresi küçük olan ve şarkı formunda olan eserleri bireysel ve toplu olarak seslendirmeleri istenir.
- Mü.7.C.3. öğrencilerden çok sesli Türk müziği de dahil Türk müziği formlarını dinlemeleri ve eserler hakkındaki duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri beklenir.
- Mü.7.C.4.'de ise öğrencilerin yaşanmış Türkü hikâyelerini araştırmaları ve drama vb. yöntemlerle sunmaları istenir.

Tablo 15

7. Sınıf Müzik Dersi "Müzik Kültürü" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu

Mü.7.D.1.	Atatürk'ün müziğin geliştirilmesine verdiği önemi açıklar.	Konunun anlaşılmasına yönelik etkinlikler düzenlenebilir. Örneğin konuyla ilgili olarak Atatürk'ün anılarından alınmış bölümler canlandırılabilir. Cumhuriyet'in ilanından sonra müzik alanında yapılan çalışmalar vurgulanabilir.
Mü.7.D.2.	Dünya müziklerini tanır.	a) Uzak Doğu, Hint, Arap, İran, Balkan, Kafkas, Latin vb. farklı kültürlere ait müziklerden seçkin örneklerin yer aldığı dinleti etkinlikleri düzenlenir. b) Klasik Batı, caz, pop vb. müzikler üzerinde durulmalı ve bu müziklerin doğuşu, genel özellikleri hakkında öğrencilere bilgiler verilmelidir.
Mü.7.D.3.	Dinlediği çeşitli türlerdeki müziklerden hem bireysel hem de ortak sınıf arşivini geliştirir.	a) Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili edindikleri veya ürettikleri her türlü çalışmayı (eser ses kayıtları, nota yazıları vb.) sınıflandırıp çeşitli bilişim teknolojisi gereçlerinin (bilgisayar, çeşitli bellek birimleri vb.) desteğiyle gerek yazılı gerek sayısal (dijital) veri olarak bir müzik arşivi oluşturmaları sağlanır. b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.
Mü.7.D.4.	Dinlediği uluslararası müzikleri türlerine göre ayırt eder.	Dinlediği farklı türdeki uluslararası müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.
Mü.7.D.5.	Türkülerin yaşanmış öykülerini araştırır.	a) Farklı bölgelere ait türkülerimizden (Çanakkale Türküsü vb.) örnekler verilir. b) Öğrencilerin müzikle ilgili araştırmalarında bilgisayar, internet, kütüphane vb. kaynaklardan yararlanmalarına ilişkin yönlendirmeler yapılır.
Mü.7.D.6.	Türk müziği kültürünü tanır.	Türk müziği kültürüne felsefesi ve eserleriyle katkıda bulunmuş; Hacı Bektâş-ı Velî, Yûnus Emre, Mevlânâ, Köroğlu, Karacaoğlan, Abdulkadir-i Merâgî, Fuzûlî, Pîr Sultan Abdal, Ali Ufkî Bey, Âşık Veysel, Dâvud Sulari, Erzurumlu İbrahim Hakkı, Niyaz-i Mısri, Ruhsati, Ercişli Emrah, Seyrani, Neşet Ertaş gibi şahsiyetler vurgulanmalıdır.

Tablo 15. incelendiğinde 7. sınıf müzik dersi öğretim programı "Müzik kültürü" öğrenme alanı kazanımları içerisinde Türk Müziği ögeleri ile ilgili kazanımlar şu şekildedir:

- Mü.7.D.1.'de Atatürk'ün müzik alanında yaptığı yeniliklerin, hayatından verilen örneklerle öğrencilere kavratılması amaçlanmıştır.
- Mü.7.D.5. Öğrencilere Türkiye'nin farklı bölgelerine ait türkü örnekleri verilir. Türkülerin hikayeleri hakkında yapacakları araştırmalar için öğrenciler, bilgisayar, internet ve kütüphane vb. kaynaklara yönlendirilir.
- Mü.7.D.6. Türk müziğine felsefesi ve eserleriyle katkıda bulunmuş önemli şahsiyetler vurgulanarak öğrencilerin müzik kültürü edinmesi sağlanır.

4.1.4. 8. Sınıf Öğretim Programında Makamsal Kazanımların Durumu

Tablo 16

8. Sınıf Müzik Dersi "Dinleme – Söyleme" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu

Mü.8.A.1.	İstiklâl Marşı'nı doğru söyler.	İstiklâl Marşı'nı yönetme çalışmalarında bilişim teknolojisi araçlarından çeşitli materyaller izlettirilmesi ve dinlettirilmesi yoluyla yararlanılır.
Mü.8.A.2.	Toplum hayatımızda önemli yer tutan marşlarımızı doğru söyler.	a) Millî birlik ve beraberlik duygusunu güçlendiren marşlarımız verilmelidir. b) Milli bayramlar (29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı vb.) ve 10 Kasım Atatürk'ü anma günü ile ilgili etkinliklere yer verilir.
Mü.8.A.3.	Türk toplum ve topluluklarının müzik kültürlerinden uygun örnekleri dinler.	Türk ve akraba topluluklarına ait müzik örnekleri dinletilmelidir.
Mü.8.A.4.	Türk müziğinin makamsal bir yapıda olduğunu fark eder.	Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin eviç (misket) makamını ayırt edebilmelerine yönelik dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır. Örneğin önce sınıf düzeyinde istenen makamlardan birine yönelik dinleti çalışmaları yapılır. Öğrenciler ilk makamı işitsel olarak algıladıktan sonra diğer makama yönelik dinleti yapılır. Sonra her iki makama yönelik karışık eserler dinletilir ve öğrencilerden eserlerin hangi makama ait olduklarını bulmaları istenir. Öğrenciler eserlerin makamlarını belirlemede belli bir başarı elde ettikten sonra bu makamlardan farklı karakterde üçüncü bir makama ait eserler de arada bir sorulur ancak bu makamla ilgili ayrıntıya girilmez. Her çalışma sınıf düzeyinde istenen makamlara yönelik söyleme etkinlikleri ile desteklenerek öğrencilerde makamsal farkındalık sağlanır.
Mü.8.A.5.	Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir.	Türk halk müziği, Türk sanat müziği, dinî müzik, mehter müziği ve çok sesli Türk müziklerinden seçkin örnekler, öğrencilerin ses sınırlarına ve sınıf düzeyine uygun olarak verilmelidir.
Mü.8.A.6.	Müzik eserlerini hız belirteci (metronom) kullanarak uygun hızlarda seslendirir.	a) Müzik eserini hız belirtecine göre seslendirir. b) Hız belirteci yardımıyla müzik eserlerini farklı hızlarda seslendirir. c) Hız belirtecini eser ve alıştırma (etüt) çalışmalarında etkin olarak kullanır.
Mü.8.A.7.	Ses grupları oluşturur.	Öğrencilerin müzik grupları oluşturması için gerekli yönlendirmeler yapılır ve grupların çalışmalarını sunmaları için etkinlikler düzenlenir.
Mü.8.A.8.	Türk kültürüne ait müzikleri dinler.	Türk müziği kültürüne felsefesi ve eserleriyle katkıda bulunmuş; Itrî, Yesârî Âsım Arsoy, Safiye Ayla, Vecihe Daryal, Ziya Taşkent, Bekir Sıtkı Sezgin, Cinuçen Tanrıkorur, Neşet Ertaş, Talip Özkan, Yılmaz İpek, Özay Gönlüm gibi şahsiyetlerden eserler dinletilmelidir.
Mü.8.A.9.	Müzik çalışmalarını sergiler.	Öğrencilerin müzikle ilgili eser ve edinimlerini sunabilecekleri ortamlar oluşturulur
Mü.8.A.10.	Mahallî sanatçıları araştırır.	

Tablo 16. incelendiğinde 8. sınıf müzik dersi öğretim programı "Dinleme – Söyleme" öğrenme alanı kazanımları içerisinde Türk Müziği ögeleri ile ilgili kazanımlar şu şekildedir:

- Mü.8.A.1. İstiklal marşını yönetme çalışmalarında bilişim teknolojisi araçlarından çeşitli materyaller izlettirilmesi yoluyla yararlanılır.
- Mü.8.A.2. toplum hayatımızda önemli yer tutan marşlarımızı söyleterek milli birlik ve beraberlik duygusu öğrencilere hissettirilmesi amaçlanmıştır.
- Mü.8.A.3.'de öğrencilerin Türk ve akraba topluluklarına özgü müzikleri dinlemesi sağlanır.
- Mü.8.A.4. burada öğrencilere eviç (misket) makamından farklı formlarda örnekler dinletilir ve makamı işitsel olarak kavraması sağlanır. Ardından teorik anlatıma

girmeden daha önce öğrenilen makamlardan karışık eserler dinletilerek öğrencilerin makamları ayırt etmeleri amaçlanmıştır.

- Mü.8.A.5. Türk müziğine ait farklı formlarda eserler sınıf düzeyine ve öğrencilerin ses sınırlarına uygun bir şekilde seslendirmeleri üzere verilir.
- Mü.8.A.8. Türk müzik kültürüne felsefeleri ve eserleriyle katkıda bulunmuş önemli şahsiyetlerden eserler dinletilmelidir.
- Mü.8.A.10. öğrencilerin çeşitli araştırmalar yaparak yöresel (mahalli) sanatçıları tanıması sağlanır.

Tablo 17

8. Sınıf Müzik Dersi "Müziksel Algı ve Bilgilenme" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu

Mü.8.B.1.	Temel müzik yazı ve ögelerini kullanır.	Senkop, 9/8'lik aksak ölçüler/usuller verilmelidir.
Mü.8.B.2.	Müzikte dizileri tanır.	Tonal dizilerden tek diyezli ve tek bemollü diziler, makamsal dizilerden de kürdi, acemkürdi ve muhayyerkürdi makam dizileri verilmelidir. Söz konusu diziler kuramsal boyutta tonalitenin, seyir özellikleri bakımından makamın ayrıntılarına girilmeden sadece dizi olarak ve hissetmeye yönelik verilmelidir. İlgili diziler belirtilen tonal ve makamsal dizilerle sınırlandırılarak, öğrenci ses sınırlarına ve düzeylerine uygun hem şarkı hem de türkülerin dinletilmesi ve seslendirilmesi ile verilmelidir.

Tablo 17. incelendiğinde 8. sınıf müzik dersi öğretim programı "Müziksel Algı ve Bilgilenme" öğrenme alanı kazanımları içerisinde Türk Müziği ögeleri ile ilgili iki adet kazanım bulunmaktadır. Kazanımlar şu şekildedir:

- Mü.8.B.1.'de senkoplu ritimler ve 9/8'lk aksak usuller verilmelidir.
- Mü.8.B.2'de ise tonal dizilerden tek diyezli ve bemollü diziler ile makamsal dizilerden kürdi, acemkürdi ve muhayyerkürdi makam dizileri ayrı ayrı verilmelidir. Makamsal dizilerde teorik ayrıntıya girmeden ilgili makam dizilerinin sadece hissettirilmesi planlanmıştır. İlgili diziler ve makamlarda dinlemeler yaptırılarak sınıfın seviyesi ve öğrencilerin ses aralıklarına göre belirlenen eserleri öğrencilerin seslendirmesi istenir.

Tablo 18

8. Sınıf Müzik Dersi "Müziksel Yaratıcılık" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu

Mü.8.C.1.	Türkülerin yaşanmış öykülerini canlandırır.	Yaşadığı çevredeki kültürel zenginlikleri, müziğin birleştirici etkisini kullanarak tanıması ve öğrencilerin araştırmacı kişiliklerini ortaya çıkarması sağlanmalıdır.
Mü.8.C.2.	Farklı ve tekrarlanan bölümlerden oluşan ritim kalıpları oluşturur	a) Öğrencilerin bildikleri müzikler için basit ritim eşlikleri yazmaları sağlanmalıdır. b) Müziklerde düzeye uygun üç bölümlü şarkı, türkü vb. müzik biçimlerine yer verilmelidir.
Mü.8.C.3.	Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir.	a) Ezgi denemeleri; öğrenilen dizi, zaman belirteçleri ve süre değerleri ile sınırlanmalıdır. b) Öğrencilerin oluşturdukları ezgileri bireysel veya toplu olarak seslendirmeleri sağlanır.
Mü.8.C.4.	Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.	a) Öğrencilerin kendi yarattıkları çalışmalarını (beste, düzenleme vb.) bilgisayarlı müzik kayıt teknolojilerini kullanarak kayıt altına almaları sağlanır. Örneğin öğrenciler bireysel olarak veya grup oluşturarak eser ve çalışmalarını, nota yazım programları ile notaya alma; müzik ve ses düzenleme programları ile de kaydetme ve düzenleme etkinlikleri yaparlar. b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Tablo 18. incelendiğinde 7. sınıf müzik dersi öğretim programı "Müziksel Yaratıcılık" öğrenme alanı kazanımları içerisinde Türk Müziği ögeleri ile ilgili kazanımlar şu şekildedir:

- Mü.8.C.1.'de öğrencilerin yaşadıkları çevredeki kültürel zenginlikleri fark ederek müziği birleştirici gücünü kullanarak tanıması ve araştırmacı kişiliklerinin ortaya çıkması sağlanır.
- Mü.8.C.2.'de öğrencilerden bildikleri müzikler için basit ritim eşlikleri yazmaları istenir.

Tablo 19

8. Sınıf Müzik Dersi "Müzik Kültürü" Öğrenme Alanı Kazanımları Tablosu

Mü.8.D.1.	Türk müziği biçimlerini tanır.	Mevlevî ayini, peşrev, saz semaisi, longa, kırık hava, uzun hava, şarkı, ilahi, nefes, deyiş vb. müzik biçimleri (formları) dinletiler yoluyla tanıtılır.
Mü.8.D.2.	Dinlediği farklı türlerdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar.	Öğrencilerin dinledikleri müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini yazılı ve sözlü anlatım yollarıyla; drama vb. öğretim yöntemleriyle veya bilişim teknolojilerinden yararlanarak ifade etmelerine ilişkin etkinlikler düzenlenir
Mü.8.D.3.	Müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrar.	Müziğin diğer sanat dalları (edebiyat, tiyatro, sinema, halk oyunları, halk dansları, opera, bale vb.) ile ilişkisi vurgulanır. Şiir, hikâye, destan vb. türlerden yola çıkılarak veya esinlenilerek bestelenmiş müzik eserlerinden örnekler dinletilir.
Mü.8.D.4.	Türkülerin yaşanmış öykülerini araştırır.	Öğrencilerin müzikle ilgili araştırmalarında bilgisayar, internet ve kütüphanelerden yararlanabilmelerine ilişkin yönlendirmeler yapılır.
Mü.8.D.5.	Dinlediği farklı türlerdeki müziklerden hem bireysel hem de ortak sınıf arşivini geliştirir.	a) Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili edindikleri veya ürettikleri her türlü çalışmayı (eser ses kayıtları, nota yazıları vb.) sınıflandırıp çeşitli bilişim teknolojisi gereçlerinin (bilgisayar, çeşitli bellek birimleri vb.) desteğiyle gerek yazılı gerek sayısal (dijital) veri olarak bir müzik arşivi oluşturmaları sağlanır. b) Sanatçıların dünyaca (yerelden evrensele) tanınmasında iletişim araçlarının rolü vurgulanır. c) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.
Mü.8.D.6.	Atatürk'ün güzel sanatlar içinde müziğe verdiği yeri ve önemi kavrar.	

Mü.8.D.7.	Müziğin terapi yöntemi olarak da kullanıldığını bilir.	Makamların müzikle tedavi amacıyla kullanıldığı vurgulanmalıdır.
Mü.8.D.8.	Sanat, sanatçı ve sanat eseri kavramlarını açıklar.	Öğrencinin sanat, sanatçı, sanat eseri, müzik ve estetik kavramlarını nitelikleri açısından eleştirel düşünme sürecinden geçirerek değerlendirmesi ve tartışması hedeflenmelidir.
Mü.8.D.9.	Müzik alanına ait ana ve yan meslekleri tanır	a) Müzik alanı ile ilgili ana meslekler (besteci, yorumcu, orkestra-koro şefliği, eğitmen, film ve oyun müziği besteciliği vb.) ve yan meslekler (şarkı sözü yazarlığı, müzik gazeteciliği, müzik yapımcılığı, çalgı yapımcılığı vb.) tanıtılır. b) Müzik alanına ait meslekleri tanımaya yönelik geziler düzenlenir.

Tablo 19. incelendiğinde 8. sınıf müzik dersi öğretim programı "Müzik kültürü" öğrenme alanı kazanımları içerisinde Türk Müziği ögeleri ile ilgili kazanımlar şu şekildedir:

- Mü.8.D.1.'de Türk müziği formları öğrencilere dinleme yoluyla tanıtılır.
- Mü.8.D.7.'de makamların müzikle tedavi amacıyla kullanıldığı vurgulanır.

2018 Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programı incelenmiş ve Türk Müziği ögeleri ile ilgili olan ve olmayan kazanımların sınıflara ve öğrenme alanlarına göre dağılımı Tablo 20'da verilmiştir.

Tablo 20
Türk Müziği Ögeleri İle İlgili Olan ve Olmayan Kazanımların Sınıflara Ve Öğrenme Alanlarına Göre Dağılımı

Sınıf	Dinleme – söyleme		Müziksel algı ve bilgilenme		Müziksel yaratıcılık		Müzik kültürü		Toplam
	Türk Müziği ögeleri ile ilgili	Diğer	Türk Müziği ögeleri ile ilgili	Diğer	Türk Müziği ögeleri ile ilgili	Diğer	Türk Müziği ögeleri ile ilgili	Diğer	
5	2	4	1	6	2	4	1	3	23
6	3	4	0	4	3	3	3	3	23
7	3	4	2	2	4	1	3	3	22
8	7	3	2	0	2	2	2	7	25
Toplam	15	15	5	12	11	10	9	16	93

Ortaokul müzik dersi öğretim programında yer alan 93 kazanım incelendiğinde

- 5. sınıfta 23 kazanımdan 6 tanesinin, Türk müziği ögeleri ile ilgili olduğu (%38,3),
- 6. sınıfta 23 kazanımdan 9 tanesinin Türk müziği ögeleri ile ilgili olduğu (%39,1),

- 7. sınıfta 22 kazanımdan 12 tanesinin Türk müziği ögeleri ile ilgili olduğu (%54,5),
- 8. sınıfta ise 25 kazanımdan 13 tanesinin Türk müziği ögeleri ile ilgili olduğu görülmüştür (%52,0).

Tüm sınıflarda makamsal ögelerle ilgili kazanımların diğer kazanımlara oranı %43,1'dir. Makamsal ögelerle ilgili kazanımların sayısının 5. sınıftan 8. sınıfa doğru giderek arttığı gözlemlenmiştir. Sınıflara göre en önemli artış "dinleme-söyleme" alanında 8. sınıfta olmuştur.

4.2. Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorum

4.2.1. Ortaokul Müzik Dersi Makam Öğretiminde Karşılaşılan Öğretim Programı Kaynaklı Güçlüklerle İlgili Bulgular ve Yorum

- Öğretmenlerin öğretim programı kaynaklı güçlüklere dair görüşme alıntıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. Ek-6).

> *... Yani hocam makamsal anlamda öğrenciler notaları bile belli başlı notaları belli başlı parçaları bile zor anlıyorlar. Yani bunun için çok fazla mesaiye gerek var. Biz sadece haftada bir müzik dersini işliyoruz. Bu süre de bizim için yeterli olmuyor. Yani bu sürede sadece temel bilgiyi verip, işte nota bilgisi verebiliyoruz. Onun dışında öğrenciler dörtlü beşlileri öğrenmekte zorlanıyorlar. Yaşadığımız zorluklar bunlar hocam* (K13).
> *Evet öğretim programından kaynaklı güçlükler çok. Nasıl deyim yüzeysel almış. Biraz kapsamlı olması gerekiyordu. Ders saati yetersiz olduğu için o kapsamlı alma da maalesef mümkün değil* (K18).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21

Makam Öğretiminde Karşılaşılan Öğretim Programı Kaynaklı Güçlükler

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
1a) Öğretim programı kaynaklı güçlükler	Kazanımların çocukların yaş seviyesine uygun olmaması	6	28,6	28,6	K2, K3, K7, K13, K14, K19
	Kazanımların ayrıntılı olmaması	4	19,0	19,0	K6, K7, K18, K19
	Öğrencilerden beklentinin yüksek olması	3	14,3	14,3	K10, K15, K20
	Öğrencilerin ses aralıklarına uygun eşliklerin olmaması	1	4,8	4,8	K2
	Türk müziği eserlerinin fazla olması	1	4,8	4,8	K5
	Kazanımlarda teori-uygulama uyumsuzluğu	1	4,8	4,8	K1,
	Kazanımların yeterince somutlaştırılamaması	1	4,8	4,8	K6
	Makamsal kazanımlar tamamen kaldırılmalı	1	4,8	4,8	K9
	Kazanımlara ayrılan ders saatlerinin orantısız olması	1	4,8	4,8	K4
	Kazanımlar pratik olmalı	1	4,8	4,8	K14
	Öğretim programı yetersiz	1	4,8	4,8	K20
Toplam		21		100,0	

Öğretmenlere makam öğretim sürecinde karşılaştıkları güçlüklerden öğretim programı kaynaklı yaşadıkları güçlükler sorulmuş ve tabloya göre öğretmenler 11 farklı kodu 21 frekansla belirttikleri görülmüştür. Makam öğretim sürecinde öğretim programı kaynaklı güçlüklerin başında "kazanımların çocukların yaş seviyesine uygun olmaması" (f=6), "kazanımların ayrıntılı olmaması" (f=4) ve "öğrencilerden beklentinin yüksek olması" (f=3) gelmektedir. Öğretmenlerin en düşük yanıtladıkları kodlar "öğrencilerin ses aralıklarına uygun eşliklerin olmaması", Türk müziği eserlerinin fazla olması", kazanımlarda teori-uygulama uyumsuzluğu", "kazanımların yeterince somutlaştırılamaması", "makamsal kazanımlar tamamen kaldırılmalı", "kazanımlara ayrılan ders saatlerinin orantısız olması" ve "öğretim programı yetersiz" (f=1) olarak tespit edilmiştir.

Tablodan elde edilen bulgulara göre öğretmenler en çok makam öğretiminde kazanımların çocukların yaş seviyesine uygun olmaması, kazanımların yeterince açık olmaması ve çocuklardan beklentilerin yüksek olması gibi sorunları dile getirmişlerdir. Makamsal kazanımların pratik, uygulanabilir ve çocukların seviyelerine uygun hale getirilmesi öğretimin verimliliğini artıracağı düşünülmektedir.

4.2.2. Ortaokul Müzik Dersi Makam Öğretiminde Karşılaşılan Öğretmen Kaynaklı Güçlüklerle İlgili Bulgular ve Yorum

- Öğretmenlerin öğretmen kaynaklı güçlüklere dair görüşme alıntıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

Katılımcı 16 - *Benden kaynaklıysa benim de fikrim olmayan bir şeyi çocuklara aktaramıyorum.*

Araştırmacı - *Yani lisans eğitiminde aldığınız eğitim makamsal konuda yeterli olmadığı için siz de bir şey aktaramıyorsunuz.*

Katılımcı 16 - *Aynen öyle hocam. Biliyorsunuz yani. Biz hep klasik batı eğitim aldığımız için* (K16).

Katılımcı 20 - *Benimle alakalı makamsal konuda ben bu konuda iyi bir öğretmen değilim. Yani müfredatta olmasa birine anlatabilecek yeterlilikte de değilim kesinlikle. Bunu kabul edebiliyorum yani.*

Araştırmacı - *Bunun nedenini söyleyebilir misiniz?*

Katılımcı 20 - *Aldığım eğitim Batı Müziği eğitimi, çaldığım enstrüman Batı Müziği enstrümanı, ilgi duyduğum alan da Batı Müziği diye. Eğitim fakültesi mezunlarında böyle mi durum inanın bilmiyorum.*

Araştırmacı - *Çalgınız neydi hocam?*

Katılımcı 20 - *Ben piyanoydu benim okulda da çalgım. Hani fazlasını bilmem hiç gerekmedi. Tabi benim meraksızlığımla da alakalı olabilir ama benim okuduğum okulda da zaten hani diğer çalgılarda da ya çelloda da mesela normal bir Türk Müziği yapabilirsiniz ama biz hiç Türk Müziği yapmadık* (K20).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22

Makam Öğretiminde Karşılaşılan Öğretmen Kaynaklı Güçlükler

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
1b) Öğretmen kaynaklı güçlükler	Lisans eğitiminin yetersizliği	10	47,6	71,4	K1, K2, K3, K5, K9, K10, K15, K16, 19, K20
	Gelişime zaman ayıramama	1	4,8	7,1	K12
	Zamanı doğru yönetememe	1	4,8	7,1	K13
	Derse ilgiyi arttıramama	1	4,8	7,1	K14
	Hizmet içi eğitim yetersizliği	1	4,8	7,1	K20
Toplam		14		100,0	

Araştırmaya katılan öğretmenlere makam öğretim sürecinde karşılaşılan güçlüklerden "öğretmen kaynaklı güçlükler" sorulduğunda tabloya göre öğretmenlerin beş farklı kodu 14 frekansla belirttikleri görülmüştür. Öğretmenlerin %71,4 (toplam koda göre)'ü lisans sürecinde alınan eğitimin makam öğretimi sürecinde kendisine bir dezavantaj oluşturduğunu belirtmiştir. Öğretmenler "gelişime zaman ayıramama" (f=1), "zamanı doğru yönetememe" (f=1), "derse ilgiyi arttıramama" (f=1) ve "hizmet içi eğitim yetersizliği" (f=1) kodlarına ise birer yanıt vermiştir.

Öğretmenlerin %47,6'sı kendisini makamsal konuları aktarma konusunda yetersiz bulmaktadır. Bu durumun makamsal kazanımların aktarılmasında zamanı yönetememe, öğrencinin dikkatini derse çekememe ve öğretmenin kendi gelişimine zaman ayıramaması gibi sorunlara sebep olduğu söylenebilir.

4.2.3. Ortaokul Müzik Dersi Makam Öğretiminde Karşılaşılan Öğrenci Kaynaklı Güçlüklerle İlgili Bulgular ve Yorum

- Öğretmenlerin öğrenci kaynaklı güçlüklere dair görüşme alıntıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

Onun için de makam konusunun teorik ve işitsel olarak haftada 1 saat müzik dersi gören öğrenciye kavratılmasının zor ve gereksiz olduğunu düşünüyorum. Çocukların özellikle Türk Müziği'nin genel olarak ne olduğunu bilmeleri işitsel olarak ayırt etmeleri gerekir. 5. sınıfta makam konusunu çok erken ve gereksiz öğrencinin makam konusuyla ilgili bir hazır bulunuşluğunun olmadığını düşünüyorum 5. sınıflar için özellikle (K5).

Öğrencilerin ilkokuldan hiçbir nota ve müzik bilgisi olmadan ortaokula gelmelerinden kaynaklı öncelikle Tonal yapıyı bile bilmiyorlar. Hani notaların adlarını bile bilmeyen öğrencilerim var. Bunlar bence ilkokulda zaten müzik dersleri var. Sınıf öğretmenlerimiz de okurlarken üniversitede müzik eğitimi alıyorlar. Genel bir müzik eğitimi hani alt yapıları zayıf olduğu için daha çocuklara ben notanın ne olduğunu, hangi sesler var, işte ses değiştirici işaretler nedir, hangisi notalar arası tam sestir, yarım sestir bunları öğretirken makamsal bir yapıyı öğretmem çok zor oluyor. İşte dediğim gibi bundan kaynaklı çok büyük bir sorun yaşıyorum. Öğrencilerin ilkokuldan gelmelerinden kaynaklı bir bilgi yetersizliği, sonra çocuklar daha çok popüler müziklere ilgi duyuyorlar. Hani türkü, sanat müziği gibi müzik türlerine ilgisiz

olduklarını görüyorum derslerimde. Sonra müzik dersinde ağır teorik bilgiler öğrenmek istemiyorlar. Mesela işte dediğim gibi mesela ben işte Türk Müziğini anlatırken işte bir şeyler anlatıyorum işte mesela komaları anlatıyorum. Diyez, işte çok fazla girmiyorum. Usullerde eğleniyorlar ama diğer teorik bilgilerde hocam bizim ne işimize yarayacak gibi gereksiz dönüşler alıyorum. Bundan kaynaklı hani çocukların ilgisi kesinlikle Türk Müziğine yok maalesef (K19).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 23'de verilmiştir.

Tablo 23

Makam Öğretiminde Karşılaşılan Öğrenci Kaynaklı Güçlükler

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
1c) Öğrenci kaynaklı güçlükler	Hazır bulunuşluk düzeyinin yetersiz olması	9	42,9	26,5	K3, K5, K8, K10, K13, K15, K19, K20, K21
	Eserlerin ve makamsal kazanımların çocukların ilgisini çekmemesi	5	23,8	14,7	K10, K12, K16, K17, K19
	Ailelerin müzik dersini önemsiz olarak görmesi	4	19,0	11,8	K8, K12, K14, K21
	Tanılayıcı sınavların yapılmaması	3	14,3	8,8	K6, K9, K20
	Kariyer sınavlarında müzik dersinden soru bulunmaması	3	14,3	8,8	K1, K14, K18
	Ailenin kültürel durumu / kültürel yozlaşma	3	14,3	8,8	K1, K15, K17
	Çalgı / materyallere ulaşımın maddi açıdan zor olması	2	9,5	5,9	K1, K21
	İlkokul müzik dersinin yetersizliği	2	9,5	5,9	K1, K11
	Dinlenilen müziklerde sosyal medya faktörü	2	9,5	5,9	K4, K19
	BEP'li öğrencilerin diğer öğrencilerle aynı sınıfta ders alması	1	4,8	2,9	K20
Toplam		34		100,0	

Öğretmenlere makamsal kazanımların aktarımı esnasında öğrencilerden kaynaklı güçlükler sorulduğunda katılımcıların 10 farklı kodu 34 frekansla belirttikleri görülmüştür. Makam öğretim sürecinde öğrenci kaynaklı güçlüklerin başında "hazır bulunuşluk düzeyinin yetersiz olması" (f=9), "eserlerin ve makamsal kazanımların çocukların ilgisini çekmemesi" (f=5) ve "ailelerin müzik dersini önemsiz olarak görmesi" (f=4) gelmektedir. Öğretmenler "tanılayıcı sınavların yapılmaması", "kariyer sınavlarında müzik dersinden soru bulunmaması" ve "ailenin kültürel durumu/ kültürel yozlaşma" kodlarına üçer frekansla cevap vermişlerdir. Diğer kodlar "Çalgı/ materyallere ulaşımın maddi açıdan zor olması

(f=2)”, “ilkokul müzik dersinin yetersizliği (f=2)”, “dinlenilen müziklerde sosyal medya faktörü (f=2)” ve “BEP’li öğrencilerin diğer öğrencilerle aynı sınıfta ders alması (f=1)” olarak tespit edilmiştir.

Öğretmen görüşmelerinden elde edilen bulgular dikkate alındığında öğretmenler en çok öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyinin yetersiz olması güçlüğünü belirtmişlerdir. Öğretmenlerin belirttiği, kariyer sınavlarında müzik dersinden soru bulunmaması, müzik dersinin aileler ve öğrencileri tarafından gereksiz bulunması, müzik dersini alan öğrencilerin tanılayıcı bir sınava tabi tutulmaması vb. öğrenci kaynaklı güçlüklerin hazır bulunuşluk düzeyinin yetersiz olmasının sebepleri olduğu düşünülmektedir.

4.2.4. Ortaokul Müzik Dersi Makam Öğretiminde Karşılaşılan Ders Kitapları Kaynaklı Güçlüklerle İlgili Bulgular ve Yorum

- Öğretmenlerin MEB tarafından yayınlanan ders kitapları kaynaklı güçlüklere dair görüşme alıntıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

Ya çok yetersiz hocam. 7. sınıflarda bide 8. sınıflarda vardı birkaç makam ismi. Ben yetersiz buluyorum. Zaten eğitim sisteminin altyapısı hiç uygun değil makam öğretimine. Çocukların enstrüman çalmaması en büyük sıkıntı. Yeterli değil hocam kitaplar (K6).

Hocam makam öğretimi bakımından şöyle değerlendirebilirim. Az önce önceki maddelerde konuştuğumuz gibi. Öğrencinin bildiği bir konu varsa mesela dini tasavvufi müzikler varsa ve öğrenciler buna yatkınsa bu makamı çok güzel öğreniyorlar. Segâh tekbir gibi. Hani daha önce duymuş oldukları şey ha hocam işte böyleymiş falan diye olumlu dönütler alıyoruz. Ama hiç popüler olmayan mesela konuyla alakası olmayan şeyler ha yeni besteler diyeyim ben size beste yarışmalarından gelmiş olan o parçalar oluyor bazen ve öğrenciler arasında da çok bilinmeyen şeyler. Onlarda sıkıntılar çekiyoruz. Yani makam öğretiminde problem oluyor onlar yani.

Araştırmacı - Anladım yani hayatın içinden olması gerekiyor diyorsunuz.

Katılımcı 8 - Evet evet kesinlikle (K8).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 24’de verilmiştir.

Tablo 24

Makam Öğretiminde Karşılaşılan Ders Kitapları Kaynaklı Güçlükler

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
1d) MEB tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarının makam öğretimi açısından değerlendirilmesi	Müzik ders kitaplarının makam öğretimine uygun olmaması / Yeterli olmaması	7	33,3	20,0	K6, K7, K8, K10, K17, K19, K20
	Makamsal konuların sınıflara göre kademeli ve yığılarak anlatılmaması	6	28,6	17,1	K1, K3, K8, K11, K13, K18
	Öğrencilerin dikkatini çekmeyen ağır eserlere yer verilmesi	3	14,3	8,6	K2, K3, K12
	Makamsal anlamda verilen teorik bilgilerin çocuklar tarafından kavranamaması	3	14,3	8,6	K3, K16, K19
	Makam öğretimiyle alakalı ek kaynak eksikliği	2	9,5	5,7	K17, K20
	Ders kitaplarının güncellenmemesi	2	9,5	5,7	K2, K12
	Hayatın içinden eserler üzerinden makamlar anlatılmaması	2	9,5	5,7	K8, K11
	Kazanımların uygulanabilir olmaması	2	9,5	5,7	K10, K17
	Popüler müziklerin yer almaması	2	9,5	5,7	K11, K16
	Basılı kaynakların israfa yol açması ve güncellenememesi	1	4,8	2,9	K12
	Makamsal anlamda klasik eserlere az yer verilmesi	1	4,8	2,9	K13
	Makam anlatımından sonra örnek eser sunulmaması	1	4,8	2,9	K13
	Makamsal kazanımların sade olmaması	1	4,8	2,9	K14
	Makamsal müzik dağarının yetersiz olması	1	4,8	2,9	K15
	Türleri ayırt edebilme konusunda makamdan bahsedilmemesi	1	4,8	2,9	K5
Toplam		35		100,0	

Öğretmenlerden makamsal kazanımların aktarımında MEB ders kitaplarının değerlendirilmesi istenildiğinde katılımcıların 15 farklı kodu 35 frekansla belirttikleri görülmüştür. Öğretmenler "müzik ders kitaplarının makam öğretimine uygun olmaması / Yeterli olmaması" kodunu 7, "makamsal konuların sınıflara göre kademeli ve yığılarak anlatılmaması" kodunu 6 frekansla belirtmişlerdir. "öğrencilerin dikkatini çekmeyen ağır eserlere yer verilmesi", "makamsal anlamda verilen teorik bilgilerin çocuklar tarafından kavranamaması" kodlarını ise 3'er frekansla yanıtlamışlardır. "Makam öğretimiyle alakalı ek kaynak eksikliği (f=2)", "ders kitaplarının güncellenmemesi (f=2)", "hayatın içinden

eserler üzerinden makamlar anlatılmaması (f=2)", "kazanımların uygulanabilir olmaması (f=2)" ve "popüler müziklerin yer almaması (f=2)" kodlarını 2'şerfrekansla belirtmişlerdir. "Basılı kaynakların israfa yol açması ve güncellenememesi (f=1)", "makamsal anlamda klasik eserlere az yer verilmesi (f=1)", "makam anlatımından sonra örnek eser sunulmaması (f=1)", "Makamsal kazanımların sade olmaması (f=1)", "makamsal müzik dağarının yetersiz olması (f=1)" ve "türleri ayırt edebilme konusunda makamdan bahsedilmemesi (f=1)" kodları ise en az frekansa sahip olanlardır.

Öğretmenler ders kitaplarına dair yukarıda belirttiği güçlüklerin makamsal kazanımların aktarımını zorlaştırdığını belirtmiştir. Bu sorunlardan bazılarının ders kitapları, bazılarının ise öğretmen ve öğrenci kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

4.2.5. Ortaokul Müzik Dersi Makam Öğretiminde Karşılaşılan Okulun Fiziki Koşullarından Kaynaklı Güçlüklerle İlgili Bulgular ve Yorum

- Öğretmenlerin okulun fiziki koşullarını değerlendirmelerine dair görüşme alıntıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

> *Bir müzik sınıfım yok. Atölyem yok. Sadece okul aile birliğinin aldığı bir org var. Onlara da teşekkür ediyorum ama bir salonumuz var, okulumuz yeni, salonun olması gerçekten bir müzik öğretmeni için gerçekten bir avantajmış. Okul dışı çalışmalarda ama bir müzik atölyesi olmadığı için çalgılarım olmadığı için kendim satın aldığım çalgıları kullanıyorum. Maalesef güçlükler yaşıyorum. Daha çok öğretim materyali olsaydı müziğe dair, daha da güzel şeyler yapabiliriz* (K15).
>
> *Okulumuz bizim fiziki anlamda şöyle söyleyeyim yetersiz. Benim müzik odam yok, enstrümanlarım yok kullanabileceğim fiziki anlamda böyle bir okul. O yetersiz ben sınıflara giriyorum akıllı tahtadan kendi ses hoparlörümden telefonumdan bağlanabildiğim kadar dinletebildiğim kadar çocuklara eserler dinletip. Hani benim ne ses kullanabileceğim bir orgum var, piyanom var hiç böyle bir okulda şeyim yok. Benim kendime ait alanımla ilgili yetersiz. Desteğimiz olmadığı için yetersiziz o anlamda* (K2).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 25'de verilmiştir.

Tablo 25

Makam Öğretiminde Karşılaşılan Okulun Fiziki Koşullarından Kaynaklı Güçlükler

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
1e) Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükler	Müzik öğretiminde fiziksel yapı yetersizlikleri	11	52,4	31,4	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K9, K11, K15, K16, K17
	Çalgı / materyal eksikliği	9	42,9	25,7	K1, K2, K4, K7, K8, K11, K15, K17, K20
	Ses yalıtımının olmaması	4	19,0	11,4	K1, K10, K14, K21
	Sınıfların kalabalık olması	4	19,0	11,4	K1, K11, K18, K21
	Derslerin farklı dersliklerde işlenmesi	4	19,0	11,4	K5, K6, K16, K18
	Akıllı tahta / bilgisayar / hoparlör vb. cihazların olmaması	3	14,3	8,6	K1, K12, K18
Toplam		35		100,0	

Öğretmenlerden makam öğretim sürecinde okulun fiziki koşullarını değerlendirmeleri istenildiğinde katılımcıların altı farklı kodu 35 frekansla belirttikleri görülmüştür. Katılımcıların en çok okulun fiziki yapı eksikliğinden olumsuz etkilendikleri görülmektedir (f=11). Fiziki koşullardan kaynaklı diğer kodlar ise "Çalgı/ materyal eksikliği (f=9)", "ses yalıtımının olmaması (f=4)", "sınıfların kalabalık olması (f=4)", "derslerin farklı dersliklerde işlenmesi (f=4)" ve "akıllı tahta/ bilgisayar/ hoparlör vb. cihazların olmaması (f=3)" şeklinde tespit edilmiştir.

Yukarıdaki veriler dikkate alındığında müzik dersinin işlenmesi için uygun şartların oluşmadığı söylenebilir. Müzik sınıfının olmaması, öğrencinin çalgı ve materyallere ulaşamaması, sınıflarda ses yalıtımının olmaması gibi sorunlar öğretmene anlatım yönteminden başka seçenek bırakmayacaktır. Yukarıda güçlüklerin bazılarının okulun fiziki koşullarından, bazılarının da öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

4.2.6. Ortaokul Müzik Dersi Makam Öğretiminde Karşılaşılan Lisans Döneminde Alınan Makam Eğitimi Kaynaklı Güçlüklerle İlgili Bulgular ve Yorum

- Öğretmenlerin lisans sürecinde makamsal anlamda aldıkları eğitime dair görüşme alıntıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

Hayır, yeterli değil. Öyle düşünüyorum. Bir dönem aldık biz. Bir dönemde 2-3 tane şarkı söyledik makamları hemen geçtik. Bir dönem içinde bence yeterli değil yani makam eğitimi (K2).
Hocam benim okuduğum sene ben 2012'de girdim. 5 yıldı hazırlıkta okumuştum. Ee 2017 yılında sanırım mezun oldum. Benim için yeterliydi.
Araştırmacı - Yani öğrencilere makam anlatacağınız kadar donanımlısınız?
Katılımcı 14 - Tabi ki, tabi ki (K14).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26
Lisans Döneminde Alınan Makamsal Eğitimin Yeterlilik Durumu

Kategoriler	Kod	f	% (n=21)	Katılımcı No
Alınan Eğitim	Yetersiz	11	52,0	K2, K3, K4, K5, K9, K10, K12, K15, K16, K19, K20
	Yeterli	10	48,0	K1, K6, K7, K8, K11, K13, K14, K17, K18, K21
Toplam		21	100,0	

Katılımcılara lisans sürecinde aldıkları makam eğitiminin makam öğretimi için yeterli olup olmadığı sorulduğunda katılımcıların %52'si bu soruya yetersiz (f=11) cevabı vermiştir. Aldığı eğitimi yeterli (f=10) bulanların oranı ise %48'dir.

Tablo 27
Lisans Sürecinde Alınan Eğitim Yetersiz Bulan Katılımcıların Mezun Olduğu Bölümler

Mezun Olduğu Bölüm	Kod	f	% (n=11)	Katılımcı No
Müzik Öğretmenliği	Yetersiz	8	72,7	K2, K3, K4, K5, K9, K10, K16, K19
Devlet Konservatuvarı	Yetersiz	1	9,1	K12
Müzik Teknolojileri	Yetersiz	1	9,1	K15
Müzikoloji	Yetersiz	1	9,1	K20
Toplam		11	100,0	

Tablo 27.'de yer alan veriler incelendiğinde aldığı eğitimi yetersiz bulan katılımcıların %72,7'sinin Eğitim Fakültesi (n=8) mezunu olduğu görülmektedir. Devlet Konservatuvarı (n=1), Müzik Teknolojileri (n=1) ve Müzikoloji (n=1) bölümlerinden mezun olanların oranı ise toplamda %27,3 olarak belirlenmiştir.

Tablo 28

Lisans Sürecinde Alınan Eğitim Yeterli Bulan Katılımcıların Mezun Olduğu Bölümler

Mezun Olduğu Bölüm	Kod	f	% (n=10)	Katılımcı No
Müzik Öğretmenliği	Yeterli	5	50,0	K6, K7, K11, K17, K18
Türk Müziği Devlet Konservatuvarı	Yeterli	4	40,0	K1, K8, K14, K21
Devlet Konservatuvarı	Yeterli	1	10,0	K13
Toplam		10	100,0	

Tablo 28.'de ise aldığı eğitimi yeterli bulan katılımcıların %50,0'sinin Eğitim Fakültesi (n=5) mezunu olduğu görülmektedir. Türk Müziği Devlet Konservatuvarı (n=4) mezunu olanların oranı %40,0, Devlet Konservatuvarı (n=1) mezunu olanların oranı ise %10,0 olarak belirlenmiştir.

Tablo 29

Lisans Sürecinde Alınan Eğitimin Yeterliliğinin Bölümlerle İlişki Tablosu

Mezun Olduğu Bölüm	Yetersiz		Yeterli		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Müzik Öğretmenliği	8	61,5	5	38,5	13	100,0
Türk Müziği Devlet Konservatuvarı	0	0	4	100	4	100,0
Devlet Konservatuvarı	1	50,0	1	50,0	2	100,0
Müzik Teknolojileri	1	100,0	0	0	1	100,0
Müzikoloji	1	100,0	0	0	1	100,0
Toplam	11		10		21	

Tablo 29. incelendiğinde ise aynı mezun olunan bölümle alınan makamsal eğitim arasında ilişki kurmak mümkündür. Buna göre;

- Müzik Öğretmenliği (n=13) mezunu öğretmenlerin 61,5'i makamsal kazanımları aktarma konusunda kendini yetersiz (n=8) bulurken, %38,5'i ise yeterli (n=5) bulmaktadır.
- Türk Müziği Devlet Konservatuvarı (n=4) mezunu öğretmenlerin tamamı kendini makamsal kazanımları aktarmada yeterli (n=4) bulmaktadır.
- Devlet Konservatuvarı (n=2) mezunu öğretmenlerin 50,0'si kendini yetersiz (n=1) bulurken, %50,0'si ise kendini makamsal kazanımları aktarma anlamında yeterli (n=1) bulmaktadır.
- Müzik Teknolojileri (n=1) mezunu olan tek katılımcı (K15) kendini makamsal kazanımları aktarma anlamında yetersiz (n=1) bulmaktadır.

- Müzikoloji (n=1) mezunu olan tek katılımcı (K20) kendini makamsal kazanımları aktarma anlamında yetersiz (n=1) bulmaktadır.

4.2.7. Öğretmenlerin Makam Öğretiminde Kullandığı Yöntemler ile İlgili Bulgular ve Yorum

- Öğretmenlerin kullandıkları yöntemlere ilişkin bazı görüşme alıntıları aşağıda sunulmuştur (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

Evet hocam ben öncelikle anlatım tabi ki. Önce bir anlatıyoruz çocukların kafasında bir şema oluşturmak için. Önce bir düz anlatımla anlatıyorum. Arkasından org var okulumuzda ve tabi bu bizim için güzel bir şey. Org üzerinde doğal sesler ve ses değiştiriciler üzerinden orada bir gösterip yaptırıp kendim önce gösterip daha sonra seslerdeki farklılıkları gösterip aralarındaki ses aralıklarındaki ses duyum işitme olarak fark etmelerini sağlıyorum. Org üzerinden gösterip yaptırma bazen de keman üzerinden gösteriyorum ve soru- cevap şeklinde de çocuklardan dönüt alıp anlayıp anlamadıklarını kontrol etmeye çalışıyorum (K7).

Yani genelde a maddesi uygulatma gibi.

Araştırmacı - Yani dinletiyorsunuz sonra da uygulamasını yaptırıyorsunuz.

Katılımcı 10 - Evet gösterip yaptırmalı daha çok.

Araştırmacı - Teorik anlatım da yapıyor musunuz?

Katılımcı 10 - Teorik anlatım yapmıyorum. Çünkü çok boş kalıyor yani (K10).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 30'da verilmiştir.

Tablo 30

Öğretmenlerin Makam Öğretiminde Kullandığı Yöntemler

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
3a) Kullanılan yöntemler	Anlatım	17	81,0	44,7	K1, K2, K3, K4, K6, K7, K8, K11, K12, K13, K14, K16, K17, K18, K19, K20, K21
	Gösterip- yaptırma	13	61,9	34,2	K2, K4, K5, K6, K7, K8, K10, K11, K13, K14, K15, K17, K18, K19
	Örnek olay	5	23,8	13,2	K6, K9, K12, K17, K18
	Soru – cevap	3	14,3	7,9	K6, K7, K17
Toplam		38		100	

Araştırmada öğretmenlere ilk olarak makam öğretiminde benimsedikleri yaklaşımlar sorulmuş ve benimsedikleri yaklaşımları derslerde kullandıkları yöntemler, teknikler ve öğretim materyalleri açısından ayrı ayrı değerlendirmeleri istenmiştir. Bu temadaki ilk kategori olan kullandıkları yöntemler tabloda incelendiğinde öğretmenlerin dört farklı kodu 38 frekansla belirttikleri görülmüştür. Öğretmenlerin en sık yararlandığı yöntemlerin anlatım yöntemi (f=17) ve ardından gösterip yaptırma (f=13) olduğu tespit edilmiş örnek olay (f=5) ve soru cevap (f=3) yöntemlerini de daha az sıklıkla kullandıkları görülmüştür.

Tablo 29'daki veriler incelendiğinde öğretmenlerin anlatım ve gösterip yaptırma yöntemlerini birlikte kullandığı görülmektedir. Yalnızca anlatım yöntemini belirten öğretmenlerin sayısı beştir (K1, K3, K16, K20, K21). Öğretmenler daha önce, görev yaptıkları okullarda fiziki şartların yetersiz olduğunu, öğrencilerin çalgı ve materyallere ulaşmakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bu olumsuzluklara rağmen öğretmenlerin anlatım yönteminin yanı sıra gösterip yaptırma yöntemini de kullanması, kendi çabaları ve imkânlarıyla makamsal kazanımların aktarımının yapıldığını göstermektedir. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler de bu bilgileri doğrular niteliktedir.

- Öğretmenlerin kullandıkları tekniklere ilişkin bazı görüşme alıntıları aşağıda sunulmuştur (Bkz: Ek-6.).

> *Genelde düz anlatım oluyor. Yani çünkü şöyle bir şey EBA üzerinden de bir baktım. Hani bizim tanımlı olduğumuz sistemimizin müzik içeriğine dair çok bir şey yok. Ya baktığım zaman sadece enstrüman tanımı var. Yani gerekli olan görsel ya da işitsel materyalleri kendimizin oluşturması gerekiyor. Yani genelde dediğim gibi düz anlatım oluyor* (K11).
>
> *Ya düz anlatım yapıyorum. Daha sonra ünlü olan sanatçıları dinletmeye çalışıyorum. Yani yine dediğim gibi 1 yıldır, 1 yıla yakındır tahtamız olmadığı için yine böyle telefondan işte, hoparlöre bağlanma falan, elimden geldiğince çocuklara dinletip göstermeye çalışıyorum* (K12).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 31'de verilmiştir.

Tablo 31

Öğretmenlerin Makam Öğretiminde Kullandığı Teknikler

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
3b) Kullanılan teknikler	Gösteri	14	66,7	37,8	K1, K2, K7, K8, K9, K10, K12, K13, K14, K15, K17, K18, K20, K21
	Düz anlatım	10	47,6	27,0	K1, K2, K3, K4, K5, K7, K11, K14, K16, K19
	Benzetim	7	33,3	18,9	K5, K6, K7, K17, K18, K19, K20
	Bilişsel çıraklık	6	28,6	16,2	K10, K12, K13, K14, K15, K17
Toplam		37		100	

Araştırmada öğretmenlere makam öğretiminde kullandıkları teknikler sorulmuş ve Tablo 31'e göre öğretmenlerin dört farklı kodu 37 frekansla belirttikleri görülmüştür. Öğretmenlerin en sık yararlandığı tekniklerin gösteri (f=14) ve ardından düz anlatım (f=10) olduğu tespit edilmiş; benzetim (f=7) ve bilişsel çıraklık (f=6) tekniklerini de daha az sıklıkla kullandıkları görülmüştür.

Tablodaki verilerden öğretmenlerin en çok gösteri ve düz anlatım tekniklerini kullandıkları görülmektedir. Yalnızca düz anlatım tekniğini kullandığını belirten öğretmenlerin sayısı dörttür (K3, K4, K11, K16). Hem gösteri hem de düz anlatım tekniğini kullanan 4 öğretmen (K1, K2, K7, K14) olduğu görülmektedir.

- Öğretmenlerin kullandıkları öğretim materyallerine ilişkin bazı görüşme alıntıları aşağıda sunulmuştur (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

> *Hocam, ben enstrümanla yani enstrümanı kılavuz alıyorum. Enstrümanla işliyorum dersi. Bunun yanında akıllı tahta kullanıyorum. Bu ikisini yazabiliriz* (K13).
> *Yani akıllı tahtayı kullanıyoruz. Bazen org ya da piyano, melodika, varsa bağlamayı getiriyorum. Komalı evet bağlamayı da getirmiştim bir ara hüseyni makamı dizisini anlatırken. Komayı çocuğa göstermek için. Piyanoyla çünkü onu anlatamıyorsun, o sesi duyması için bağlamayı kullanmıştım. Ama bu makam öğretimini hocam bir sınıfa belki senede bir kere iki kere hani anlatabiliyorum ya da anlatamıyorum öyle şey bir konu yani. Daha çok ritim, nota süreleri, dizek üstündeki notalar biliyorsunuz bunlar daha ağırlıklı temel. Makam çok şey kalıyor ortaokul için üst düzey gibi kalıyor sayın hocam. Ama tabi yapalım şey konusu bunlar* (K6).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 32'de verilmiştir.

Tablo 32

Öğretmenlerin Makam Öğretiminde Kullandığı Öğretim Materyalleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
3c) Kullanılan öğretim materyalleri	Akıllı tahta / internet / Sosyal Medya	19	90,5	46,3	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K13, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21
	Çalgı	14	66,7	34,1	K1, K4, K6, K7, K8, K9, K12, K13, K14, K15, K17, K19, K20, K21
	Beyaz tahta	2	9,5	4,9	K1, K6
	Hoparlör	2	9,5	4,9	K2, K19
	Cep telefonu	1	4,8	2,4	K2
	Özel uygulamalar	1	4,8	2,4	K8
	Teori kitapları	1	4,8	2,4	K17
	Tuner	1	4,8	2,4	K20
Toplam		41		100	

Öğretmenlere makam öğretiminde kullandıkları öğretim materyalleri sorulmuş ve tabloya göre öğretmenlerin sekiz farklı kodu 41 frekansla belirttikleri görülmüştür. Öğretmenlerin en sık kullandıkları materyallerin Akıllı tahta/ internet/ sosyal medya (f=19) ve ardından çalgı (f=14) olduğu tespit edilmiş; bunun yanı sıra beyaz tahta ve hoparlör (f=2), cep telefonu, özel uygulamalar, teori kitapları ve tuner (f=1) materyallerini ise daha az sıklıkla kullandıkları görülmüştür.

Tabloda 21 öğretmenden 19'unun akıllı tahta, internet veya sosyal medyayı tercih ettiği görülmektedir. Tercih etmeyen öğretmenlerden bir tanesi (K12) okulunda akıllı tahta olmadığını belirtmiştir. Akıllı tahta, internet, sosyal medya cevabını vermeyen bir öğretmen ise derslerde sadece çalgısını kullandığını belirtmiştir (K14). Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyinin yetersiz olması ve derse karşı ilgilerinin az olması öğretmenleri öğrencilerin ilgisini çekecek etkinlikler yapmaya sevk ettiğini söyleyebiliriz. Öğretmenlerin neredeyse tamamının akıllı tahta, internet ve sosyal medyayı en sık tercih etmelerini akıllı tahtadan video veya müzik açarak öğrencilerin ilgisini çekmeye çalışmasına bağlayabiliriz. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler de bu bilgileri doğrular niteliktedir.

4.2.8. Ortaokul Müzik Dersinde Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesiyle İlgili Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorum

- Öğretmenlerin "makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı (5. Sınıf)?" sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

Basit makamlar öğretilmeli. İşte hiç diyez bemol almayanlardan başlanıp çargah rast gibi makamlar evet nihavent buselik hocam tek diyezli ya da hiç diyezsiz buselik minör ve batının dizisiyle eşleştirilerek öğretmek sanki daha faydalı olur gibi düşünüyorum ben.

Araştırmacı - Sınıflara göre dağılımı nasıl olmalı peki?

Katılımcı 6 - Sınıflara göre dağılımı derken hocam.

Araştırmacı - Yani 5, 6, 7'ye 8'e nasıl dağıtabiliriz makamları.

Katılımcı 6 - 5. sınıfta olmamalı. Yani bi altyapı gerekiyor biliyorsunuz ki sayın hocam. Altyapısı temel nota sürelerini, dizek üstündeki notaları bilme, çocuklara makam öğretmek çok faydasız bir şey. Biraz altyapısı olan en azından belki 8 sınıfta olabilir 7 ve 8'de olabilir bence.

Araştırmacı - 6'da olmamalı mı 5'de 6'da olmamalı diyorsunuz yani öyle mi?

Katılımcı 6 - Evet hocam. Niye olmamalı. İlkokulda müzik dersi önceden vardı 4. sınıflarda. 4. sınıfta müzik dersine biz girseydik 6'da olsun ama şu anda 5'lerde başladığı için 6. sınıf erken. Çünkü bir de dersimiz unutuluyor 40 dk. Haftada bir saat bir ders saati bir sınıfa. Yani biz her derse girişte ben 4 vuruşluk notayı çocuklara anlatmak zorunda kalıyorum.

Araştırmacı - Bilgi soğuyor değil mi?

Katılımcı 6 - Kesinlikle hocam unutuluyor. O yüzden 6. sınıf çok erken 5 ve 6 çok erken makam için (K6).

Evet, hemen söylüyorum. 5. ve 6. sınıflarda daha çok dinlemeye yönelik daha böyle Türk müziğini benimsemeleri açısından kazanımlar olmasını zaten ki öyle bence şu anki Milli Eğitimin hazırladığı hep dinlemeye yönelik. İşte "Türk Müziği makamının farklı bir yapısı olduğun keşfeder" gibi bir kazanım var şu an. Zaten ona yönelik o yüzden hani değiştirilmesi gerektiğini düşündüğüm bir şey yok. 7. 8. sınıflarda usullere giriş olabilir. Hani etkinlikler konusunda vuruşlar konusunda. Hani çocuklara müzik aletleriyle iç içe sokarak hani küçük küçük etkinlikler yer alabilir müzik kitaplarında. Dediğim gibi bu.

Araştırmacı - Tamam hocam. Teşekkür ederim (K19).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 33'de verilmiştir.

Tablo 33

5. Sınıf Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
4aa) Makamların sınıflara göre dağılımı (5. sınıf)	Makamsal kazanım olmamalı	6	28,6	22,2	K2, K5, K6, K7, K9, K16
	Makamsal kazanımlara altyapı hazırlanmalı	3	14,3	11,1	K12, K19, K20
	Basit makamlar	3	14,3	11,1	K1, K8, K17
	Nihavent	3	14,3	11,1	K4, K13, K14
	Rast	3	14,3	11,1	K4, K10, K13
	Kürdi	2	9,5	7,4	K1, K14
	Buselik	2	9,5	7,4	K14, K21
	Uşşak	2	9,5	7,4	K1, K13
	Hicaz	1	4,8	3,7	K13
	Çargâh	1	4,8	3,7	K21
	Müzik kültürü oluşturulmalı	1	4,8	3,7	K15
Toplam		27		100,0	

Öğretmenlerden, makamların sınıflara göre dağılımı (5. sınıf) sizce nasıl olmalı?" sorusuna cevap vermeleri istenildiğinde öğretmenlerin 11 farklı kodu 27 frekansla belirttikleri görülmüştür. Tablo 47. incelendiğinde öğretmenler en çok 5. sınıfta "makamsal kazanım olmamalı (f=6)" kodunu belirtmişlerdir. 5. sınıftaki makamsal kazanımlara dair diğer kodlar ise "makamsal kazanımlara altyapı hazırlanmalı (f=3)", "basit makamlar (f=3)", "nihavent (f=3)", "rast (f=3)", "kürdi (f=2)", "buselik (f=2)", "uşşak (f=2)", "hicaz (f=1)", "çargâh (f=1)" ve "müzik kültürü oluşturulmalı (f=1)" şeklinde tespit edilmiştir.

Makamsal kazanım olmamalı cevabını veren öğretmenlerin tamamı müzik öğretmenliği bölümü mezunu olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerden sadece bir tanesi lisans döneminde bağlama eğitimi almıştır (K6). Diğer öğretmenler ise Batı müziği çalgıları üzerine eğitim aldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin makamsal kazanım olmamalı cevabını vermelerinin sebebini lisans döneminde aldıkları eğitimin Batı müziği ağırlıklı olmasına bağlayabiliriz.

Makamsal kazanımlarla alakalı olumlu olarak en sık belirtilen frekanslardan birisi de basit makamlardır. Basit makamlar seçeneğini belirten öğretmenlerden iki tanesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı (K1, K8), bir tanesi ise Müzik Öğretmenliği bölümü mezunudur (K17). Müzik öğretmenliği bölümü mezunu olan öğretmen de lisans döneminde Türk

Müziği keman eğitimi aldığını belirtmiştir. Öğretmenlerin basit makamlar cevabı vermelerini lisans Türk Müziği eğitimi almalarına bağlayabiliriz.

- Öğretmenlerin "makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı (6. sınıf)?" sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

> *Sınıflara göre dağılımı. Bunu bilemedim açıkçası. 5. sınıf yani bence 5. sınıflara 6. sınıflara 7. sınıflara koyulmamalı belki 8. sınıflarda makamlara geçilmeli çünkü bu çocuk 5, 6, 7'lere çok ağır geliyor makamlar bilmiyorum. Ben sınıflayamadım yani bu konuda kararsız kaldım öyle söyleyeyim size* (K2).
>
> *Belki sadece 8. sınıfta teoriye girilebilir. (Burası anlaşılmıyor) alt sınıflarda işitmeye dayalı hani tekrar etme (burası anlaşılmıyor) diye bahsettiğimiz yöntemle sadece 8. Sınıfta teorik bilgiye giriş yapılabilir diye düşünüyorum.*
>
> *Araştırmacı - Yani 5, 6, 7'de bunları makamlarla alakalı öğrenciler maruz kalmalı dinlemeli, 8. sınıfta teori olmalı diyorsunuz?*
>
> *Katılımcı 10 - Evet. Çok çok kısa olmalı ve böyle çocukların daha aşina olduğu belki popüler eserler en azından filmlerde, dizilerde duydukları gündelik eserler seçilir (burası anlaşılmıyor) diye düşünüyorum.*
>
> *Araştırmacı - Yani çocukların ilgi duyduğu tarzlara yakın gündelik eserler gündelik kullanılabilir kullanışlı eserler.*
>
> *Katılımcı 10 - Evet.*
>
> *Araştırmacı - Makam olarak peki aklınıza gelen bir şey var mı hocam 5, 6, 7, 8 için. Mesela dinletmek dediniz 5, 6, 7'de hangi makamlar dinletilmeli mesela.*
>
> *Katılımcı 10 - Aşina oldukları çok duydukları sanki Rast böyle çok duydukları bir makam gibi hani (burası anlaşılmıyor) çok rast dinletiyorum* (K10).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 34'te verilmiştir.

Tablo 34

6. Sınıf Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
4ab) Makamların sınıflara göre dağılımı (6. sınıf)	Makamsal kazanım olmamalı	6	28,6	20,0	K2, K5, K6, K7, K9, K16
	Makamsal kazanımlara altyapı hazırlanmalı	4	19,0	13,3	K12, K15, K19, K20
	Rast	4	19,0	13,3	K4, K10, K13, K18
	Basit makamlar	3	14,3	10,0	K8, K17, K21
	Uşşak	3	14,3	10,0	K13, K18, K21
	Nihavent	3	14,3	10,0	K4, K13, K14
	Kürdi	2	9,5	6,7	K14, K21
	Hicaz	2	9,5	6,7	K13, K18
	Karcığar	1	4,8	3,3	K21
	Şed makamlar	1	4,8	3,3	K1
	Buselik	1	4,8	3,3	K14
Toplam		30		100,0	

Öğretmenlerden, makamların sınıflara göre dağılımı (6. sınıf) sizce nasıl olmalı?" sorusuna cevap vermeleri istenildiğinde öğretmenlerin 11 farklı kodu 30 frekansla belirttikleri görülmüştür. Tablo 48. incelendiğinde öğretmenler en çok 6. sınıfta "makamsal kazanım olmamalı (f=6)" kodunu belirtmişlerdir. 6. sınıftaki makamsal kazanımlara dair diğer kodlar ise "makamsal kazanımlara altyapı hazırlanmalı (f=4)", "rast (f=4)", "basit makamlar (f=3)", "uşşak (f=3)", "nihavent (f=3)", "kürdi (f=2)", "hicaz (f=2), "karcığar (f=1)", "şed makamlar (f=1)", ve "buselik (f=1)" şeklinde tespit edilmiştir.

Makamsal kazanım olmamalı cevabını veren öğretmenlerin tamamı müzik öğretmenliği bölümü mezunu olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerden sadece bir tanesi lisans döneminde bağlama eğitimi almıştır (K6). Diğer öğretmenler ise Batı müziği çalgıları üzerine eğitim aldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin makamsal kazanım olmamalı cevabını vermelerinin sebebini lisans döneminde aldıkları eğitimin Batı Müziği ağırlıklı olmasına bağlayabiliriz.

Makamsal kazanımlarla alakalı olumlu olarak en sık belirtilen frekanslardan birisi de rasttır. Rast seçeneğini belirten öğretmenlerden üç tanesi Müzik Öğretmenliği (K4, K10, K18), bir tanesi ise Devlet Konservatuvarı mezunudur (K13). Müzik öğretmenliği bölümü mezunu olan öğretmenler lisans döneminde Batı müziği keman eğitimi aldığını belirtmiştir. Öğretmenlerden bir tanesi de Devlet Konservatuvarı mezunu olduğunu ve ut eğitimi aldığını belirmiştir. Öğretmenlerin çoğu Batı Müziği eğitimi almalarına rağmen 6. sınıfta rast makamına yer verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

- Öğretmenlerin "makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı (7. sınıf)?" sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

Katılımcı 21 - Yani 6, 7, 8 için de yine mutlaka çocuğun 5. sınıfta çalmıyorsa bile 6. sınıfta yine bir enstrüman çalması gerekiyor ki benim anlattıklarım havada kalmasın. Ama ben yine de makamlardan şey yapıyım. Yine basit makamlar var bileşik makamlar var biliyorsunuz. Basit makamlardan buselik makamını gördükten sonra kürdi makamını gösterebiliriz, karcığar makamını gösterebiliriz çocuklara. Artık uşşak o komayı duyurabiliriz o uşşaktaki o komayı

duyması için. Artık 6. sınıftan sonra çocuk bir tık daha ergenlik çağına giriyor duyumu biraz daha değişiyor 5. sınıfa göre. Artık yavaş yavaş komalı seslere geçiş yapabiliriz diye düşünüyorum yani. 5. sınıfta o komalı seslere hiç gerek yok. Ama 6'dan itibaren komalı sistemi rahat bir şekilde gösterebiliriz diye düşünüyorum.

Araştırmacı - 6, 7, 8'de uşşaktan başlayarak hani tek değiştirici işaret alan komalı olan uşşaktan başlayarak 7, 8'e doğru düzgün bir sırayla basit makamlar verilebilir diyorsunuz.

Katılımcı 21 - Evet, kesinlikle aynen (K21).

Ben bunu kesinlikle şu şekilde düşünüyorum. 5, 4. sınıfta zaten bunlar verilmez. 5'e bize geliyorlar. 5 ve 6'da ses değiştiricileri ve basit bir iki majör ve minör dizilerini öğreterek başlanması gerektiğini, 7 ve 8'de majör ve minör dizilerinin biraz daha fazlalaştırılmış diğer hallerinin örneklerini görmelerini ve bunlarla haşır neşir olmaları gerektiğini ve 8. sınıf son ya da 9. sınıf başında 9. ve 10. Sınıfta makam öğretimini basit makamlarla girilip devam edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Araştırmacı - Yani ortaokulda kesinlikle makam eğitimi olmaması gerektiğini düşünüyorsunuz.

Katılımcı 7 - Yani olacaksa bile tüm materyallerin desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum okullar bu anlamda.

Araştırmacı - Yani şartlı yaklaşıyorsunuz. Diyorsunuz ki eğitim öğretim programı işte kitaplar hepsi buna uygun olursa ancak o zaman makam eğitiminin olacağını düşünüyorsunuz değil mi?

Katılımcı 7 - Evet. Hem okuldaki gerekli fiziki şartlar atıyorum her okula bir piyano, her okula bununla ilgili öğreteceğimiz işte eee makamsal ee videoların olduğu akıllı tahtamız bunlar varsa biraz daha fazla öğrenci belki kazanma şansımız olabilir. Ama yine de 8. Sınıf öncesinde ya da 8. Sınıf son döneminden önce bunun pek başarılı ve gerçekçi olduğuna inanmıyorum.

Araştırmacı - Yani şartlı olursa, şartlı bütün imkanlar dahi yerinde olsa sadece 8. Sınıfın son döneminde olması gerektiğini düşünüyorsunuz.

Katılımcı 7 - Evet öyle düşünüyorum. Eğer çocuğun müziksel anlamda bir geçmişi yoksa, yani çocuk ders almamışsa, Bİ kursa gidip müzikle tanışmamışsa ses değiştiricileri, majör – minör dizileri öğrenmemişse bu şekilde bir öğrenci için 8. sınıfın sonu bile hatta yeterli değil diyorum. Evet, sonunda belki biraz kavrayabilir diyorum (K7).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 35'de verilmiştir.

Tablo 35

7. Sınıf Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
4ac) Makamların sınıflara göre dağılımı (7. sınıf)	Uşşak	4	19,0	12,1	K12, K15, K20, K21
	Makamsal kazanım olmamalı	3	14,3	9,1	K2, K7, K9,
	Basit makamlar	3	14,3	9,1	K8, K17, K21
	Kürdi	3	14,3	9,1	K15, K20, K21
	Rast	3	14,3	9,1	K4, K10, K15,
	Hicaz	3	14,3	9,1	K12, K14, K20
	Hüseyni	2	9,5	6,1	K14, K18
	Nihavent	2	9,5	6,1	K4, K18
	Segâh	2	9,5	6,1	K12, K15,
	Makamsal farklılıklar işitsel olarak hissettirilmeli	2	9,5	6,1	K3, K16
	Yüzeysel giriş yapılmalı	2	9,5	6,1	K5, K6
	Makamsal kazanım olmalı	1	4,8	3,0	K6
	Dörtlü ve beşli dizi mantığıyla makam anlatılmalı	1	4,8	3,0	K13
	Karcığar	1	4,8	3,0	K21
	Şed makamlar	1	4,8	3,0	K1,
Toplam		33		100,0	

Katılımcılardan, makamların sınıflara göre dağılımı (7. sınıf) sizce nasıl olmalı?" sorusuna cevap vermeleri istenildiğinde katılımcıların 15 farklı kodu 33 frekansla belirttikleri görülmüştür. Tablo 34. incelendiğinde katılımcılar en çok "uşşak (f=4)" kodunu belirtmişlerdir. 7. sınıftaki makamsal kazanımlara dair diğer kodlar ise "makamsal kazanım olmamalı (f=3)", "basit makamlar (f=3)", "kürdi (f=3)", "rast (f=3)", hicaz (f=3)" "hüseyni (f=2)", "nihavent (f=2)", "segâh (f=2)", "makamsal farklılıklar işitsel olarak hissettirilmeli (f=2)", "yüzeysel giriş yapılmalı (f=2)", "makamsal kazanım olmalı (f=1), "dörtlü ve beşli dizi mantığıyla makam anlatılmalı (f=1)", "karcığar (f=1)" ve "şed makamlar (f=1)" şeklinde tespit edilmiştir.

Öğretmenler 7. sınıfta yer verilecek makamlarla ilgili 15 kodu toplam 33 frekansta belirtmişlerdir. Olumlu görüş barındıran kodlar 12 adettir ve 26 frekansta belirtilmiştir. Bu sınıfta makamsal kazanımların az tercih edilmesine veya hiç tercih edilmemesine dair belirtilen kodlar 3 adettir ve 7 frekansta belirtilmiştir. Öğretmenlerin tamamına yakını 7. sınıfta makamsal kazanımların olması gerektiğini düşünmektedir.

- Öğretmenlerin "makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı (8. sınıf)?" sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

7. sınıfın 2. dönemi ve 8. sınıfın tamamında makam öğretimi yapılabilir hocam. Ondan öncesinde yapılmamalı. Ondan öncesinde biraz da müzik kültürü oluşturabiliriz. Hani direkt makamı öğretmek yerine makamsal türküler öğretebiliriz 6. sınıfta.

Araştırmacı - Dinleme anlamında çalışmalar yapılması lazım diyorsunuz.

Katılımcı 15 - Evet, dinleme ve söyleme 7. sınıfın 2. döneminden sonra teorik çalışma yapılabilir.

Araştırmacı - Peki hocam bildiğiniz kadarıyla 7. sınıfın 2. dönemi ve 8'in tamamında makamsal çalışmalar olmalı dediniz. Burada hangi makamlar olmalı hocam sizce?

Katılımcı - Ya basit makamlar olmalı. Hicaz olur, uşşak olur, kürdi olur, rast olur. Bu tür makamlar olabilir hocam.

Araştırmacı - Yani gündelik hayatta öğrencinin daha çok karşılaşabileceği makamlar.

Katılımcı 15 - Daha çok duyabileceği evet (K15).

Şöyle söyleyeyim hocam üzerinden biraz zaman geçti tabi detaylarını çok hatırlayamıyorum. Şu anda en azından basit makamlar dediğimiz makamları böyle sadece bir iki arızası olan atıyorum Kürdi gibi Uşşak gibi temel böyle basit makamları 5. sınıfta vermeye başlayabiliriz. Bunları 5. sınıfta gösterdikten sonra dönem sonuna doğru sadece diğer makamlardan bahsederek bakın bunlar da var diyerek çocukları bir sonraki seneye en azından yazdırma konusu anlamında bir iki not tutma anlamında da olsa önümüzdeki yıla hazırlayabiliriz. 6. sınıftan itibaren kademe kademe zorlaştırarak işi işte 7. 8. sınıflara geldiğimizde Sanat müziğinden söyleyecek olsam mesela Şed makamları, birleştirilmiş, makamlar yavaş yavaş bunları anlatabiliriz. Tabi bunların da böyle konservatuar seviyesi veya güzel sanatlar seviyesi gibi çok detayına girerek değil. Şimdi sonuç olarak bu çocuklar henüz ortaokulda ve müzik ağırlıklı bir eğitim de görmüyorlar. Bunları temel düzeyinde bilgilerinde ve birer ikişer eserlik örneklendirilmeli şeklinde anlatabiliriz (K1).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 36'da verilmiştir.

Tablo 36

8. Sınıf Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
4ad) Makamların sınıflara göre dağılımı (8. sınıf)	Hicaz	4	19,0	12,1	K12, K14, K15, K20
	Uşşak	4	19,0	12,1	K12, K15, K20, K21
	Basit makamlar	4	19,0	12,1	K5, K8, K17, K21
	Makamlara teorik olarak giriş yapılmalı	3	14,3	9,1	K2, K5, K10
	Kürdi	3	14,3	9,1	K15, K20, K21
	Makamsal farklılıklar işitsel olarak hissettirilmeli	2	9,5	6,1	K3, K16
	Makamsal kazanım olmalı	2	9,5	6,1	K6, K7
	Nihavent	2	9,5	6,1	K4, K18
	Hüseyni	2	9,5	6,1	K14, K18
	Rast	2	9,5	6,1	K4, K15
	Karcığar	1	4,8	3,0	K21
	Segâh	1	4,8	3,0	K12
	Şed makamlar	1	4,8	3,0	K1
	Makamsal kazanım olmamalı	1	4,8	3,0	K9
	Dörtlü ve beşli dizi mantığıyla makam anlatılmalı	1	4,8	3,0	K13
Toplam		33		100,0	

Öğretmenlerden, makamların sınıflara göre dağılımı (8. sınıf) sizce nasıl olmalı?" sorusuna cevap vermeleri istenildiğinde öğretmenlerin 15 farklı kodu 33 frekansla belirttikleri görülmüştür. Tablo 50. incelendiğinde öğretmenler en çok "uşşak", "hicaz", ve "basit makamlar" (f=4)" kodlarını belirtmişlerdir. 8. sınıftaki makamsal kazanımlara dair diğer kodlar ise "makamlara teorik olarak giriş yapılmalı" ve "kürdi" (f=3)"; "makamsal farklılıklar işitsel olarak hissettirilmeli", "makamsal kazanım olmalı", "nihavent", "hüseyni" ve "Rast" (f=2), "karcığar", "segâh", "şed makamlar", "makamsal kazanım olmamalı", ve "dörtlü ve beşli dizi mantığıyla makam anlatılmalı" (f=1) şeklinde tespit edilmiştir.

Öğretmenler 8. sınıfta yer verilecek makamlarla ilgili 15 kodu toplam 33 frekansta belirtmişlerdir. Olumlu görüşlere dair kodlar 12 adettir ve 26 frekansta belirtilmiştir. Bu sınıfta makamsal kazanımların az tercih edilmesine veya hiç tercih edilmemesine dair belirtilen kodlar ise 3 adettir ve 7 frekansta belirtilmiştir. Öğretmenlerin tamamına yakını 8. sınıfta makamsal kazanımların olması gerektiğini düşünmektedir.

- Öğretmenlerin "makam öğretim sürecini etkileyen faktörlerden dönem sayısı için ne gibi değişiklikler önerirsiniz?" sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

Yani bence öncelik zaten haftalık ders saati. Dediğim gibi 1 saatlik derste notayı öğretip çocuğu bunu sevdirmeye ilgisini çekmeye çalışırken makamlara geçmeye vakit kalmıyor. Ancak ders saati arttırılırsa bu olabilir. Ya en az 2 olmalı bence ve bence seçmeli olmalı. Seçmeli olmalı evet (K3).

Ben hocam bu konuda dediğim gibi çok tamam orda üç hafta dört hafta ele alınmış genelde bu şekilde alınmış oluyor. Dediğim gibi en az bir yarım dönemi içine alacak şekilde sadece bu konuyla ilgili çalışmalar ve dinletiler ve enstrümanlar üzerinde gösterim yapılsa yani üç dört ay bir yarım dönem en azından bu konuya ayrılması gerektiğini düşünüyorum. Eee ortaokullarda.

Araştırmacı - Yani kazanımların yarım dönem boyunca en az birbirine bağlı olmasını düşünüyorsunuz ve araya hiçbir kazanımın girmemesi gerektiğini ve sadece bu makamsal eğitimle alakalı kazanımların birbirine bağlanmasını mı yani onu anladım ben.

Katılımcı 7 - Evet bağlantılı ve birbiriyle kademe kademe ilerleyerek basit makamları en azından bu şekilde ilerleyeceğini düşünüyorum. Kesinlikle araya başka konu girmemesi zaten çocuklarda.

Araştırmacı - Bunu 8'in son dönemi için mi söylüyorsunuz?

Katılımcı 7 - 8. sınıfın son dönemi için söylüyorum evet.

Araştırmacı - Peki bu ders saatiyle alakalı bir şeyiniz var mı? Ee öneriniz.

Katılımcı 7 - Yani zaten ee hepimizin yaşadığı gibi müzik öğretmenleriminiz hepsi aynı şeyden şikâyetçiyiz. Yani bir ortaokulda da olsa müzik dersinin zaten bir 40 dakikalık bir alana sıkıştırılmış olması kesinlikle istediğim her şeyi yapmak için bana yetmiyor. Zaten dersin 10 dakikası yoklamayla geçiyor. Bir 5-10 dakika da çocukların illa bir dikkatini toplamayla geçiyor. Yani o 20 dakika bana istediğim kadar bir şey vermiyor. Ya tabi ki yeterli görmüyorum. 40 dakikayı yani en az ben yani haftada en az minimum iki saat müzik dersinin olması gerektiğini düşünüyorum. İki ya da üç saat olsa çok daha iyi olur. Ama en az ortaokullar için iki saat müzik dersinin hem aktivitelere zaman ayırmak, hem notaları öğretmek açısından böyle üstünkörü geçmeden daha hızlı bir şekilde değil de yayarak ve çocuğun zihnine oturtarak ve kendinin yapıp, yaptığını izleyerek izleme şansımız olacak şekilde olması için en az, üç saat olması gerekiyor uygulamayı görebilmem için. Hızlandırılmış şekilde yapıyoruz sürekli. O zamanda tabi ki bazı öğrencileri belki de es geçmiş oluyoruz (K7).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 37'de verilmiştir.

Tablo 37

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Dönem Sayısına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
4ba) Makam öğretim sürecine etki eden etkenler (dönem sayısı)	Müzik dersi seçmeli olmalı	6	28,6	50,0	K3, K6, K9, K12, K20, K21
	İlkokulda/ okul öncesi eğitimde müzik dersine branş öğretmenleri girmeli	3	14,3	25,0	K4, K5, K11
	Makamsal kazanımlar bir döneme yayılmalı	1	4,8	8,3	K7
	Makamsal kazanımlar iki döneme yayılmalı	1	4,8	8,3	K20
	Dersler haricinde kurslar açılmalı	1	4,8	8,3	K21
Toplam		12		100,0	

Öğretmenlere, "makam öğretim sürecini etkileyen faktörlerden dönem sayısı için ne gibi değişiklikler önerirsiniz?" sorusu sorulmuş ve öğretmenlerin 5 farklı kodu 12 frekansla belirttikleri görülmüştür. Tablo 37.'de öğretmenler en çok "müzik dersi seçmeli olmalı (f=6)" kodunu belirtmişlerdir. Dönem sayısına dair diğer kodlar ise "ilkokulda/ okul öncesi eğitimde müzik dersine branş öğretmenleri girmeli (f=3)", "makamsal kazanımlar bir döneme yayılmalı", "makamsal kazanımlar iki döneme yayılmalı" ve "dersin haricinde kurslar açılmalı" (f=1) şeklinde tespit edilmiştir.

Öğretmenler dönem sayısına ilişkin görüşlerini 5 kodla 12 frekansta belirtmişlerdir. Öğretmenlerin müzik dersinde mevcut uygulamadan memnun olmadıkları tablodaki

bilgilerden çıkarılabilir. Öğretmenler dersin seçmeli olması, ortaokul öncesi dönemde derslere sınıf öğretmenleri yerine branş öğretmenlerinin girmesi, makamsal kazanımların bir veya iki döneme yayılması gerektiği ve müzik dersinin ders dışında açılacak kurslarla desteklenmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

- Öğretmenlerin "makam öğretim sürecini etkileyen faktörlerden haftalık ders saati için ne gibi değişiklikler önerirsiniz?" sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

Yani, hocam nereden başlayayım buna bilmiyorum ama. Bence müfredat Türk Müziğiyle daha çok ilintili olabilir diye düşünüyorum. Yani, örnek veriyorum aklıma ilk gelen "temel müzik yazı ve ögelerini kullanır". Yani bunun yanında işte daha çok böyle hocam nota bilgisi, özel işaretler bunların üzerine duruyor genelde şeyde müfredat ve kazanımlarda. Daha çok dediğim gibi örnek veriyorum işte Rast makamından bir eser dinler. İşte diğer makamlara geçecek olursak Uşşak makamından örnekler dinler. Bununla alakalı müfredat genişletilebilir. Kazanımlar genişletilebilir. Yani biz zaten kazanımları ayarlarken bunlara dikkat etmeye çalışıyoruz ama yani yine ilk aslında söylediğimiz noktaya geliyoruz hocam. Ders süresi ders saati bunun için yetersiz. Minimum 2 saat haftalık 2 saat (K13).

Hocam şöyle ilk başta haftalık ders saati mutlaka artırılmalı. Sağlıklı bir müzik dersinin biraz belki hayalî düşünüyorum ama minimum 3 saat olması gerektiğini düşünüyorum. En az 3 saat olması gerektiğini düşünüyorum. Ha şu anki durumda 2 saat verilse bile razı olacağız ama ben minimum 3 saat olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü çocukları ancak toparlarız. Ancak o yozlaşmadan kurtarırız ve kendi kültürümüzü kendi sanatımızı ancak o kadar saatte onlara anlatabiliriz. Evet, hepsinde var bu şekilde zaten hepsinde standart kalır. Ders saatini de minimum 3 saate çıkarmamız gerekiyor. Kazanım konusunda da dediğim gibi ilk baştaki konular biraz daha sadeleştirilmeli makam konusunda anlatılacak makamlar konusunda basit makamların sınıf sınıf ayrılması ve çocuğa anlayabileceği düzeyde ve modüler bir şeyde olabilir mesela bu konu hakkında yani birkaç böyle seçenek olabilir mesela (K1).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 38'de verilmiştir.

Tablo 38

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Haftalık Ders Saatine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
4bb) Makam öğretim sürecine etki eden etkenler (haftalık ders saati)	2 saat olmalı	18	85,7	90,0	K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K20, K21
	3 saat olmalı	2	9,5	10,0	K1, K7
Toplam		20		100,0	

Öğretmenlere, “makam öğretim sürecini etkileyen faktörlerden haftalık ders saati için ne gibi değişiklikler önerirsiniz?” sorusu sorulmuş ve öğretmenlerin 2 farklı kodu 20 frekansla belirttikleri görülmüştür. Tablo 38.’de öğretmenler en çok “iki saat olmalı (f=6)” kodunu belirtmişlerdir. Haftalık ders saatine dair diğer kod ise “üç saat olmalı (f=2)”, şeklinde tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin %85,7’si mevcut ders saatinin yetersiz olduğunu ve ders saatinin 2 saat olması gerektiğini düşünmektedir. Öğretmenlerden tanesi (K1, K7) ders saatinin üç saat olması gerektiğini düşünürken bir öğretmen ise görüş bildirmemiştir (K2).

- Öğretmenlerin “makam öğretim sürecini etkileyen faktörlerden kazanımlar için ne gibi değişiklikler önerirsiniz?” sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

Katılımcı 8 *- Hocam kazanımlar iyileştirilebilir yani. Hani daha basit kazanımlara indirgenebilir. Çünkü müzik dersinde istenilen şeyler biraz ağır gibi gidiyor bana. Günümüzde şöyle bişey var hocam eskisi gibi değil. Yani çocuklar çok fazla sosyal medyaya maruz kaldıkları için çok fazla basit müziğe yani günümüzde mesela nasıl? Bir Instagram’da reelsler işte 30 sn Youtube’da falan 30 sn. çocuk 30 saniye müzik dinliyor. Sadece yaptığı şey bu andan alabileceği bir şeyde yok zaten. Çocuğu işte makama falan yönlendirme gibi bi şansımız da yok zaten. Yani bunları daha fazla basitleştirerek yani nasıl Instagram Youtube mantığıyla bende kazanımlarda bu şekilde ilerlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani en kısa sürede en fazla en basit verebileceğimiz kazanımlar olmalı.*

Araştırmacı *- Pratik olmalı.*

Katılımcı 8 *- Pratik kesinlikle* (K8).

Yani şöyle bi şey. Haftada bir gün bir saat yani 40 dakika ders süresi var. Belirlenen kazanımın bu ders saatinin ders süresinin göz önüne alınarak belirtilmesini ve revize edilmesini tavsiye ederim. Çünkü yetişmiyor. Hani sınıfa girip…

Araştırmacı *- Kaç saat olmasını tavsiye edersiniz?*

Katılımcı 11 *- Yani bir sınıfta ortalama 2 saat olması gerekiyor ki bizim birinci ders saatinde çocukları konuya hazırlayıp, ikinci ders saatinde uygulama yapmamız gerekiyor. Benim mesela şu an haftada bir saat dersim var girdiğim sınıfa zaten. Beş dakika 10 dakika yoklamadır defterdir* (K11).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 39’da verilmiştir.

Tablo 39

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Makamsal Kazanımlara İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
4bc) Makam öğretim sürecine etki eden etkenler (kazanım)	Konular sadeleştirilmeli	3	14,3	23,1	K1, K8, K16
	Örnek eserler üzerinden T.H.M. ve T.S.M. türleri anlatılmalı	2	9,5	15,4	K5, K6
	Kazanımlar pratik bir şekilde aktarılabilmeli	2	9,5	15,4	K8, K17
	Ders saatleri kazanımın yoğunluğuna göre belirlenmeli	2	9,5	15,4	K11, K19
	Kazanımlar somutlaştırılmalı	1	4,8	7,7	K6
	Kazanımlar bölgelere göre seçenekli olarak düzenlenmeli	1	4,8	7,7	K1
	Makamlar sınıf seviyelerine göre sınıflandırılmalı	1	4,8	7,7	K1
	Türk Müziği kazanımları arttırılmalı	1	4,8	7,7	K13
Toplam		13		100,0	

Öğretmenlere, "makam öğretim sürecini etkileyen faktörlerden kazanımlar için ne gibi değişiklikler önerirsiniz?" sorusu sorulmuş ve öğretmenlerin 8 farklı kodu 13 frekansla belirttikleri görülmüştür. Tablo 39.'da öğretmenler en çok "konular sadeleştirilmeli (f=6)" kodunu belirtmişlerdir. Kazanımlara dair diğer kodlar ise "örnek eserler üzerinden THM ve TSM türleri anlatılmalı", "kazanımlar pratik bir şekilde aktarılabilmeli", "ders saatleri kazanımın yoğunluğuna göre belirlenmeli" (f=2); "kazanımlar somutlaştırılmalı", "kazanımlar bölgelere göre seçenekli olarak düzenlenmeli", "makamlar sınıf seviyesine göre sınıflandırılmalı" ve "Türk müziği kazanımları arttırılmalı" (f=1) şeklinde tespit edilmiştir. Öğretmenler kazanımların ayrıntılı olduğunu, geleneksel formlar üzerinden aktarılması gerektiğini, kazanımın yoğunluğuna göre ders süresinin artırılması gibi önerilerde bulunmuşlardır. Ayrıca öğretmenler okulun bulunduğu bölge dikkate alınarak özel kazanımlar belirlenmesi ve Türk müziği kazanımlarının artırılması yönünde görüş bildirmişlerdir. Yapılan görüşmelerde öğretmenler mevcut ders saati içinde makamsal kazanımları aktarmanın mümkün olmadığını belirtmişlerdir. Ders saatinin artırılması veya kazanımların pratik hale getirilmesi yine öğretmenlerin görüşleri arasında yer almaktadır.

- Katılımcı 3 (K3)'ün "makam öğretim sürecini etkileyen faktörlerden ders içerikleri için ne gibi değişiklikler önerirsiniz?" sorusuna verdiği cevap aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

Yaa şimdi bence buradaki birinci öncelik şu. Çocuk bi kere sözlerini anlayabilmeli söylediği veya dinlediği bir şarkının. Çünkü dinlediğini anlamadığı zaman bir bağ kuramıyor, dinlemek istemiyor, bunları çok şey kendi jenerasyonu uygun bulmuyor. O yüzden bir kere dinlemeyi reddediyor. Hiçbir şekilde ilgisini çekmiyor. Sözlerini bildiği bir şeyler olmalı. Hani günlük hayattan bazı Türk filmlerinden veya reklamlardan duyduğu bir şeyler olmalı, kitapta yer verilen en azından. Yine aşina olduğu bir şey olmalı (K3).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 40'da verilmiştir.

Tablo 40
Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Dersin İçeriğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
4bd) Makam öğretim sürecine etki eden etkenler (içerik)	Popüler (reklamlarda ve dizilerde yer alan) eserlere yer verilmeli	1	5,00	100,0	K3
Toplam		1		100,0	

Tablo 40.'da katılımcılara, "makam öğretim sürecini etkileyen faktörlerden ders içerikleri için ne gibi değişiklikler önerirsiniz?" sorusu sorulmuş ve üçüncü katılımcının (K3) 1 kodu 1 frekansla belirttiği görülmüştür.

- Öğretmenlerin "makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler sizce hangi özelliklere sahip olmalı (ses genişliği)? sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

Yani ses aralıklarına gelince şimdi 5. Sınıfla 8. Sınıfa aynı eseri verirseniz en büyük hatayı yaparsınız. 5. Sınıftaki çocuğa daha geniş aralıklı bir eseri seslendirtebilirsiniz. Ancak 8. Sınıf ergenlik dönemine girmiş 7 ve 8. Sınıflar özellikle bu çocuklar ergenlik döneminde bunların biliyorsunuz ses aralıkları daralıyor, çatlıyor. Bunlara aynı eserleri söyletemezsiniz. Daha dar

aralıklı eserleri 7 ve 8. Sınıflarda kullanabiliriz kullanmalıyız daha doğrusu. Sınırlama diyorsanız yani 5lerde ve 6larda belki 7leri de katabiliriz (K4).

… Zaten ses aralığını hocam biz ayarlıyoruz yani örnek veriyorum işte mesela bir özel bir güne hazırlanıyoruz diyelim kız sınıfıyla kızların çoğunlukta olduğu bir sınıftaysak mesela örnek veriyorum si batı müziği üzerinden konuşuyorum 4 ses ya da si üzerinden tercih ediyoruz. Baktık dik geldi bu çocuklara bu ses hemen la'ya taşıyoruz. Yani ses aralığını bu şeyde çözebiliriz. Transpoze edebiliriz bunu ama tabi ki yine de çok dik meyanlı eserlerden kaçınmakta fayda var yani (K13).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 41'de verilmiştir.

Tablo 41

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Ses Genişliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
4ca) Makam öğretim sürecinde öğrencilere öğretilecek eserler (ses genişliği)	Çocukların ses seviyelerine uygun olmalı/ Çocukların ses sınırları içinde olmalı	4	19,0	80,0	K5, K11, K13, K15
	Geniş ses aralığına sahip olmayan eserler seçilmeli	1	4,8	20,0	K4
Toplam		5		100,0	

Tablo 41.'de katılımcılara, "makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler sizce hangi özelliklere sahip olmalı (ses genişliği)?" sorusu sorulmuş ve öğretmenlerin 2 farklı kodu 5 frekansla belirttikleri görülmüştür. Öğretmenler en çok "çocukların ses seviyelerine uygun olmalı/ çocukların ses sınırları içinde olmalı (f=4)" kodunu belirtmişlerdir. "Geniş ses aralığına sahip olmayan eserler seçilmeli" koduna ise sadece bir öğretmen cevap vermiştir (K4).

Bu soruya 21 öğretmenden beşi cevap vermiştir. Öğretmenler iki ayrı kodu 5 frekansta belirtmişlerdir. Fakat iki kodun da birbirine yakın anlamlar içerdiği görülmektedir. Cevap veren beş öğretmende ortaokul müzik dersinde öğretilecek eserlerin çocukların ses aralıklarına uygun olması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

- Öğretmenlerin "makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler sizce hangi özelliklere sahip olmalı (güfte)? sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

Araştırmacı - Hımm. Yani özetle öğrencilerin makam öğretilirken öğrencilere verilecek eserlerin özellikleri nasıl olmalı, ses aralıkları dikkate alındığında. Güftesi, formu, usulü nasıl olmalı eserin?

Katılımcı 20 - Bir kere yalın olmalı. Gündelik hayattan olmalı (K20).

Sözleri 5'de biraz daha çocuklar böyle sözlere çok takılmıyorlar. Ritim ve şey önemli ama 5 ve 6'da çok değil, 7, 8'de sözler biraz önemli oluyor. Yani mesela eğer şarkıda böyle bir şey varsa onla dalga geçip veya utanıp onu söyleyemeyebiliyorlar. 5 ve 6'da bunu çok önemsemiyorlar. Ama ritim açısından her zaman yüksek ritimde hareketli ritimde eserler çocuklara daha çok hitap ediyor (K18).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 42'de verilmiştir.

Tablo 42

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Güfteye İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
4cb) Makam öğretim sürecinde öğrencilere öğretilecek eserler (güfte)	Sade bir dile sahip olmalı/ anlaşılır olmalı	11	52,4	45,8	K1, K3, K6, K9, K11, K12, K13, K14, K17, K19, K20
	Değerler eğitimi kazanımlarına uygun olmalı	5	23,8	20,8	K5, K7, K11, K16, K18
	Telaffuzu zor olmayan kelimeler kullanılmalı	3	14,3	12,5	K2, K5, K15
	Eserlerde prozodi hatası olmamalı	2	9,5	8,3	K6, K13
	Öğrenciye hitap edecek şekilde olmalı	2	9,5	8,3	K8, K10
	Kafiyeli olmalı	1	4,8	4,2	K14
Toplam		24		100,0	

Tablo 42. incelendiğinde, "makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler sizce hangi özelliklere sahip olmalı (güfte)?" sorusu sorulmuş ve öğretmenlerin 6 farklı kodu 24 frekansla belirttikleri görülmektedir. Katılımcılar en çok "sade bir dile sahip olmalı/ anlaşılır olmalı (f=11)" kodunu belirtmişlerdir. Diğer kodlar ise "değerler eğitimi kazanımlarına uygun olmalı (f=5); "telaffuzu zor olmayan kelimeler kullanılmalı (f=3); "eserlerde prozodi hatası olmamalı", "öğrenciye hitap edecek şekilde olmalı" (f=2) ve "kafiyeli olmalı (f=1)" olarak belirlenmiştir.

Öğretmenler daha önce makamsal şarkı dağarının yetersiz olduğu yönünde görüş bildirmişlerdi. Müzik dağarı için seçilecek veya bestelenecek eserlerde öğretmenlerin güfteye ilişkin görüşlerinin dikkate alınması eğitici ve söylenebilir esereler ulaşma açısından faydalı olacaktır.

- Öğretmenlerin "makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler sizce hangi özelliklere sahip olmalı (form)?" sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

Araştırmacı - Evet, form olarak nasıl olmalı hocam. Yani çocuk şarkısı mı olmalı, ilahi mi olmalı, türkü mü olmalı, şarkı mı, arabesk mi, pop mu, fantezi mi, mehter marşı mı? Gibi gibi… Rap mı?

Katılımcı 14 - Hocam hiç fark etmiyor onlar. Yani çocuk şarkıları da olabilir. Ben daha çok ee ilgileri neye var ona bakarak açıkçası ben ee şey yapıyorum.

Araştırmacı - Ona göre belirliyorsunuz.

Katılımcı 14 - Tabi tabi. Önce çocukların ben şöyle bir uygulama yapıyorum. Mesela öğrencilerin bu müzik kültürünü tanımam açısından ee sınıfları önce çocuklar sırayla istediğiniz şarkıyı tahtadan açabilirsiniz diyorum. Youtube üzerinden önce bir bakıyorum. Yani hani müzik kültürleri, müzik düzeyleri ne, neler dinliyorlar oradan baktığın zaman çocukların ee dediğim gibi daha çok popüler müzik, pop müzik ama oradan ilahiyi açanlar da çıkıyor bezin. Kimisi tabi ilgi çekmek için, dikkat çekmek için yapıyor ama genelde hocam pop müzik, çok nadir de olsa bazen çocuk şarkıları da oluyor öyle.

Araştırmacı - Yani son olarak ne diyorsunuz hocam?

Katılımcı 14 - Son olarak şöyle söyleyebilirim. Halk müziği, pop müziği, popüler müzik diyebilirim. Bu formlar.

Araştırmacı - Anladım. Yani halk müziği ve pop müzik gibi popüler müzikler olması gerekir diyorsunuz.

Katılımcı 14 - Tabi tabi (K14).

Yani benim kedi görüşüm çocuğun kendi kültürü olan müzik tarzının hepsinden bir parça bir parça alması gerekiyor. Yani sadece sanat müziği ya da halk müziği üzerinden değil de her formu.

Araştırmacı - Türk müziği formlarından karışık olarak faydalanması gerekiyor.

Katılımcı 11 - Tabi. Neticede kendi kültürü bunu tamamıyla bilmesi, tanıması gerekir.

Araştırmacı - Yani formlar açısından diyorsunuz ki her formdan eser bilmeli.

Katılımcı 11 - Bilmeli, her yönüyle gelişmeli çocuk. Çünkü kendi kültürü (K11).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 43'de verilmiştir.

Tablo 43

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Forma İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
4cc) Makam öğretim sürecinde öğrencilere öğretilecek eserler (form)	Türkü	14	66,7	19,5	K1, K5, K6, K7, K8, K11, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20
	Şarkı (sanat müziği)	11	52,4	15,4	K1, K5, K7, K8, K10, K11, K13, K15, K18, K19, K21
	İlahi (tasavvuf)	8	38,1	11,1	K5, K7, K8, K9, K10, K11, K13, K18
	Pop müzik	8	38,1	11,1	K1, K5, K7, K8, K10, K11, K14, K18
	Marş	7	33,3	9,7	K3, K5, K7, K8, K11, K17, K18
	Çocuk/ okul şarkıları	6	28,6	8,3	K5, K7, K8, K11, K17, K18
	Güncel formlar	6	28,6	8,3	K7, K8, K11, K12, K14, K18
	Rap	6	28,6	8,3	K5, K7, K8, K11, K16, K18
	Arabesk	6	28,6	8,3	K5, K7, K8, K11, K16, K18
Toplam		72		100,0	

Tablo 43. incelendiğinde, "makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler sizce hangi özelliklere sahip olmalı (form)?" sorusu sorulmuş ve öğretmenlerin 9 farklı kodu 72 frekansla belirttikleri görülmektedir. Öğretmenler en çok "Türkü (f=14)" kodunu belirtmişlerdir. Diğer kodlar ise "şarkı (sanat müziği) (f=11); "ilahi (tasavvuf)", "pop müzik" (f=8); "marş (f=7)"; "çocuk/ okul şarkıları", "güncel formlar", "rap", ve "arabesk" (f=6) olarak belirlenmiştir.

Eserlerin formunun nasıl olması gerektiği sorusuna öğretmenler geleneksel müziğimizin tür ve formlarına dair beş kodu ilk sıralarda belirtmişlerdir. Beş kodun 48 frekansla belirtmişlerdir. Beş frekansın toplam koda oranı %66,8'dir. Öğretmenlerin geleneksel tür veya formaların yanı sıra güncel formları da tercih ettiği görülmüştür. Bu formların toplam koda oranı ise 33,2'dir. Öğretmenlerin öğretilecek eserlerde en çok geleneksel tür veya formları tercih ettiği görülmektedir.

- Öğretmenlerin "makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler sizce hangi özelliklere sahip olmalı (usul)?" sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-6).

Usul prozodi olarak hocam zor olmayan aksak usulde olabilir ama daha böyle nasıl söyleyeyim kolay usuller 4/4'lük 2/4'lük belki daha rahat olabilir ritim açısından.

Araştırmacı - Anladım. Yani düzenli ritimler diyorsunuz aksak değil de düzenli ritimler.

Katılımcı 6 - Evet hıhı.

Araştırmacı - Güfte olarak nasıl olmalı hocam. Sözleri nasıl olmalı sözlü eserlerin (K6)?

Araştırmacı - Hocam peki ritmik açıdan şey rakam verecek olursak hani 2/4'lük mü olmalı, 3/4'lük mü olmalı, 4/4'lük mü olmalı, 9 zamanlı mı olmalı, 8 mi, 7 mi, 6 mı, 5 mi, 4 mü bunları bir öneride bulunabilir misiniz? Kaç olmalı 15, 16 neyse.

Katılımcı 7 - Bununla ilgili tabi ki etkinliklerde de çok fazla böyle şarkı seçimi konusunda zorlandığım zamanlar olmuştu. Çocuklar duygusal şarkıları söylüyorlar ancak 2/4'lük ya da 3/4'lük değil de daha çok 9/8'lik, 5/8'lik yani daha hareketli şarkılarda ortaokullarda özellikle hareketli şarkılarda ritmik şarkılarda daha fazla söylemeye eğilim var. Bu şarkıları öğrenmede tabi ki 2/4'lük ve 4/4'lük şarkılarımız da var ancak genelinin belki de genelinin ritmik olarak yaş grubu olarak hareketliliği söz konusu olan bir dönem olduğu için yani hareket söz konusu olan bi dönem olduğu için aktifleştiriyor onları. 5/8'lik, 9/8'lik şarkıları daha fazla öğrenme ve sevme söyleme (burası anlaşılmıyor)

Araştırmacı - Yani aksak zamanlı usulleri daha çok seviyorlar diyorsunuz? Yani 5, 7, 9 gibi usulleri mi daha çok seviyorlar?

Katılımcı 7 - Evet daha çok aksak zamanlı ve hızlı ritimleri seviyorlar.

Araştırmacı - Aksak zamanlı olacak ve hızlı olacak, yürük olacak yani.

Katılımcı 7 - Evet 7/8, 5/8, 9/8 evet aynen.

Katılımcı 6 - Yani anlaşılır ve prozodi, müzikle uyumlu anlaşılır. Anlamsız bölünmeyen heceler (K7).

Öğretmenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 44'de verilmiştir.

Tablo 44

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Usule İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
4cd) Makam öğretim sürecinde öğrencilere öğretilecek eserler (usul)	2/4 (nim sofyan)	10	47,6	17,2	K1, K6, K8, K9, K11, K12, K14, K17, K18, K21
	4/4 (sofyan)	10	47,6	17,2	K1, K6, K8, K9, K11, K12, K13, K14, K17, K19
	9/8 (aksak, vb.)	9	42,9	15,5	K1, K4, K7, K10, K12, K14, K16, K18, K19
	5/8 (Türk aksağı)	7	33,3	12,1	K1, K3, K4, K7, K12, K14, K17
	7/8 (devr-i hindi vb.)	6	28,6	10,3	K4, K7, K12, K16, K18, K21
	3/4 (semai)	5	23,8	8,6	K11, K12, K13, K18, K21
	Aksak usuller	3	14,3	5,2	K1, K5, K6
	Hareketli usuller	3	14,3	5,2	K2, K4, K7
	12/8 (ikiz aksak vb.)	2	9,5	3,4	K12, K15
	6/8 (yürük semai)	2	9,5	3,4	K10, K21
	6/4 (sengin semai)	1	4,8	1,7	K10
Toplam		58		100,0	

Tablo 44. incelendiğinde, "makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler sizce hangi özelliklere sahip olmalı (usul)?" sorusu sorulmuş ve öğretmenlerin 11 farklı kodu 58 frekansla belirttikleri görülmektedir. Öğretmenler en çok "2/4 (nim sofyan)" ve "4/4 (sofyan)" (f=10) kodlarını belirtmişlerdir. Diğer kodlar ise "9/8 (aksak vb.) (f=9)"; "5/8

(Türk aksağı) (f=7)"; "7/8 (devr-i hindi vb.) (f=6)"; "3/4 (semai) (f=5)"; "aksak usuller" ve "hareketli usuller" (f=3); "12/8 (ikiz aksak vb.)", "6/8 (yürük semai)" (f=2); "6/4 (sengin semai (f=1)" olarak belirlenmiştir.

Tablodaki veriler incelendiğinde sadece bir öğretmen (K20) hariç bütün öğretmenler usul hakkında görüş bildirmişlerdir. Öğretmenler eserlerde en küçük iki zamanlı en büyük ise 12 zamanlı usullerin kullanılması gerektiğini düşünmektedir. Geleneksel müziğimizde 16 zamana kadar olan usuller küçük usul olarak sınıflandırılmıştır. Öğretmenlerin verdiği cevapların hepsi küçük usuller kategorisindedir. Öğretmenlerden bazıları hareketli usuller kodunu belirtmişlerse de bu yanlıştır. Bir usulun hareketli olması mertebesine (icra hızına) bağlıdır.

4.3. Akademisyen Görüşleri

4.3.1. Öğretmenlerin Lisans Sürecinde Aldığı Eğitimin Makam Öğretiminde Yeterliliği ile İlgili Akademisyen Görüşleri

- Akademisyenlerin öğretmenlerin lisans sürecinde makamsal anlamda aldıkları eğitime dair değerlendirmelerinden bazı alıntılar aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-7).

> *Türkiye'deki Müzik Öğretmenliği Bölümlerinde Gazi Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı müfredatı model alınarak bir uygulamada bütünlük sağlanmalı. Çünkü Eğitim Fakültelerinin müfredatları incelendiğinde Türk Müziği programını en sağlıklı götüren programın Gazi Üniversitesi olduğu açıkça görülecektir. Müzik eğitimindeki en temel olgu yakından uzağı sisteminin bu yolla müzik öğretmen adayının hem kendi kültürünü hem batı kültürünün sistemini donanımlı şekilde öğrenmesi sağlanacaktır. Tek tip bir batı modeli sisteminde yetişen öğrencilerin Türk Müziğine oldukça uzak oldukları hatta hiç makam bilgilerinin olmaması öğretmen adayı için de bir dezavantaj oluşturmaktadır* (A5).
>
> *Eğer Türk müziği alanında iyi bir eğitim almışsa bu kazanımları öğretebilir. Almamışsa zorluk yaşar* (A2).

Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 45'de verilmiştir.

Tablo 45

Öğretmenlerin Lisans Döneminde Aldığı Makamsal Eğitimin Yeterliliğine İlişkin Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)	Katılımcı No
Alınan Eğitim	Yetersiz	3	42,8	A4, A5, A6
	Yeterli	2	28,6	A2, A3
	Yanıtsız	2	28,6	A1, A7
Toplam		7	100,0	

Katılımcılara öğretmenlerin lisans sürecinde aldıkları makam eğitiminin makam öğretimi için yeterli olup olmadığı sorulduğunda katılımcıların %42,8'i bu soruya yetersiz (f=3) cevabı vermiştir. Öğretmenlerin aldığı eğitimi yeterli (f=3) bulanların oranı ise %28,6'dir. Araştırmacılardan soruya cevap vermeyenlerin oranı ise %28,6'dır.

4.3.2. Makam Öğretiminde Benimsenmesi Gereken Yaklaşımlar ile İlgili Akademisyen Görüşleri

- Akademisyenlerin tavsiye ettikleri yöntemlere ilişkin bazı görüşme alıntıları aşağıda sunulmuştur (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-7).

> *Önce teori anlatılmalı. Sonra öğretmen kendi seslendirdikten sonra öğrencilerin seslendirmesini istemeli. İşitme yineleme yapacak* (A1).
>
> *Türk Müziği makam öğretiminde kullanılan 4'lü ve 5'lileri anlatıp gösterdikten sonra bahsi geçen 4'lü ve 5'liler üzerinde uygulamalar ve etüdler üzerinde uygulamalar yapılarak pekiştirilmeli. Daha sonrasında da anlatılan makamla ilgili örnek eserler verilmeli. Ortaokul seviyesindeki öğrencilerin dikkatini çekmek ve algılarına yönelik olmak üzere öncelikle sözlü formdaki eserlerle makamlar bu eserler üzerinde uygulanmalı* (A7).

Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 46'da verilmiştir.

Tablo 46

Makam Öğretiminde Kullanılacak Yöntemlere İlişkin Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
1a) Kullanılan yöntemler	Gösterip- yaptırma	6	85,7	35,3	A1, A2, A3, A4, A5, A7
	Anlatım	5	71,4	29,4	A1, A2, A3, A4, A7
	Örnek olay	4	57,1	23,5	A1, A3, A6, A7
	Soru – cevap	2	28,6	11,8	A1, A5
Toplam		17		100	

Çalışmada ilk olarak akademisyenlere makam öğretiminde benimsenmesi gereken yaklaşımlar sorulmuş ve benimsenmesi gereken yaklaşımları derslerde kullanılacak yöntemler, teknikler ve öğretim materyalleri açısından ayrı ayrı değerlendirmeleri istenmiştir. Bu temadaki ilk kategori olan kullanılacak yöntemler tabloda incelendiğinde akademisyenlerin dört farklı kodu 17 frekansla belirttikleri görülmüştür. Akademisyenlerin en sık tavsiye ettiği yöntemlerin gösterip yaptırma (f=6) ve ardından anlatım (f=5) olduğu tespit edilmiştir. Örnek olay (f=4) ve soru cevap (f=2) yöntemlerini de daha az sıklıkla tavsiye ettikleri görülmüştür.

Akademisyenlerin neredeyse tamamı gösterip yaptırma yöntemini belirtmiştir. Gösterip yaptırma yöntemini sadece A6 numaralı katılımcı belirtmemiştir. Bu katılımcı sadece örnek olay yöntemini tavsiye etmiştir. Anlatım yöntemini belirtilen katılımcıların tamamı aynı zamanda gösterip yaptırma yöntemini de tavsiye etmişlerdir. A1, A2, A3, A4 ve A7 no'lu katılımcılar akademisyenlerin %71'4 ünü oluşturmaktadırlar. Bu beş katılımcı anlatım ve gösterip yaptırma yöntemlerinin birlikte kullanılması yönünde fikir belirtmişlerdir. Akademisyenlerin tamamı birden çok kodu belirtmişlerdir. Bu bilgilere göre makam öğretiminde yöntem çeşitliliği olması gerektiği şeklinde görüş belirttiklerini söylemek mümkündür.

- Akademisyenlerin kullanılmasını tavsiye ettikleri tekniklere ilişkin bazı görüşme alıntıları aşağıda sunulmuştur (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-7).

Görsel ve bilişsel olarak duyulara hitap eden bir yol izlenmeli (A5).

Teknik olarak hoca tekniği gösterecek ve uygulaması yapılacak (A2).

Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 47'de verilmiştir.

Tablo 47

Makam Öğretiminde Kullanılacak Tekniklere İlişkin Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
1b) Kullanılan teknikler	Benzetim	5	71,4	33,3	A3, A4, A5, A6, A7
	Gösteri	4	57,1	26,7	A3, A5, A6, A7
	Bilişsel çıraklık	4	57,1	26,7	A1, A2, A4, A7
	Düz anlatım	2	28,6	13,3	A3, A4
Toplam		15		100	

Araştırmada akademisyenlere makam öğretiminde tavsiye ettikleri teknikler sorulmuş ve tabloya göre akademisyenlerin dört farklı kodu 15 frekansla belirttikleri görülmüştür. Akademisyenlerin en sık tavsiye ettikleri tekniklerin benzetim (f=5) ve ardından gösteri ve bilişsel çıraklık (f=4) olduğu tespit edilmiştir. Düz anlatım (f=2) tekniğini ise daha az sıklıkla tavsiye ettikleri görülmüştür.

Akademisyenler en sık benzetim tekniğini belirtmişlerdir. Fakat gösteri ve bilişsel çıraklık tekniklerinin frekansları da benzetim tekniğine yakındır. Akademisyenler en az düz anlatım tekniğini belirtmişlerdir. Düz anlatım tekniğini cevaplayan A3 no'lu katılımcı aynı zamanda benzetim ve gösteri tekniklerini de belirtmiştir. Düz anlatım tekniğini cevaplayan diğer katılımcı A4 düz anlatım tekniğinin yanı sıra benzetim ve bilişsel çıraklık tekniklerini de belirtmiştir. Akademisyenlerin hiçbirisi sadece düz anlatım tekniğini belirtmemiştir. Akademisyenler sadece anlatım yerine uygulama ağırlıklı bir eğitim ya da anlatım ve uygulamanın birlikte benimsendiği bir öğretimi tavsiye etmişlerdir.

- Akademisyenlerin tavsiye ettiği öğretim materyallerine ilişkin bazı görüşme alıntıları aşağıda sunulmuştur (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-7).

> *Makam öğretimi sürecinde yazılı, görsel ve işitsel materyaller hem öğretim hem de öğretime yardımcı materyaller olarak kullanılabilir* (A3).
>
> *Sesli, görsel video yardımıyla ayrıca yazılı (nota, nota yazım programları, stüdyo programları) kullanılarak yeterli olabilir* (A7).

Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 48'de verilmiştir.

Tablo 48

Makam Öğretiminde Kullanılacak Öğretim Materyallerine İlişkin Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
1c) Kullanılan öğretim materyalleri	Akıllı tahta / internet / Sosyal Medya	6	85,7	40,0	A1, A3, A4, A5, A6, A7
	Çalgı	3	42,9	20,0	A1, A2, A5
	Nota	3	42,9	20,0	A1, A4, A7
	Teori kitapları	2	28,6	13,3	A2, A3
	Beyaz tahta	1	14,3	6,7	A2
Toplam		15		100	

Akademisyenlere makam öğretiminde kullanılmasını tavsiye ettikleri öğretim materyalleri sorulmuş ve tabloya göre akademisyenlerin altı farklı kodu 15 frekansla belirttikleri görülmüştür. Akademisyenlerin kullanılmasını en sık tavsiye ettiği materyallerin Akıllı tahta/ internet/ sosyal medya (f=6) ve ardından çalgı ve nota (f=3) olduğu tespit edilmiş; bunun yanı sıra teori kitapları (f=2) ve beyaz tahta (f=1) materyallerini ise daha az sıklıkla tavsiye ettikleri görülmüştür.

Akademisyenlerin %85,7'si materyal olarak akıllı tahta, internet ve sosyal medya kullanılmasını yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu kodu belirtmeyen tek akademisyen A2'dir. A2 katılımcı numaralı akademisyen daha geleneksel materyaller olan çalgı, teori kitapları ve beyaz tahtayı belirtmiştir. En az belirtilen kod beyaz tahtadır. Bu kodu A2 katılımcı numaralı akademisyen belirtmiştir. İlk üç sırada akıllı tahta, internet, sosyal medya, çalgı ve nota kodları yer almaktadır. Akademisyenlerin dijital materyallerin yanı sıra çalgı ve nota gibi müzik dersinin önemli materyallerinin birlikte kullanılması yönünde görüş bildirdikleri anlaşılmaktadır.

4.3.3. Ortaokul Müzik Dersinde Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Akademisyen Görüşleri ile İlgili Bulgular ve Yorum

- Akademisyenlerin "makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalıorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-7).

5. sınıf rast, hüseyni

6. sınıf nihavent, nikriz

7. sınıf segâh, hüzzam

8. sınıf eviç, kürdi, acemkürdi, muhayyer kürdi (A5).

5. sınıfta Önce makamın tarifi yapılarak basit makam oluşumunda kullanılan 4'lü ve 5'liler anlatılıp tarif edilerek örnekler üzerinde tek tek uygulama yaptırılmalı (A7).

Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 49'da verilmiştir.

Tablo 49

5. Sınıf Makam Öğretiminin Daha Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
3aa) Makamların sınıflara göre dağılımı (5. sınıf)	Basit makamlar	3	42,9	27,3	A1, A4, A6
	Rast	2	28,6	18,2	A2, A5
	Hüseyni	2	28,6	18,2	A3, A5
	Nihavent	1	14,3	9,1	A2
	Uşşak	1	14,3	9,1	A3
	Neva	1	14,3	9,1	A3
	Makamsal kazanımlara altyapı hazırlanmalı	1	14,3	9,1	A7
Toplam		11		100,0	

Akademisyenlerden makamların sınıflara göre dağılımı (5. sınıf) sizce nasıl olmalı?" sorusuna cevap vermeleri istenildiğinde akademisyenlerin 8 farklı kodu 11 frekansla belirttikleri görülmüştür. Tablo 48. incelendiğinde akademisyenler en çok 5. sınıfta "basit makamlar (f=3)" kodunu belirtmişlerdir. 5. sınıftaki makamsal kazanımlara dair diğer kodlar ise "rast (f=2)", "hüseyni (f=2)", "nihavent", "uşşak", "neva" ve "makamsal kazanımlara altyapı hazırlanmalı (f=1)" şeklinde tespit edilmiştir.

Akademisyenler en çok basit makamlar kodunu belirtmişlerdir. Bu kodu belirten A1, A4 ve A6 no'lu katılımcılar başka hiçbir kodu belirtmemişlerdir. Belirtilen kodların hiçbirisinde 5. sınıfta makam öğretimine dair olumsuz bir görüş yer almamaktadır. Katılımcıların %90,9'u basit makamlar kodunu veya basit makamlar sınıfında olan makamları belirtmişlerdir. Bu kodları belirtmeyen tek akademisyen A7'dir. Bu katılımcı sadece makamsal kazanımlara altyapı hazırlanması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Katılımcı A2 ise bir basit makam ve bir birleşik makam belirtmiştir. Akademisyenlerin neredeyse tamamı 5. sınıfta basit makamlar üzerinden eğitim verilmesi yönünde görüş bildirmişlerdir.

- Akademisyenlerin “makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı (6. sınıf)?” sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-7).

6. sınıfta Makamların tasnifi yapılarak 13 tane basit makam üzerinde uygulamalar yaptırarak (meşk) şed makam (aktarılmış, göçürülmüş) konusu teorik olarak anlatılmalı şedleri yapılmış basit makamların dizileri uygulamalı şekilde öğrenciye aktarılabilir (A7).
6. sınıf: Kürdi, hicaz (A2).

Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 50’de verilmiştir.

Tablo 50
6. Sınıf Makam Öğretiminin Daha Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
3ab) Makamların sınıflara göre dağılımı (6. sınıf)	Basit makamlar	4	57,1	33,3	A1, A4, A6, A7
	Şed makamlara altyapı hazırlanmalı	1	14,3	8,3	A7
	Rast	1	14,3	8,3	A3
	Nihavent	1	14,3	8,3	A5
	Kürdi	1	14,3	8,3	A2
	Hicaz	1	14,3	8,3	A2
	Nikriz	1	14,3	8,3	A5
	Mahur	1	14,3	8,3	A3
	Zavil	1	14,3	8,3	A3
Toplam		12		100,0	

Akademisyenlerden makamların sınıflara göre dağılımı (6. sınıf) sizce nasıl olmalı?” sorusuna cevap vermeleri istenildiğinde akademisyenlerin 9 farklı kodu 12 frekansla belirttikleri görülmüştür. Tablo 50. incelendiğinde akademisyenler en çok 6. sınıfta “basit makamlar (f=4)” kodunu belirtmişlerdir. 6. sınıftaki makamsal kazanımlara dair diğer kodlar ise “şed makamlara altyapı hazırlanmalı (f=1)”, “rast (f=1)”, “nihavent (f=1)”, “kürdi (f=1)”, “hicaz (f=1), “nikriz (f=1)”, “mahur (f=1)”, ve “zavil (f=1)” şeklinde tespit edilmiştir.
Tablo 64 incelendiğinde akademisyenler basit makamlar ve bu sınıfa dahil olan makamların (rast, kürdi ve hicaz) kodlarını yedi frekansta belirtmişlerdir. Şed makamlara altyapı hazırlanmalı ve şed makamlar sınıfına dahil olan makamların (mahur ve nihavent) toplam frekansı ise 3’tür. Birleşik makamlara dair belirtilen iki kod ise nikriz ve zavildir.

Akademisyenlerin 6. sınıfta çoğunlukla basit makamların öğretilmesine dair görüş bildirdiğini söylemek mümkündür.

- Görüşülen akademisyenlerin "makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı (7. sınıf)?" sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (Bkz: Ek-7.).

7. Sınıfta hicaz ve nikriz makamları öğretilmelidir. Ek nihavent makamı olabilir (A3).

7. sınıfta Beşinci ve altıncı sınıfta öğrenilen hem teorik hem uygulamalı bilgiler farklı örneklerle pekiştirilmeli. Türk Müziği koroları içerisinde öğrencilere yer verilerek makam öğretimine destek verilebilir (A7).

Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 51'de verilmiştir.

Tablo 51

7. Sınıf Makam Öğretiminin Daha Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
3ac) Makamların sınıflara göre dağılımı (7. sınıf)	Basit makamlar	3	42,9	27,3	A1, A4, A6
	Uşşak	1	14,3	9,1	A2
	Nikriz	1	14,3	9,1	A3
	Hicaz	1	14,3	9,1	A3
	Hüseyni	1	14,3	9,1	A2
	Nihavent	1	14,3	9,1	A3
	Hüzzam	1	14,3	9,1	A5
	Kazanımlar koro vb. faaliyetlerle pekiştirilmeli	1	14,3	9,1	A7
	Karcığar	1	14,3	9,1	A2
Toplam		11		100,0	

Akademisyenlerden makamların sınıflara göre dağılımı (7. sınıf) sizce nasıl olmalı?" sorusuna cevap vermeleri istenildiğinde akademisyenlerin 9 farklı kodu 11 frekansla belirttikleri görülmüştür. Tablo 51. incelendiğinde akademisyenler en çok "Basit Makamlar (f=3)" kodunu belirtmişlerdir. 7. sınıftaki makamsal kazanımlara dair diğer kodlar ise "Uşşak (f=1)", "nikriz (f=1)", "hicaz (f=1)" "hüseyni (f=1)", "nihavent (f=1)", "hüzzam (f=1)", "kazanımlar koro vb. faaliyetlerle pekiştirilmeli (f=1)" ve "karcığar (f=1) şeklinde tespit edilmiştir. Kazanımların koro vb. faaliyetlerle pekiştirilmesi kodunu sadece A7 katılımcı numaralı akademisyen belirtmiştir. A7 katılımcı numaralı akademisyen başka

hiçbir kodu belirtmemiştir. Sonuç olarak akademisyenlerin çoğu 7. sınıfta basit makamlar öğretilmesine dair görüş bildirmişlerdir.

Akademisyenlerin üç tanesi (A1, A4 ve A6) 7. sınıfta basit makamların öğretilmesi yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu üç akademisyen başka hiçbir kodu belirtmemiştir. Basit makamlara dair belirtilen kodların (basit makamlar, uşşak, hicaz ve hüseyni) toplam frekansı 6'dır. Bu kodların toplam koda oranı ise %54,6'dır. Birleşik makam sınıfında hüzzam ve karcığar makamları belirtilmiştir. Bu kodların toplam koda oranı %28,6'dır. Akademisyenlerin belirttiği tek birleşik makam nihaventtir.

- Akademisyenlerin "makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı (8. sınıf)?" sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-7).

> *8. sınıfta öğrencilerin yetenekleri belirlenip ve sınıflandırılıp bireysel yeteneklerinin ön plana çıkarılması ve bunun sonucu olarak da öğrencilerin istidatlarına göre yönlendirme yapılması* (A7).

> *8. sınıf segâh ve hüzzam* (A2).

Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 52'de verilmiştir.

Tablo 52

8. Sınıf Makam Öğretiminin Daha Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
3ad) Makamların sınıflara göre dağılımı (8. sınıf)	Basit makamlar	2	28,6	15,4	A4, A6
	Segâh	2	28,6	15,4	A2, A3
	Hüzzam	2	28,6	15,4	A2, A3
	Eviç	2	28,6	15,4	A3, A5
	Kürdi	1	14,3	7,7	A5
	Acemkürdi	1	14,3	7,7	A5
	Muhayyerkürdi	1	14,3	7,7	A5
	Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre belirlenmeli	1	14,3	7,7	A7
	Şed makamlar	1	14,3	7,7	A1
Toplam		13		100,0	

Akademisyenlerden, makamların sınıflara göre dağılımı (8. sınıf) sizce nasıl olmalı?" sorusuna cevap vermeleri istenildiğinde akademisyenlerin dokuz farklı kodu 13 frekansla belirttikleri görülmüştür. Tablo 51. incelendiğinde akademisyenler en çok "basit makamlar",

"segâh", "hüzzam" ve "eviç" (f=2)" kodlarını belirtmişlerdir. 8. sınıftaki makamsal kazanımlara dair diğer kodlar ise "kürdi", "acemkürdi", "muhayyerkürdi", "öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre belirlenmeli" ve "şed makamlar" (f=1) şeklinde tespit edilmiştir. Akademisyenlerin basit makamlara dair belirttiği kodların (basit makamlar ve kürdi) toplam frekansı üçtür. Bu kodların toplam koda oranı ise %23,1'dir. Birleşik makamlara dair belirtilen kodların daha ağırlıklı olduğu tablo dikkatli incelendiğinde anlaşılmaktadır. Akademisyenler birleşik makamlara dair kodları (segâh, hüzzam, eviç, acemkürdi ve muhayyerkürdi) sekiz frekansta belirtmişlerdir. Bu kodların toplam koda oranı %61,6'dır. Şed makamlar (A1) ve öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre belirlenmeli (A7) kodlarını birer akademisyen belirtmiştir. Bu akademisyenler belirttikleri kodlardan başka bir kod belirtmemiştir. Akademisyenlerin büyük çoğunluğu 8. sınıfta birleşik makamlar üzerinden makam öğretiminin yapılması yönünde görüş bildirmişlerdir.

- Akademisyenlere yöneltilen "makam öğretimi sürecini etkileyen faktörlerden dönem sayısı için ne gibi değişiklikler önerirsiniz?" sorusunu sadece A1 numaralı katılımcı cevaplandırmıştır. Verdiği cevap aşağıda verilmiştir.

  İlkokulda branş öğretmenleri derse girmeli (A1).

Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 53'de verilmiştir.

Tablo 53
Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Dönem Sayısına İlişkin Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
3ba) Makam öğretim sürecine etki eden etkenler (dönem sayısı)	İlkokulda/ okul öncesi eğitimde müzik dersine branş öğretmenleri girmeli	1	14,28	100,0	A1
Toplam		1		100,0	

Akademisyenlere "makam öğretimi sürecini etkileyen faktörlerden dönem sayısı için ne gibi değişiklikler önerirsiniz?" sorusu sorulmuş ve akademisyenlerin 1 kodu 1 frekansla belirttikleri görülmüştür. Tablo 53.'de A1 katılımcı numaralı akademisyenin "ilkokulda/

okul öncesi eğitimde müzik dersine branş öğretmenleri girmeli (f=1)" frekansına cevap verdiği görülmektedir. Diğer akademisyenler bu konuda görüş bildirmemiştir.

- Akademisyenlerin "makam öğretimi sürecini etkileyen faktörlerden haftalık ders saati için ne gibi değişiklikler önerirsiniz?" sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-7).

> *Araştırmacı - Hocam ders saati kaç saat olmalı sizce?*
> *Akademisyen 6 – Ya şimdi haftada bildiğim kadarıyla sen beni yönlendir yani onu tam bilmiyorum. Mesela matematik dersi ve Türkçe dersi kaç saat?*
> *Araştırmacı – Herhalde 4 saatle 6 saat arasıdır.*
> *Akademisyen 6 - Yani burada bir defa ortalama 3 saat falan olması gerektiğini düşünüyorum ben* (A6).
> *Beşinci ve altıncı sınıflarda haftalık ders saatinin en az 4 saat olması, yedinci ve sekizinci sınıflarda en az 2 saat olması gerekmektedir. Gerekçede şudur ki Türk Müziği nazariyatı konularının bir saatlik ders süresinde öğretilemeyeceği yönündedir. Ben şahsım adına imkânsız olduğunu düşünüyorum* (A7).

Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 54'de verilmiştir.

Tablo 54
Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Haftalık Ders Saatine İlişkin Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
3bb) Makam öğretim sürecine etki eden etkenler (haftalık ders saati)	2 saat olmalı	1	14,3	33,3	A1
	3 saat olmalı	1	14,3	33,3	A6
	4 saat olmalı	1	14,3	33,4	A7
Toplam		3		100,0	

Akademisyenlere, "makam öğretim sürecini etkileyen faktörlerden haftalık ders saati için ne gibi değişiklikler önerirsiniz?" sorusu sorulmuş ve akademisyenlerin 3 farklı kodu 3 frekansla belirttikleri görülmüştür. Tablo 54.'de akademisyenlerin belirttikleri kodlar "iki saat olmalı (f=1)", "üç saat olmalı (f=1)" ve "dört saat olmalı (f=1)" şeklinde tespit edilmiştir.

Tablodan akademisyenlerin %42,9'unun (A1, A6 ve A7) ortaokul müzik dersinin mevcut saatinden (1 saat) memnun olmadığı anlaşılmaktadır. Diğer akademisyenler ders saati için herhangi bir görüş bildirmemiştir.

- Akademisyenlerin “makam öğretim sürecini etkileyen faktörlerden kazanımlar için ne gibi değişiklikler önerirsiniz?” sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-7).

  Kazanım – ders saati dengesi ayarlanmalı (A1).

  Mevcut kazanımlar değiştirilmemeli (A5).

Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 55’de verilmiştir.

Tablo 55

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Makamsal Kazanımlara İlişkin Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
3bc) Makam öğretim sürecine etki eden etkenler (kazanım)	Mevcut kazanımlarda bir değişiklik olmamalı	1	14,3	33,3	A5
	Makamsal çalışmalar T.H.M. / T.S.M. türleri üzerinden yığılarak yapılmalı	1	14,3	33,3	A3
	Ders saatleri kazanımın yoğunluğuna göre belirlenmeli	1	14,3	33,3	A1
Toplam		3		100,0	

Akademisyenlere, “makam öğretim sürecini etkileyen faktörlerden kazanımlar için ne gibi değişiklikler önerirsiniz?” sorusu sorulmuş ve akademisyenlerin 3 farklı kodu 3 frekansla belirttikleri görülmüştür. Tablo 55.’de akademisyenlerin “mevcut kazanımlarda bir değişiklik olmamalı”, “makamsal çalışmalar T.H.M. / T.S.M. türleri üzerinden yığılarak yapılmalı” ve “ders saatleri kazanımın yoğunluğuna göre belirlenmeli” kodlarını birer frekansla belirledikleri görülmektedir.

Akademisyenlerin üç tanesi (A1, A3 ve A7) ortaokul müzik dersi makam öğretiminde kazanımlara dair görüş bildirmişlerdir. Akademisyenlerin verdikleri cevaplar Mevcut kazanımlarda bir değişiklik olmaması, bu kazanımların THM ve TSM türleri üzerinden aktarılması ve kazanımların yoğunluğuna göre ders saatinin belirlenmesi şeklindedir. Buradan mevcut kazanımların bazı düzenlemeler yapılarak korunması sonucu çıkmaktadır. Diğer akademisyenler kazanım kategorisinde herhangi bir görüş belirtmemiştir.

- Akademisyenlerin “makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler sizce hangi özelliklere sahip olmalı (ses genişliği)? sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-7).

Ses genişliğinin sınıf seviyesi de göz önünde bulundurularak genelde do1 ve do2 ses genişliğinde olmasına dikkat edilmelidir (A3).

Ses genişliği: Makamsal dörtlü ve beşliler dikkate alınarak yeni eserler üretilmeli. Bir oktavı geçmemeli (A5).

Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 56'da verilmiştir.

Tablo 56

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Ses Genişliğine Dair Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
3ca) Makam öğretim sürecinde öğrencilere öğretilecek eserler (ses genişliği)	Çocukların ses seviyelerine uygun olmalı/ Çocukların ses sınırları içinde olmalı	2	28,6	33,3	A1, A6
	Do1 ve do2 nota aralığında olmalı	2	28,6	33,3	A3, A7
	Geniş ses aralığına sahip olmayan eserler seçilmeli	2	28,6	33,3	A4, A5
Toplam		6		100,0	

Tablo 56.'da akademisyenlere, "makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler sizce hangi özelliklere sahip olmalı (ses genişliği)?" sorusu sorulmuş ve akademisyenlerin 3 farklı kodu 6 frekansla belirttikleri görülmüştür. Katılımcıların "çocukların ses seviyelerine uygun olmalı/ çocukların ses sınırları içinde olmalı", "do1 ve do2 nota aralığında olmalı" ve "geniş ses aralığına sahip olmayan eserler seçilmeli" kodlarını ikişer frekansla yanıtladıkları tespit edilmiştir.

Bu soruya yedi akademisyenden altısı cevap vermiştir. Akademisyenler üç ayrı kodu 6 frekansta belirtmişlerdir. Fakat üç kodunda birbirine yakın kodlar olduğu görülmektedir. Cevap veren altı akademisyende doğrudan veya dolaylı olarak ortaokul müzik dersinde öğretilecek eserlerin çocukların ses aralıklarına uygun olması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

- Akademisyenlerin "makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler sizce hangi özelliklere sahip olmalı (güfte)? sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-7).

Güfte seçiminde milli ve manevi değerlerimize aykırı, millî birliğimize ve bütünlüğümüze zarar verecek nitelikte olmamasına özen gösterilmelidir (A3).

Araştırmacı - Hocam burada çocuğun yaş grubuna uygun güfte nasıl olmalı?

Akademisyen 6 - Burada çocuk psikologları, pedagoglar, eğitimciler uzmanların bir araya gelerek hatta güfte seçiminde işte edebiyat öğretmenleri Türkçe öğretmenleri bunlar bir araya gelerek tespit edilmesi lazım. Yani 5. sınıfa giden 10 yaşındaki, 9 yaşındaki bir çocuk hangi kavramları bilebilir? Hangi kavramlar daha çok dikkatini çeker. Ya da o yaş grubuna hangi kavramlarla ilgili bilgi verilmelidir? Daha doğrusu güftede kullanılmalıdır. Bunların hepsi ayrı tespit edilmesi gereken bir konu. Dolayısıyla farklı uzmanların bir araya gelerek ortaya gereken bir konu olduğunu düşünüyorum (A6).

Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 57'de verilmiştir.

Tablo 57

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Güfteye Dair Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
3cb) Makam öğretim sürecinde öğrencilere öğretilecek eserler (güfte)	Değerler eğitimi kazanımlarına uygun olmalı	4	57,1	44,4	A1, A3, A4, A7
	Öğrenciye hitap edecek şekilde olmalı	3	42,9	33,3	A2, A4, A6
	Öğrencinin bulunduğu sınıfa ve alan uzmanlarından alınan görüşlere göre belirlenmeli	1	14,3	11,1	A6
	Kafiyeli olmalı	1	14,3	11,1	A4
Toplam		9		100,0	

Tablo 57. incelendiğinde, "makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler sizce hangi özelliklere sahip olmalı (güfte)?" sorusu sorulmuş ve akademisyenlerin 4 farklı kodu 9 frekansla belirttikleri görülmektedir. Akademisyenler en çok "değerler eğitimi kazanımlarına uygun olmalı (f=4) kodunu belirtmişlerdir. Diğer kodlar ise; "öğrenciye hitap edecek şekilde olmalı" (f=3), "öğrencinin bulunduğu sınıfa ve alan uzmanlarından alınan görüşlere göre belirlenmeli (f=1)" ve "kafiyeli olmalı (f=1)" olarak belirlenmiştir.

Akademisyenler güftenin sahip olması gereken temel özellikler olan pedagojik anlamda uygun olması, kolay kavranabilir olması ve kafiyeli olması gibi özelliklerini önemsemişlerdir. Ayrıca gufteler belirlenirken alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda belirlenmesi gerektiği yönünde de görüş bildirmişlerdir.

- Akademisyenlerin "makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler sizce hangi özelliklere sahip olmalı (form)?" sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-7).

Çocukların beğenilerine uygun eserler üretilmeli (A5).

Araştırmacı - Usul form konusunda ne dersiniz?

Akademisyen 6 - Ya formlarda Türk Müziğinde çok fazla form var. Türk Halk Musikisinde, Türk Sanat Müziğinde bugünkü tabirlerle Türk Din Musikisinde, Askeri Müzikte birden fazla form var. Şimdi bunlardan özellikle bu yaş grubuna uygun ezgi, melodik cümlelerin, ritim kalıplarının olduğu eserlerin seçilip bu formlardan örnekler verilmeli. Örneğin şarkı formundan, Türkü formundan, ilahi formundan işte efendim mehter musikisinden marşlardan bunlardan muhakkak farklı farklı formlardan uygun makamlarda uygun sözlerle örnekler verilmeli. Yani çocuk şunu bilmeli. Bir eser dinlediği zaman bu Türkü mü, şarkı mı, ilahi mi, askeri bir müzik mi? Bu müziğin temel yapı taşları üzerinden bir şey dinlediği zaman bir fikre sahip olmalı. Yani onun için de benim görüşüm biraz daha bunlarda mesela daha fazla eserin olduğu, işte şarkı formu, Türkü formu, ilahi formu, askeri müzik, enstrümantal, saz eserleri, peşrevler, saz semaileri, longalar. Mesela longa ve sirtolar biraz daha hareketli saz eserleri. Gençlerin daha fazla ilgisini çekebiliyor. Sadece sözlü eserler değil, saz eserlerinden de en azından çok fazla maruz kalabilecekleri karşılaşabilecekleri formların bu yaş grubunda muhakkak bu çocuklara öğretilmesi lazım (A6).

Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 58'de verilmiştir.

Tablo 58

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Tür/Forma Dair Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
3cc) Makam öğretim sürecinde öğrencilere öğretilecek eserler (form)	Türkü	6	85,7	16,2	A2, A3, A4, A5, A6, A7
	Şarkı (sanat müziği)	6	85,7	16,2	A1, A2, A3, A5, A6, A7
	İlahi (tasavvuf)	5	71,4	13,5	A3, A2, A5, A6, A7
	Marş	5	71,4	13,5	A2, A3, A5, A6, A7
	Pop müzik	4	57,1	10,8	A2, A3, A5, A7
	Çocuk/ okul şarkıları	4	57,1	10,8	A2, A3, A5, A7
	Rap	3	42,9	8,1	A2, A3, A5
	Arabesk	3	42,9	8,1	A2, A3, A5
	Saz eserleri	1	14,3	2,7	A6
Toplam		37		100,0	

Tablo 58. incelendiğinde, akademisyenlere "makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler sizce hangi özelliklere sahip olmalı (form)?" sorusu sorulmuş ve akademisyenlerin 9 farklı kodu 37 frekansla belirttikleri görülmektedir. Akademisyenler en çok "Türkü (f=6)" ve "şarkı (sanat müziği) (f=6)" kodlarını belirtmişlerdir. Diğer kodlar ise; "ilahi (tasavvuf) (f=5)", "marş (f=5)", "pop müzik (f=4)", "çocuk/ okul şarkıları (f=4)", "rap (f=3)", "arabesk (f=3)" ve "saz eserleri (f=1)" olarak belirlenmiştir.

Bu bilgilere göre akademisyenlerin geleneksel formlara (türkü, şarkı (sanat müziği), ilahi (tasavvuf), marş, pop müzik ve saz eserleri) ilişkin belirttikleri kodların toplam frekansı 27'dir. Bu kodların toplam koda oranı ise %73,0'tür. Çocuk/okul şarkıları, rap ve arabesk gibi formların toplam koda oranı ise %27,0'dir. Akademisyenler ortaokulda makamsal kazanımların ülkemizdeki müzik türlerine ait eserler üzerinden aktarılması gerektiğini düşünmektedirler.

- Akademisyenlerin "makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler sizce hangi özelliklere sahip olmalı (usul)?" sorusuna verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz. ek-7).

Usul prozodi olarak hocam zor olmayan aksak usulde olabilir ama daha böyle nasıl söyleyeyim kolay usuller 4/4'lük 2/4'lük belki daha rahat olabilir ritim açısından.
Araştırmacı - Anladım. Yani düzenli ritimler diyorsunuz aksak değil de düzenli ritimler.
Katılımcı 6 - Evet hıhı.
Araştırmacı - Güfte olarak nasıl olmalı hocam. Sözleri nasıl olmalı sözlü eserlerin (K6)?
Araştırmacı - Hocam peki ritmik açıdan şey rakam verecek olursak hani 2/4'lük mü olmalı, 3/4'lük mü olmalı, 4/4'lük mü olmalı, 9 zamanlı mı olmalı, 8 mi, 7 mi, 6 mı, 5 mi, 4 mü bunları bir öneride bulunabilir misiniz? Kaç olmalı 15, 16 neyse.
Katılımcı 7 - Bununla ilgili tabi ki etkinliklerde de çok fazla böyle şarkı seçimi konusunda zorlandığım zamanlar olmuştu. Çocuklar duygusal şarkıları söylüyorlar ancak 2/4'lük ya da 3/4'lük değil de daha çok 9/8'lik, 5/8'lik yani daha hareketli şarkılarda ortaokullarda özellikle hareketli şarkılarda ritmik şarkılarda daha fazla söylemeye eğilim var. Bu şarkıları öğrenmede tabi ki 2/4'lük ve 4/4'lük şarkılarımız da var ancak genelinin belki de genelinin ritmik olarak yaş grubu olarak hareketliliği söz konusu olan bir dönem olduğu için yani hareket söz konusu olan bi dönem olduğu için aktifleştiriyor onları. 5/8'lik, 9/8'lik şarkıları daha fazla öğrenme ve sevme söyleme (burası anlaşılmıyor)
Araştırmacı - Yani aksak zamanlı usulleri daha çok seviyorlar diyorsunuz? Yani 5, 7, 9 gibi usulleri mi daha çok seviyorlar?
Katılımcı 7 - Evet daha çok aksak zamanlı ve hızlı ritimleri seviyorlar.
Araştırmacı - Aksak zamanlı olacak ve hızlı olacak, yürük olacak yani.
Katılımcı 7 - Evet 7/8, 5/8, 9/8 evet aynen.
Katılımcı 6 - Yani anlaşılır ve prozodi, müzikle uyumlu anlaşılır. Anlamsız bölünmeyen heceler (K7).

Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 59'da verilmiştir.

Tablo 59

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Usule Dair Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)	% (Toplam koda göre)	Katılımcı No
3cd) Makam öğretim sürecinde öğrencilere öğretilecek eserler (usul)	2/4 (nim sofyan)	5	71,4	12,8	A1, A3, A4, A5, A6
	4/4 (sofyan)	5	71,4	12,8	A1, A3, A4, A5, A6
	9/8 (aksak, vb.)	5	71,4	12,8	A1, A3, A4, A5, A6
	5/8 (Türk aksağı)	5	71,4	12,8	A1, A3, A4, A5, A6
	7/8 (devr-i hindi vb.)	4	57,1	10,3	A1, A3, A5, A6
	6/8 (yürük semai)	4	57,1	10,3	A1, A4, A5, A6
	6/4 (sengin semai)	4	57,1	10,3	A1, A4, A5, A6
	8/8 (düyek, müsemmen)	3	42,9	7,7	A1, A5, A6
	3/4 (semai)	3	42,9	7,7	A1, A3, A6
	12/8 (ikiz aksak vb.)	1	14,3	2,6	A4
Toplam		39		100,0	

Tablo 59. incelendiğinde, akademisyenlere "makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler sizce hangi özelliklere sahip olmalı (usul)?" sorusu sorulmuş ve akademisyenlerin 10 farklı kodu 39 frekansla belirttikleri görülmektedir. Akademisyenler en çok "2/4 (nim sofyan) (f=5)", "4/4 (sofyan)" (f=5), "9/8 (aksak vb.) (f=5)" ve "5/8 (Türk aksağı) (f=5)" kodlarını belirtmişlerdir. Diğer kodlar ise; "7/8 (devr-i hindi vb.) (f=4), "6/8 (yürük semai) (f=4)" "6/4 (sengin semai (f=4)"; "8/8 (düyek, müsemmen) (f=3)", "3/4 (semai) (f=3)"; "12/8 (ikiz aksak vb.) (f=1)" olarak belirlenmiştir.

Tablodaki veriler incelendiğinde sadece iki akademisyen (A2 ve A7) hariç bütün akademisyenler usul hakkında görüş bildirmişlerdir. Akademisyenler eserlerde en küçük iki zamanlı en büyük ise 12 zamanlı usullerin kullanılması gerektiğini düşünmektedir. En az belirtilen kod ise 12 zamanlı usuller kodudur. Geleneksel müziğimizde iki zamanlıdan 16 zamana kadar olan usuller küçük usul olarak sınıflandırılmıştır. Öğretmenlerin verdiği cevapların hepsi küçük usuller kategorisindedir. Akademisyenlerin birçoğunun birden fazla kodu belirttiği ve usul açısından çeşitliliği önemsediği ayrıca görülmektedir.

4.4. Öğretmen ve Akademisyen Görüşlerinin Karşılaştırmalı Olarak Görünümü

Yapılan görüşmelerde öğretmenlere alt sorularla birlikte toplamda 21, akademisyenlere ise alt sorularla birlikte toplamda 16 soru sorulmuştur. Öğretmenlere sahada yaşadıkları güçlüklere dair yöneltilen 5 soru (öğretim programı, öğretmen, öğrenci, ders kitapları ve okulun fiziki koşulları kaynaklı güçlükler) akademisyenlere yöneltilmemiştir.

4.4.1. Öğretmenlerin Lisans Sürecinde Aldığı Eğitimin Makam Öğretiminde Yeterliliği ile İlgili Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri

Öğretmen ve akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 60'da birlikte verilmiştir.

Tablo 60

Öğretmenlerin Lisans Döneminde Aldığı Makamsal Eğitimin Yeterliliğine İlişkin Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Öğretmen Görüşleri			Akademisyen Görüşleri		
	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)
Alınan Eğitim	Yetersiz	11	52,0	Yetersiz	3	42,8
	Yeterli	10	48,0	Yeterli	2	28,6
				Yanıtsız	2	28,6
Toplam		21	100,0		7	100,0

Lisans sürecinde alınan eğitime dair öğretmen ve akademisyen görüşleri birlikte incelendiğinde yetersiz kodunun sıklıkla belirtildiği görülmektedir. Lisans döneminde aldığı makamsal eğitimi öğretmenlerin birçoğu yeterli bulmamaktadır. Daha çok dersi veren konumunda olan akademisyenler de öğretmen adaylarının aldığı makamsal eğitimi yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir.

4.4.2. Makam Öğretiminde Benimsenmesi Gereken Yaklaşımlar ile İlgili Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri

Öğretmen ve akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 61'de birlikte verilmiştir.

Tablo 61

Makam Öğretiminde Kullanılacak Yöntemlere İlişkin Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Öğretmen Görüşleri			Akademisyen Görüşleri		
	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)
3a) Kullanılan yöntemler	Anlatım	17	81,0	Gösterip- yaptırma	6	85,7
	Gösterip- yaptırma	13	61,9	Anlatım	5	71,4
	Örnek olay	5	23,8	Örnek olay	4	57,1
	Soru – cevap	3	14,3	Soru – cevap	2	28,6
Toplam		38			17	

Makam öğretiminde kullanılacak yöntemlere ilişkin öğretmen ve akademisyen görüşleri birlikte incelendiğinde öğretmenler en çok "anlatım" kodunu belirtirken, akademisyenlerin ise en çok "gösterip- yaptırma" kodunu belirttiği görülmüştür. Öğretmenler ikinci olarak "gösterip- yaptırma" kodunu, akademisyenler ise "anlatım" kodunu belirtmişlerdir. Öğretmen ve akademisyenlerin "örnek olay" ve "soru cevap" kodlarını daha az belirttikleri de ayrıca görülmektedir.

Öğretmen ve akademisyenlerin sık frekanslarla belirttiği kodların yerleri farklı olsa da ilk iki sırada anlatım ve gösterip yaptırma kodlarını belirttikleri görülmektedir. Öğretmenler anlatımı öncelerken akademisyenler gösterip yaptırma yöntemini öncelemişlerdir. Öğretmen ve akademisyenler tarafından en az belirtilen kodun soru cevap olduğu ayrıca görülmektedir.

Öğretmen ve akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 62'de birlikte verilmiştir.

Tablo 62

Makam Öğretiminde Kullanılacak Tekniklere İlişkin Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Öğretmen Görüşleri			Akademisyen Görüşleri		
	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)
3b) Kullanılan teknikler	Gösteri	14	66,7	Benzetim	5	71,4
	Düz anlatım	10	47,6	Gösteri	4	57,1
	Benzetim	7	33,3	Bilişsel çıraklık	4	57,1
	Bilişsel çıraklık	6	28,6	Düz anlatım	2	28,6
Toplam		37			15	

Makam öğretiminde kullanılacak tekniklere ilişkin öğretmen ve akademisyen görüşleri birlikte incelendiğinde öğretmenler en çok "gösteri" kodunu belirtirken, akademisyenlerin

ise en çok "benzetim" kodunu belirttiği görülmüştür. Öğretmenler ikinci olarak "düz anlatım" kodunu, akademisyenler ise "gösteri" kodunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin "bilişsel çıraklık" akademisyenlerin "düz anlatım" kodlarını daha az belirttikleri de ayrıca görülmektedir.

Öğretmenlerin teorik ve uygulamalı tekniklerin bir arada kullanmayı tercih ettiği, akademisyenlerin ise uygulamaya yönelik tekniklerin kullanımını önceledeği söylenebilir. Öğretmenlerin en az belirttiği bilişsel çıraklık kodunun ve akademisyenlerin en az belirttiği düz anlatım kodunun oranı %28,6'dır. Öğretmenler geleneksel müziğimizde meşk yöntemini anımsatan bilişsel çıraklığı daha az tercih ederken akademisyenler düz anlatımı daha az tercih etmişlerdir.

Öğretmen ve akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 63'de birlikte verilmiştir.

Tablo 63

Makam Öğretiminde Kullanılacak Öğretim Materyallerine İlişkin Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri

	Öğretmen Görüşleri			Akademisyen Görüşleri		
Kategoriler (Soru)	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)
3c) Kullanılan öğretim materyalleri	Akıllı tahta / internet / Sosyal Medya	19	90,5	Akıllı tahta / internet / Sosyal Medya	6	85,7
	Çalgı	14	66,7	Çalgı	3	42,9
	Beyaz tahta	2	9,5	Nota	3	42,9
	Hoparlör	2	9,5	Teori kitapları	2	28,6
	Cep telefonu	1	4,8	Beyaz tahta	1	14,3
	Özel uygulamalar	1	4,8			
	Teori kitapları	1	4,8			
	Tuner	1	4,8			
Toplam		41			15	

Makam öğretiminde kullanılacak materyallere ilişkin öğretmen ve akademisyen görüşleri birlikte incelendiğinde öğretmenler ve akademisyenler en çok "akıllı tahta/ internet/ sosyal medya" kodunu belirtmişlerdir. Öğretmenler ve akademisyenler ikinci olarak "çalgı"

kodunu belirtmişlerdir. Öğretmen ve akademisyenlerin diğer kodları daha az belirttikleri de ayrıca görülmektedir.

Akıllı tahta, internet ve sosyal medya ile çalgının müzik dersinde kullanılması konusunda öğretmenler ve akademisyenler görüş birliğinde bulunmuşlardır. Öğretmenler derste kullanılacak materyaller konusunda sekiz farklı kodu 41 frekansla belirtirken akademisyenler beş farklı kodu 15 frekansta belirtmişlerdir. Öğretmenlerin akademisyenlere göre daha çeşitli materyaller kullandığı görülmektedir.

4.4.3. Ortaokul Müzik Dersinde Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri ile İlgili Bulgular ve Yorum

Öğretmen ve Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 64'de birlikte verilmiştir.

Tablo 64

5. Sınıf Makam Öğretiminin Daha Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Öğretmen Görüşleri			Akademisyen Görüşleri		
	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)
4aa) Makamların sınıflara göre dağılımı (5. sınıf)	Makamsal kazanım olmamalı	6	28,6	Basit makamlar	3	42,9
	Makamsal kazanımlara altyapı hazırlanmalı	3	14,3	Rast	2	28,6
	Basit makamlar	3	14,3	Hüseyni	2	28,6
	Nihavent	3	14,3	Nihavent	1	14,3
	Rast	3	14,3	Uşşak	1	14,3
	Kürdi	2	9,5	Neva	1	14,3
	Buselik	2	9,5	Makamsal kazanımlara altyapı hazırlanmalı	1	14,3
	Uşşak	2	9,5			
	Hicaz	1	4,8			
	Çargâh	1	4,8			
	Müzik kültürü oluşturulmalı	1	4,8			
Toplam		27			11	

Makam öğretiminde 5. sınıfta kullanılacak makamlara dair öğretmen ve akademisyen görüşleri birlikte incelendiğinde öğretmenlerin en çok "makamsal kazanım olmamalı" kodunu, akademisyenlerin ise en çok "basit makamlar" kodunu belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin ikinci olarak "makamsal kazanımlara altyapı hazırlanmalı", "basit

makamlar", "nihavent" ve "rast" kodlarını, akademisyenlerin ise "rast" ve "nihavent" kodlarını belirttiği görülmektedir. Öğretmen ve akademisyenlerin diğer kodları daha az belirttikleri görülmektedir.

Tablodaki bilgiler ayrıntılı incelendiğinde öğretmenlerin basit makamlara ilişkin belirttiği kodların (makamsal kazanımlara altyapı hazırlanmalı, basit makamlar, rast, kürdi, buselik, uşşak hicaz ve çargâh) toplamı 17'dir. Öğretmenlerin makamsal kazanım olmaması yönünde belirttiği kodların (makamsal kazanım olmamalı ve müzik kültürü oluşturulmalı) toplamı ise yedidir. Öğretmenler üç kodu şed makam olan nihavent için belirmişlerdir. Akademisyenlerin verdiği cevaplarda ise basit makamlara dair belirtilen kodların (basit makamlar, makamsal kazanımlara altyapı hazırlanmalı, rast, hüseyni, uşşak ve neva) toplamı 10'dur. Akademisyenler bir kodu nihavent için belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ve akademisyenlerin verdiği cevaplar göz önünde bulundurulduğunda basit makamlara dair kodların doğrudan veya dolaylı olarak çok sık belirtildiği görülmektedir.

Öğretmen ve akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 65'de birlikte verilmiştir.

Tablo 65

6. Sınıf Makam Öğretiminin Daha Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Öğretmen Görüşleri			Akademisyen Görüşleri		
	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)
4ab) Makamların sınıflara göre dağılımı (6. sınıf)	Makamsal kazanım olmamalı	6	28,6	Basit makamlar	4	57,1
	Makamsal kazanımlara altyapı hazırlanmalı	4	19,0	Şed makamlara altyapı hazırlanmalı	1	14,3
	Rast	4	19,0	Rast	1	14,3
	Basit makamlar	3	14,3	Nihavent	1	14,3
	Uşşak	3	14,3	Kürdi	1	14,3
	Nihavent	3	14,3	Hicaz	1	14,3
	Kürdi	2	9,5	Nikriz	1	14,3
	Hicaz	2	9,5	Mahur	1	14,3
	Karcığar	1	4,8	Zavil	1	14,3
	Şed makamlar	1	4,8			
	Buselik	1	4,8			
Toplam		30			12	

Makam öğretiminde 6. sınıfta kullanılacak makamlara dair öğretmen ve akademisyen görüşleri birlikte incelendiğinde öğretmenlerin en çok "makamsal kazanım olmamalı"

kodunu, akademisyenlerin ise en çok "basit makamlar" kodunu belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin ikinci olarak "makamsal kazanımlara altyapı hazırlanmalı" ve "rast" kodlarını belirttiği görülmektedir. Öğretmen ve akademisyenlerin diğer kodları daha az belirttikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin belirttikleri kodlar ayrıntılı incelendiğinde basit makamlara dair (Makamsal kazanımlara altyapı hazırlanmalı, rast, basit makamlar, uşşak, kürdi, hicaz ve buselik) belirttikleri kodların toplamı 19'dur. Makamsal kazanımların 5. sınıfta olmaması gerektiğini düşünen öğretmenlerin sayısı altıdır. Öğretmenlerden dördü şed makamlara dair kodları (nihavent ve şed makamlar) belirtirken, birleşik makamlara dair sadece bir kodu (karcığar) belirtmişlerdir. Akademisyenler bu soruya cevap verirken basit makamlara dair kodları (basit makamlar, rast, kürdi ve hicaz) yedi frekansta belirtmişlerdir. Şed makamlara dair kodları (şed makamlara altyapı hazırlanmalı, nikriz ve mahur) üç frekansta, birleşik makamlara dair kodları (nikriz ve zavil) iki frekansta belirtmişlerdir. Öğretmen ve akademisyenlerin verdiği cevaplar birlikte değerlendirildiğinde basit makamlara dair kodların öne çıktığı görülmektedir.

Öğretmen ve akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 66'da birlikte verilmiştir.

Tablo 66

7. Sınıf Makam Öğretiminin Daha Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Öğretmen Görüşleri			Akademisyen Görüşleri		
	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)
ac) Makamların sınıflara göre dağılımı (7. sınıf)	Uşşak	4	19,0	Basit makamlar	3	42,9
	Makamsal kazanım olmamalı	3	14,3	Uşşak	1	14,3
	Basit makamlar	3	14,3	Nikriz	1	14,3
	Kürdi	3	14,3	Hicaz	1	14,3
	Rast	3	14,3	Hüseyni	1	14,3
	Hicaz	3	14,3	Nihavent	1	14,3
	Hüseyni	2	9,5	Hüzzam	1	14,3
	Nihavent	2	9,5	Kazanımlar koro vb. faaliyetlerle pekiştirilmeli	1	14,3
	Segâh	2	9,5	Karcığar	1	14,3
	Makamsal farklılıklar işitsel olarak hissettirilmeli	2	9,5			
	Yüzeysel giriş yapılmalı	2	9,5			
	Makamsal kazanım olmalı	1	4,8			
	Dörtlü ve beşli dizi mantığıyla makam anlatılmalı	1	4,8			
	Karcığar	1	4,8			
	Şed makamlar	1	4,8			
Toplam		33			11	

Makam öğretiminde 7. sınıfta kullanılacak makamlara dair öğretmen ve akademisyen görüşleri birlikte incelendiğinde öğretmenlerin en çok "uşşak" kodunu, akademisyenlerin ise en çok "basit makamlar" kodunu belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin ikinci olarak "basit makamlar", "kürdi", "rast" ve "hicaz" kodlarını belirttiği görülürmüştür. Öğretmenlerin ve akademisyenlerin diğer kodları daha az belirttikleri görülmektedir.

7. sınıfa dair verilen cevaplarda 5 ve 6. sınıfa nazaran çeşitliliğin arttığını görüyoruz. Öğretmenler burada da en çok basit makamlara dair kodları (uşşak, basit makamlar, kürdi, rast, hicaz, hüseyni ve makamsal kazanım olmalı) 19 frekansta belirtmiştir. Şed makamlara dair kodları (nihavent ve şed makamlar) üç frekansta, birleşik makamlara dair kodları (karcığar ve segâh) üç frekansta, diğer kodları ise toplamda sekiz frekansta belirtmişlerdir. Burada öne çıkan kodlar yine basit makamlara dair kodlar olmuştur. Akademisyenlerin cevapları incelendiğinde akademisyenler basit makamlara dair kodları (basit makamlar, uşşak, hüseyni ve hicaz) altı frekansla, birleşik makamlara dair kodları (nikriz, hüzzam ve karcığar) üç frekansta, şed makamlara dair kodları (nihavent) bir frekansla, kazanımlar koro vb. faaliyetlerle pekiştirilmeli kodunu ise bir frekansla belirtmişlerdir. Akademisyenlerin

cevapları da incelendiğinde basit makamlara dair belirtilen kodların öne çıktığı görülmektedir. Sonuç olarak öğretmen ve akademisyenlerin verdiği cevaplar birlikte incelendiğinde basit makamlara dair kodlarda fikir birliği olduğu görülmektedir.

Öğretmen ve akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 67'de birlikte verilmiştir.

Tablo 67

8. Sınıf Makam Öğretiminin Daha Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Öğretmen Görüşleri			Akademisyen Görüşleri		
	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)
4ad) Makamların sınıflara göre dağılımı (8. sınıf)	Hicaz	4	19,0	Basit makamlar	2	28,6
	Uşşak	4	19,0	Segâh	2	28,6
	Basit makamlar	4	19,0	Hüzzam	2	28,6
	Makamlara teorik olarak giriş yapılmalı	3	14,3	Eviç	2	28,6
	Kürdi	3	14,3	Kürdi	1	14,3
	Makamsal farklılıklar işitsel olarak hissettirilmeli	2	9,5	Acemkürdi	1	14,3
	Makamsal kazanım olmalı	2	9,5	Muhayyerkürdi	1	14,3
	Nihavent	2	9,5	Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre belirlenmeli	1	14,3
	Hüseyni	2	9,5	Şed makamlar	1	14,3
	Rast	2	9,5			
	Karcığar	1	4,8			
	Segâh	1	4,8			
	Şed makamlar	1	4,8			
	Makamsal kazanım olmamalı	1	4,8			
	Dörtlü ve beşli dizi mantığıyla makam anlatılmalı	1	4,8			
Toplam		33			13	

Makam öğretiminde 8. sınıfta kullanılacak makamlara dair öğretmen ve akademisyen görüşleri birlikte incelendiğinde öğretmenlerin en çok "hicaz", "uşşak", ve "basit makamlar" kodlarını, akademisyenlerin ise en çok "basit makamlar", "segâh", "hüzzam" ve "eviç" kodlarını belirttiği tespit edilmiştir. Öğretmenlerin ikinci olarak "makamlara teorik olarak giriş yapılmalı" ve "makamsal farklılıklar işitsel olarak hissettirilmeli" kodlarını belirttiği görülürmüştür. Öğretmenlerin ve akademisyenlerin diğer kodları daha az belirttikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin 8. sınıfa dair verdikleri cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin basit makamlara ilişkin kodları (hicaz, uşşak, basit makamlar, kürdi, makamsal kazanım olmalı,

hüseyni ve rast) 21 frekansla belirttikleri görülmektedir. Öğretmenler şed makamlara ilişkin kodları (nihavent ve şed makamlar) 3 frekansla, birleşik makamlara dair kodları (karcığar ve segâh) ise iki frekansla belirttikleri görülmektedir. Öğretmenlerden sadece bir tanesi makamsal kazanım olmamalı kodunu belirtmiştir. Öğretmenler diğer frekansları ise altı frekansla belirtmişlerdir. Bu bilgilere göre öğretmenlerin en çok basit makamlara ilişkin kodları belirttiğini söyleyebiliriz. Akademisyenlerin cevapları incelendiğinde birleşik makamlara dair kodları (segâh, hüzzam, eviç, acemkürdi ve muhayyerkürdi) sekiz frekansla belirtmişlerdir. Basit makamlara ilişkin kodları (basit makamlar ve kürdi) üç frekansla diğer frekansları ise iki frekansla belirtmişlerdir. Öğretmen ve akademisyenlerin cevapları karşılaştırıldığında öğretmenlerin basit makamlara dair kodları, akademisyenlerin ise birleşik makamlara dair kodları en çok belirttiği görülmüştür.

Öğretmen ve akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 68'de birlikte verilmiştir.

Tablo 68

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Dönem Sayısına İlişkin Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Öğretmen Görüşleri			Akademisyen Görüşleri		
	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)
4ba) Makam öğretim sürecine etki eden etkenler (dönem sayısı)	Müzik dersi seçmeli olmalı	6	28,6	İlkokulda/ okul öncesi eğitimde müzik dersine branş öğretmenleri girmeli	1	100,0
	İlkokulda/ okul öncesi eğitimde müzik dersine branş öğretmenleri girmeli	3	14,3			
	Makamsal kazanımlar bir döneme yayılmalı	1	4,8			
	Makamsal kazanımlar iki döneme yayılmalı	1	4,8			
	Dersler haricinde kurslar açılmalı	1	4,8			
Toplam		12			1	

Makam öğretiminde dönem sayısına ilişkin öğretmen ve akademisyen görüşleri birlikte incelendiğinde öğretmenler en çok "müzik dersi seçmeli olmalı" kodunu belirtmişlerdir. Akademisyenlerin ise sadece "ilkokulda/ okul öncesi eğitimde müzik dersine branş öğretmenleri girmeli" kodunu belirttiği tespit edilmiştir. Öğretmenlerin ikinci olarak

“ilkokulda/ okul öncesi eğitimde müzik dersine branş öğretmenleri girmeli” kodunu belirttiği görülürmüştür. Öğretmenler diğer kodları daha az sıklıkla belirtmişlerdir.

Ortaokul müzik dersinde dönem sayısına dair öğretmenlerin görüşleri müzik dersinin seçmeli olması ve okul öncesi ve ilkokulda müzik derslerine branş öğretmenlerinin girmesi yönünde olmuştur. Akademisyenlerin görüşleri incelendiğinde ise sadece bir akademisyen okul öncesinde ve ilkokulda müzik derslerine branş öğretmenlerinin girmesi yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmen ve akademisyenlerin en çok belirttikleri kodlar birlikte incelendiğinde müzik dersinin seçmeli olması, eğitimin okul öncesi dönemde başlaması ve müzik eğitiminin bütün süreçlerinde branş öğretmenlerinin eğitim vermesi yönünde görüşlere ulaşılmaktadır.

Öğretmen ve akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 69’da birlikte verilmiştir.

Tablo 69

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Haftalık Ders Saatine İlişkin Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Öğretmen Görüşleri			Akademisyen Görüşleri		
	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)
4bb) Makam öğretim sürecine etki eden etkenler (haftalık ders saati)	2 saat olmalı	18	85,7	2 saat olmalı	1	14,3
	3 saat olmalı	2	9,5	3 saat olmalı	1	14,3
				4 saat olmalı	1	14,3
Toplam		20			3	

Makam öğretiminde haftalık ders saatine ilişkin öğretmen ve akademisyen görüşleri birlikte incelendiğinde öğretmenler ve akademisyenler en çok “2 saat olmalı” kodunu belirtmişlerdir. Öğretmen ve akademisyenlerin ikinci olarak “3 saat olmalı” kodunu belirttiği tespit edilmiştir. Akademisyenler ayrıca “4 saat olmalı” kodunu da bir frekansla belirtmiştir. Öğretmen ve Akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 84’de birlikte verilmiştir.

Öğretmen ve akademisyenlerin en çok belirttiği iki kod incelendiğinde müzik dersi için mevcut ders saatinin yetersiz olduğu, en az iki veya üç saat olması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Öğretmen ve akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 70'de birlikte verilmiştir.

Tablo 70
Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Makamsal Kazanımlara İlişkin Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Öğretmen Görüşleri			Akademisyen Görüşleri		
	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)
4bc) Makam öğretim sürecine etki eden etkenler (kazanım)	Konular sadeleştirilmeli	3	14,3	Mevcut kazanımlarda bir değişiklik olmamalı	1	14,3
	Örnek eserler üzerinden THM ve TSM türleri anlatılmalı	2	9,5	Makamsal çalışmalar THM/TSM türleri üzerinden yığılarak yapılmalı	1	14,3
	Kazanımlar pratik bir şekilde aktarılabilmeli	2	9,5	Ders saatleri kazanımın yoğunluğuna göre belirlenmeli	1	14,3
	Ders saatleri kazanımın yoğunluğuna göre belirlenmeli	2	9,5			
	Kazanımlar somutlaştırılmalı	1	4,8			
	Kazanımlar bölgelere göre seçenekli olarak düzenlenmeli	1	4,8			
	Makamlar sınıf seviyelerine göre sınıflandırılmalı	1	4,8			
	Türk Müziği kazanımları arttırılmalı	1	4,8			
Toplam		13			3	

Makam öğretiminde kazanımlara ilişkin öğretmen ve akademisyen görüşleri birlikte incelendiğinde öğretmenler en çok "kazanımlar sadeleştirilmeli" kodunu belirtmişlerdir. Akademisyenlerin ise "mevcut kazanımlarda bir değişiklik olmamalı", "makamsal çalışmalar THM/TSM türleri üzerinden yığılarak yapılmalı" ve "ders saatleri kazanımın yoğunluğuna göre belirlenmeli" kodlarını birer frekansla belirtmişlerdir.

Öğretmen ve akademisyenlerin kazanımlara dair belirttiği görüşler dikkate alındığında mevcut makamsal kazanımların olmaması yönünde sadece bir öğretmen görüş bildirmiştir. Bu görüş dışında öğretmenlerden ve akademisyenlerden makamsal kazanımların artmasına veya azalmasına dair bir görüş bildirilmemiştir. Görüşler mevcut kazanımlarda düzenlemeler yapılması gerektiği yönünde olmuştur.

Öğretmen ve akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 71'de birlikte verilmiştir.

Tablo 71

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Ses Genişliğine Dair Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Öğretmen Görüşleri			Akademisyen Görüşleri		
	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)
4ca) Makam öğretim sürecinde öğrencilere öğretilecek eserler (ses genişliği)	Çocukların ses seviyelerine uygun olmalı/ Çocukların ses sınırları içinde olmalı	4	19,0	Çocukların ses seviyelerine uygun olmalı/ Çocukların ses sınırları içinde olmalı	2	28,6
	Geniş ses aralığına sahip olmayan eserler seçilmeli	1	4,8	Do1 ve do2 nota aralığında olmalı	2	28,6
				Geniş ses aralığına sahip olmayan eserler seçilmeli	2	28,6
Toplam		5			6	

Makam öğretiminde öğretilecek eserlerde ses genişliğine ilişkin öğretmen ve akademisyen görüşleri birlikte incelendiğinde öğretmenler en çok "çocukların ses seviyelerine uygun olmalı/ çocukların ses sınırları içinde olmalı" kodunu belirtmişlerdir. Akademisyenler ise "çocukların ses seviyelerine uygun olmalı/ çocukların ses sınırları içinde olmalı", "do1 ve do2 nota aralığında olmalı" ve "geniş ses aralığına sahip olmayan eserler seçilmeli" kodlarını ikişer frekansla belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin ve akademisyenler belirttikleri bütün kodlar (dolaylı veya doğrudan) seçilecek veya bestelenecek çocuk şarkılarında çocukların ses sınırlarının gözetilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Öğretmen ve akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 72'de birlikte verilmiştir.

Tablo 72

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Güfteye Dair Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Öğretmen Görüşleri			Akademisyen Görüşleri		
	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)
4cb) Makam öğretim sürecinde öğrencilere öğretilecek eserler (güfte)	Sade bir dile sahip olmalı/ anlaşılır olmalı	11	52,4	Değerler eğitimi kazanımlarına uygun olmalı	4	57,1
	Değerler eğitimi kazanımlarına uygun olmalı	5	23,8	Öğrenciye hitap edecek şekilde olmalı	3	42,9
	Telaffuzu zor olmayan kelimeler kullanılmalı	3	14,3	Öğrencinin bulunduğu sınıfa ve alan uzmanlarından alınan görüşlere göre belirlenmeli	1	14,3
	Eserlerde prozodi hatası olmamalı	2	9,5	Kafiyeli olmalı	1	14,3
	Öğrenciye hitap edecek şekilde olmalı	2	9,5			
	Kafiyeli olmalı	1	4,8			
Toplam		24			9	

Makam öğretiminde öğretilecek eserlerde güfteye ilişkin öğretmen ve akademisyen görüşleri birlikte incelendiğinde öğretmenler en çok "sade bir dile sahip olmalı/ anlaşılır olmalı" kodunu belirtmişlerdir. Akademisyenler ise "değerler eğitimi kazanımlarına uygun olmalı" kodunu belirtmiştir. İkinci olarak öğretmenler "değerler eğitimi kazanımlarına uygun olmalı" kodunu belirtirken, akademisyenler "öğrenciye hitap edecek şekilde olmalı" kodunu belirtmiştir. Öğretmen ve akademisyenlerin diğer kodları daha az belirttiği de ayrıca görülmektedir.

Öğretmenler eserlerin pratik olmasını öncelerken akademisyenler eserlerde güftenin eğitici ve öğretici olması yönüne vurgu yapmışlardır. Öğretmenler ve akademisyenler belirttikleri kodların frekans sıklıkları değişse de genel olarak okul şarkısı güftesinde bulunması gereken özellikleri belirtmişlerdir. Akademisyenler öğretmenlerden farklı olarak güfte seçilirken alan uzmanlarından görüş alınması gerektiği yönünde de görüş belirtmişlerdir.

Öğretmen ve akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 73'de birlikte verilmiştir.

Tablo 73

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Forma Dair Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Öğretmen Görüşleri			Akademisyen Görüşleri		
	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)
4cc) Makam öğretim sürecinde öğrencilere öğretilecek eserler (form)	Türkü	14	66,7	Türkü	6	85,7
	Şarkı (sanat müziği)	11	52,4	Şarkı (sanat müziği)	6	85,7
	İlahi (tasavvuf)	8	38,1	İlahi (tasavvuf)	5	71,4
	Pop müzik	8	38,1	Marş	5	71,4
	Marş	7	33,3	Pop müzik	4	57,1
	Çocuk/ okul şarkıları	6	28,6	Çocuk/ okul şarkıları	4	57,1
	Güncel formlar	6	28,6	Rap	3	42,9
	Rap	6	28,6	Arabesk	3	42,9
	Arabesk	6	28,6	Saz eserleri	1	14,3
Toplam		72			37	

Makam öğretiminde öğretilecek eserlerde forma ilişkin öğretmen ve akademisyen görüşleri birlikte incelendiğinde öğretmen ve akademisyenlerin en çok belirttiği ilk iki kod "türkü" ve "şarkı" olmuştur. Öğretmen ve akademisyenler üçüncü olarak "ilahi (tasavvuf) kodunu belirtmiş, diğer kodları ise daha az belirtmişlerdir.

Öğretmen ve akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 73'de birlikte verilmiştir.

Tablodaki veriler detaylı incelendiğinde öğretmen ve akademisyenler geleneksel müziğimize dair formları (türkü, şarkı (sanat müziği, ilahi (tasavvuf), pop müzik ve marş) ilk sıralarda belirtmişlerdir. Öğretmenlerin belirttiği 72 koddan 48 tanesi, akademisyenlerin belirttiği 37 koddan 26 tanesi geleneksel müziğimizdeki form ve türlere aittir. Bu bilgilerden öğrencilere öğretilecek eserlerde geleneksel müziğimizin form ve türlerden yararlanılması gerektiğini anlıyoruz. Öğretmenlerin ve akademisyenlerin güncel formlara dair kodları daha az sıklıkla belirttikleri ayrıca görülmektedir.

Öğretmen ve akademisyenlerden alınan görüşlere ilişkin bulgular Tablo 74'de birlikte verilmiştir.

Tablo 74

Makam Öğretiminin Etkin ve Verimli Geçirilmesine Yönelik Öğretilecek Eserlerde Usule Dair Öğretmen ve Akademisyen Görüşleri

Kategoriler (Soru)	Öğretmen Görüşleri			Akademisyen Görüşleri		
	Kod (Cevap)	f	% (n=21)	Kod (Cevap)	f	% (n=7)
4cd) Makam öğretim sürecinde öğrencilere öğretilecek eserler (usul)	2/4 (nim sofyan)	10	47,6	2/4 (nim sofyan)	5	71,4
	4/4 (sofyan)	10	47,6	4/4 (sofyan)	5	71,4
	9/8 (aksak, vb.)	9	42,9	9/8 (aksak, vb.)	5	71,4
	5/8 (Türk aksağı)	7	33,3	5/8 (Türk aksağı)	5	71,4
	7/8 (devr-i hindi vb.)	6	28,6	7/8 (devr-i hindi vb.)	4	57,1
	3/4 (semai)	5	23,8	6/8 (yürük semai)	4	57,1
	Aksak usuller	3	14,3	6/4 (sengin semai)	4	57,1
	Hareketli usuller	3	14,3	8/8 (düyek, müsemmen)	3	42,9
	12/8 (ikiz aksak vb.)	2	9,5	3/4 (semai)	3	42,9
	6/8 (yürük semai)	2	9,5	12/8 (ikiz aksak vb.)	1	14,3
	6/4 (sengin semai)	1	4,8			
Toplam		58			39	

Makam öğretiminde öğretilecek eserlerde usule ilişkin öğretmen ve akademisyen görüşleri birlikte incelendiğinde öğretmenler en çok "2/4 (nim sofyan)" ve "4/4 (sofyan)" kodlarını belirtmiştir. Akademisyenler ise en çok "2/4 (nim sofyan)", "4/4 (sofyan)", "9/8 (aksak, vb.)" ve "5/8 (Türk aksağı)" kodlarını belirtmişlerdir. Öğretmenler ikinci olarak "9/8 (aksak, vb.)" kodunu, akademisyenler ise "7/8 (devr-i hindi vb.)", "6/8 (yürük semai)" ve "6/4 (sengin semai)" kodlarını belirtmişlerdir. Öğretmen ve akademisyenlerin diğer kodları daha az sıklıkla belirttikleri de ayrıca görülmektedir.

Öğretmenlerin ve akademisyenlerin belirttiği kodlar incelendiğinde bütün usuller küçük usul sınıfındadır. Öğretmenler ve akademisyenler makamsal şarkılar seçilirken veya besteleneceğinde iki zamanlıdan 12 zamanlıya kadar olan usulleri belirtmişlerdir.

- Öğretmen ve akademisyenlerin kategorilerde belirttiği içerik olarak veya anlamca birbirine yakın kodların (toplam koda göre oranı) toplamı Tablo 75'de karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

Tablo 75

Öğretmen ve Akademisyenlerin Kategorilerde Belirttiği İçerik ve Anlamca Birbirine Yakın Kodların Karşılaştırmalı Olarak Görünümü

Kategori (Soru)	Öğretmen (Cevap)	% (Toplam koda göre)	Akademisyen (Cevap)	% (Toplam koda göre)
Ortaokul müzik dersi makam öğretiminde karşılaşılan öğretim programı kaynaklı güçlükler	Öğretim programında makamsal kazanımların düzenlenmesine dair görüşler (% 95,2).	95,2		
Ortaokul müzik dersi makam öğretiminde karşılaşılan öğretmen kaynaklı güçlükler	Lisans eğitiminin yetersizliği	71,4		
Ortaokul müzik dersi makam öğretiminde karşılaşılan öğrenci kaynaklı güçlükler	Hazır bulunuşluk düzeyinin yetersiz olması (26,5), ailelerin müzik dersini önemsiz olarak görmesi (%11,8), kariyer sınavlarında müzik dersinden soru bulunmaması (%8,8), ailenin kültürel durumu/ kültürel yozlaşma (%8,8), çalgı/ materyallere ulaşımın maddi açıdan zor olması (%5,9).	61,8		
Ortaokul müzik dersi makam öğretiminde karşılaşılan ders kitapları kaynaklı güçlükler	Müzik ders kitaplarının makam öğretimine uygun olmaması/ yeterli olmaması (%20,0), makamsal konuların sınıflara göre kademeli ve yığılarak anlatılmaması (%17,1), öğrencilerin dikkatini çekmeyen ağır eserlere yer verilmesi (%8,6), makamsal anlamda verilen teorik bilgilerin çocuklar tarafından kavranamaması (%8,6), kazanımların uygulanabilir olmaması (%5,7), makam anlatımından sonra örnek eser sunulmaması (%2,9), makamsal kazanımların sade olmaması (%2,9), müzik dağarının yetersiz olması (%2,9).	68,7		
Ortaokul müzik dersi makam öğretiminde karşılaşılan okulun fiziki koşullarından kaynaklı güçlükler	Müzik öğretiminde fiziksel yapı yetersizlikleri (%31,4), ses yalıtımının olmaması (%11,4), sınıfların kalabalık olması (%11,4), derslerin farklı dersliklerde işlenmesi (%11,4).	65,6		
Ortaokul müzik dersi makam öğretiminde karşılaşılan lisans döneminde alınan makam eğitimi kaynaklı güçlükler	Yetersiz	52,0	Yetersiz	42,8
Öğretmenlerin makam öğretiminde kullandığı yöntemler	Gösterip- yaptırma (%34,2), örnek olay (%13,2), soru- cevap (%7,9).	55,3	Gösterip- yaptırma (%35,3), örnek olay (%23,5), soru- cevap (%11,8).	70,6
Öğretmenlerin makam öğretiminde kullandığı teknikler	Gösteri (%37,8), benzetim (18,9), bilişsel çıraklık (%16,2).	72,9	Benzetim (%33,3), gösteri (%26,7), bilişsel çıraklık (%26,7).	86,7
Öğretmenlerin makam öğretiminde kullandığı öğretim materyalleri	Akıllı tahta/ internet/ sosyal medya (%46,3), hoparlör (%4,9), cep telefonu (%2,4), özel uygulamalar (%2,4), tuner (%2,4).	58,4	Çalgı (%20,0), nota (%20,0), teori kitapları (%13,3), beyaz tahta (%6,7).	60,0
Ortaokul müzik dersinde makam öğretiminin etkin ve verimli geçirilmesi için makamların sınıflara göre dağılımı nasıl olmalı? (5. sınıf)	Basit makamlar (%11,1), rast (%11,1), kürdi (%7,4), buselik (%7,4), uşşak (%7,4), hicaz (%3,7), çargâh (%3,7).	51,8	Basit makamlar (%27,3), rast (%18,2), hüseyni (%18,2), uşşak (%9,1), neva (%9,1), makamsal kazanımlara altyapı hazırlanmalı (%9,1).	91,0
Ortaokul müzik dersinde makam öğretiminin etkin ve verimli geçirilmesi için makamların sınıflara göre dağılımı nasıl olmalı? (6. sınıf)	Makamsal kazanımlara altyapı hazırlanmalı (%13,3), rast (%13,3), basit makamlar (%10,0), uşşak (%10,0), kürdi (%6,7), hicaz (%6,7) buselik (%3,3).	63,3	Basit makamlar (%33,3), rast (%8,3), kürdi (%8,3), hicaz (%8,3).	58,2
Ortaokul müzik dersinde makam öğretiminin etkin ve verimli geçirilmesi için	Uşşak (%12,1), basit makamlar (%9,1), kürdi (%9,1), rast (%9,1), hicaz (%9,1), hüseyni (%6,1), yüzeysel giriş yapılmalı (%6,1), makamsal kazanım olmalı (%3,0).	63,7	Basit makamlar (%27,3), uşşak (%9,1), hicaz (%9,1), hüseyni (%9,1).	54,5

makamların sınıflara göre dağılımı nasıl olmalı? (7. sınıf)				
Ortaokul müzik dersinde makam öğretiminin etkin ve verimli geçirilmesi için makamların sınıflara göre dağılımı nasıl olmalı? (8. sınıf)	Hicaz (%12,1), uşşak (%12,1), basit makamlar (%12,1), makamlara teorik olarak giriş yapılmalı (%9,1), kürdi (%9,1), makamsal kazanım olmalı (%6,1), hüseyni (%6,1), rast (%6,1).	72,8	Segâh (%15,4), hüzzam (%15,4), eviç (%15,4), acemkürdi (%7,7), muhayyerkürdi (%7,7).	61,6
Makam eğitiminin etkin ve verimli geçirilmesine yönelik dönem sayısına ilişkin görüşler	Müzik dersi seçmeli olmalı (% 50,0)	50,0	İlkokulda/ okul öncesi eğitimde müzik dersine branş öğretmenleri girmeli (%100,0)	100,0
Makam eğitiminin etkin ve verimli geçirilmesine yönelik haftalık ders saatine ilişkin görüşler	2 saat olmalı (%90,0), 3 saat olmalı (%10,0).	100,0	2 saat olmalı (%33,3), 3 saat olmalı (%33,3), (4 saat olmalı (33,4).	100,0
Makam eğitiminin etkin ve verimli geçirilmesine yönelik makamsal kazanımlara ilişkin görüşler	Konular sadeleştirilmeli (%23,1), kazanımlar pratik bir şekilde aktarılabilmeli (%15,4), kazanımlar somutlaştırılmalı (%7,7), ders saatleri kazanımın yoğunluğuna göre belirlenmeli (%15,4), kazanımlar bölgelere göre seçenekli olarak düzenlenmeli (%7,7), makamlar sınıf seviyelerine göre sınıflandırılmalı (%7,7).	77,0	Makamsal çalışmalar THM/TSM türleri üzerinden yığılarak yapılmalı (%33,3), ders saatleri kazanımın yoğunluğuna göre belirlenmeli (%33,3)	66,6
Makam eğitiminin etkin ve verimli geçirilmesine yönelik öğretilecek eserlerde ses genişliğine ilişkin görüşler	Çocukların ses seviyelerine uygun olmalı/ çocukların ses sınırları içinde olmalı (%80,0), geniş ses aralığına sahip olmayan eserler seçilmeli (%20,0).	100,0	Çocukların ses seviyelerine uygun olmalı/ Çocukların ses sınırları içinde olmalı (%33,3), do1 ve do2 nota aralığında olmalı (%33,3, geniş ses aralığına sahip olmayan eserler seçilmeli (%33,4).	100,0
Makam eğitiminin etkin ve verimli geçirilmesine yönelik öğretilecek eserlerde güfteye ilişkin görüşler	Sade bir dile sahip olmalı/ anlaşılır olmalı (%45,8), telaffuzu zor olmayan kelimeler kullanılmalı (%12,5), eserlerde prozodi hatası olmamalı (%8,3), kafiyeli olmalı (%4,2).	70,8	Değerler eğitimi kazanımlarına uygun olmalı (%44,4), öğrencinin bulunduğu sınıfa ve alan uzmanlarından alınan görüşlere göre belirlenmeli (%11,1).	55,5
Makam eğitiminin etkin ve verimli geçirilmesine yönelik öğretilecek eserlerde forma ilişkin görüşler	Türkü (%19,4), şarkı (sanat müziği) (%15,3), ilahi (tasavvuf) (%11,1), pop müzik (%11,1), marş (%9,7).	66,6	Türkü (%16,2), şarkı (sanat müziği) (%16,2), ilahi (tasavvuf) (%13,5), marş (%13,5), pop müzik (%10,8), saz eserleri (%2,7).	72,9
Makam eğitiminin etkin ve verimli geçirilmesine yönelik öğretilecek eserlerde usule ilişkin öğretmen görüşleri	2/4 (nim sofyan) (%17,2), 4/4 (sofyan) (%17,2), 9/8 (aksak vb.) (%15,5), 5/8 (Türk aksağı) (%12,1), 7/8 (devr-i hindi vb.) (%10,3), 3/4 (semai) (%8,6), aksak usuller (%5,2), 12/8 (ikiz aksak vb.) (%3,4), 6/8 (yürük semai) (%3,4), 6/4 (sengin semai) (%1,7).	94,6	2/4 (nim sofyan) (%12,8), 4/4 (sofyan), (%12,8), 9/8 (aksak, vb.) (%12,8), 5/8 (Türk aksağı) (%12,8), 7/8 (devr-i hindi vb.) (%10,3), 6/8 (yürük semai) (%10,3), 6/4 (sengin semai) (%10,3), 8/8 (düyek, müsemmen) (%7,7), 3/4 (semai) (%7,7), 12/8 (ikiz aksak vb.) (%2,6).	100,0

Kategorilerde öğretmen ve akademisyenlerin belirttiği içerik veya anlamca birbirine yakın kodlar (toplam koda göre oranı) çoğunluğun görüşünün ne yönde olduğunu anlamak adına gruplandırılmıştır.

Öğretmen ve akademisyenlerin verdiği cevaplar bu gruplar dikkate alarak aşağıdaki gibi kıyaslanmıştır.

- Ortaokul müzik dersi makam öğretiminde karşılaşılan öğretim programı kaynaklı güçlükler sorulduğunda öğretmenlerin belirttiği kodların toplam koda oranı %95,2'dir. Makamsal kazanımların olmaması yönünde belirtilen kodun toplam koda oranı ise %4,8'dir. Bu soru aktif olarak alanda çalışmadıkları için akademisyenlere yöneltilmemiştir.
- Ortaokul müzik dersi makam öğretiminde karşılaşılan öğretmen kaynaklı güçlükler sorulduğunda öğretmenler en çok lisans döneminde makamsal anlamda aldığı eğitimin yetersizliğini belirtmiştir.
- Ortaokul müzik dersi makam öğretiminde karşılaşılan öğrenci kaynaklı güçlükler sorulduğunda öğretmenler öğrencinin hazır bulunuşluğuna olumsuz etki eden faktörleri belirmişlerdir (%61,8).
- Ortaokul müzik dersi makam öğretiminde karşılaşılan ders kitapları kaynaklı güçlükler sorulduğunda öğretmenler kitaplarda yer alan makamsal kazanımların öğrenciler tarafından kolay kavranamadığını belirtmişlerdir. Bu kazanımlarda düzenlemelerin yapılması gerektiğine dair belirtilen kodların toplam koda oranı %68,7'dir.
- Ortaokul müzik dersi makam öğretiminde karşılaşılan okulun fiziki koşullarından kaynaklı güçlükler sorulduğunda öğretmenler müzik dersinin işlenebilmesi için temel güçlükleri belirtmişlerdir. Bu kodların toplam koda oranı %65,6'dır.
- Öğretmenlere lisans döneminde aldıkları makam eğitiminin yeterliliği sorulduğunda öğretmenlerden %52'si yetersiz olduğunu belirtmiştir. Akademisyenlerin %42,8'i de öğretmenlerin lisans döneminde aldıkları makam eğitimini yetersiz bulmuşlardır.
- Öğretmenlere makamsal kazanımların aktarımında kullandıkları yöntemler sorulduğunda öğretmenler daha çok uygulamalı yöntemleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu yöntemlerin toplam koda oranı %55,3'tür. Akademisyenler de makamsal kazanımların aktarımında uygulamalı yöntemlerin kullanılmasını tavsiye etmişlerdir. Bu kodların toplam koda oranı %70,6'dır.

- Öğretmenlere makamsal kazanımların aktarımında kullandıkları teknikler sorulduğunda öğretmenler daha çok uygulamalı teknikleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu tekniklerin toplam koda oranı %72,9'dur. Akademisyenler de makamsal kazanımların aktarımında uygulamalı tekniklerin kullanılmasını tavsiye etmişlerdir. Bu kodların toplam koda oranı %86,7'dir.
- Öğretmenlere makam öğretimi için kullandıkları materyaller sorulduğunda öğretmenlerin teknolojik materyaller tercih ettiği görülmektedir (%72,9). Akademisyenler ise daha çok geleneksel materyallerin kullanılması gerektiğini tavsiye etmişlerdir (%60).
- Ortaokul müzik dersinde makamların sınıflara göre dağılımı nasıl olmalı sorusuna öğretmenler ve akademisyenler 5. sınıf için en çok basit makamlara dair kodları belirtmişlerdir. Öğretmenlerin basit makamlara dair belirttiği kodların toplam koda oranı %51,8, akademisyenlerin ise 91,0'dir.
- Ortaokul müzik dersinde makamların sınıflara göre dağılımı nasıl olmalı sorusuna öğretmenler ve akademisyenler 6. sınıf için en çok basit makamlara dair kodları belirtmişlerdir. Öğretmenlerin basit makamlara dair belirttiği kodların toplam koda oranı %63,3 akademisyenlerin ise 58,2'dir.
- Ortaokul müzik dersinde makamların sınıflara göre dağılımı nasıl olmalı sorusuna öğretmenler ve akademisyenler 7. sınıf için en çok basit makamlara dair kodları belirtmişlerdir. Öğretmenlerin basit makamlara dair belirttiği kodların toplam koda oranı %63,7 akademisyenlerin ise 54,5'dir.
- Ortaokul müzik dersinde makamların sınıflara göre dağılımı nasıl olmalı sorusuna 8. sınıf için öğretmenler en çok basit makamlara dair kodları belirtirken akademisyenler birleşik makamları dair kodları belirtmişlerdir. Öğretmenlerin basit makamlara dair belirttiği kodların toplam koda oranı %72,8 akademisyenlerin birleşik makamlara dair belirttiği kodların toplam koda oranı ise 61,6'dır.

- Öğretmenlere ve akademisyenlere dönem sayısına ilişkin görüşleri sorulduğunda öğretmenler müzik dersinin seçmeli olması gerektiğini düşünmektedir. Öğretmenlerin belirttiği bu kodun toplam koda oranı %50,0'dir. Akademisyenlere bu soru sorulduğunda bir akademisyen görüş belirtmiştir. Akademisyen ilkokulda ve okul öncesi eğitimde müzik dersine branş öğretmenlerinin girmesi gerektiğini düşünmektedir. Belirttiği bu kodun toplam koda oranı %100'dür.
- Öğretmen ve akademisyenlere müzik dersinin kaç saat olması gerektiği sorulduğunda en az iki saat olması gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ve akademisyenlerin belirttikleri kodların toplam koda oranı %100,0'dür.
- Öğretmen ve akademisyenlere makamsal kazanımlara ilişkin görüşleri sorulduğunda makamsal kazanımlarda düzenleme olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu yönde belirttiği kodların toplam koda oranı %77,0'dir. Akademisyenlerde bu oran %66,0'dır.
- Öğretmen ve akademisyenlere ortaokulda öğretilecek eserlerde ses aralığına dair görüşleri sorulmuştur. Öğretmenlerin ve akademisyenlerin tamamı güftelerin çocukların ses aralığına göre olması gerektiğini belirtmişledir.
- Öğretmenlere, öğretilecek eserlerde güfteye ilişkin görüşleri sorulmuştur. Öğretmenlerin güftelerin çocuğun kolay anlayabileceği ve seslendirebileceği özelliklerde olması gerektiğini belirtmişlerdir. Belirttikleri bu kodların toplam koda oranı %70,8'dir. Akademisyenlere bu soruya dair görüşleri sorulduğunda akademisyenler daha çok güftede anlama yönelik kodları belirtmişlerdir. Bu kodların toplam koda oranı ise %55,5'dir.
- Öğretmenlere ve akademisyenlere, öğretilecek eserlerde forma ilişkin görüşleri sorulmuştur. Öğretmenler ve akademisyenler geleneksel müziğimizde kullanılan formları/türleri en çok belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu yönde belirttiği kodların toplam koda oranı %66,6, akademisyenlerin ise %72,9'dur.

- Öğretmenlere ve akademisyenlere, öğretilecek eserlerde usule ilişkin görüşleri sorulduğunda öğretmenler ve akademisyenler en çok küçük usulleri belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu yönde belirttiği kodların toplam koda oranı %94,6, akademisyenlerin bu yönde belirttiği kodların toplamı ise %100'dür.

V. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

5.1.1. 2018 Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programında Kazanımlara Dair Sonuçlar

Ortaokul müzik dersi öğretim programında yer alan 93 kazanım incelendiğinde

- 5. sınıfta 23 kazanımdan 6 tanesinin (%38,3), 6. sınıfta 23 kazanımdan 9 tanesinin (%39,1), 7. sınıfta 22 kazanımdan 12 tanesinin (%54,5), 8. sınıfta ise 25 kazanımdan 13 tanesinin ((%52,0) Türk müziği ögeleri ile ilgili olduğu görülmüştür. Tüm sınıflarda makamsal ögelerle ilgili kazanımların diğer kazanımlara oranı %43,1 olarak tespit edilmiştir. Makamsal ögelerle ilgili kazanımların sayısının 5. sınıftan 8. sınıfa doğru giderek arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2. Öğretmen Görüşlerine Dair Sonuçlar

- Öğretmenlere makam öğretim sürecinde karşılaşılan güçlüklerden "öğretim programı kaynaklı güçlükler" sorulduğunda öğretmenler kazanımların öğrencilerin yaş seviyesine uygun olmadığını ve öğrencilerden beklentinin yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Bu kodların toplam koda oranı %42,9 olarak tespit belirlenmiştir.

- Makam öğretim sürecinde öğretmenden kaynaklı güçlükler nelerdir sorusu için belirtilen en yüksek kod lisans eğitiminin yetersizliği olmuştur. Bu kodun toplam koda oranı %71,4 olarak tespit edilmiştir.
- Makam öğretim sürecinde öğrenci kaynaklı güçlükler nelerdir sorusuna katılımcılar en çok öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyinin yetersiz olmasına dair kodları belirtmişlerdir. Belirtilen kodların toplam koda oranı %42,9 olarak tespit edilmiştir.
- Katılımcılara makam öğretim sürecinde MEB ders kitaplarından kaynaklanan güçlükler sorulduğunda en çok kazanımlarda düzenleme yapılması yönünde görüş belirtmişlerdir.
- Makam öğretim sürecinde eğitim verilen okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükler sorulduğunda öğretmenler en çok fiziksel yapı yetersizliğine dair kodları belirtilmiştir. Bu kodların toplam koda oranı 65,6 olarak tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin makam öğretimi için yeterli eğitimi alıp almadıklarına dair maddede ise öğretmenlerin %52'si kendisini makam öğretimi açısından yetersiz bulmuştur.
- Araştırmada öğretmenlere makam öğretiminde kullandıkları yöntemler sorulduğunda öğretmenler en çok uygulamalı yöntemlere dair kodları belirtmişlerdir. Bu kodların toplam koda oranı %55,3 olarak tespit edilmiştir.
- Araştırmada öğretmenlere makam öğretiminde kullandıkları teknikler sorulduğunda öğretmenler en çok uygulamalı tekniklere dair kodları belirtmişlerdir. Bu kodların toplam koda oranı %72,9 olarak tespit edilmiştir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlere makam öğretiminde kullandıkları öğretim materyalleri sorulduğunda öğretmenlerin daha çok akıllı tahta, hoparlör, cep telefonu, özel uygulamalar, tuner gibi teknolojik materyaller kullandığı tespit edilmiştir. Teknolojik materyallere dair belirtilen kodların toplam koda oranı %58,4 olarak tespit edilmiştir.

- Öğretmenlere 5. sınıf müzik dersinde öğretilecek makamların dağılımının nasıl olması gerektiği sorulduğunda öğretmenler %51,8 oranında (toplam koda göre) basit makamlara dair kodları belirtmişlerdir.
- Öğretmenlere 6. sınıf müzik dersinde öğretilecek makamların dağılımının nasıl olması gerektiği sorulduğunda öğretmenler %63,3 oranında (toplam koda göre) basit makamlara dair kodları belirtmişlerdir.
- Öğretmenlere 7. sınıf müzik dersinde öğretilecek makamların dağılımının nasıl olması gerektiği sorulduğunda öğretmenler %63,7 oranında (toplam koda göre) basit makamlara dair kodları belirtmişlerdir.
- Öğretmenlere 8. sınıf müzik dersinde öğretilecek makamların dağılımının nasıl olması gerektiği sorulduğunda öğretmenler %72,8 oranında (toplam koda göre) basit makamlara dair kodları belirtmişlerdir.
- Öğretmenlere makam öğretim sürecinin verimli geçirilmesine dair dönem sayısı hakkında görüşleri sorulduğunda öğretmenler en çok müzik dersinin seçmeli olması gerektiği kodunu belirtmişlerdir. Bu kodun toplam koda oranı %50,0'dir.
- Öğretmenlerin cevaplarından haftalık ders saatinin en az 2 saat olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Müzik dersinde makam eğitim sürecinin daha etkin ve verimli geçirilmesinde kazanımlara dair öğretmenler kazanımların düzenlenmesine dair kodları belirtmişlerdir. Bu kodların toplam koda oranı %77,0 olarak tespit edilmiştir. Diğer bir kategoride içerik için bir katılımcı (K3) derslerde, reklamlarda ve dizilerde yer alan popüler eserlere yer verilmesi gerektiği cevabını vermiştir.
- Öğretmenlere makam öğretim sürecinde öğretilecek eserlerin hangi özelliklere sahip olması gerektiği sorulduğunda öğretmenlerin cevaplarından eserlerin çocukların ses seviyesine uygun, sade bir dile sahip/anlaşılır olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

- Öğretmenlerin cevaplarından eserler için form veya tür olarak en çok Türkü, şarkı, ilahi, pop müzik, marş gibi tür veya formların kullanılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu form veya türlerin toplam koda oranı %66,6 olarak tespit edilmiştir.
- Öğretmenler eserlerde usul kullanımına dair ise nim sofyan, sofyan, aksak vb. usuller, Türk aksağı, devr-i hindi, semai, aksak usuller, ikiz aksak vb., yürük semai, ve sengin semai gibi küçük usulleri belirtmişlerdir. Bu kodların toplam koda oranı %94,6 olarak tespit edilmiştir.

5.1.3. Akademisyen Görüşlerine Dair Sonuçlar

- Akademisyenler öğretmenlerin makam öğretimi için yeterli eğitimi alıp almadıklarına dair en çok yetersiz kodunu belirtmişlerdir. Bu kodun toplam koda oranı %42,8 olarak tespit edilmiştir.
- Akademisyenlere makam öğretimi için tavsiye ettikleri yöntemler sorulduğunda akademisyenler en çok uygulamalı yöntemlere dair kodları belirtmişlerdir. Bu kodların toplam koda oranı %70,6 olarak tespit edilmiştir.
- Akademisyenlere makam öğretimi için tavsiye ettikleri teknikler sorulduğunda akademisyenler en çok uygulamalı yöntemlere dair kodları belirtmişlerdir. Bu kodların toplam koda oranı %86,7 olarak tespit edilmiştir.
- Akademisyenlere makam öğretiminde kullanılmasını tavsiye etkikleri öğretim materyalleri sorulduğunda akademisyenlerin daha çok çalgı, nota, teori kitapları, ve beyaz tahta gibi geleneksel materyalleri tavsiye ettiği tespit edilmiştir. Geleneksel materyallere dair belirtilen kodların toplam koda oranı %60,0 olarak tespit edilmiştir.
- Akademisyenlere 5. sınıf müzik dersinde öğretilecek makamların dağılımının nasıl olması gerektiği sorulduğunda akademisyenler %91,0 oranında (toplam koda göre) basit makamlara dair kodları belirtmişlerdir.

- Akademisyenlere 6. sınıf müzik dersinde öğretilecek makamların dağılımının nasıl olması gerektiği sorulduğunda akademisyenler %58,2 oranında (toplam koda göre) basit makamlara dair kodları belirtmişlerdir.
- Akademisyenlere 7. sınıf müzik dersinde öğretilecek makamların dağılımının nasıl olması gerektiği sorulduğunda akademisyenler %54,5 oranında (toplam koda göre) basit makamlara dair kodları belirtmişlerdir.
- Akademisyenlere 8. sınıf müzik dersinde öğretilecek makamların dağılımının nasıl olması gerektiği sorulduğunda akademisyenler %61,6 oranında (toplam koda göre) birleşik makamlara dair kodları belirtmişlerdir.
- Akademisyenlere makam öğretim sürecinin verimli geçirilmesine dair dönem sayısı hakkında görüşleri sorulduğunda sadece ilkokulda/okul öncesinde müzik dersine branş öğretmenleri girmeli kodu belirtilmiştir.
- Akademisyenlerin cevaplarından haftalık ders saatinin en az 2 saat olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin ve verimli geçirilmesinde kazanımlara dair akademisyenler kazanımların düzenlenmesine dair kodları belirtmişlerdir. Bu kodların toplam koda oranı %66,6 olarak tespit edilmiştir.
- Akademisyenlere makam öğretim sürecinde öğretilecek eserlerin hangi özelliklere sahip olması gerektiği sorulduğunda akademisyenlerin cevaplarından eserlerin çocukların ses seviyesine uygun, sade bir dile sahip/anlaşılır olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Akademisyenlerin verdiği cevaplardan eserler için form veya tür olarak en çok Türkü, şarkı, ilahi, pop müzik, marş ve saz eserleri gibi tür veya formların kullanılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu form veya türlerin toplam koda oranı %72,9 olarak tespit edilmiştir.
- Akademisyenler eserlerde usul kullanımına dair ise nim sofyan, sofyan, aksak vb. usuller, Türk aksağı, devr-i hindi, semai, aksak usuller, ikiz aksak vb., yürük semai,

düyek-müsemmen ve sengin semai gibi küçük usulleri belirtmişlerdir. Bu kodların toplam koda oranı %100,0 olarak tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

Yapılan araştırma ve alana ait yapılan diğer çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre öneriler şu şekilde oluşmuştur;

5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Çalışmada 21 okuldan sadece üçünde akıllı tahta olmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin makamsal kazanımları aktarırken en çok faydalandıkları materyalin akıllı tahta olduğu da tespit edilmiştir. Bu bilgilerden hareketle akıllı tahta uygulamalarının artırılması ve daha fazla kullanılması önerilmektedir.
2. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu sonuçlara göre kendisini makamsal kazanımları aktarma konusunda yetersiz bulmaktadır. Lisans sürecinde çalgı anlamında Batı Müziği eğitimi alan veya çalgısını iyi derecede icra edemeyen öğretmenlerin makamsal kazanımları aktarma konusundaki dezavantajları bulunmaktadır. Öğretmen görüşleri ve dikkate alındığında öğretmenin yaşadığı dezavantajlar yapılacak bir akıllı tahta uygulamasıyla giderilebileceği düşünülmektedir. Uygulamada öğrencilere öğretilecek eserler farklı çalgılarla çalınarak kayıt edilebilir ve öğretmene seçenek sunularak dezavantajı ortadan kaldırılabilir. Ayrıca dezavantajlı öğretmenlerin makamsal kazanımları aktarmadaki sorunlarının da yine akıllı tahta uygulaması ile çözülebileceği düşünülmektedir.
3. Ortaokul müzik dersi öğretim programında kazanımlar çocukların yaş seviyesine uygun olarak düzenlenmesi, kazanımlarda teori – uygulama sorununun giderilebilmesi, Türk müziği ögeleri ile ilgili kazanımların arttırılabilmesi ve kazanımların daha pratik hale getirilmesi önerilmektedir.

4. Öğretmenler kendilerinden kaynaklanan güçlüklerin çözümü için makamsal kazanımların aktarılması konusunda hizmet içi eğitimlerle desteklenmelidir. Öğretmen görüşleri ve yapılan çalışmalar dikkate alınması ve alanında uzman akademisyenler tarafından bu eğitimlerin verilmesi önerilmektedir.
5. Öğrenci kaynaklı güçlüklerin çözümü için materyal ve çalgıya ulaşamayan öğrenciler fırsat eşitliği sağlamak adına dijital materyal ve çalgılar barındıran bir uygulama geliştirilmesi önerilmektedir. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin artırılması için okullarda müzikal etkinliklere daha fazla yer verilmesi uygun olacaktır. Öğrencilerin sevebileceği eserlerin, alanda yapılan diğer çalışmalar dikkate alınarak tespit edilmesi ve derslerde kullanılması önerilmektedir.
6. MEB ders kitaplarından kaynaklanan güçlükler çözümü için kitaplar makam öğretimine daha uygun hale getirilmeli, makamsal kazanımlar sınıflara göre ve yığılgan olarak belirlenmesi, ağır ve öğrencilerin ilgisini çekmeyen eserler yerine popüler eserlere de yer verilmesi ve kitaplarda yer alan makamsal müzik dağarının geliştirilmesi önerilmektedir.
7. Müzik derslerinin daha verimli geçmesi için müzik sınıfı olmayan okullarda müzik sınıflarının açılması önerilmektedir. Derslerini sınıfta işleyen öğretmenlerin yalıtım sorunu ve öğrencilerin çalgı ve materyallere ulaşması için gerekli çalışmaların yapılması önerilmektedir. Çağın teknolojik imkanlarından faydalanarak öğrencilerin çalgıları görebileceği, seslerini duyabileceği ve çalgılar arasında ilişki kurabileceği mobil uygulamaların geliştirilmesi önerilmektedir.
8. Müziğimizin gelenekselliğinin sürdürülebilmesi adına kazanımların makamsal bir temele oturtulması ve basitten zora doğru yığılarak gitmesi daha uygun olacaktır. Ortaokul müzik dersinde yer alan makamsal kazanımlar belirlenirken araştırmadaki öğretmen ve akademisyen görüşlerinin dikkate alınması ve alanda yapılmış diğer çalışmalara da başvurulması önerilmektedir.
9. İlkokul ve okul öncesi müzik derslerine sınıf öğretmeni yerine branş öğretmenlerinin

girmesi tavsiye edilmektedir. Ayrıca ders haricinde kurs ve koroların açılması veya faaliyetlerinin artırılması dersin verimli geçmesi adına yapılan diğer önerilerdir.

10. Haftalık ders saatinin makamsal kazanımları anlatmak için yeterli olmadığı düşünülmektedir. Bunun için ders saatinin artırılması tavsiye edilmektedir. Ders saatinin artırılması mümkün değilse dersin daha pratik işlenmesi için gerekli adımların atılması önerilmektedir.
11. Makamsal kazanımların sadeleştirilmesi, THM ve TSM türleriyle desteklenmesi, somutlaştırılması ve pratik bir şekilde anlatılması uygun olacaktır. Bunun için yine akıllı tahta ve mobil cihazlar için uygulamaların geliştirilmesi önerilmektedir.
12. Makamsal müzik dağarının araştırmada yer alan öğretmen ve akademisyenlerden alınan görüşler doğrultusunda geliştirilmesi uygun olacaktır. Yeni eserlerin bestelenmesinin teşvik edilmesi ve bestelenecek eserlerin profesyonel kayıt imkanlarıyla kayıt altına alınması önerilmektedir.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yönteminden yararlanılmıştır. Yapılacak benzer çalışmalarda nicel araştırma yöntemleri (özellikle deneysel çalışmalar) veya karma araştırma yöntemlerine başvurulması önerilmektedir.

2. Çalışmada 21 öğretmen ve 7 akademisyenden görüş toplanmıştır. Araştırma sonuçlarının daha fazla genellenebilmesi için farklı illerde ve daha fazla katılımcıdan veri toplanması önerilmektedir.

3. Bu çalışma Türk Müziği temelinde gerçekleştirilmiş olup Batı Müziği alanında da benzer çalışmalar yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Adar, Ç. (2019). İlk ve ortaöğretim müzik derslerinde Türk müziği kullanımına yönelik öğretmen görüşleri üzerine bir araştırma. *Yedi Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi, 21*, 61- 75.

Akkaş, S. (1997). Cumhuriyet döneminde Türk müziğinin Türk müzik eğitimindeki yeri. 4, *İstanbul Türk Müziği Günleri Türk Müziğinde Eğitim Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 114- 129, İstanbul.

Akkaş, S., (2005). Eğitim fakülteleri sınıf öğretmenliği bölümleri için Müzik 1, Ankara: Bilge

Apel, Willi. (1997). *Harvard dictionary of music.* Cambridge, Massachusetts: The Belknap Press of Harvard University.

Artut, K. (2006). *Sanat eğitimi kuramı.* Ankara: Anı

Aydemir, M. (2020). *Türk müziği makam rehberi.* İstanbul: Pan

Baldan, O., Özpek A. (2022) *Pop mûsikîsi "Türk pop müziği'nde 25 eserin makamsal analizi*. Konya: Eğitim

Behar, C. (2006). *Aşk olmayınca meşk olmaz geleneksel Osmanlı/Türk müziğinde öğretim ve intikal.* İstanbul: Yapı Kredi

Bulut, D. (2008). İlköğretim II. kademe müzik öğretmenlerinin geleneksel müziklerimizin öğretiminde karşılaştıkları sorunlar. *C. Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 32*(1), 149- 161.

Bulut, D. (2017). Ortaokul müzik dersi öğretmen kılavuz kitaplarına ilişkin bir analiz. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 18*(2), 213- 229.

Bulut, D., Altay E. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzik profilleri: Yozgat ili örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 20*(1), 237- 254.

Büyükyıldız, H. Z. (2015). *Türk Halk Müziği Ulusal Türk Müziği.* İstanbul: Arı Sanat

Can, N. (2006). Makam dağarımız ve müfredat programımız. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26*(3), 145- 153.

Çakır, M. A., Karakelle, S. (2023) Ortaokul 8. sınıf öğrencilerin müzik teorisi bilgilerinin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi,* (140), 294- 309.

Demircioğlu, N. (2019). *1923'ten günümüze ilkokul ve ortaokul müzik dersi öğretim programlarında geleneksel Türk müziği unsurlarının incelenmesi ve değerlendirilmesi.* Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Demirel, S. & Terzioğlu, A. M. (2023). Denizli türkülerinin ilköğretim müzik dersinde kullanılabilirliğine yönelik bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 59*, 120- 140.

Dengizek, D. (2023). *Ortaokul öğrencilerinin dinledikleri müzik türleri ile duygusal durumlarının incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Eldemir, A. C. (2013). Öğretmen yeterlikleri kapsamında müzik öğretmenlerinin geleneksel Türk sanat müziği alanındaki yeterlikleri. *E-Journal of New World Sciences Academy, 8*(2), 197- 204.

Emnalar, A. (1998). *Tüm yönleriyle türk halk müziği ve nazariyatı.* İzmir: Ege Üniversitesi

Gelenek Maddesi. sayfasından erişilmiştir.

Kalın, C. (2021). Farklı değişkenler açısından ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları. *Studies in Educational Research and Development, 5*(1), 1- 18.

Karaaslan, S., & Özgür, Ü. (2021). Müzik öğretmeni adaylarının makamsal, modal ve tonal dizi bilgilerinin karşılaştırılması. *Sanat Dergisi,* (38), 407- 421.

Karadeniz, M. E. (2013). *Türk mûsikîsinin nazariye ve esasları.* İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür

Karolyi, O. (2005). *Müziğe giriş* (M. Nemutlu, Çev.). İstanbul: Pan.

Kendüzler, M. (2019). *1995 yılından itibaren ortaokul müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumunun araştırılması.* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kılınç, M. (2015). *Uzaktan eğitim uygulamalarının etkililiği üzerine bir araştırma*.(Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.

Kınık, M. (2011). Türk halk müziği kültüründe birleştirici unsur olarak hüseyni dizisi ve hüseyni türküler. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 8(16), 455-469.

Kopar, S. V., & Karaelma, B. (2019). Devlet Anadolu Lisesi öğrencilerinin müzik derslerindeki Türk müziği konularına ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7*(87), 254- 270.

Kültür Maddesi. https://sozluk.gov.tr/ sayfasından erişilmiştir.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994) *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook (2nd ed.).* Sage Publications, Inc.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2009). *Ortaöğretim 9. 10. 11. ve 12. sınıflar Müzik dersi öğretim programı*. Ankara: MEB

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). 2018. *Müzik dersi öğretim programı: ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2022). Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 7. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı

Otacıoğlu, S. G. (2007) İlköğretim 5. 6. 7. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi,* (21), 134- 139.

Önal, G. F., Önal, H., Genç, O. (2023) Kırşehir türkülerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi: Neşet Ertaş örneği. *International Journal of Social Sciences, 7*(2), 183-198.

Örge Yaşar, F., Ön, G. (2019). Türkçe eğitimi ve müzik eğitimi anabilim dallarında okuyan öğrencilerin Türk pop müziği şarkılarında deyim ve atasözü kullanımına yönelik görüşleri. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi, (6)*43, 2976-2995.

Satır, Ö. C. (2016). Kültürel mirasın aktarımında müzik ders kitapları. *The Journal of Academic Social Science Studies, 49*(1), 241- 256.

Sönmez, V. (1994). *Eğitim felsefesi*. Ankara: Pegem Akademi

Şahin, M. ve Duman, R. (2008). Cumhuriyetin yapılanma sürecinde müzik eğitimi. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, 7*(16-17), 259-272.

Şen, Y., & Burç N. (2016). Makam tanımada önem taşıyan faktörler ve öğrencilerin basit makamları tanımadaki yeterlilikleri. *İdil Dergisi, 5*(27), 1937- 1965

Tanrıkorur, C. (1998). *Müzik kimliğimiz üzerine düşünceler*. İstanbul: Ötüken

Teymur, A. S. (2010). *Türk musikisi*. İstanbul: Pan

Toksoy, A. C. (2017). İlköğretimde Türk makam müziği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10*(48), 529- 538.

Tura, Y. (2019). *Türk mûsıkîsinin mes'eleleri - II*. İstanbul: İz

Turan, A. (2022). *Ortaokul müzik dersi Türk müziği makamı ile ilgili kazanımların öğretilebilirlik düzeyine ilişkin öğretmen ve akademisyen görüşleri.* Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.

Uçan, A. (1983). *Türkiye'de cumhuriyet döneminde müzik eğitimi. Milli Eğitim-Cumhuriyetimizin 69. Yılı*, 62, 285-338.

Uçan, A. (1990). *Ortaöğretim kurumlarında müzik öğretimi ve sorunları" ülkemizde müzik öğretimine genel bir bakış*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Bilim Kurulu Yayınları.

Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar.* Ankara: Müzik Ansiklopedisi

Uçan, A. (2005). Genel müzik eğitiminde geleneksel müziklerimizin yeri ve önemine genel

Uçan, A. (2005). *Türk müzik kültürü* (2.Baskı). Ankara: Evrensel

Uçan, A. (2018). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*, Ankara: Arkadaş

Üçer, M. B. (2015). Müzikte anlamın yeniden üretimi: Hip Hop kültürünün Türkiye'deki görüntüleri üzerine sosyolojik bir inceleme. *II. Türkiye Lisansüstü Çalışmaları Kongresi-Bildirgeler Kitabı I*, (s. 249-262)

Üstün, E. (2010). *Eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dallarında uygulanmakta olan bireysel çalgı flüt eğitiminde karşılaşılan teknik problemlerin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Varış, Y. A. Cesur, D. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *e-journal of New World Sciences Academiy, 7*(4), 318- 333.

Walker, M. L. (1993). Participatory action research. *Rehabilitation Counseling Bulletin,* 37, 2-2.

Yaşar, Ö. F., Ön, G. (2019). Türkçe eğitimi ve müzik eğitimi anabilim dallarında okuyan öğrencilerin Türk pop müziği şarkılarında deyim ve atasözü kullanımına yönelik görüşleri. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi, 6*(43), 2976-2995.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin

Yıldız, G. (2002). *İlköğretimde müzik öğretimi (Birinci Kademe).* Ankara: Anı

EKLER

Ek-1. Katılımcılar İçin Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ETİK KOMİSYONU FORM-2

Rev-2
25.01.2022

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
ETİK KOMİSYONU

KATILIMCILAR İÇİN BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Sizi**, Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu'**ndan **27.07.2023** tarih / **14** sayı ile izin alınan* ve **Prof. Dr. Salih Akkaş** danışmanlığında **Abidin Özpek** tarafından yürütülen **"Ortaokul Müzik Dersinde Makam Öğretiminde Yaşanılan Sorunlar ve Bu sorunların Çözümüne İlişkin Değerlendirme"** başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Bu çalışmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecektir. Çalışmaya katıldığınız için size bir ödeme yapılmayacaktır. Çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

*Gazi Üniversitesi Etik Komisyon izini alındıktan sonra doldurularak kullanılacaktır.

Araştırmanın Amacı	Ortaokul müzik dersinde makam öğretiminde yaşanılan sorunları tespit edip değerlendirmek ve çözüm önerileri sunmak araştırmanın amacını oluşturmaktadır.
Araştırmanın Yöntemi	**"Ortaokul Müzik Dersinde Makam Öğretiminde Yaşanılan Sorunlar ve Bu sorunların Çözümüne İlişkin Değerlendirme"** isimli çalışma için beş kişilik bir uzman grubundan olur alınarak bir görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşme formunda müzik dersinde makamsal konuların aktarımına dair sorunları belirlemek ve bu sorunlar çözüm üretmek üzere katılımcılara 15 adet yarı yapılandırılmış soru yöneltilecektir. Katılımcıların bu soruları cevaplaması için öngörülen süre ortalama 45 dakikadır. Bu görüşme formu katılımcılara yüz yüze uygulanabileceği gibi görüntülü görüşme programları (teams, zoom vs.) vasıtasıyla da uygulanabilecektir. Yüz yüze yapılan görüşmelerde ses kaydı, görüntülü görüşme programları vasıtasıyla yapılan görüşmelerde ise verilerin arşivlenebilmesi açısından görüntü kaydı alınacaktır.
Araştırmanın Öngörülen Süresi (Başlama ve Bitiş Tarihi Başvurudaki Başlangıç ve Bitiş Tarihi ile Uyumlu Olmalıdır.)	27.08.2023 – 30.04.2024
Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı	**21**
Araştırmanın Yapılacağı Yerler	81 ilde yer alan Devlet Ortaokulları
Görüntü ve/veya ses kaydı alınacak mı?	Evet ☒ Hayır ☐

Tablo katılımcıların anlayabileceği biçimde, akademik dil kullanılmadan yazılacaktır.

KATILIMCI BEYANI

Yukarıda amacı ve içeriği belirtilen bu araştırma ile ilgili bilgiler tarafıma aktarıldı. Bu bilgilerden sonra araştırmaya katılımcı olarak davet edildim. Bu çalışmaya katılmayı kabul ettiğim takdirde gerek araştırma yürütülürken gerekse yayımlandığında kimliğimin gizli tutulacağı konusunda güvence aldım. Bana ait verilerin kullanımına izin veriyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin dikkatle korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Araştırmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir sebep göstermeden çekilebilirim. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana herhangi bir ödeme yapılamayacaktır. Araştırma ile ilgili bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Bu çalışmaya hiçbir baskı altında kalmadan kendi bireysel onayım ile katılıyorum. İmzalı bu form kağıdının bir kopyası bana verilecektir.

Araştırma yürütücüsü (Tez çalışmalarında Danışman tarafından imzalanacaktır.)

Adı ve Soyadı	Prof. Dr. Salih Akkaş	Tarih ve İmza
Adres ve telefonu	Gazi Üni. Gazi Eğitim Fakültesi – 0.536 340 36 85	27.07.2023

Katılımcı

Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza
Adres ve telefonu		

Velayet veya Vesayet Altındaki Katılımcılar için Veli/Vasi

Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza
Adres ve telefonu		

Ek-2. M.E.B. Yeğitek Katılım Kabul Formu

Sayın Katılımcımız

Katılacağınız bu çalışma, **"Ortaokul Müzik Dersinde Makam Öğretiminde Yaşanılan Sorunlar ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Değerlendirme"** adıyla, **Abidin Özpek** tarafından **27.09.2023 – 30.04.2024** tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Ortaokul müzik dersinde makam öğretiminde yaşanılan sorunları tespit edip değerlendirmek ve çözüm önerileri sunmak.

Araştırmanın Nedeni: O Bilimsel araştırma **(X)** Tez çalışması

Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): 81 İlde yer alan Devlet Ortaokulları

Araştırma Uygulaması: O Anket **(X)** Görüşme

O Gözlem O……..

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul/kurum yönetiminin izni ile gerçekleşmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Abidin Özpek

İletişim Bilgileri :

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

..../...../.....

İsim-Soyisim İmza:

Katılımcı Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

Ek-3. Görşme Formu

ORTAOKUL MÜZİK DERSİNDE MAKAM ÖĞRETİMİNDE YAŞANILAN SORUNLAR VE BU SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

AÇIKLAMA

Değerli Katılımcı,

Ortaokul Müzik Dersinde Makam Öğretiminde Yaşanılan Sorunlar ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Değerlendirme konulu doktora tezimi yürütmekteyim.

Bu çalışmada, ortaokul (5. 6. 7. 8. sınıflar) seviyesinde verilen müzik dersine dair;

- Öğretmenin makam öğretimi sürecinde karşılaştığı temel güçlükler ve nedenleri,
- Öğretmenin makam öğretimi noktasında lisans sürecinde aldığı eğitimin yeterli olup olmadığı,
- Öğretmenin makam öğretimi sürecinde nasıl bir yaklaşım benimsediği,
- Öğretmenin makam öğretimi sürecinde yaşadığı sorunları gidermeye yönelik önerileri gibi verilere ulaşmak amaçlanmıştır.

Verdiğiniz bilgiler, sadece bu araştırmada kullanılacak ve kişisel bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim.

Abidin Özpek
Doktora Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Görev yaptığınız okulun bulunduğu ilçe : …….

Görev yaptığınız okulun adı : …….

1. Cinsiyetiniz nedir?

( ) Kadın ( ) Erkek

2. Kaç yaşındasınız?

( ) 25 yaş ve altı ( ) 26-35 yaş arası ( ) 36-45 yaş arası ( ) 46 yaş ve üstü

3. Kaç yıldır müzik öğretmeni olarak görev yapmaktasınız?

( ) 1-5 yıl ( ) 6-10 yıl ( ) 11-15 yıl ( ) 16-20 yıl ( ) 20 yıldan fazla

4. Ortaokul kademesi içerisinde hangi sınıf ya da sınıflara eğitim vermektesiniz?

( ) 5. sınıf ( ) 6. sınıf ( ) 7. sınıf ( ) 8. sınıf

5. Hangi bölümden mezun oldunuz?

( ) Müzik Öğretmenliği Bölümü

( ) Müzik Bilimleri Bölümü

( ) Müzik Teknolojileri Bölümü

( ) Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü

( ) Türk Müziği Devlet Konservatuarı

( ) Devlet Konservatuarı

( ) Diğer

6. Öğrenim durumunuzu işaretleyiniz.

( ) Lisans ( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora

7. Kaç yıldır ortaokulda görev yapmaktasınız?

( ) 1-5 yıl ( ) 6-10 yıl ( ) 11-15 yıl ( ) 16-20 yıl ( ) 20 yıldan fazla

GÖRÜŞME SORULARI

1- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

1.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

1.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

1.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

1.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

1.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

3- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

3.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

3.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

3.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Ek-4. Gazi Üniversitesi Etik Komisyon Raporu

Evrak Tarih ve Sayısı: 11.08.2023-E.721838

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Komisyonu

Sayı : E-77082166-302.08.01-721838 11.08.2023
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

Sayın Prof. Dr. Salih AKKAŞ
Gazi Üniversitesi
Gazi Eğitim Fakültesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Tez danışmanı olduğunuz, Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı **Doktora Öğrencisi Abidin ÖZPEK'in, *"Ortaokul Müzik Dersinde Makam Öğretiminde Yaşanılan Sorunlar ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Değerlendirme"*** adlı tez çalışması ile ilgili konu Komisyonumuzun **27.07.2023** tarih ve **14** sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Araştırma Kod No: 2023 - 979

Prof. Dr. Fazlı POLAT
Rektör Yardımcısı

Ek:1 Liste

Ek-5. Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Araştırma İzin Yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 09.10.2023-E.768100

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Temel Eğitim Genel Müdürlüğü

Sayı : E-70297673-605.01-86149821 04.10.2023
Konu : Araştırma İzin Talebi
(Abidin ÖZPEK)

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) 15.09.2023 tarihli ve E-80287700-302.08.01 sayılı yazınız.
b) Millî Eğitim Bakanlığının 21.01.2020 tarihli ve 1563890 Sayılı Araştırma Uygulama izinleri 2020/2 Nolu Genelgesi.

Üniversiteniz, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı Doktora öğrencisi Abidin ÖZPEK, Prof. Dr. Salih AKKAŞ danışmanlığında yürüttüğü "Ortaokul Müzik Dersinde Makam Öğretiminde Yaşanılan Sorunlar ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Değerlendirme" konulu araştırma izin talebine ilişkin ilgi (a) yazısı ve ekleri Genel Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Söz konusu araştırmanın eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanması, uygulamalarda sadece yazımız ekinde gönderilen yer alan mühürlü formların kullanılması ve elde edilen kişisel verilerin gizliliğine dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede araştırmanın Genel Müdürlüğümüze bağlı okullarda yürütülmesi uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Zarife SEÇER
Bakan a.
Temel Eğitim Genel Müdürü

Ekler: Mühürlü Formlar

Dağıtım:
Gereği :
Gazi Üniversitesi Rektörlüğü
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

Bilgi:
B Planı
81 İl Valiliklerine
(İl Millî Eğitim Müdürlüğü)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek-6. Öğretmen Görüşme Formları

KATILIMCI 1

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Genel olarak anlatım yöntemini tercih ediyorum. Çocukların daha önceden bir tecrübesi olmadığı için genel olarak ilk başta anlatımı benimsiyoruz yani bu konuda.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Şöyle Hocam, önce bi biraz önce bahsettiğim gibi düz anlatımı yapıyoruz onun sonrasında da kendimiz çocuklara gösteriyoruz nasıl yapılır diye.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Şöyle ben kendi enstrümanımı götürüyorum, bağlamamı götürüyorum orda ilk başta tabi bu öğrencinin seviyesine göre de değişiyor yani 5. Sınıflarda bunu çok fazla uygulayamıyoruz ama 7 ve 8'lere geldiğimizde biraz daha çocuklar bilinçli olduğu için enstrüman konusunda enstrüman üzerinde önce kısaca birkaç ana perdeyi tanıtıp makamlarla alakalı da bilgileride zaten önceden verdiğimiz için bağlama üzerinden gösterebiliyorum. Y mesela şöyle söyleyim şimdi akıllı tahta olduğunu olmadığını farzedelim şimdi olduğunu farzettiğimizde zaten internetten şeyi açıyoruz makamsal gösterim tabloları var onları açıyoruz olmadığı zamanda tahta ve tahta kalemiyle mesela hani 2 ses arası 9 komadır ya mesela sanat mzüiğinde her komanın işte bir parçaya denk geldiğini makamın seslerine göre işte kaç koma aldığını o şekilde anlatıyoruz yani çizerek tahta üzerinde o şekilde gösteriyoruz. Çizerek gösteriyorum.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Şöyle lisans sürecinde aldığım eğitim şimdi ben Gaziantep üniversitesi türk müziği devlet konservatuarı mezunuyum, okulunda yani ilk konservatuarlardan ilk beşin içerisindedir diye tahmin ediyorum. Yani eski tarih olarak bahsediyorum ve eğitim olarakta çok iyi en azından benim okuduğum zamanlarda o şekilde olduğunu düşünüyorum ve hocalarımızda İTÜ mezunu Ege mezunu Ankara mezunu olan hocalardı hep oralardan gelen hocalardı ve eğitim anlamında gerçekten çok iyiydiler yani onu kesinlikle inkar edemem. O yüzden lisans sürecindeki eğitim, makamsal olarak ciddi anlamda

1

iyiydi. Şöyle söyleyeyim Türk halk müziği ve Türk sanat müziği birbirinden ayıracak olursak sanat müzikçiler biraz daha yoğun bu konunun üzerinde duruyolardı gerçi onlardada biraz çeşitlilik biraz daha fazla olduğu içindir muhtemelen makam konusunda hani onlar böyle 300 küsür tane makam görürken biz böyle 15-20 makam Türk Halk Müziği içerisinde genelde kalıyoduk. Ama şöyle gördüğümüz diğer derslerde ek olan derslerde bu eğitimi yeterli bi şekilde aldık.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Şimdi şöyle söyleyeyim hocam öğretim programı kaynaklı güçlükler şimdi bizim müfredatımızda her şey evet güzel bir şekilde planlanmış ama ben bazı yerde özellikle yaşanılan şehrin durumuna göre hatta yaşanılan mahallenin okulun durumuna göre bunu sahada birebir uygulanabileceğini düşünmüyorum. Çünkü öğrencilerin ilkokuldan aldığı eğitimler aile çevresinin yani ailesini ve çevresinin kültürel durumu bunların hepsi 1.Dereceden etken. Nasıl, yani kimi yerde çocuk mesela şöyle söyleyeyim size metropolis ya da Antep'ten bahsedelim Antep'te yaşadığım için söyleyeyim Antep'in yerlisi olan insanların yaşadığı yerlerde türküyü ve sanat müziğini ciddi anlamda severler ve çocuklar da bunlarla birlikte yetişir. Buranın yerlisi olan arkadaşlarımdan biliyorum ama son yıllarda özellikle kenar mahallelerde ve müzikle çok fazla alakası olmayan ailelerde çocuklarda bir sanatsal bakımdan müzikal bakımdan yozlaşma söz konusu. Yani bunlar da işte yeni çıkan işte arabesk rapler araba pop yani pop müzik bile değil Aslında onlar Ama öyle adlandırılıyor maalesef öyle olduğu için çocuklar okula temeli çok çok zayıf olarak hatta hiç temelsiz geliyorlar Ve ilkokuldayken de öğretmenleri çocukları temel dersler dediğimiz ana dersler diye adlandırdığımız türkçe matematik ingilizce gibi derslerden olabildiğince başarılı kılabilmek için biraz sanat ve spor derslerini ertelemek zorunda kalıyorlar Yani hiçbir öğretmen bunu bile isteye yapmaz diye düşünüyorum ama buna mecbur kalıyorlar. Ben de mesela öğretmenlerden biriyim idealist davranıyorum zorluyorum çocukları ama mesela bununla alakalı velilerden de çok fazla eleştiri alıyorum çok fazla tepki görüyorum hocam niye bu kadar zorluyorsun gibi halbuki o çocuğun o seviyede o eğitimi alması lazım. Evet evet benim adıma zorlanıyorlar mesela. Ders vereceğiz flüt aldırmak istiyoruz hocam aldıramayız melodika alın diyoruz melodika çok pahalı diyo nasıl öğreteceğim? Bunun gibi şeyler. Biraz daha basitleştirilebilir aslında. Hemen size şöyle cevap vereyim Biraz önce de önümde açıktı mesela 5. sınıfların şeylerinden bahsedeceğim hemen sayfayı açıp söyleyeyim bir saniye yani bunun en temel seviyesi 5 sınıflar olduğu için onlardan örnek vereceğim size. Mesela derste anlatırken ilk konularımızdan bir tanesi şimdi İstiklal Marşı biz İstiklal Marşı'nı nasıl okunması gerektiğini çocuklara İlk derslerde anlatıyoruz ama şöyle bir durum var kitabımızda yer alan şeylerde konularda hemen açılıyor özür dilerim bekletiyorum. Şimdi mesela İstiklal Marşı ile alakalı bilgileri veriyoruz işte yazarıdır bestecisidir kabul tarihidir anlamını önemini falan söylüyoruz. Mesela işte İstiklal Marşı'mızı prozodi kurallarına dikkat ederek söyleyelim

diyor mesela kitap şimdi prozodinin ne olduğunu önce bi öğrenciye anlatmak gerek burada öğrenci bunu ama prozodi nedir hocam. Bizim ilk başta bunu anlatmamız gerekiyor çocuğa ve tablo vermiş mesela İstiklal Marşı'nın notaların yazıldığı işaret koymuş işte bir yere çiçek bir yere virgül işareti koymuş işte diyorki buralarda nefes alın şimdi nefes alım tekniklerini temelden çocuğa anlatmadan o nefesi nasıl alacağını öğretmeden İstiklal Marşı'nı doğrudan hadi virgül gördüğün yerden nefes al al da yani çocuk diğer yerlede nefesini nasıl tutacak öyle. Bu yeteneğini nasıl gösterecek hemen ilk dersten buna girmek biraz bence zorlayıcı 5 sınıf öğrencisi için.

Yani ilk mesela kolaylaştırılması gereken konulardan bir tanesi bu sonra mesela 2. Konuda şöyle sesin oluşumundan bahsediyoruz mesela sesin oluşumunun olduğu yerde hatta kitabın sayfasına kadar söyleyeyim 15. sayfasında Spor Salonu ve konser salonunu göstermiş demiş İşte aşağıdaki mekanlardan hangisi müzik etkinliği yapmak için daha uygundur. Şimdi bunu evet biz anlatıyoruz çocuklara işte spor salonundayapılır mı konser ya da işte konser salonunda konser yapıldığında ki avantaj nasıl oluyor ama çocuk etrafında görüyor ki konserlerin çoğu büyük şehirlerde spor salonlarında oluyor. Sadece konser salonlarında olmuyor maalesef çünkü yeterli konser salonu yok. Veya bir sonraki şeyde müzik sınıfımızda kaliteli ses elde edebilmek için basit materyal kullanarak neler yapabiliriz yazalım ve uygulayalım demiş bir kere kaliteli sesi çocuğa nasıl anlatacağız öncesinde kaliteli ses nedir önce bunu bir açıklamamız lazım Bunları da maalesef bir tek seferde yani 5. sınıftaki bir öğrenciye 1 ya da 2 ders anlatmak o kadar da mümkün değil. Bunun gibi şeyler mesela ilk başta. Biz o arayı doldurmaya çalışıyoruz sınıfta ama vakit çok kısıtlı. Ortaokulda 1 saat müzik dersi var zaten en temel sorun burada bu. Yani bu sadece müzik anlamında söylemiyorum hangi dersleri hangi ders olursa olsun en Az 2 saat olmalı yani bu beden eğitimini zaten 2 saat Görsel sanatları 1 saat yapıyolar ortaokulda. Yani bir saatte zaten 40 dakika bir ders süresi yoklamayı aldın sınıfın düzenini sağladın diyene kadar 15 dakika zaman geçiyor E geri kalan 25 dakikalık zamanda çocukların zaten tek seferde odaklanarak ders işlemesi 15 dakika sürüyor e şimdi 15-20 dakika içerisinde ne kadar ayrıntı anlatabiliriz çocuğa. Birde müzikten bahsediyoruz yani. Bırakın Yani bir ders saatini 4 saat olsa bile haftada çocuklara ancak biz bir şeyler öğretebiliriz temel seviyede olalım. Kesinlikle

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Ya hocam öğretmen kaynaklı güçlük şöyle olabilir şimdi müfredatı yerleştirirken müzik öğretmeni diye atama yapıyoruz ama müzik öğretmenliğine yapılan atamaları batı müziği mezunlarındanda alıyoruz, Türk halk müziği mezunlarındanda alıyoruz Sanat müziği mezunlarındanda alıyoruz. Veya halk oyunları mezunlarındanda alıyoruz. E şimdi bu kadar çeşitli mezunlardan öğretmen ataması yapıldığında müfredatıda ona göre biraz belirlemek gerek diye düşünüyorum. Evet şimdi o çeşitliğimizi bizim öğretmen sayımıza öğretmen çeşitliliğimize böyle bi durum böyle bi zenginliğimiz varsa bu zenginliğide ders içeriğini koymamız lazım. Yani tamam ders kitaplarında operadır vs. bazı şeyler anlatılıyor ama mesela bi halk oyunları neden yok ?.

3

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Bu derslere hazırlıklı ve hazır daha doğrusu pişmiş bi şekilde gelememesi çünkü ilköğretim seviyesinde biraz öncede bahsettiğim gibi bu konular çok fazla değer görmüyor. Ailesi tarafından da toplum tarafındanda değer maalesef görmüyor o yüzden okumayı yazmayı söksün, çarpım talbosunu ezberlesin önce bunlar lazım gibi düşünceler olduğu için maalesef öğrenciler hazır gelemediğinden bizde gereken temelde gereken konuları anlatamıyoruz. Buda öğrencinin eksikliğinden kaynaklanıyor yani.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Değerlendiririz hocam şöyle değerlendiririz. Mesela yine ben önümde kitaba bakarak kitabı açarak böyle sağlam olsun diye söyleyim cevap vereyim size. Temel nota bilgilerini gösteriyoruz işte basit ölçüdür 4-4 lük ölçülerdir gibisinden bunları böyle görüyoruz hızları vs. enstrümanları tanıtım konusunda görüyoruz evet bunları güzel hatta içerisine pop müziği şarkıları mesela Barış Manço gibi sanatçılarımızın şarkıları falanda yerleştirilmiş biraz batı müziğine kayılıyor burada işte hızlandırmadır işte kreşendolardır ritardendolardır falan bunlardan da bahsediliyor çok iyi güzel Atatürk ve müzik zaten olmazsa olmaz konularımızdan bir tanesi yörelerden bahsediliyor birkaç tane böyle temel eserlerimiz diyebileceğimiz sanat müziği eserlerinden bahsediliyor e şimdi ben bunun içerisine bakıyorum makamsal anlatım bunun tam olarak neresinde mesela 5. Sınıfta e şimdi müziklerin çeşitleri yazılmış halk müziği sanat müziği, dini müzik, pop müzik vs. gibisinden bunlar belirtilmiş yazılmış ama burda makama yönelik temel oluşturabilecek bir anlatım yok. Yani hem öyle hemde burada bu kitabın içeriğinde mesela 5. Sınıfın içeriğinde böyle bir şey yok konu yok hocam. Mutlaka olması gerekir. Çocuk makamın ne dediğini ne anlama geldiğini bilmek zorunda. Yani biraz önce bahsettiğim gibi koma nedir bilmek durumunda işte mesela şöyle basit bişey verilmiş demişki hüseyinin makamından eserler dinleyelim evet hüseyni makamından eserler dinleyelim başüstüne e hüseyinin makamı nedir öncelikle makam nedir sonra işte Segeah tekbiri besteleyen kişinin kim olduğunu biliyormusunuz gibi mesela böyle şey koyulmuş Bas makamında mesela eserler konulmuş ya güzel tamam eserler var ama çocuk şunu düşünüyor mesela burada eser ne unutulmuş birer birer eski dostlar çocuk biliyoki eski dostlar Ras Makamında şimdi tamam evet ama Rast makamı ne, nasıl oluştu hangi değiştirici işaretleri alıyor bunları çocuğa öncesinde anlatmamız lazım. Evet maalesef.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Şimdi hocam ben şanslı olan öğretmenlerden bir tanesiyim çünkü okulun önceden ilkokul ortaokul aynı binada yer alıyordu ilk bir buçuk yıl öyle çalıştım müzik sınıfım vardı ama yalıtımlı değildi Mesela şey oluyordu çocuklarla bir etkinlik etkinlik yaptığım zaman giriş katta özellikle koyulmuştu ki diğer sınıflar etkilenmesin diye ama orda da müdür ve müdür yardımcılarının odaları vardı. Hocam sesi biraz kısabilir miyiz diye çok uyarı aldım mesela şuan hali hazırda yine birçok okulda müzik sınıfı yok. Hatta bazı okullarda müzik öğretmeni bile yok. Benim okulumda bir müzik sınıfı yapılmış ortalama seviye diyeceğimiz bir ses yalıtımda yapılmış ahşapla kaplanmış tahtalar ama bunları yaptıktan sonra o sınıfın içerisindeki malzemeler es geçilmiş. Mesela çocuk orda bir enstrüman öğreteceğiz diyelim ki çocuğa şimdi oraya bir sıra koyulmamış sıra konulsa enstrüman çalımı için uygun olacak sıralardan olması lazım o yok mesela enstrüman bi kere yok biz bi derste ortalama 35-40 öğrenciyle ders yapıyoruz ben daha önce görevlendirme olarak bir dönem Güzel Sanatlar lisesinde çalıştım ordan bizim ilimizin bir projesi vardı enstrüman okullara dağıtılıyordu benim okuluma gelen bağlama sayısı 6 taneydi mesela. Ben an az 35 kişiyle ders işliyorum. 6'şar 6'şar nasıl vereceğim çocuklara bu bağlamayı öğretmek istesem. Yani mesela bu konuda büyük eksiklik var. Hadi enstrümanı geçtik diyelim temel resim düzeyinde çalışalım diyelim herhangi bir ritim aleti yok yani bi müzik odası yapılıyosa öğretmeni gönderdim müzik odası yaptım oldu bitti değil. Ne biliyim bana kalsa ritim aletleri olması gerekir. Bir hoparlör bir bilgisayar en kötü ihtimalle yeteri büyüklükte bir hoparlör ve bir bilgisayar mutlaka bir müzik sınıfında olması gerekir. Yani olursa akıllı tahta hani olmasada akıllı tahtalar için projeler vs. oluyor anlayabiliyoruz ihale süreçleri vs. falan bi anda bütün okullara yetişmek mümkün olmayabiliyor ama her okulda mutlaka bir bilgisayar vardır. Yada alabilecek bir bütçe mutlaka vardır. Bir hoparlör ve bilgisayar toplamda yani en alt seviyelerden olsa bile yani bir 4-5 bin liraya bitirebilirsiniz.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Şöyle söyleyim hocam üzerinden biraz zaman geçti tabi detaylarını çok hatırlayamıyorum şuanda en azından basit makamlar dediğimiz makamları böyle sadece bir iki arızası olan atıyorum Kürdi gibi Uşak gibi temel böyle basit makamları 5. Sınıfta vermeye başlayabiliriz. Bunları 5. Sınıfta gösterdikten sonra dönem sonuna doğru sadece diğer makamlardan bahsederek bakın bunlarda var diyerek çocukları bi sonraki seneye en azından yazdırma konusu anlamında bir iki not tutma anlamındada olsa önümüzdeki yıla hazırlayabiliriz. 6. Sınıftan itibaren kademe kademe zorlaştırarak işi işte 7. 8. Sınıflara geldiğimizde Sanat müziğinden söyleyecek olsam mesela Şend makamları birleştirilmiş makamlar yavaş yavaş bunları anlatabiliriz tabi bunlarında böyle konservatuar seviyesi veya güzel sanatlar seviyesi gibi çok detayına girerek değil şimdi sonuç olarak bu çocuklar henüz ortaokulda ve müzik ağırlıklı bi eğitimde görmüyorlar. Bunları temel düzeyinde bilgilerinde ve birer ikişer eserlik örneklendirilmeli şeklinde anlatabiliriz. Tabiki yani o seviye diyebiliriz doğru.

5

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Hocam şöyle ilk başta haftalık ders saati mutlaka artırılmalı. Sağlıklı bir müzik dersinin biraz belki ütopik düşünüyorum ama minimum 3 saat olması gerektiğini düşünüyorum. En az 3 saat olması gerektiğini düşünüyorum. Ha şuanki durumda 2 saat verilse bile razı olacağız ama ben minimum 3 saat olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü çocukları ancak toparlarız.Anca o yozlaşmadan kurtarırız ve kendi kültürümüzü kendi sanatımızı ancak o kadar saatte onlara anlatabiliriz. Evet hepsinde var bu şekilde zaten hepsinde standart kalır. Ders saatinide minimum 3 saate çıkarmamız gerekiyor. Kazanım konusundada dediğim gibi ilk baştaki konular biraz daha sadeleştirilmeli makam konusunda anlatılacak makamlar konusunda basit makamların sınıf sınıf ayrılması ve çocuğa anlayabileceği düzeyde ve modüler bişeyde olabilir mesela bu konu hakkında yani bikaç böyle seçenek olabilir mesela kazanım konusunda çocuğun atıyorum sınıfın seviyesine göre bunlar anlatılabilir. Ya bence seçenekli olmalı en az 2 seçeneğimizin olmasını düşünüyorum. Çünkü şöyle bi yandan haksızlık oluyor bu durum nasıl haksızlık oluyor çocuk ortalamanın üstünde bir mahallede yaşıyor mesela yada kültür olarak müziğin içerisinde çok fazla olan bir bölgede yaşıyor diyelim atıyorum çocuk Elazığ'da yaşıyor Harput ilçesinde Harput mesela Türk halk müziği açısından derya deniz bi yer. Yada Kırşehir'de yaşıyor mesela bi Abdal bu çocuk diyelim Abdal bi aileden yetişiyor e şimdi o çocuğun temel bilgilerine baktığımızda bizim bu Antep'te yaşayan kenar mahallelerde yaşayan çocuklara baktığımızda ikisini aynı seviyede görebilir miyiz mümkün değil. Çocuklara değişiklik gösterebilecek bir müfredat hazırlanabilir. Hatta hazırlanması gerekir diye düşünüyorum. Çünkü bu sanatsal anlamda çok zengin bir ülkeyiz bölge bölge çok böyle farklılıklarımız var e bununda adil bi şekilde değerlendirilebilmesi için seçenekli bir çeşitli bir müfredatın bence sisteme koyabiliriz.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Bi kere hocam şöyle güfte açısından sade bir dile sahip olması, çünkü yani biz tutup da bu çocuğa işte eski edebiyat dönemlerinden Osmanlıcayı içeren eserler anlattığımızda çocuk önce bu ne demek istiyor ya kafası karışacak ve dikkati dağılacak bi şekilde daha anlaşılır daha yalın Türkçe olan eserleri anlatmaya başlayabiliriz. Bence şarkı ve türkü paralel gitmeli. Çünkü zaten toplumun evet böyle gençlik olarak pop vs. yapılan oluyor ama ben bu konuda biraz tutucu muyum milliyetçi miyim bilmiyorum yani nasıl adlandırılır bilmiyorum ama kendi öz kültürümüzü sağlıklı bir şekilde ilerleyen nesillere aktarma derdindeyim. O yüzden türkü ve şarkı ağırlıklı olamlı diye düşünüyorum. Evet. Evet türkü ve şarkıyı birlikte vermemiz gerekir diye düşünüyorum çocuk onuda unutmasın onuda unutmasın çünkü onuda yaratan onun atası dedesi diğerini yaratanda onun atası dedesi yani bunları paralel götürmemiz gerektiğini düşünüyorum. Ve son olarak da tamam popüler kültürü evet şuan için yozlaşma konusunda biraz böyle temkinli bakıyoruz ama bunun kaliteli olanları da var Türk pop müziğinde kaliteli

diyebileceğimiz sanatçılar ve eserleri de var. Onları da çok böyle abartmadan hani çocukları en azından yönlendirme babında söylüyorum müfredatın içerisine yerleştirilebilir. Mesela biraz önce bahsettim 5. Sınıfta Barış Manço var Barış Manço anlatılmış Nane Limon Kabuğu şarkısı kitabın içerisine konmuş mesela. Bunun gibi şeyler eklenebilir. Hocam yani ritimsel olarak 5. Sınıflarda 2-4'lük 4-4'lük şeklinde basit usüller basit ritimlerle devam edilir. 6'ya 7'ye geçtiğimizde işte aksak ritimler biraz daha anlatılabilir. 7 ve 8'e geldiğimizde de yine güçlendirecek çeşitlendirilecek şekilde işte 5-8'likler 9-8'likler bunlar anlatılır. Birazda Güzel Sanatlara hazırlık olsun diye en azından bahsedilme seviyesinde çok böyle çocukları boğmadan hadi bunu yapmak zorundasın diyerek değilde mesela bazı eserlerimiz var bir ölçüsü 9-8'lik bir ölçüsü 10-8'lik 12-8'lik gibi değişken devam ediliyor. Onlardan da yüzeysel bahsedilip bunlarda var haberiniz olsun ilerde karşınıza çıkarsa şaşırmayın seviyesinde anlatılabilir.

7

KATILIMCI 2

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Evet. Ben genelde anlatıyorum sonrasında gösterip yaptırıyorum örnekliyorum tekrar gösterip yaptırma tekniği kullanıyorum. Pek yapamıyorlar o ayrı mesele yani yapamıyorlar yani Türk müziği zaten ezgiler çok ağır yani yaşlarına uygun olmayan belki lise okullarında belki tamam yapılabilen ortaokul serisine uygun eserler olmuyor. Yani ben pek başarılı olduklarını düşünmüyorum batı müziği eserlerini yani daha iyi gidiyoruz derslerimde.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Yani ben genelde gösteri yöntemini yani çocuklara açıyorum çocuklara internetten o şekilde gösteri yöntemini tercih ediyorum. Yani o bilişsel çıraklığı açıkçası kullanmadık biz hiç eğitim fakültesinde de hatırlamıyorum ben öyle bişey sizin herhalde şeyiniz galiba o. Ya ben öncelikle şunu söyliyim öncelikle düz anlatım yapıyorum çocuklara makamdan bahsediyorum müzikler açıyorum onlara o makamla işte genelde kitapta öngörülen hani müzikler varya bunları dinletin diyo onları dinletiyorum yani yapmam gereken şeyi yapıyorum uyguluyorum ama başarılı olabiliyomuyum benim bi enstrümanım bi kere batı müziği çalıgısı bi kere ben onları icra edemem öyle bi sıkıntım var. Çocuklar hissetmiyolar normaldir diye düşünüyorum hissetmemeleri o makamı normal. Ben genelde düz anlatım tercih ediyorum. Ve gösterip yaptırıyorum şarkıları kendim tekrar ederek onlarada söyleterek o teknikdede öğretiyorum.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Valla hocam ben şey kullanıyorum direktman internetten akıllı tahtadan açıyorum ya da kendi telefonumdan açıp parçaları telefonuma yükleyip açıp benim küçük bi ses cihazım var ona bağlayıp o şekilde o yöntemle işliyorum. Başkada bi cihazım yok zaten ud'da çalmıyorum başka bişeyde çalmadığım için.

1

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Hayır yeterli değil. Öyle düşünüyorum. Bir dönem aldık biz bir dönem aldık bir dönemde 2-3 tane şarkı söyledik makamları hemen geçtik bir dönem içinde bence yeterli değil yani makam eğitimi.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Öğretim programı kaynaklı güçlükler yani müfredatın çocukların şeyine uygun olmaması müfredattaki şarkıların eserlerin öğretmem gereken konuların çocukların yaş düzeyine uygun olmaması şarkıların ne bileyim evet ses aralığı uygun olmuyor mesela ben çocuklara çalamadığım için enstrümanla çalamadığım için bunu kendi çabalarımla eşlikler bulmaya çalışıyorum kendim akıllı tahtadan kullanmaya çalışıyorum onların ses aralıklarına uygun eserler bulamıyorum. Eserler zaten seviyelerinede uygun değil onlar çocuk şarkılarıda mesela Türk müziğinde örnek veriyorum çocuk şarkılarıda var değil mi bildiğim kadarıyla repertuarında çok fazla var ama bizim şeyimize müfredatımıza kitabımıza ağır eserler bildiğiniz çok ağır ezgiler konuluyor. Çocukların bi kere dikkatini çekmiyor bunlar ve katılımda az oluyor. 3 kişi 5 kişi katılıyor söylemek istiyor açıkçası. Öyle diyorum evet.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Ya benim kaynaklı güçlüğüm işte bu alanda hani şey anlamında makamları anlatma konusunda felan tamam altyapıyı aldık ama ben bunu icra edemiyorum. Benim enstrümanım buna müsait değil. Ve ben çocuklara bunu bu sesleri hissettiremeden ya ben o komayı o sesleri hissettiremeden nasıl ben bu konuda mesela Hüseyin makamını hissetirme ben bunu nasıl hissetiricem enstrümanım yok ki benim bunu hissettirebileceğim bakın çocuklar şu makamda şu sesler var şu komalar böyle tınlıyor bu makamda böyle tınlıyor diyemiyorumki ben çocuğa.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Ya öğrencilerin ağır geliyor seviyelerine eserler bu yaş grubu biliyosunuz 11 yaşında 12 yaşında çocuklar bu tarz ağır eserleri söylemek istemiyor. Katılmak istemiyor derslere. Ve müzik dersinden ben soğuduklarını hissediyorum. Yani soğuttuğumuzu hissediyorum. Mesela benim çocukluğumda kitaplarımız çok güzeldi ve çocukların seviyesin uygun ya türk müziğide vardı ama o kadar küçük güzel eserler vardı ki biz daha güzel severek giriyoduk benim bi çok öğrencim mutsuz oluyor müzik dersinde katılmak istemiyor. Bu benim için en büyük şey eksi.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Ya makam eğitimi ben açıkçası cevabımı başta verdim makam eğitimi açısından ben kesinlikle ortaokul müfredatında yer almaması taraftarıyım. Ya da çocuk şarkıları daha basit çocukların az önce de cevap verdim seviyesine uygun eserlerin yer alması taraftarıyım. Çocuklara türk müziğini sevdirmek amaç değilmi bu konuları hafif öğrensinler türk müziğimizi tanısınlar ve bu müziği sevsinler biz resmen bu yaştaki çocukları türk müziğinden uzaklaştırıyoruz. Bence tamamen müfredat değişmesi lazım. İnşallah yani ben eskiden müzik dersine koşarak giderdim çok severdim bi çok arkadaşım çok güzel geçerdi ben özellikle türk müziği olduğu zaman çocukların dersten koptuklarını hissediyorum. Ve bende mutsuz oluyorum benimde modum düşüyor açıkçası derste ben arkamı döndüğüm anda konu anlatmaya başladığım anda dikkatleri dağılıyo şarkı bazen alternatif o makamda başka şarkı araştırmaya gidiyorum hani acaba çocukların beğenisini sağlayabilir miyim diye böyle çok çaresiz kalıyorum açıkçası. Bu birazda ilgi meselesi hani çocuklar bu yaşta o eserlere ilgi duymazlar yani. O yüzden umarım bu yaptığınız araştırmanın bir faydası olur katkısı olur çünkü müzik kitapları yıllardır aynı basılıyor basılmalarınada gerek yok bence israfada gerek yok her sene aynı geliyor benim önüme o kitap.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Okulumuz bizim fiziki anlamda şöyle söyliyim yetersiz benim müzik odam yok enstrümanlarım yok kullanabileceğim fiziki anlamda böyle bi okul. O yetersiz ben sınıflara giriyorum akıllı tahtadan kendi ses hoparlörümden telefonumdan bağlanabildiğim kadar dinletebildiğim kadar çocuklara eserler dinletip hanim benim ne ses kullanabileceğim bi orgum var piyanom var hiç böyle bir okulda şeyim yok benim kendime ait alanımla ilgili yetersiz. Desteğimiz olmadığı için yetersiziz o anlamda.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Sınıflara göre dağılımı. Bunu bilemedim açıkçası 5. Sınıf yani bence 5. Sınıflara 6. Sınıflara 7. Sınıflara koyulmamalı belki 8'lere makamlara geçilmeli çünkü bu çocuk 5 6 7'lere çok ağır geliyor makamlar bilmiyorum ben sınıflayamadım yani bu konuda kararsız kaldım öyle söyliyim size.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Müfredatta makam eğitimi 2 ders veriliyorsa bunun sayısı artırılsın gibi mi? Ya dediğim gibi ben süre olarak hani makamın makam derslerinin artırılması yani diyorum da ya çocuklarda ilgi olmadığı için bi çözüm olucağını düşünmüyorum. Çok saatte olsa 5 hafta boyunca biz türk müziği

konusunuda işlesek bence bi artısı olucağını düşünmüyorum. Dediğim gibi ya konuları seviyelerine biraz daha uygun onların şeyine uygun yapıcaklar ya da tamamen 5 6 7 de kalkıcak 8'de sadece o yaş grubu belki oda. Yani bence tam lisede olması gereken bi konu ben ortaokulda olmasına da karşıyım sadece çok basit bi şekilde verilebilir böyle ayrıntılı makamlara girilmeden makamsal bir çocuk şarkısıylada verilebilir ben öyle düşüncedeyim yani bence ağır geliyor.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Ya çocuklara bi kere ritminin daha hareketli olması gerekir çünkü bunlar 11-12 yaşlarında 13 yaşında çocuklar bunları daha hareketli daha böyle söylerken zevk alabilecekleri bi hızda olması lazım sözler çok fazla telaffuzu zor kelimeler hani güftede çok fazla zor kelimeler olmaması lazım daha çok kılda kalabilecek çocukların dikkatini çekebilecek ya anlatabiliyor muyum tam ifade edemedim kendimi de ya o şekilde olmalı yani türk müziğini sevmeli çocuk o dersten müzik dersinden uzaklaşmamalı bu anlamda inşallah faydasını görürüz bu çalışmanızın yani hocam ben çok isterim. Ben yıllardır bunu her girdiğim ortamda her müzik öğretmenleri arkadaşlarımın yanında hep dile getiriyorum şu kitabı bana verseler bi düzenlerim ki diyorum gülüyorlar bir yaparım diyorum mükemmel olur. Evet hocam.

4

KATILIMCI 3

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Ya ben çok anlatım yöntemini kullanıyorum. Daha sonrasında kitapta bulunan parçaları dinletiyorum.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Yani düz anlatım diyebiliriz buna da.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Ya materyal olarak çok bir şey olmuyor ama, dijital platform kullanıyoruz genellikle. Youtuba'dan açıyoruz veya herhangi bir müzik programıyla açıp dinletiyoruz sadece. Akıllı tahta var evet. Tahtadan açıyoruz genellikle.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Ya ben kendi açımdan yeterli bulmuyorum. Dediğim gibi branşım yan flüt olduğu için Türk Müziğiyle ilgili çok bir eğitim almadım. Türk Halk Müziği dersimiz vardı orada daha çok orkestra çalışmaları yapıyorduk programlar için. Evet yetersiz.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Yani ben açıkçası üst düzey buluyorum bu yaş grubu için. Çünkü çocuklar daha çok bu benim bulunduğum bölgede ben zaten görevlendirmeyle çalışıyorum. Sürekli bir öğretmen değişikliği oluyor. Ve bu yüzden notaları daha yeni baştan başlayıp müziğin ne olduğunu anlatıp sevdirmeye çalışırken makamlara geçmemiz çok mümkün olmuyor açıkçası. Yani yüksek kalıyor. Yani bu 7. 8. sınıf için de geçerli bence. 7. 8. sınıf için de 5 ve 6'da zaten yok 7'lerde başlıyor kitapta da. Ama onlar içinde bence biraz üst düzey buluyorum açıkçası. Evet zor olduğunu düşünüyorum.

1

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Bizden kaynaklı da işte dediğim gibi bizim müzik bölümünde eğitim almamamızdan kaynaklanıyor. Türk müziği çalgısı olsaydı hani belki çocuklara gösterip yaptırmak anlamında biraz daha yeterli olurdu ama yani alan olarak benim için yetersiz kalıyor.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Öğrencilerin de hazır bulunuşluk düzeyi yetersiz bununla ilgili. Zaten ilgi alanlarına girmiyor biliyorsunuz çağımız çocuklarının müzikleriyle ilgili. Çocuklar bomboş bakıyor yani böyle bir şeyden bahsettiğimizde.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Kitapta mesela arızalar diziler yok. 8'lerde vardı şimdi 7. Sınıfların kitabında hiç yok. Biraz daha dini kısma geçmiş hatta. Ece makamlarla ilgili şarkılar verilmiş şarkıları biz de oradakileri dinletiyoruz yine aynı şekilde. Ama böyle dizileri falan gösterdiğimiz zaman kitapta daha önce vardı yine çocukların ilgisini çekmiyordu. Anlam veremiyorlardı çünkü çocuğun bildiği nota do'dan do'ya kadar kitapta verilen arızalar var. Arızalardan da çok bihaber. O yüzden o da bence yetersiz kalıyor.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Fiziki bence bi sorun yok. Yani akıllı tahta kullanıyoruz. Akıllı tahta okulda var zaten. Onun dışında hani bir müzik sınıfımız evet yok ama başka materyallerimiz var. Çok sıkıntı olmuyor. Fiziki bir güçlük olduğunu düşünmüyorum açıkçası. Darbuka, davul, zil gibi materyaller, evet onlar var.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Yani bence 7. 8. Sınıfta yine aynı şekilde olabilir. Böyle birazcık daha konuyu anlatma değil de çocuklara hissettirme yönünde olabilir. Mesela farklı makamlarda şarkılar dinletip arasındaki ayrımı yapması istenebilir. Bu şekilde olabilir. Yani hani genel kültür bilgisi olarak makamların isimlerini bilmeleri gerekiyor bence de. Ama hani daha derine girdiği zaman çocuğun ilgisini çekmiyor ve hazır bulunuşluk düzeyine de uygun olmuyor açıkçası.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Yani bence öncelik zaten haftalık ders saati. Dediğim gibi 1 saatlik derste notayı öğretip çocuğu bunu sevdirmeye ilgisini çekmeye çalışırken makamlara geçmeye vakit kalmıyor. Ancak ders saati arttırılırsa bu olabilir. Yaa en az 2 olmalı bence ve bence seçmeli olmalı. Seçmeli olmalı evet.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Yaa şimdi bence buradaki birinci öncelik şu. Çocuk bi kere sözlerini anlayabilmeli söylediği veya dinlediği bir şarkının. Çünkü dinlediğini anlamadığı zaman ıı bir bağ kuramıyor, dinlemek istemiyor, bunları çok şey kendi jenerasyonu uygun bulmuyor. O yüzden bir kere dinlemeyi reddediyor. Hiçbir şekilde ilgisini çekmiyor. Sözlerini bildiği bir şeyler olmalı hani günlük hayattan bazı Türk filmlerinden veya reklamlardan duyduğu bir şeyler olmalı kitapta yer verilen en azından. Yine aşina olduğu bir şey olmalı. Usul olarak da eşlik edebileceği bir şeyler olmalı. 5/8'lik gibi daha basit usuller olmalı. Usul şeyleri öğretiyoruz zaten basit ritimler aksak ritimler onları öğretiyoruz, onlara az çok aşina falana ama bir 9/8'lik değil de daha bi 5/8'liğe daha aşinalar açıkçası. Yani bence açıkçası dini formlarda olanlar mesela bu yıl 7. Sınıf kitabına gelmiş. Iıı çok bağdaştıramadılar çocuklar kendileri ile ama bir marş dinledikleri zaman ıı daha çok ilgilerini çekiyor. Çeşitlilik katılmamalı çocuk ama çeşitliliği dinleyip bilmeli. Aynen bence bilmeli. Aynen teorik kısımda.

KATILIMCI 4

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

Şimdi hocam şu şekilde yani öğrencilerimize bi kere makamlara vakıf olabilmeleri için okulumuzda gerekli materyallerin araç gereçlerin müzik odasının olması birinci şart. Onun ardından aslında en büyük sorunumuzu şu. Mesela benim okulumda şu an 3 öğretmen çalışıyor 3 tane müzik öğretmenimiz var. Bu 3 öğretmenin biri eğitim fakültesi mezunu biri konservatuvar mezunu biri de güzel sanatlar fakültesi mezunu. Şimdi makamları çocuklara öğretebilmesi için öncelikle öğretmenin makamlara vakıf olması gerek. Yani şimdi eğitim fakültesi kendi açımdan değerlendirecek olursak eğitim fakültesi batı müziği ağırlıklı eğitim veriyor. Benim mezun olduğum üniversite batı müziği eğitimi ağırlıklı bir eğitim almışım. Benim öğrenciler ben Türk müziği memleketimden dolayı mı işte çocukluğumda musiki cemiyetinde yetişmemden bunların etkileri çok fazla. Türk müziği aşığı bir adamım. Özellikle Türk Halk Müziği. Çocuklara bir konservatuvar mezunu öğretmenin vakıf olduğu kadar vakıf değiliz. En büyük sıkıntılardan bir tanesi bu. Diğeri süre olarak hocam biliyorsunuzdur umarım haftada bir sınıfa bir şubeye 40 dakikalık bir ders saatimiz var. Depremden dolayı bunu 30 dakikaya indirdiler. E şimdi çocuklara 30 dakika içerisinde haftada bir defa görüyorsunuz bu çocuklara siz makamın seyrini işte özelliklerini anlatmaya çalışıyorsunuz. Yani en büyük sıkıntı aslında bizim zaman. Ondan sonra da elinde materyallerin olması gerekiyor. Bunlar da varsa o şeye vakıf değilsiniz yani Türk Müziği mezunu arkadaşlarımız Eğitim Fakülteleri Batı Müziği mezunu arkadaşlara göre biraz daha artı.

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Evet anladım. Anlatımda çocuk çok fazla bir şey anlamıyor ama daha çok işitsel manada biraz daha etkili oluyor. Ee çocuğa ben daha fazla mesela işte yöresel türkülerini çocuklar biraz daha mesela Malatya Türkülerinden işte daha çok bu yöreye yakın türküleri kullanıp yani kendi çalgımla bazen kemanla bazen kemanımla çocuklara dinletip işte bakın çocuklar bu bu makam işte ondan sonra farklı bir makamı dinletip ikisi arasındaki farkı göstermeye çalışıyorum. Şeyden şarkıları ebadan dinletip işte daha çok böyle çocukların hoşuna gidecek biraz daha basit işte Rast Makamı gibi Nihavend makamı gibi makamları dinleterek çocuklara öğretmeye çalışıyorum. Evet üniversitede ana çalgım keman. Ama bunun yanında birkaç tane daha çalgı çalıyorum. İşte Piyano gibi keman gibi, bağlama gibi, gitar gibi okul çalgıları birkaç tane. Batı evet. Anlatıyorum tabi tabi tabi örneklendiriyorum evet. Yani çocuğa şunu söylediğim zaman bir şey anlamıyor hocam. Şu makamın seyrinde şu arıza vardı şunlar vardı dediğim zaman çocuk bir şey anlamıyor zaten. Ama ee yani diziyi en azından anlatıp sonra da çocuklar

1

bakın bu makam bu şarkı bu dizi üzerinde seslendiriliyor işte. Kulağına biraz daha aşina olması için dinletmek daha mantıklı geliyor.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Anladım. Şimdi şöyle müfredatta şöyle bi konu var. Mesela işte türkülerimizin yaşanmış öyküleri ee orada türkünün hikayesini anlatıp ondan sonra çocuklara işte türküleri dinlettiğimiz zaman işte bu çocuklar bu türkünün makamı da şu şeydi. Dediğim zaman daha etkili oluyor. Bu şekilde kullanıyorum. Tabi tabi. Evet evet.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Yani çalgıları kullanıyorum. Kemandı bağlamaydı. Bunun yanında yine EBA'dan türküleri onu da internetten kullanıyorum yani. Var var evet akıllı tahtayı kullanıyorum.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Yani şöyle söyleyim hocam. Az önce de söylediğim gibi eğitim fakültesi mezunuyum. Eğitim fakültesinde de şu an farkı ne bilmiyorum ama. Benim dönemimde yarım dönem sanat müziği yarım dönemde halk müziği vardı. Bu dersleri de bize öğreten hocalarımız daha çok vakıf değillerdi yani. Ama yıl sonunda tabi bizim konserlerimiz oluyordu. Bölüm içerisindeki bölüme gelmeden bu konuya işte halk müziğine sanat müziğine ben mesela dört yıl boyunca solistlik yaptım Türk Halk müziğinde. İşte bazı arkadaşlarımız Sanat Müziğinde. Ancak bize verilen eğitimin kesinlikle eğitim fakültelerinde Türk Müziği adına yetersiz olduğunu düşünüyorum.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Anladım yani. Şimdi bakanlığımızın en son bizlere gönderdiği kitaplardaki şeyleri değiştirdiler. Biraz daha güzel hale geldi aslında. Yani daha güncel şarkılar, türküler çocukların daha rahat söyleyebileceği makamlardaki türküleri güncellediler. O yönden aslında güzel. Fakat materyal olarak hocam yani çoğu okullarda araç yani çalgı adına araç gereç bir müzik odası ben mesela şu an müzik odam yok. Yani çocuklara öğretim aşamasında diyorsunuz doğru mu anladım? Genel olarak yani eğer konuya hakimseniz bir sıkıntı yaşamıyorsunuz ama yine aynı noktaya geldik. Yani eğer hakim değilseniz de tabi tabi hocam eğer vakıf değilse konuya öğretemiyor zaten.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Yani öğretmenlerin dediğim gibi şimdi bakanlık tabi atama yaparken konservatuvar ya da eğitim fakültesi ya da güzel sanatlar fakültesi diye ayırt etmiyor. Okullarda bunların hepsi var. Fakat konu işte Türk müziğine geldiği zaman tabi aynı zamanda konservatuvar mezunu arkadaşlar da diğer konularda sıkıntı yaşıyorlar. Yani bir koro oluşturmaya büyük sıkıntı yaşıyorlar. Yani öğretmenin vakıf olması gerekir kesinlikle.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Evet. En büyük sıkıntı hocam öğrenci kaynaklı şunu söyleyebilirim yani. Bizim en büyük aslında düşmanımız sosyal medya internet çocukların Türk müziğinin dışında işte pop müziği gibi rep gibi rap gibi müziklere daha çok dinlemeleri bizim özellikle mesela Türk Halk müziği biraz biraz yine neyse de hocam Türk müziğine çok uzak Türk Sanat müziğine çok uzaklar mesela. En büyük sıkıntıyı orada yaşıyoruz aslında.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Evet. 5 6 7 ve 8. Sınıflarda geçmiş az önce de söylediğim yani geçmiş yıllara nazaran en azından kitaplar içerisindeki eserleri güncellediler o eserler biraz daha çocukların kulağına daha aşina güncel parçalardan yaptılar. Ee ancak en büyük sıkıntı kitaplarda mesela önümüzdeki planlarda da işte diyo ki işte iki üç iki hafta içerisinde bu konuyu işleyeceksiniz. Bu konunun iki hafta içerisinde işlenmesi çocuklara öğretilmesi zaman açısından çok yetersiz. Uygun değil. Evet evet yani öyle konular var ki on dakika yetiyor size. Ama öyle konuda var ki yani bunu koymuş iki ders saati içerisinde yani giriyorsunuz sınıfta 35 40 tane öğrenci var siz bu 35 40 tane öğrenciyle o makamı iki ders saati içerisinde öğreteceksiniz ki o öğrenci sizi bir daha bir hafta sonra görecek. Yani matematik gibi değil evde gidip çalışmayacakta zaten. Hiçbir ihtiyaç hissetmiyor artı yani bide 30 40 kişi içerisindeki öğrencilerin işte kulağı var mı yeteneği var mı yani kulağı yeteneği olmayan adama zaten sene sonuna kadar da anlatsak siz de biliyorsunuz ki anlamayacak.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Evet. Elbette en büyük sorunumuz okullardaki müzik dersliklerimizin olmayışı. Eee bir müzik sınıfınız olsa bir piyanonuz bir bağlamanız ne biliyim farklı türdeki Türk Müziği çalgılarınız olduğu zaman elbette ki farklı işleyeceksiniz ve çocuklarda oraya farklı gelecekler. E farklı bir atmosfer olacak. Ancak ne yazık ki çoğu okulda müzik odası yok. Müzik odası olmayınca da dersi verimli işleyemiyorsunuz.

3

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Tabi 5 6 7 ve 8. Sınıflarda hani yaş farkı olduğu için hocam 5. Sınıflara girdiğiniz anlattığınız zaman aldığınız dönüt hareketler etki 8. Sınıflarla aynı değil. Özellikle 8. Sınıfta öğrenciler ergenlik döneminde hani şöyle olabilir. Eserleri seçerken 5. Sınıflarda, 6. Sınıflarda da olabilir 5 ve 6 larda daha çok böyle hareketli oyun eğlenceli türdeki eserler seçilirse ders daha etkili eğlenceli gelir sanırım. Bu 5 ve 6larda bu yapılmalı bence. Aynı şeyi o eserleri tabi 8. Sınıflarda yaptığımız zaman ters tepebilir ama. 8. Sınıflarda da biraz daha onların yaşlarına ve duygularına yönelik eserler seçilirse derse katılımları çocukların daha fazla olur etkili olur kanısındayım.

Ha makam olarak hocam mesela rast makamı biraz daha uygun gibi nihavend makamı biraz daha uygun gibi ama çok ağır makamlar var şimdi makamlara çok vakıf olmadığım için söyleyemiyorum ama siz daha iyi bilirsiniz yüzlerce makam var. Ama böyle daha kulağa hoş gelen rast gibi nihavend gibi makamlar seçilirse daha faydalı olur.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Yani en büyük sıkıntı haftalık ders saati. Hatta bugün öğretmenlerle görüştük. Şöyle bişey söylediler. Yani biz daha önceki yıllarda ilkokul 4. Sınıfların da müzik derslerine giriyorduk. Tabi bu birkaç yıl önce kaldırdılar bunu. Bi kere müzik yani sizde katılırsınız ki bu 6. 7. 8. Yaşlarda öğrenilmesi gerekiyor. Hiç unutmuyorum yani dersimde de bunu çocuklara söylemiştim. Mehmet Akif yurtdışında iken kız kardeşini arıyor ve diyor ki "yeğenim 8 yaşına geldi onun keman dersi alma yaşı gelmiştir" diyor. E şimdi biz de şu an birinci kademede müzik dersi yok. Birinci kademede müzik derslerinin olması gerekiyor bence. Sadece müzik değil resim dersinin de olması gerekiyor beden eğitimi dersinin de olması gerekiyor. Ders saat süreleri kesinlikle yetersiz. Yani haftada bir gün 40 dakika bir sınıfa giripte o çocuklara şimdi ben hem ders anlatıyorum hem onlara çalgı öğretmeye çalışıyorum. Mesela blokflüt kullanıyorum başka bir çalgı da kullanabilirim. Ha onun dışında çalgı isteyen öğrencilerime egzersiz adı altında bağlama, gitar piyano keman gibi dersleri de haftasonu veriyorum. Ancak bu çok fazla olmuyor 10 tane 15 tane öğrenci ile yapabiliyorum. Yani süre en büyük problem süre. Yani ders saati sayısını bakanlığımızın kesinlikle artırması gerek. Yani her sınıfta yani bence 2 yeterli. Ve birinci kademede de branş öğretmenlerinin girmesi gerek. Tabi sınıf öğretmenleri hocam müzik dersinde müzik dersi yapmıyorlar. Yani yapsa da ne yapıyor işte kalkın bir şarkı söyleyelim bitiyor yani.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Anladım yani söz olarak zaten çocuğa söylediği zaman ya da dinlediği zaman güzel hisler duygular uyandıracak sözler olmalı. Ben bunu hep çocuklara söylüyorum. Yani her türlü eseri dinleyebilirsiniz. çocuklar diyor hocam nasıl seçimi nasıl yapacağız? E dinlediğiniz zaman sizde güzel hisler duygular uyandıran her türlü eseri dinleyebilirsiniz ama kendi kültürünüze ait olan müzikleri asla unutmayın bi kenara atmayın. Yani ses aralıklarına gelince şimdi 5. Sınıfla 8. Sınıfa aynı eseri verirseniz en büyük hatayı yaparsınız. 5. Sınıftaki çocuğa daha geniş aralıklı bir eseri seslendirtebilirsiniz. Ancak 8. Sınıf ergenlik dönemine girmiş 7 ve 8. Sınıflar özellikle bu çocuklar ergenlik döneminde bunların biliyorsunuz ses aralıkları daralıyor, çatlıyor. Bunlara aynı eserleri söyletemezsiniz. Daha dar aralıklı eserleri 7 ve 8. Sınıflarda kullanabiliriz kullanmalıyız daha doğrusu. Sınırlama diyorsanız yani 5lerde ve 6larda belki 7leri de katabiliriz buna ama usul olarak biraz daha hani şey diye soruyorsanız 5/8, 7/8, 9/8'lik usuldeki eserleri aslında onlara daha uygun gibi geliyor.

5

KATILIMCI 5

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Ee şimdi hocam şöyle ben genel olarak anlatıyım size birinci maddeyi. Öncelikle bu makam konusu gerçekten benim ve bütün ilde diğer öğretmen arkadaşlarımızın ve genel müzik öğretmenlerinin sorunu gerçekten. Öncelikle işte batı dizi kavramıyla başlıyoruz. Konu zaten art arda o şekilde gidiyor. Dizi kavramı ardından batı müziğinin ton sistemi majör minör işte müziğinde ton sistemi var majör minör olarak işte adlandırıyoruz konuyu anlatıyoruz. Tabi majör ve minörü anlatmak çok daha kolay. İşte bir bemolle bir diyezle birlikte. Daha sonra bunun üzerinden işte Türk müziğinde de batı müziğinde ton kavramı var Türk müziğinde de makam kavramı var şeklinde. Onun üzerine yapılandırıyoruz daha doğrusu olayı. İşte onun ona benzediğini işte anlatım ve dinleti yapıyorum. İşte küçük ses kayıtları. Mesela o dizi mesela segah makamına ait akıllı tahtadan küçük diziler dinletiyorum çocuklara. Şimdi enstrümanım benim Batı müziği enstrümanı olduğu için Türk müziği enstrümanı da hakim değilim. Yan flüt benim çalgım. Ayrıca eğitim görürken Türk Müziği eğitimi almadık. Bizim dönemimizde Türk müziği eğitimi kaldırılmıştı. Sadece batı müziği eğitimi üzerine biz hani enstrümanım da batı müziği haliyle. Türk müziği hakkında bir şey biliyor musunuz diye sorarsanız inanın hiç birşey bilmiyorum diyebilirim size yani. Yani hocam şöyle bir dönem aldık bir dönem sanat müziği, bir dönem Halk Müziği aldık. Onları da teorisine çok girilmeden solfej üzerinden gidildi. Ha Türk Sanat Müziği söyleyebiliyor musunuz söylüyorum, Türk Halk Müziği söyleyebiliyor musunuz söylüyorum. Seviyor musunuz, çok seviyorum. Kendi müziğim. Evet icra edebiliyorum sesimle birlikte ama enstrümanımla icra edemiyorum veya ayrıntılarına giremiyorum. Yani doğruyu söylemek gerekirse böyle. Evet yüksek lisansta bile bi hocamız bize makamlarla ilgili ödev veriyor. Çok iyi hatırlıyorum. Makamları kendi de bilmiyor inanın kendi de bilmiyor. Kendi kemancı birisi ödev veriyor. Hocam napıcaz işte bilmiyoruz falan yine bölümde başka bir kanuncu hocamız var. Ona bizi yönlendiriyor. Ona gidin o size anlatsın şeklinde yani bunun lisans eğitiminde daha ayrıntılı eğitiminin verilmesi lazım. Ya da her müzik öğretmenine kendi müziğine ait bir enstrüman öğretilmesi gerekir diye düşünüyorum. Ha şimdi diyeceksiniz ki neden siz öğrenmediniz. Öğrenemedik hani hocam öyle oldu öyle gelişti diyelim. Diğer müzik öğretmeni arkadaşlarımla da konuşmalarımızda onlarda bu konuda çok zorlandıklarını işte bazıları işte yine majör minör üzerinden gidip işte aldığı ses değiştirici işaretlere şey diyorlar işte majör ve minör anne baba böyle anlamlandırmalar yapıyorlarmış onları da aktarıyım size. Evet onu da yapıyoruz hocam. Ben tutupta enstrümanımla birlikte işte şu diziyi geçiyorum. Ya bi de bunu yapsakta hocam yani haftada bir saat dersle birlikte çocukların bundan çok bir şey anlayacağını düşünmüyorum.

1

Bunun için bir müzikal geçmiş gerekiyor. Dediğim gibi kısa ses videoları dinletiyorum. Teorik olarak kesinlikle anlatmıyorum. Sonra şarkısını ve örneğini dinletiyorum ve çocuklara söyletmeye çalışıyorum kulaktan öğretimle birlikte.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Düz anlatım, benzetim yapıyorum. Dinleti de bir teknik sayılıyorsa dinleti de yapıyorum.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Evet. Hocam kullandığım materyaller bir kere akıllı tahta. Bizim sınıflarda müzik odası olmayan okullarda ve akıllı tahtadan dinlettiğim kısa ses kayıtları. İşte örnek dinlettiğim şarkılar. Eee bunlar benim kullandığım öğretim materyalleri. Müzik odamız yok hayır yok. Tabi sınıf sınıf dolaşıyoruz. Sınıf sınıf dolaşırken de bir enstrüman ya da büyük bir şeyi taşıma imkanı olmuyor çok zor oluyor. Bir de 26 tane sınıf var 26 saat dersim var. Küçük sınıflara seçmeli derslerim var. Onların biraz daha ders saati fazla 5. Sınıflara.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Lisans sürecinde ağırlıklı batı müziği eğitimi aldık. Makam öğretimi için yeterli olduğunu düşünmüyorum. Kesinlikle yeterli olduğunu düşünmüyorum.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Hocam öğretim programı evet 3. Evet. Şimdi öncelikle burada ben genel olarak değerlendirmişim. Sonra hocam şöyle başlayayım. Yetersiz eğitim diyorum. Yani öğretmenlerin bu konudaki yetersizliği. Yani lisansta almış oldukları eğitim eksikliği. Konunun anlaşılması için iyi bir müzik kulağının olması gerektiği. Hani makamsal makam öğretilmesinde ve müzikal geçmişe sahip olunması gerektiğini düşünüyorum öğrenci bakımından. Makam öğretimi için bir Türk Müziği çalgısı hâkimiyeti de gerektiğine inanıyorum öğretmenlerin. Öğretim programında herhalde asıl sorunun cevabına geliyorum öğretim programında çok Türk Müziği eserlerine yer verilmiş. Yani 7. Sınıflarda bu yıl 7. sınıf kitabı değiştirildi içeriği. 7'lerde 8'lerde çok Türk müziği yani çocuklar inanın o kadar boğuluyorlar ki yani çok uzaklar. Yani açınca gerçekten çocuğun hani başka yöne yönelmesi içten bile değil. Türk Müziği eserlere çok yer verilmiş. Önce çocukların kendi öz müziklerini bilmesi gerekir buna da katılıyorum. Fakat bunu birkaç örnek müzikle Türk Müziğini daha çok Türk Sanat Müziğini Türk Halk Müziğini anlatarak bunlarla ilgili örnek şarkılar dinleterek yapılmasının yeterli olduğunu

düşünüyorum. Makam konusunu teorik ve işitsel olarak haftada bir saatlik müzik dersi gören öğrenciye kavratılmasının zor ve gereksiz olduğunu düşünüyorum. Aynen daha yalın olmalı hocam ben sonunda da yine onu belirtmişim tekrar edicem onu daha yalın olmalı daha basit olmalı. Seslendirmeye daha uygun olmalı. Çocukların ses seviyesine uygun olmalı. Ses sınırlarının içerisinde olmalı. Böyle eserler seçilmeli diye düşünüyorum.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

- B maddesinde aslında bunun da cevabını söylediniz hani Türk Müziği çalgısı çalmadığınızı ve bununla alakalı aldığınız eğitimin yetersiz olduğundan dolayı sizden kaynaklı sorun olduğunu düşünüyorsunuz dolayısıyla.

Katılımcı 5 - Evet aynen öyle düşünüyorum.

Araştırmacı **-** Peki başka bir şey eklemek istiyor musunuz sizden kaynaklı bir sorun var mı başka?

Katılımcı 5 - Yok hocam yani genel olarak bütün öğretmenler de benim gibi düşünüyorlar bu konuda. Yani bu konuda ne yaparsak yapalım bütün performansımızı ortaya koyalım konu anlaşılmıyor havada kalıyor. Yani bizim yetersizliğimiz makam kavramının hani çok gerekli … **(burada bağlantı kesildi)**

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Onun için de makam konusunun teorik ve işitsel olarak haftada 1 saat müzik dersi gören öğrenciye kavratılmasının zor ve gereksiz olduğunu düşünüyorum. Çocukların özellikle Türk Müziği'nin genel olarak ne olduğunu bilmeleri işitsel olarak ayırt etmeleri gerekir. 5. Sınıfta makam konusunu çok erken ve gereksiz öğrencinin makam konusuyla ilgili bir hazır bulunuşluğunun olmadığını düşünüyorum 5. Sınıflar için özellikle.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Yani hocam yani az da olsa ayrıntıya girildiğini düşünüyorum. Yani çok özellikle 7. Sınıflarda ayrıntıya girildiğini düşünüyorum 7'de ve 8'de. Daha yüzeysel olmalı evet daha yüzeysel olmalı. 5'de zaten yüzeysel. Yani 5'te hiç olmamalı bunu düşünüyorum. Hiç gerek yok 5. Sınıflarda. 6'da yok sanırım hocam ya. Ha 6'da da var ama makam çok basit girilmiş. Evet 6'da yüzeysel hocam. Ama 7 8'de daha ayrıntılı. Hiç gerek yok bence. 5 ve 6. Sınıflarda hiç olmamalı. 7'lerde yüzeysel bir giriş yapılmalı. 8'lerde olabilir diyorum ben. Yani 5 ve 6'da daha ziyade öncelikle Türk müziğinin tanıtılması işte Türk Sanat Müziği Türk Halk müziği ayrımının yapılması, bu müzikleri duydukları zaman Türk sanat Müziğini Türk Halk müziğinin Türk müziği olduğunu bilmeleri. Bunları bile bilmiyorlar hocam. Yani kesinlikle hadi bunları bilmiyorlar bi de daha sonrası Halk müziğiyle Sanat müziğini ayırt

ettirmeye çalışıyoruz ki çocuklar bu konuda gerçekten çok yabancılar. Bence öğrencilere bu anlamda bir onlara biz işitsel bir zemin hazırlamalıyız ki ondan sonra makamdan bahsetmeliyiz diye düşünüyorum.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Sadece makamsal müzik adına değil diğer müzik derslerinin de işlenmesini etkiliyor. Ritim çalgıları kullanamıyoruz. Sürekli sağa sola enstrüman ya da işte ritim çalgısı ya da işte baget bile olsa işte bunları taşımak zor oluyor bizim için her zaman üst sınıflara. Bir müzik sınıfının tabi ki olması gerekir.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Katılımcı 5 - Eee 5 ve 6. Sınıflarda olmamalı. 7. Sınıflarda bir yüzeysel giriş yapılmalı. 8'de olmalı diye düşünüyorum ben.

Araştırmacı - 8'de hangi makamlar olmalı o zaman?

Katılımcı 5 - Yani basit makamlar olmalı hocam. Yani basit çok karmaşık olmayan, ses sınırları içerisinde olan diyebiliriz daha ziyade. Tabi ki kitapta programda var işte ezandı şuydu buydu. Bunlardan da bahsettiğiniz zaman şey yapıyorlar "aaa öyle mi" falan diyorlar. Aslında müziğin hayatımızda çok önemli bir yeri olduğunu da buradan vurgu yapıyoruz işte. Zil sesi istiklal marşı eve gidiyoruz reklamlar haber bülteni her yerde müzik var. Ezan öyle.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Evet. Hocam bunda dediğim gibi yine 7. Sınıfın birinci dönemi ikinci dönemi verilmesi gerekir. Haftalık ders saatini genel olarak konuşabilir miyim? 1 saat olmalı müzik dersi hocam. 1 saat ben de tezimde yazdım görüş ve öneriler kısmında. Hala bir değişiklik yok. İnanın kesinlikle 1 saatte olmuyor. Naparsak yapalım. Kandırmaca bu. Ben koştura koştura anlatacağım. İşte tamam evet matematik dersi önemli matematik için örnek veriyorum 9 saat dersi var. Ben bu 9 saat dersi 9 haftada yapıyorum. Yani düşünebiliyor musunuz kıyaslamayı? Ve ben bu 40 dakikalık derste hiçbir şey yapamıyorum. Yani yaptığımı tekrar bile edemiyorum. Müzik dersi hani diğer dersleri çocuklar belki evde gidip tekrar edebiliyorlar. Ben bunu sınıfta tekrar etmek durumundayım. Çocuk mesela 5. Sınıfta çok yeni tanışıyor nota nedir şu nedir bu nedir. Sürekli ben bunu sınıfta tekrar, benim ancak bir saat bunu anlatıp geçebiliyorum başka bir şey yapamıyorum. Konu içerikleri makamsal süreçte hocam dediğim gibi 5'te 6'da çok gerekli görmüyorum. Yine aynı şeyi söylüyorum. 7'de giriş yapılmalı 8'de verilmeli diye

düşünüyorum. Önerim şöyle. Şunu söylemek istiyorum. Şimdi benim mesela ben beş üç beşinci sınıflara ikişer saat seçmeli dersim oldu o da neredeyse bundan 15 yıl önce böyle bir şey vardı 15 yıl sonra tekrar buna kavuştuk ve gerçekten 3 saat dersim var üç tane beşime ve çok rahat ders işliyorum. Diğer sınıfların birer saat. Şimdi bir de seçmeli dersleri baz almasak da genel olarak düşünürsek bence 5 ve 6. Sınıflarda ikişer saat zorunlu olmalı 7'de de olabilir ama 8'lerde müzik dersinin hocam 2 saat olmasına gerek yok. 1 saat yeterlidir. Zaten 7. Sınıftan sonra çocukların 7. Sınıfın ikinci döneminden itibaren müzik dersine karşı da böyle çok ilgileri dağılıyor yani bunu yılların deneyimi ben size söyleyim. Zaten 7. Sınıfın ikinci dönemi çocuklar LGS sınavına hazırlanmaya artık başlıyorlar. Ve yani yine şu anda 8'ler stajyerlerimde var. Çok güçlük çekiyorlar ders anlatmakta. Ee hocam dinlemiyorlar. Ee öyle beni de dinlemiyorlar. Ama ben işte yine bi şekilde onları böyle adapte etmeye çalışıyorum. Daha böyle teorik değil de daha müzik kültürüne yönelik anlatıyorum dikkatlerini bi şekilde çekmeye çalışıyorum. Hiç ders odaklı değiller 8'ler. Bunu söylemek istedim. Ama 5'ler çok gerek var hocam. 5'lerde 6'larda. Çünkü zaten ilkokulda müzik öğretmeni yok. Geliyorlar ve hiçbir şey bilmiyorlar. Yani hatta müzik öğretmenleri ana sınıfından itibaren bence olmalı ilkokulda da olmalı. Müzik öğretmenleri derslere girmeli ki, biz çok güçlük çekiyoruz. Çocuk sadece nota değerlerini bilsin notayı tanısın başka bir şey istemiyorum. Ama maalesef bazı öğretmenler öğretirken bazıları hiçbir şey göstermemiş. İşte matematik dersi yapmış, Türkçe dersi yapmış. Gibi gibi. Zaten bizim zamanımızdan beri olan bişey. Bi gerçek Türkiye'de. İnşallah sonraki süreçlerde yeni çalışmalar yapılıyor galiba bununla ilgili.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Ha hocam sözleri ile ilgili burada bişey yazmıyor sanırım. ….. Hocam eserler güfte, form ve usul bakımından oldukça basit ve eğlenceli olmalıdır. Bunu söylemek istiyorum. Çocuklar çok sıkılıyorlar dinlerken. … Gerçekten çok sıkılıyorlar. İlgileri dağılıyor. Ses aralıkları bakımından da söyleyebilecekleri, söyledikleri zaman da mutlu oluyorlar. Ama söyleyemedikleri zaman da böyle işte dediğim gibi başka şeylerle ilgilenmeye başlıyorlar. Ses aralıkları da ölçüt alabilirler. Çocukların ses aralıklarını bu parçaları seçerken ölçüt alabilirler.

Araştırmacı - Hocam, güfteleri eğlenceli olmalı diyorsunuz.

Katılımcı 5 - Müzikler daha eğlenceli güfteleri değil de hocam. Müzikleri besteleri

Araştırmacı - Yani sorduğum başlıktan gidersek çok sevinirim. Güftesi nasıl olmalı. Sadece güfteyi soruyorum.

Katılımcı 5 - Evet ha hocam evet. Tamam anladım şimdi. Evet bazı şarkıların sözleri gerçekten çocuklara uygun değil bunu da söylemek istiyorum.

Araştırmacı - Nasıl olmalı?

5

Katılımcı 5 - Mesela işte bir şarkı vardı. Neydi *Kavurma Koydum Tasa* Erzurum yöresi türküsü. Kitapta bu sene kalktı mı bilmiyorum ama. 6. Sınıf kitabında. Birinci sözlerini almış kitap şimdi çocuk ikinci sözü de merak ediyor. Haliyle ben ikinci sözü açıyorum. Kesinlikle çocuğa uygun değil. İşte söz şöyle geçiyor işte. "Evliye gönül verme eve gider unutur." falan filan mesela. E çocuk hocam diyor birinci söz ikinciyi de merak ediyor. E mecburen ikinciyi de vermek açmak durumunda kalıyorum. Mesela bu sözlere gerçekten dikkat edilmesi gerekiyor. Bu bir örnek mesela. Böyle çok var. … Mesela Türk Sanat Müziğinde hep zaten konusu zaten insan aşkı insanın Allah'a olan aşkı. Evet hep aşk gerçekten öyle yani.

Araştırmacı - Olmalı mı sizce Sanat Müziği olmalı mı?

Katılımcı 5 - Ee tabi ki kendi müziğini tanımalı hocam ama çok yoğun yani bu kadar yoğunluğa gerek yok. Mesela bir Türk Sanat Müziği şarkısı var. Otomobil uçar gider gönlüm gibi geçer gider diye mesela bak bu hafif bir parça ve sözleri de uygun çocuklara. Bu tarz eserler Türk Sanat Müziği'ne örnek verilebilir.

Araştırmacı - Form olarak bir çeşitlilik olması gerekir mi? Yoksa tekdüze çocuk şarkıları mı olması gerekir? Yani ben sizin fikirlerinizi merak ediyorum.

Katılımcı 5 - Çeşitlilik tabi ki çocuklar öz müziklerini tanımalı ama kitapları incelediğimizde Türk Halk Müziği ağırlıklı çocuk şarkısı yok. Mesela ben 5. Sınıflarda melodika öğretiyorum. Bir tane melodika parçası yok ki kitapta. Açıpta çocuklar evet burdan merak ediyoruz. Ya da ben tahtadan açıyım. Ben önceden yazdırıyorum. Sınıfta bunu yazdırmaya da vakit yok biliyorsunuz. Whatsapp'a gönderiyorum. Çocuklar bunu defterinize yazın gelin. Hiç hoş bir şey değil aslında. Mesela bir tane basit çocuk melodika için olmalı gerçi program çalın demiyor zaten. Bunu da incelersek programda son programda. Çalın demiyor zaten. Dinletin geçin. Böyle bir zorunlulukta yok aslında.

Araştırmacı - Form olarak ne olmalı? Hangi formlar olmalı? Kısaca cümleyle söylersek. Yani hangi formlar. Yani Türkü, şarkı, arabesk, pop, fantezi, rock, mehter marşı, ilahi bunların hangileri olmalı veya hiçbiri mi olmamalı?

Katılımcı 5 - Hepsi eşit bir şekilde olmalı. Yani Türk Sanat müziği şarkılarına çok ağırlık verilmemeli. Çocuk şarkıları, marşlar hepsi dengeli olmalı.

Araştırmacı - Yani makamsal temel üzerinde hepsi olmalı?

Katılımcı 5 - Hepsi olması gerekir. Çocuk hepsini tanıması gerekir. Kendi müziğini tanıması gerekir. Yabancı müzikler de olması gerekir. Onlar da var zaten az olarak. Pop müzikte şunda bunda. Hepsi eşit şekilde bi olmalı hocam. Ağırlık verilmemeli. Çok boğuluyor çocuklar. Özellikle bunu söylemek istiyorum. 7. Sınıflarda bu sene biraz değişikliğe gidilmiş. O da çok boğucuydu. Bence 8.lerde de bu anlamda değişikliğe gidilmesi gerekir diye düşünüyorum.

6

Araştırmacı - Eserler zaman olarak nasıl olmalı? Kaç kaçlık olmalı?

Katılımcı 5 - Yani hocam basit olursa ölçü sayıları kendileri de eşlik edebilme şansları olabiliyor ama çok karmaşık olduğunda işte bir 9/8'lik anlatıyorum 8. Sınıflara işte 7/8'lik anlatıyoruz. Teorik olarak anlatıyorsun ama uygulamaya geldi mi çok yapabiliyorlar mı yapamıyorlar.

Araştırmacı - Yani aksak usulleri yapamıyorlar.

Katılımcı 5 - Yani aksak usulleri yani evet zorlanıyorlar yapmakta.

Araştırmacı - Daha düzenlileri mi gerekiyor?

Katılımcı 5 - Evet daha düzenli daha basit. Yani bir de hocam inanın bunları belki bilmiyorum. İstanbul'da durum daha farklı. Çocuklar müzik eğitimi alıyorlar. Öyle çocuklar burada da artık yeşermeye başladı derslerden. Müzik eğitimi alanlar biliyorlar bişeyler nota şu bu. Kitaplar yine de çocukların seviyesinin üzerinde. 1 saat ders için kitaplar ağır ve yoğun. Bunu söylemek istiyorum.

Araştırmacı - Zaten bütün sorunların ortak noktası bu.

Katılımcı 5 - Evet yani. Acaba müzik öğretmenleri bir sorun bakalım kitabı bitirebilen var mı bu 40 dakikalık derste. Özellikle 6. Sınıf

Araştırmacı - Çoğu bitiremiyor zaten hocam.

Katılımcı 5 - Bitiremiyoruz hocam. Mümkün değil ki yani. Bir melodika parçasına giriyorum ben. 4 hafta sürüyor. Kulaktan öğretim yapmıyorum. Notayı tek tek bonasıyla solfejiyle tek tek notaları tanıtarak. Ben aldım melodikayı çocuklar buraya basacaksınız. Şuraya e tamam çaldık hadi oldu bitti. Çaldık yaptık. E ben böyle bişey yapmıyorum. Yapamıyorum içim rahat etmiyor. Bir dört saatimi alıyor. Bonasıydı, tanıtması analizi parçanın derken çocuklar diyorum siz de bir dahakine böyle yapacaksınız.

KATILIMCI 6

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Ee şöyle. 7. sınıflarda var makam konusu. Makamları yani işin açıkçası öğretemiyoruz hocam. Ders saati çok az 30 dakika. Ee fakat ben mesela do majör diziyi anlatırken kitapta zaten işte dizileri vermiş. Bunun işte Türk Müziğinde çargah makamına denk geldiğini çargah diye bir makam olduğunu işte rast diye bir makam olduğunu majör tonları anlatırken bu şekilde anlatıyorum. Melodikayla çalarken gösteriyorum ama çocukların hepsi enstrüman çalmadığı için yani enstrüman çalamadıkları için siz de biliyorsunuz havada kalıyor o konu oturmuyor yani hiçbir zaman. Ezber gibi oluyor. Hocam anlatıyorum uygulama anlamında uygulama yöntemi… ben şu anda tam şeyleri göremiyorum.

Araştırmacı - Tamam. Anlatım gösterip yaptırma,

Katılımcı 6 - Gösterip yaptırma bir dakika…

Araştırmacı - Örnek olay, soru cevap tartışma.

Katılımcı 6 – Evet evet! Aynen öyle.

Araştırmacı - Yani siz hepsini mi kullanıyorsunuz?

Katılımcı 6 – Anlatım, gösterip yaptırma, soru – cevap

Araştırmacı - soru- cevap bu üçünü kullanıyorsunuz.

Katılımcı 6 – Hı hı.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Katılımcı 6 - Benzetimi kullanıyorum ben daha çok hocam.

Araştırmacı - Yani bişeylere benzetiyorsunuz.

Katılımcı 6 - Tabi

Araştırmacı - Tamam

Katılımcı 6 - Karşılaştırma var mı öyle bir şey?

Araştırmacı - Yani, benzetmek buna mantık olarak…

1

Katılımcı 6 - evet evet karşılaştırıyorum. Yani evet majör dizilerle Türk Müziği makamlarının benzediğini işte bizim Nihavend Makamı buselik makamı minör diziyle benzediği gibi. Çocukların aklında kalması için. Yoksa bu konu çok sıkıntılı bir konu hocam biliyorsunuz. Öğretmek çok zor. Enstrüman çalmıyor çocuklar çünkü. Bir de ders 30 dakika. 40 dakika.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Yani akıllı tahtayı kullanıyoruz. Bazen org ya da piyano, melodika, varsa bağlamayı getiriyorum. Komalı evet bağlamayı da getirmiştim bir ara hüseyni makamı dizisini anlatırken. Komayı çocuğa göstermek için. Piyanoyla çünkü onu anlatamıyorsun, o sesi duyması için bağlamayı kullanmıştım. Ama bu makam öğretimini hocam bir sınıfa belki senede bir kere iki kere hani anlatabiliyorum ya da anlatamıyorum öyle şey bir konu yani. Daha çok ritim, nota süreleri, dizek üstündeki notalar biliyorsunuz bunlar daha ağırlıklı temel. Makam çok şey kalıyor ortaokul için üst düzey gibi kalıyor sayın hocam. Ama tabi yapalım şey konusu bunlar.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Katılımcı 6 - Ee yok bulmuyorum. E şöyle batı müziği ağırlıklı hocam. Türk müziğini yarım dönem aldık biz. Bana yetti hocam. Ben Türk müziğini çaldığım için klavye çaldığım için sahnede bağlama çaldığım için yetti ama genel olarak yetersiz onu söyleyebilirim.

Araştırmacı - Genel olarak yetersiz ama şu açıdan soruyorum yani oradaki aldığınız eğitim sizin öğrencilere makamı aktarmanız için yeterli mi?

Katılımcı 6 - Yeterli

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Katılımcı 6 - Yani şöyle yüzeysel hocam ya yüzeysel değinilmiş ve şey soyut bir konu çok soyut gerçekten konu. Bu uygulama yoluyla öğrenilebilecek bir konu olduğu için kitaplar yüzeysel ismi var bu da bu makam.

Araştırmacı - Göstermelik var yani göstermelik gibi değil mi?

Katılımcı 6 - Tabi tabi kesinlikle.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Araştırmacı - Sizden kaynaklanan bir güçlük var mı hocam. Varsa nedeni nedir? Yani sizden kaynaklanan bir güçlük var mı makamla alakalı.

Katılımcı 6 - Eee yok. Benden kaynaklanan yok. Öğrenciden ve ortamdan derslikten kaynaklı.

Araştırmacı - Yani sizden kaynaklanan yok onu duymam yeterli.

Katılımcı 6 - Ben o konuda hakimim yani. Çünkü müziği sevdiğim için Türk ve batı müziğini de kıyaslayarak hep öğrendim ve öyle de öğretiyorum. Benden yok ama. Bırakmıyorlar ki dersimizi yapalım hocam.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Öğrencilerin seçilmeyişi, herkese müzik dersinin olması en büyük problem hocam. Yani çocuğun hiç alakası yok. Müziği sevmiyor. Müzik yeteneğini geçtim zaten yok. Bir sınıfta bir kişide ya var ya yok biliyorsunuz. Yani ilgili öğrenciyle çalışınca makam öğretmenin bir belki şeyi olabilir kolaylığı ama ilgisiz öğrenciye hiç işine yaramayacak bir şey anlatmak o öğrenciden yana yeteneksiz çocuklarla çalışmak yani bunları söyleyebilirim.

Araştırmacı - Ne yaparsak bu sorunu aşabiliriz?

Katılımcı 6 - Şöyle. Çocukları formalite seçmeli dersler değilde gerçek anlamda seçmeli. Müzik öğretmeninin ilgili ve yetenekli çocukları test yaparak nasıl ki BİLSEM öğrenci alıyorsa hocam seçerek biz de müzik dersine öyle ilgili en azından yeteneği olmasa da çok istiyordur. İlgili öğrencileri alırsak müzik dersine bir sınıftan bir okuldan 600 kişiye ders vermektense 30 kişiye ders verelim ama verimli olalım. Biz de mutlu olalım öğrenci de mutlu olsun. Ama bu sistem çok zor bişey değil. Ben hep söylüyorum okul müdürlerine de. Gerçek anlamda seçmeli olmalı müzik dersleri. Biz seçmeliyiz yani hocam öğrencileri ve herkese müzik eğitim olmamalı. Herkese zorla dayatıyoruz. Yaa çocuk istemeli.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Yaa çok yetersiz hocam. 7. sınıflarda bide 8. sınıflarda vardı birkaç makam ismi. Ben yetersiz buluyorum. Zaten eğitim sisteminin altyapısı hiç uygun değil makam öğretimine. Çocukların enstrüman çalmaması en büyük sıkıntı. Yeterli değil hocam kitaplar.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Müzik sınıfımız yok. Sınıftan sınıfa ben org bağlama götürüyorum. En büyük problem bu. Akıllı tahtadan örnek şarkılar açıyoruz ama dinlemeleri için çocukların. Ben zaten hocam makamlar konusunu çok sevdiğim için çocuklar alakasız bir şekilde işte diyorum çocuklar bu hicaz makamı Türk müziğinde halk müziğinde garip dizisi deniliyor, bu çok dertli bir makam hüzünlü bir makam böyle bir makam işte majör bir şeye denk geliyor diye anlatıyorum ama ne kadar alınıyor belki bir kişi enstrüman çalan varsa böyle hocam gitar filan. Yani sınıflarımız hiç uygun değil.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Basit makamlar öğretilmeli. İşte hiç diyez bemol almayanlardan başlanıp çargah rast gibi makamlar evet nihavent buselik hocam tek diyezli ya da hiç diyezsiz buselik minör ve batının dizisiyle eşleştirilerek öğretmek sanki daha faydalı olur gibi düşünüyorum ben.

Araştırmacı - Sınıflara göre dağılımı nasıl olmalı peki?

Katılımcı 6 - Sınıflara göre dağılımı derken hocam.

Araştırmacı - Yani 5, 6, 7'ye 8'e nasıl dağıtabiliriz makamları.

Katılımcı 6 - 5. sınıfta olmamalı. Yani bi altyapı gerekiyor biliyorsunuz ki sayın hocam. Altyapısı temel nota sürelerini, dizek üstündeki notaları bilme, çocuklara makam öğretmek çok faydasız bişey. Biraz altyapısı olan en azından belki 8 sınıfta olabilir 7 ve 8'de olabilir bence.

Araştırmacı - 6'da olmamalı mı 5'de 6'da olmamalı diyorsunuz yani öyle mi?

Katılımcı 6 - Evet hocam. Niye olmamalı. İlkokulda müzik dersi önceden vardı 4. sınıflarda. 4. sınıfta müzik dersine biz girseydik 6'da olsun ama şu anda 5'lerde başladığı için 6. sınıf erken. Çünkü bir de dersimiz unutuluyor 40 dk. Haftada bir saat bir ders saati bir sınıfa. Yani biz her derse girişte ben 4 vuruşluk notayı çocuklara anlatmak zorunda kalıyorum.

Araştırmacı - Bilgi soğuyor değil mi?

Katılımcı 6 - Kesinlikle hocam unutuluyor. O yüzden 6. sınıf çok erken 5 ve 6 çok erken makam için.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Haftalık ders saati öncelikle yapılması gereken. Bu makam yani bir sınıfa en az iki ders olmalı. Yani en az iki ders olmalı bir sınıfa ki bir öğretmen koro çıkaracakken en azından ilk ders dersini biraz yapsın ikinci ders koroya ayırsın. Biz hep öğlen aralarında hele makam öğretimiyse konu içerikleri yani soyut değil de somut olarak en somut hali dediğiniz ya akıllı tahtadan bir program geliştirmeyi düşünüyorum. O öyle bişeler. Çocuk hem dinlemeli hem makamın ismini görmeli aradaki makamların arasındaki farkları anlayabilmeli ilgi çekici bir şekilde yani olabilir.

Araştırmacı - Hayatın içinden mi olmalı?

Katılımcı 6 - Evet

Araştırmacı - Faydalı olmalı değil mi faydalı olmalı.

Katılımcı 6 - Tabi. Faydalı olmalı. Bi de örnek şarkılarla çocukların bildiği şarkılarla makamlar verilirse daha kalıcı olur gibi hani. Ben hep hababam sınıfını çalarken çok seviyor ya hocam çocuklar ezgisini hicaz diyorum işte bunun hicaz 5/8'lik aksak usulü var hicaz makamı. Çocukların aklında kalıyor bu şekilde.

Araştırmacı - Evet çok güzel bir örnek.

Katılımcı 6 - Nazariyat anlatınca üniversitede ben güzel sanatlarda öğretmenlik yaptım. Orada bile öğretmek o kadar güç ki hocam biliyorsunuz ki kaldı ki ortaokulda öğretmek çok çok zor bişey.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Usul prozodi olarak hocam zor olmayan aksak usulde olabilir ama daha böyle nasıl söyleyeyim kolay usuller 4/4'lük 2/4'lük belki daha rahat olabilir ritim açısından.

Araştırmacı - Anladım. Yani düzenli ritimler diyorsunuz aksak değil de düzenli ritimler.

Katılımcı 6 - Evet hıhı.

Araştırmacı - Güfte olarak nasıl olmalı hocam. Sözleri nasıl olmalı sözlü eserlerin?

Katılımcı 6 - Yani anlaşılır ve prozodi, müzikle uyumlu anlaşılır. Anlamsız bölünmeyen heceler.

Araştırmacı - Anladım. Form olarak peki neyi tercih etmeliyiz böyle bir çalışma yapacağımızda. Türkü mü koymalıyız yoksa şarkı mı mehter marşı mı ilahi mi rep mi arabesk mi pop mu fantezi mi?

Katılımcı 6 - Yaa şimdi günümüz, çocukları dediğiniz gibi rep tarzı ritmik şeyler seviyorlar. Ama bence türkülerden yola çıkmak daha güzel. Kendi hem kültürünü öğretmek için çocuklara. Türkü olabilir en güzeli

Araştırmacı - Anlaşılır türkülerden repertuvar seçilmeli diyorsunuz. Kolay kavranabilir öyle mi?

Katılımcı 6 - Kesinlikle hocam aynen. Güzel eserler, melodik yapısı böyle daha güzel olan türküler daha akılda kalıcı.

6

KATILIMCI 7

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Evet hocam ben öncelikle ee.. anlatım tabi ki önce bi anlatıyoruz çocukların kafasında bir şema oluşturmak için. Önce bi düz anlatımla anlatıyorum. Arkasından org, org var okulumuzda ve tabi bu bizim için güzel bir şey. Her okulda böyle bir enstrüman olmadığı için org üzerinde eee doğal sesler ve ses değiştiriciler üzerinden ee orada bi gösterip yaptırıp kendim önce gösterip daha sonra seslerdeki farklılıkları gösterip aralarındaki ses aralıklarındaki ses duyum işitme olarak fark etmelerini sağlıyorum. org üzerinden gösterip yaptırma bazen de keman üzerinden gösteriyorum ve soru- cevap şeklinde de çocuklardan dönüt alıp anlayıp anlamadıklarını kontrol etmeye çalışıyorum.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Ben daha çok ee tabi ki bu benim yine şansım. Her okulda yine bu akıllı tahta olayı yok. Akıllı tahta olduğu için önce bi akıllı tahta üzerinden ee bununla ilgili bi dinleti yapıyorum ya da bununla ilgili olan videoyu izletiyorum çocuklara bu konunun anlatımıyla ilgili ayrıntılı. Eee gösterim yapmış oluyorum tabi ki bu arada. Gösterim yapmış oluyorum. Onun dışında eee benzetme yapmaya çalışıyorum. Eee duyusal yeteneklerinden duyusal olarak daha çok eee algılatmaya çalışıyorum. Çünkü öbür türlü çok soyut geliyor zaten yani duymazlarsa ve görmezlerse zaten çok yaşlarına göre ortaokul kademesine göre çok soyut kalıyor bu konu o şekilde hocam. Ee yani oturtmaya çalışıyorum şemayi kafalarında

Araştırmacı - Evet yani mesela benzetim yapıyoruz dediniz. Benzetimden kastınız nedir mesela?

Katılımcı 7 - Yani benzetim derken eee

Araştırmacı - Neyi neye benzetiyorsunuz?

Katılımcı 7 - Ses aralıklarını işte mesela atıyorum şeyde melodika mesela melodika çaldırdığım için ben onlara 5. Sınıftan itibaren melodikada da zaten ee şu şekilde çalınan ya da bazılarında bu şekilde çalınan melodikalarda da zaten sesleri farklı olan eee ses değiştiriciler olduğu için oradan o aralıkları birbiriyle org üzerinden ya da kemana da uyarlayarak benzetim o şekilde enstrümanlar üzerinden yapıyorum.

1

Araştırmacı - Anladım. Başka ekleyeceğiniz bir şey yok herhalde bu maddeye.

Katılımcı 7 - Yok teşekkür ederim. Buna daha farklı yani ee elimde daha farklı bir imkan olsaydı öğretebilir miydim bilmiyorum. Org, akıllı tahta, keman ve ee melodkayla bile çocuklara anlattığım halde yani yüz çocuktan ancak üç tanesinin falan kafasında biraz anlıyorlar ve biraz onlar cevap veriyorlar. Hocam bu böyle mi şöyle mi diye biraz algılıyorlar. Onların da müziksel yeteneklerinin ve genetiksel olarak bir bağlantıları olduğunu düşünüyorum. Anlama kapasitesi olarak onun dışında ne kadar anlatsam da bi böyle askıda kalıyor görüntüsü var.

Araştırmacı - Aslında sizin bu hani ee şey yapıyorsunuz ee yaptıklarını öğrencilerinizin tekrar etmesini istiyorsunuz değil mi "b" maddesinde anladığım kadarıyla.

Katılımcı 7 - Yani tekrar yaptırıyorum ki belki daha kolay anlarlar diye. Tabi ki tekrar da yaptırıyorum ee ama duyusal işitme olarak yani. İşte orgun üzerine orgun önüne gelip bastırıyorum. Mesela sesleri o aralıktaki ses farkını fark ederek anlamasını sağlamaya çalışıyorum.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Tabi ki bunlar zaten ders kitaplarında anlatılıyor. Ancak ben ders kitaplarını yeterli bulmuyorum. Eee çok kısa ve üstünkörü geçilmiş. Üstelik bu çocuğun kafasında zaten bu şekilde hiçbir şekilde kalmıyor. O yüzden mutlaka dediğim gibi önce bi melodikayla başlamamın sebebi de zaten onlara ses değiştiricileri alışmaları, sesleri kulaklarının aşina olması yani melodika, org ve bazen de keman üzerinden ben materyal olarak yani canlı materyal olarak o şekilde anlatıyorum. Ancak akıllı tahtadan da örnekler veriyorum tabi ki. Videolarını, örnek videolarını açıyorum.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Ben ee bu konunun çocuk ortaokul kademesi için ee anlatılmasını uygun bulmuyorum. Bir kere çünkü on altıncı yılımı çalışıyorum. Dediğim gibi tabi ki ben bununla ilgili tüm eee donanımı sahip bir şekilde yetiştirildim ve o şekilde mezun oldum. Ancak bunu ortaokul seviyesine indirgemeye çalışıyorum. On altı yıldır dediğim gibi bunu çok fazla başarılı olduğumuza inanmıyorum. Çok az bir kazanım oluyor. O anlamda çocukların beyninde onu ne kadar somutlaştırmaya çalışsam da yeterli olduğunu düşünmüyorum.

Araştırmacı - Yani siz ee lisans döneminde aldığınız eğitimi yeterli buluyorsunuz ama bunların bu aldığınız eğitimi ortaokul öğrencilerine adapte etmekte zorlanıyorsunuz.

Katılımcı 7 - Evet, aynen. Bu konuda çaresiz kalıyorum. Yani istediğim kazanımı elde edemiyorum. Yüzde 90 kazanım elde edebilmem gerekirken belki yüzde 5, yüzde 10. Bu yeterli

gelmiyor. O yüzden de çocukların hafıza ve duyusal yeteneklerinin o yaş gurubuna uygun olmadığına inanıyorum. Anlama kapasitesi olarak.

Araştırmacı - Yani şöyle bir şey yapılabilir o zaman. Eee Eğitim Fakültelerinde, Konservatuvarlarda ya da işte müzik öğretmeni olabilen bütün öğretmenlerin eğitim aldığı bölümlerin hepsinde bir ders olsa mesela bu derste sadece kazanımlara uygun ee hocalarımız yetiştirilse ve bunlarla alakalı materyal çalışmaları yapılsa belki bu sorun ortadan kalkabilir.

Katılımcı 7 - Evet, eee siz de biliyorsunuz ki hocam Türkiye'de yeni aileden gelen bir yeteneksel bir ee sosyokültürel ortam yoksa mesela atıyorum babası piyano çalıyordur, annesi ya da ne bileyim müzik öğretmenidir. Bir şekilde müziğin içindeyse bu çocuk konserlere gitmiş küçük yaştan ee küçük yaştan itibaren müziksel faaliyetlere, kurslara katılmışsa zaten bir aşinalık oluyor. Ancak genele baktığımız zaman Türkiye'nin yüzde 70'inden fazlası bence çocukların bu tarz etkinliklere çok küçük yaştan beri katıldıklarını düşünmüyorum. Sosyo- kültürel çevresi çok etkiliyor. Devamında da ne oluyor. Çocuk daha önce zaten böyle bir şeye çok fazla aşina değil. Direkt bunu böyle bir makam olarak gördüğü zaman ee afallıyor. Yani bu makam nedir kafasına oturmuyor. Hani siz de biliyorsunuz ki Güzel Sanatlar Lisesi diyoruz. Bakın Güzel Sanatlar Ortaokulu olsaydı demek ki bunu da o yaş gurubundan da alabilirlerdi. O yaş grubundan itibaren eğitim alabilen çocuklar çok yetenekli ve o alana açık olanlar ama genel anlamda bence liseden önce bu konunun ee tamam majör – minör dizilerinin basit şekilleri verilebilir. Bunlar öğretilebilir ama makam kavramını liseden önce bence ece oturtması mümkün olmuyor. Türkiye'de öyle olduğuna inanıyorum. Yani liseden itibaren bunun ee eğitimi veriliyor zaten.

Araştırmacı - Sizin bu sorulara verdiğiniz bütün cevaplar olumlu cevaplar. Çünkü ee hani bu soruların olumlu veya olumsuz cevabı diye bir şey yok. Verdiğiniz bütün soruların, sorulara verdiğiniz bütün cevaplar olumlu cevaplar. Çünkü ee bazen işte yapıcı eleştiri bazen de kötüyü yine düzeltici eleştiri olabiliyor ve on altı yıllık tecrübeden bahsediyoruz. On altı yıldır bu insanları siz gözlemliyorsunuz bizim adımıza. Bu araştırma için on altı yıldır gözlemlediğinizi düşünün ve kimse sizden daha iyi bilemez. Öyle söyleyeyim.

Katılımcı 7 - Estağfurullah. Öyle demeyelim ama hocam şu şekilde deyim. Yani ben ilkokuldan öncesinden de eğitim verdiğim kurumlar oldu. Yani mesela ana sınıflarından başlıyorum müziksel eğitime. Ee notayı nasıl öğretiyoruz tabi ki renklerle, renkle öğretiyorum. Ya da org çalacaksa renk yapıştırarak o şekilde öğretime başlıyorum. Ortaokul, lise şey ilkokuldaysa nota bilgisini yavaş yavaş ancak dördüncü sınıf düzeyinden sonra algılamaya biraz başlıyorlar. O şekilde onun devamında lise ve ondan sonra yetişkin üniversite e üniversite sonrasında da özel ders verdiğim keman da org da piyano da öğrettiğim öğrencilerim oldu. Hani bunu bu şekilde çok fazla ortama girdiğim için açıkçası bir genel bi görüş oluştu bende evet o şekilde yani.

3

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Öğretim programlı kaynaklı güçlüklerde kitapları sade vermiş Milli Eğitim bize. Kitap üzerinden de makamı beş altı sayfada anlatmış. Ya da işte kısa kısa geçmiş eee ben bunu yeterli bulmuyorum. Çünkü zaten çocuğun anlasaydı şimdiye kadar ben o kitap üzerinden zaten hiç bir şey öğretemezdim. Kitaplar kesinlikle yeterli değil. Yani bize gönderdikleri müzik eğitimi kitaplarının yeterli anlatıma sahip olduğunu düşünmüyorum. Yeterli örnekleyici açıklayıcı olduğunu düşünmüyorum ve çok dar alana sıkıştırılmış bir konu olarak yani ee kesinlikle bu konunun bence yarım bi döneme yayılarak en azından bi basit kavramlar verilebilir. Ama bunu bi iki haftalık üç haftalık bi süreçte öğretilmeyecek kadar basit düzenlendiğini materyallerimizin kesinlikle yeterli olmadığını düşünüyorum.

Araştırmacı - Yani kitapta çok sığ bir şekilde bilgi verildiğini düşünüyorsunuz. Materyal eksik diyorsunuz.

Katılımcı 7 - Aynen öyle. Çok sığ ve somutlaştırılamayacak şekilde.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Evet yani tabi ki şöyle. Ben kendi imkânım her öğretmen aynı şartlarda eğitim vermiyor biliyorsunuz. Eee benim şimdi kendi kemanım olduğu için org olduğu için çocuklara bunu anlatırken bi kaç farklı enstrüman üzerinden öğretince biraz somutlaştırmam kolay oluyor. Materyal eksikliği tabi ki de çok önemli. Çünkü çocuğun kafasında dediğim gibi bu bir şemada oturmuyor. Yani somutlaşmadığı zaman havada kalıyor. Hani benim ee materyal olarak akıllı tahtamın olması, kemanımın olması, orgumun olması çocukta bunu kafasında daha çabuk oturtabilmek için iyi oluyor konuyu. Ama materyal olarak sadece ders kitabı olan öğretmenler için kesinlikle bu konunun eee öğretilebildiğini düşünmüyorum.

Araştırmacı - Ya bu biraz da şey, fiziki kaynaklarla alakalı. Bu diğer maddeye cevap olabilir. Yani diyelim ki akıllı tahtanız var, enstrümanlarınız var. Bunların dışında sizden kaynaklanan bir sorun var mı? Asıl soru bu.

Katılımcı 7 - Ya tabi ki bende bundan kaynaklı bir sorun yok. Sadece dediğim gibi çocukların ee anlayabileceği hale getirmek için farklı yöntemler araştırıyorum. Ancak bunlar dışında bir şey bulamıyorum. Tabi ki ee nedir öğretmen bu konuda yeteri kadar basite indirgeyecek düzeyde bi yeteneği yoksa zorlanır. Ama ben yeteri kadar basite indirgemeye çalıştığımı düşünüyorum.

Araştırmacı - Yani benim bi sorunum yok diyorsunuz. Benden kaynaklı bi sorun olduğunu düşünmüyorum diyorsunuz.

4

Katılımcı 7 - Benden kaynaklı değil. Konunun ağırlığıyla ve yaş grubuna uyarlanma şekliyle ilgili bir sorun olduğunu düşünüyorum.

Araştırmacı - Yani siz adapte edemediğinizi söylüyorsunuz.

Katılımcı 7 - Ben anlatıyorum anlatıyorum. Materyal kullanıyorum anlatıyorum ya da akıllı tahtayı kullanıyorum elimdeki tüm materyalleri kullanarak anlattığım halde eee yüzde 90, yüzde 100 başarı ya da anlama kavrama kazanım başarısını elde edemiyorum.

Araştırmacı - O zaman sorunun sizden olmadığını mı söylüyorsunuz?

Katılımcı 7 - Sorunun benimle kesinlikle olmadığını düşünüyorum.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Evet dediğim gibi az önce de bahsettim. Makam öğretimi açısından kesinlikle yeterli bulmuyorum. Eee çok kısa ve çok üstünkörü geçilmiş olduğunu düşünüyorum. Çok daha ayrıntılı, çok daha fazla örnekli, çok daha fazla örnek şarkı üzerinde açıklamalar ve örneklemelerle ve daha uzun eee tutularak anlatılması gerektiğini düşünüyorum. Yeterli bulmuyorum.

Araştırmacı - Anladım. Yani daha fazla bir alana yayılması gerektiğini düşünüyorsunuz değil mi?

Katılımcı 7 - Fazla bir alana ve daha çeşitlilik gerektiren çeşitli örneklerle çocuk yaş grubuna ne bileyim bi oyun içerisindeki şarkının ee notaları üzerinden ses değiştiricileri olan makamları olan şarkılar üzerinden hani biraz daha böyle algılamasını kolaylaştıracak şekilde örneklerin çoğaltılmasıyla eee tabi genişletilmesiyle doğal olarakda kitaptaki yerinin mümkün olabildiğini düşünüyorum.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Bizim okulun eee tabi okulumuzda bir piyano olsaydı çok daha güzel olurdu. Ancak devlet okulu için bence bir orgumuzun olması ee ya da bi benim kendi enstrümanlarımın olması iyi ama okulun fiziki şartlarıyla ilgili hiçbir sıkıntımız yok. Akıllı tahtamız çalışıyor, orgumuz var.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Eee ben bunu kesinlikle ee şu şekilde düşünüyorum. 5, 4. sınıfta zaten bunlar verilmez. 5'e bize geliyorlar. 5, 6'da eee ses değiştiricileri ve basit bir iki majör ve minör dizilerini öğreterek başlanması gerektiğini, 7 ve 8'de ee majör ve minör dizilerinin biraz daha fazlalaştırılmış diğer hallerinin örneklerini görmelerini ve bunlarla haşır neşir olmaları gerektiğini ve 8. Sınıf son ya da 9. Sınıf başında 9 ve 10. Sınıfta makam öğretimini basit makamlarla girilip devam edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Araştırmacı - Yani ortaokulda kesinlikle makam eğitimi olmaması gerektiğini düşünüyorsunuz.

Katılımcı 7 - Yani olacaksa bile tüm yateryallerin desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum okullar bu anlamda.

Araştırmacı - Yani şartlı yaklaşıyorsunuz. Diyaorsunuz ki ee eğitim öğretim programı işte kitaplar hepsi buna uygun olursa ancak o zaman makam eğitiminin olacağını düşünüyorsunuz değil mi?

Katılımcı 7 - Evet. Hem okuldaki gerekli fiziki şartlar atıyorum her okula bir piyano, her okula bununla ilgili öğreteceğimiz işte eee makamsal ee videoların olduğu akıllı tahtamız bunlar varsa biraz daha fazla öğrenci belki kazanma şansımız olabilir. Ama yine de 8. Sınıf öncesinde ya da 8. Sınıf son döneminden önce bunun pek başarılı ve gerçekçi olduğuna inanmıyorum.

Araştırmacı - Yani şartlı olursa, şartlı bütün imkanlar dahi yerinde olsa sadece 8. Sınıfın son döneminde olması gerektiğini düşünüyorsunuz.

Katılımcı 7 - Evet öyle düşünüyorum. Eğer çocuğun müziksel anlamda bi geçmişi yoksa, yani çocuk ders almamışsa bi kursa gidip müzikle tanışmamışsa ses değiştiricileri, majör – minör dizileri öğrenmemişse bu şekilde bir öğrenci için 8. Sınıfın sonu bile hatta yeterli değil diyorum. Evet sonunda belki biraz kavrayabilir diyorum.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Ben ee hocam bu konuda dediğim gibi çok tamam orda üç hafta dört hafta ele alınmış genelde bu şekilde alınmış oluyor. Dediğim gibi en az bi yarım dönemi içine alacak şekilde sadece bu konuyla ilgili çalışmalar ve dinletiler ve enstrümanlar üzerinde gösterim yapılsa yani üç dört ay bir yarım dönem en azından bu konuya ayrılması gerektiğini düşünüyorum. Eee ortaokullarda.

Araştırmacı - Yani kazanımların yarım dönem boyunca en az birbirine bağlı olmasını düşünüyorsunuz ve araya hiçbir kazanımın girmemesi gerektiğini ve sadece bu makamsal eğitimle alakalı kazanımların birbirine bağlanmasını mı yani on anladım ben.

Katılımcı 7 - Evet bağlantılı ve birbiriyle kademe kademe ilerleyerek ee basit makamları en azından bu şekilde ilerleyeceğini düşünüyorum. Kesinlikle araya başka konu girmemesi zaten çocuklarda.

Araştırmacı - Bunu 8'in son dönemi için mi söylüyorsunuz?

Katılımcı 7 - 8. sınıfın son dönemi için söylüyorum evet.

Araştırmacı - Peki bu ders saatiyle alakalı bir şeyiniz var mı? Ee öneriniz.

Katılımcı 7 - Yani zaten ee hepimizin yaşadığı gibi müzik öğretmenleriminiz hepsi aynı şeyden şikayetçiyiz. Bi yani bi ortaokulda da olsa müzik dersinin zaten bi 40 dakikalık bir alana sıkıştırılmış olması kesinlikle istediğim her şeyi yapmak için bana yetmiyor. Eee zaten dersin 10 dakikası yoklamayla geçiyor. Eee bi 5-10 dakika da çocukların illa bi dikkatini toplamayla geçiyor. Yani o 20 dakika bana istediğim kadar bir şey vermiyor. Ya tabi ki yeterli görmüyorum. 40 dakikayı yani en az ben eee ben ee (buradaki söylediği anlaşılmıyor) yani haftada en az minimum iki saat müzir dersinin olması gerektiğini düşünüyorum. İki ya da üç saat olsa çok daha iyi olur. Ama en az minimum ortaokullar için iki saat müzik dersinin hem aktivitelere zaman ayırmak hem notaları öğretmek açısından böyle üstünkörü geçmeden daha hızlı bir şekilde değil de yayarak ve çocuğun zihnine oturtarak ve kendinin yapıp, yaptığını izleyerek izleme şansımız olacak şekilde olması için en az, üç saat olması gerekiyor uygulamayı görebilmem için. Hızlandırılmış şekilde yapıyoruz sürekli. O zamanda tabi ki bazı öğrencileri belki de es geçmiş oluyoruz.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Evet. Bu konuda çok çok çok güzel bir konu inanın. Ben kitaplardan şarkı çok fazla öğretim yapmıyorum. Sadece belirli gün ve haftalarla ilgili olan şarkıları öğretiyorum. Onun dışındakileri gerçekten ben ee çocukların, şu andaki neslin eee ilgi duymadığı bir şeyi çocuğa öğretemiyorsun. Yani çocuğun ilgi duyacak etraftan eee ya da şu anki dönemle bağlantılı ses ve müziklerle alakalı olacak ki çocuk onunla ilgili bir şeyler yapsın ya da ona ilgi duyup ona onu söylemeye çalışsın. Atıyorum, bakıyoruz mesela altıncı 6., 7. Sınıf şarkılarına bazı türküler var mesela çocuklar şu an hep rap ya da pop ya da farklı biraz daha böyle Avrupai müziklere kültürlerine eee eğilimleri olduğu için (burası anlaşılmıyor) türkü öğretmeye kalktığım zaman açıkçası çok fazla böyle küçük küçük türküler, Atatürk'ün sevdiği şeyler, onları öğretiyorum. Ancak çok fazla yaş grubuna ya da şu anki dneme uygun şarkılar olduğunu da düşünmüyorum. Bunu kesinlikle güncellenmesi gerektiğine de inanıyorum. Ve ben zaten kesinlikle sadece kitaba bağlı kalarak ders işlemediğim için hani çocukların her alanda duyduğu

şarkılardan da örnekler alarak her tarz müziği dinleyerek ama ee tabi ki kendi öz kültürel şarkılarının da aksatmadan onlarla bağlantının sentezini yaparak bir bütün oluşturmaya çalışıyorum. Ancak kitaplarda sadece tek yönden bi şarkı desteklemesi olduğu için çocuklara da bu konuda sadece oradaki şarkıları öğretecek olsam ben müziği sevdiremem. Çünkü şu anki Tiktoktu yok ne bileyim farklı ismini söylemek istemiyorum farklı sosyal medyalardan bir sürü farklı tarz şarkıları dinlediği için bizim kitaptakiler onlar için çok geçmişte ve çok eski ve çok şey kalıyor yani yetersiz kalıyor. İlgilerini uyandırmıyor açıkçası.

Araştırmacı - Gündelik hayattan değil. Onlar için kullanışsız diyorsunuz.

Katılımcı 7 - Evet. Güncellenmediğini düşünüyorum. Yani güncellenmesi lazım. Türküler ve özel günler dışında eklenecek şarkıların biraz daha çocukların şu anki popüler kültürü takip ettiğini göz önünde alarak ee gündeme getirilerek hazırlanması gerektiğini düşünüyorum kitaplarımızın.

Araştırmacı - Yani güfte açısından nasıl olmalı mesela?

Katılımcı 7 - Kesinlikle ortaokulda güfte ve usul konularıyla ilgili bir yaklaşım ben kabul etmiyorum. Gütteyi anlatamıyorum. Yani bi şarkıyı anlatırken. (Burası anlaşılmıyor)

Araştırmacı - Yani güfte derken şunu söylüyorum hocam. Hani güfte derken sözden, şarkının sözleri nasıl olmalı.

Katılımcı 7 - Ha şarkı sözleri bence şarkı sözleri de eee şu an şöyle (burası anlaşılmıyor) Ben sosyal farkındalık yaratmaya çalışan şarkıları kafalarında bununla ilgili ee bir şema oluşturacak şeyleri müzikle onlara empoze etmeye çalıştığım için çocukların bence ee sözleri özellikle böyle onların ne bileyim sevgi, doğa ondan sonra ne bileyim inanç bu değerleri kapsayan şarkıların bir bütünü olmalı ama müziksel ritimleri de onların şu anki gündeme uygun ritimler olmalı ki müzikle kafasına o şarkıları kelimelerle sözlerle yerleştirebilelim, güzel çocuklar yetiştirebilelim ki ben bu şekilde çalışıyorum zaten.

Araştırmacı - Yani ahlak şeyden o zaman şöyle söyleyebiliriz.

Katılımcı 7 - Yani iyilikle alakalı. Ne bileyim sevgiyle, doğa aşkıyla, hayvanseverlikle, yaşlılara sevgiyle hep sosyal farkındalıkları içine alan şarkı bütünlüğü kelimeler cümleler bu şekilde olmalı diye düşünüyorum.

Araştırmacı - Anladım. Yani güftelerin mutlaka eğitici bir yanı olması gerektiğini düşünüyorsunuz.

Katılımcı 7 - Başarıyı, evet bi eğitici ve merak uyandırıcı ve söylerken onlara da pozitif enerji verecek ve bu enerji onların biliyorsunuz müzikte böyle bi bizim böyle bi şansımız var. Müzikle ve sözlerle çocukların zihinlerini bile kodlayabiliyoruz. O yüzden ben güzel şeyler vererek ya da güzel

kelimeler o anki gündemde çocukları kazanacağımız şekilde bir zihinlerinde şema oluşturacak kelimeler ve sözler seçilerek yapılmasını doğru buluyorum.

Araştırmacı - Yani form açısından peki nasıl olmalı. Yani şarkı gibi mi olmalı, türkü gibi mi olmalı, ilahi gibi mi olmalı, marş gibi mi olmalı?

Katılımcı 7 - (Burası anlaşılmıyor) ilahiyi de çok güzel söylüyorlar, ilahi de söylüyoruz ne bileyim rap da söyletiyorum bazı çocuklara gruplara.

Araştırmacı - Yani her formdan olmalı mı diyorsunuz?

Katılımcı 7 - Her formdan olmalı. Çeşitliliği görmeli. Her çocuğun her çeşitlilik içerisinde farklı beğenileri olacaktır. Çünkü bence hepsini beraber görmeli ve hepsiyle beraber ee kulaklarındaki her tınıyı farklı alandan alıp sesten müzikten yetişmeleri gerekiyor.

Araştırmacı - Bir aşinalık olması gerekiyor.

Katılımcı 7 - Kesinlikle. En azından a bu cazmış ha bu caz ben bunu dinlemiştim müzik dersinde ya da işte a bu şey pop müzikti. Çok ünli bi pop müziğinin ya bide böyle çok güncel ve belirgin şeyleri kültürel anlamda bilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Araştırmacı - Hocam peki ritmik açıdan şey rakam verecek olursak hani 2/4'lük mü olmalı, ¾'lük mü olmalı, 4/4'lük mü olmalı, 9 zamanlı mı olmalı, 8 mi, 7 mi, 6 mı, 5 mi, 4 mü bunları bi öneride bulunabilir misiniz? Kaç olmalı 15, 16 neyse.

Katılımcı 7 - Bununla ilgili tabi ki etkinliklerde de çok fazla böyle şarkı seçimi konusunda zorlandığım zamanlar olmuştu. Çocuklar duygusal şarkıları söylüyorlar ancak 2/4'lük ya da ¾'lük değil de daha çok 9/8'lik, 5/8'lik yani daha hareketli şarkılarda ortaokullarda özellikle hareketli şarkılarda ritmik şarkılarda daha fazla söylemeye eğilim var. Bu şarkıları öğrenmede tabi ki 2/4'lük ve 4/4'lük şarkılarımız da var ancak genelinin eee belki de genelinin ritmik olarak yaş grubu olarak hareketliliği söz konusu olan bir dönem olduğu için yani hareket söz konusu olan bi dönem olduğu için aktifleştiriyor onları 5/8'lik 9/8'lik şarkıları daha fazla öğrenme ve sevme söyleme (burası anlaşılmıyor)

Araştırmacı - Yani aksak zamanlı usulleri daha çok seviyorlar diyorsunuz? Yani 5, 7, 9 gibi usulleri mi daha çok seviyorlar?

Katılımcı 7 - Evet daha çok aksak zamanlı ve hızlı ritimleri seviyorlar.

Araştırmacı - Aksak zamanlı olacak ve hızlı olacak, yürük olacak yani.

Katılımcı 7 - Evet 7/8, 5/8, 9/8 evet aynen.

KATILIMCI 8

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Hocam örnek olaydan gidiyorum genellikle. Anlatım ve örnek olaydan. Çünkü çocuklarda şöyle bir sıkıntı var. Herhangi bir müzik altyapıları olmadığı için en yakın müzik onlar için benim çalıştığım okulda hani Kur'an derslerinde görmüş oldukları hani Kur'an kurslarında görmüş oldukları ezan okunmasıdır, işte segah tekbirlerdir falan onlar gibi şeylerden zaten müfredatın içerisinde de olan konular bunlar. Daha çok bilinenden bilinmeyene doğru. Çünkü öğrencilerde şey sıkıntısı var. Soyut kavramları anlama problemi çok yoğun yani. Evet evet somutlaştırması gerekiyor. O yüzden de etrafında gördüğü, tanıdığı, bildiği, duyduğu şeylerden yola çıkıyoruz. Ya mesela işte bazı yerlerde nasıl örnek verebilirim. Kemal Sunal filmleri aslında buna çok güzel örnekler ya. Yani oradaki kullanılan işte Kürdilihicazkar longalar falan işte onlar çok yardımcı oluyor yani.

Araştırmacı - Mesela şeyde olabilir değil mi? *Süt içtim dilim yandı* bu da mesela Kemal Sunal film müziklerinden bir müzik mesela. Belki uşşağa örnek olabilir.

Katılımcı 8 - Evet yani. Şey diyorum. İşte şu filmi hatırlıyor musunuz diyorum ilk önce. İlk önce filmi hatırlatmaya çalışıyorum. Şu şey vardı ya filmin adını da unuttum şimdi. Kemal Sunal uşakta böyle hani eski Osmanlı'da geçiyor *Tosun Paşa*nın olduğu bir film vardı ya hocam. Oradaki mesela film müzikleri çok yardımcı oluyor yani.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Yaa daha çok gösterim hocam. Yani bizim elimizde olan hani şeyde tabi ki akıllı tahtalarımız var. Akılla tahtalardan az önce söylediğim gibi örnek parçalardan gösterimler falan yapıyoruz. Kendimiz de icra edebildiklerimizden icra olarak gösteriyoruz.

Araştırmacı - Yani siz enstrümanınız neydi?

Katılımcı 8 - Bağlama gitar ve perküsyon var.

Araştırmacı - Anladım yani orda yapıyorsunuz. Tekrar etmesini istiyorsunuz öyle mi?

Katılımcı 8 - Yaa şimdi şöyle bi olay var sıkıntı var. Bunu derste çok yapamıyoruz.

Araştırmacı - Tabi vakit yok değil mi?

Katılımcı 8 - Hem vaktimiz çok kısıtlı 1 saat dersimiz var. Yani inanın derse girdikten sonra 10-15 dakikamız susun durunla geçiyor zaten çocuk teneffüsten geldiğinde bi hazır bulunuşluk denen bişey yok yani. Bir üniversite öğretimi gibi değil. Yani o arada örnek olaylardan icra edebildiklerimizden kendimiz gösteriyoruz. İcra edemediklerimizden de imkanımız olmadıklarından da akıllı tahtalardan yararlanıyoruz. Daha çok akıllı tahta bu müzik öğretmenlerinin zümre toplantılarında hocam biz şöyle bir karar almıştık. Herhalde Türkiye genelinde böyle bir karar alınmış. Daha önceden Youtube mesela şeylerde akıllı tahtalarda kullanılamıyordu. Girdiğimizde işte milli eğitim bakanlığının bir engeli oluyordu. Mesela geçen sene ve bu sene kullanılabiliyor ve inanılmaz yardımı dokunuyor yani.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Yaa hocam materyaller işte enstrümanlarımız veya işte kullandığımız akıllı tahtalar. Akıllı tahta programında çok büyük sıkıntılarımız var. Müzik açısından müzik alanında pek yararlanabileceğimiz bir kaynak yok. Daha çok bireysel işte müzik öğretmenlerinin yapmış olduğu çalışmalar oluyor bazen onlardan bulabiliyoruz. Milli Eğitimin böyle çok bi kaynağı yok açıkçası.

Araştırmacı - Anladım. Yani bi uygulama eksikliğinden bahsediyorsunuz.

Katılımcı 8 - Evet evet. Kesinlikle.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Hocam lisans döneminde aldığımız eğitimin ben makam eğitiminde yeterli olacağını düşünüyorum. Ancak bunu hani nasıl söyleyeyim Milli Eğitimde uygulayabilecek bir altyapımızın olduğunu ben düşünmüyorum.

Araştırmacı - Yani lisans döneminde aldığınız eğitim yeterli. Ama bunu aktarırken sorun olduğunu düşünüyorsunuz. Bunu da zaten diğer sorularda rahatlıkla konuşacağız alt başlıklar halinde kimden kaynaklanıyorsa o başlıkları konuşacağız.

Katılımcı 8 - Ben Halk Oyunları bölümü mezunu olmama rağmen iyi bir Türk Müziği, bilmem gereken Türk Müziği eğitimini aldığımı düşünüyorum, Batı müziği eğitimini aldığımı düşünüyorum. Çok ayrıntısına girmesem de.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Hocam burada öğretim kaynaklı olanlarda daha çok öğrencinin bildiği popüler şeylerden gidilmesi gerektiğini düşünüyorum ben.

Araştırmacı - Öğretim programında popüler eserler olması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Katılımcı 8 - Evet kesinlikle. Çünkü öğretmen zaten bunun bir bilgisine sahiptir. Ama öğrenciyi daha bulunuş bir hale getirmek için yani daha ilgisini çekmek için böyle bir yönteme gidilebilir diye düşünüyorum. Çünkü ilk karşısına çıktığı zaman çocuk anlamıyor. Sen baya bi çabalıyosun bunu öğretmeye çalışıyosun. Öğretsen bile hemen o öğrendiği şey bi gün sonra unutuluyor yani.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Yani bizden kaynaklı ne olabilir. Belki öğretmenin hani enstrüman bilgisinin yetersizliği olabilir. Yani bunu tam net olarak nasıl şey yapabilirim. Çünkü müfredat bize göre biraz hafif. Yani hani çocuğa vermemiz gereken şey hafif ancak zaman yetersizliği materyal yetersizliğinde biraz problem çekiyoruz. Yani burada öğretmenin araştırmama problemi olabilir daha çok. Çünkü hani az önce söylemiş olduğum popüler kaynaklardan kastım buydu yani. Eğer öğretmen o popüler kaynaklara ulaşamıyorsa hala işte 50 yıl öncesinin veya 20 yıl öncesinin kaynaklarından yararlanıyorsa bu çağın gerisinde kalmış oluyor daha çok. Kendini geliştirememiş oluyor. Bu seferde çocuğa ulaşamamış oluyoruz yani.

Araştırmacı - Yani ben sizin özelinizde soruyorum bu soruyu. Genel olarak değil de. Sizden kaynaklı bir güçlük var mı? Onu merak ettik sadece.

Katılımcı 8 - Haa yani hocam ben mesela bi konuya hakim değilsem ben bundan bahsedebiliyorum ancak. Kitaptakinden bakmaya çalışıyorum kitaptakinden yararlanıyorum. Kitapların da çok faydalı olduğunu düşünmüyorum açıkçası. Yani Milli Eğitimin müfredat kitaplarının çok faydalı olduğunu düşünmüyorum. ancak oradan üstünkörü anlatıyorum mesela o konuyu çok hakim değilsem.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Yaa hocam bu aslında derya deniz ya. Şöyle ben maddi sıkıntıları olan veya ailevi problemleri olan bir bölgede ya bu çok Türkiye genelinde tabii ki böyle büyük sıkıntılar vardır ancak benim olduğum kesim daha çok böyle varoş kesmi olduğu için Bingölün hani öğrenciler kalbur altı öğrenciler olduğu için daha çok yani açıkçası veli şunu diye gönderiyor okula hani çocuğun bi diploması olsun diye gönderiyor. Pek müzik dersi umurunda değil böyle. Yani çocuk sıfır hazır bulunuşlukla gelmiş oluyor

benim karşıma. Ben onu müzik dersine çekmek için inanın çok zorlanıyorum yani öğrencileri hani velinin aklındaki şey şu "derse girsin iki şarkı türkü söylesin çıksın gitsin." Ama Milli Eğitimin istediği şeyde mesela çocuk belli bir seviyeye gelsin bunun arasında kalmış bir müzik öğretimi var. Ben kendi açımdan da bunu söylüyorum, Türkiye'nin geneli açısından da bunu söylüyorum. Ben bunu şeyde kurslarla telafi etmeye çalışıyorum. Kendim istekli öğrencilerle yani kendi gitar kurslarım oluyor bağlama kurslarım oluyor bu egzersiz adı altında Milli Eğitimin açmış olduğu kurslar var ya. Kendi müzik sınıfım var Allahtan öyle güzel bir avantajım var. 9-10 öğrencimle baya nota öğretiminden tutun şeye kadar Güzel Sanatlar Lisesi'ne falan hazırlıyorum bu tarz öğrencileri. Ama şeyi olmayan hiç dikkati olmayan öğrencileri de sadece derse konsantre olmalarını sağlıyorum diyebiliyorum yani. Çok ötesine gidemiyoruz açıkçası. Bir nota öğretiminde bile çocuk inanılmaz zorlanıyor. Bir do-re-mi-fa-sol-la-si hani 7 nota var diyorum, hocam 7'sinden hani böyle onu bile öğretirken baya bi problem çekiyorum ki geri kalanını siz düşünün yani.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Hocam makam öğretimi bakımından şöyle değerlendirebilirim. Az önce önceki maddelerde konuştuğumuz gibi. Öğrencinin bildiği bir konu varsa mesela dini tasavvufi müzikler varsa ve öğrenciler buna yatkınsa bu makamı çok güzel öğreniyorlar. Segah tekbir gibi. Hani daha önce duymuş oldukları şey ha hocam işte böylemiş falan diye olumlu dönütler alıyoruz. Ama hiç popüler olmayan mesela konuyla alakası olmayan şeyler ha yeni besteler diyim ben size beste yarışmalarından gelmiş olan o parçalar oluyor bazen ve öğrenciler arasında da çok bilinmeyen şeyler. Onlarda sıkıntılar çekiyoruz. Yani makam öğretiminde problem oluyor onlar yani.

Araştırmacı - Anladım yani hayatın içinden olması gerekiyor diyorsunuz.

Katılımcı 8 - Evet evet kesinlikle.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Hocam benim okulum çok güzel bir okul. Hani tüm imkanlar var açıkçası. Ben öğrencilik hayatım da dahil hiç böyle bir okulda okumadım. Bu depremden sonra yapılan Bingöldeki o büyük depremden sonra yapılan okullardan. Spor salonu, resim atölyesi ve işte şimdi daha 3 senedirde müzik atölyesi var.

Araştırmacı - Akıllı tahta var mı orda?

Katılımcı 8 - Akıllı tahta da var hocam. Yani hatta idaremiz de sağolsun. Ben bazı enstrümanları mesela bu şeyler vasıtasıyla yapıldı bu müzik atölyesi böyle projeler vasıtasıyla yapılan bir müzik atölyesi. Her istediğimiz enstrümanı alamadık tabi yine fazladan enstrüman geliyor mesela keman geldi ben istememiştim bilmiyorum, kenarda duruyor kemanlar ama işte bağlamalarından

gitarlarından perküsyon aletlerinden yararlanıyoruz baya güzel şeyleri var. Üstüne biz kendimiz bazen ucuz enstrümanlar alıyoruz işte marakas gibi cajon gibi enstrümanlar da alabiliyoruz. İdaremiz de buna imkan sağlıyor sağ olsunlar. Valla gayet güzel. İlk defa hayatımda böyle bir okulda görev yapıyorum yani. Öğrencilik hayatımda bile olmamıştı.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Ya hocam ben şimdi tek tek makamları şey olarak anlatmaktansa o kadar da bi bilgimin olduğunu da düşünmüyorum sizin karşınızda. Yani şöyle diyebilirim ancak, daha basit bilindik makamların bilindik popüler eserlerle beraber öğretiminden başlanılabilir ancak. Ama bunun için de ilkokullarda bir müzik dersi yok. Çocuklar ortaokula geldiğinde böyle ham olarak geliyorlar bize. Daha önceden duydukları hiçbir şey yok. Yani bunun bir hazır bulunuşluğunun olması gerekiyor bence. Müzik derslerinin ilkokulda başlanıp en azından bir kulak dolgunluğuyla geldikten sonra bizim ortaokul müzik öğretmenleri olarak müfredatında katkısıyla daha da iyi öğretebileceğimizi basit makamlardan karmaşıklara doğru. Ama işte bunun için de somut soyut kavramlarının çok iyi anlatılması gerekiyor. Burada büyük bir problem olduğunu düşünüyorum. Arada bir kopmanın olduğunu düşünüyorum ben. Makam öğretiminde çok büyük sıkıntılar var bu konuda.

Araştırmacı - Evet yani ilkokuldan 8. sınıfa kadar diyorsunuz ki bunlar yığılarak gelmeli ve birbirine bağlı olmalı.

Katılımcı 8 - Evet kesinlikle hocam.

Araştırmacı - Yani dönemler yıllar birbirine bağlı olmalı ve kopmamalı. O zamanda hazır bulunuşluk da sağlanır, bunların da hepsi kademe kademe öğretilebilir. Mesela ilkokul 4'e kadar genel müzik eğitimi verilebilir. 5, 6, 7, 8'de de kademeli olarak hayatın içinden eserlerle işte daha popüler eserlerle bunlar basit makamlar şeklinde verilebilir diyorsunuz herhalde yanlış anlamadıysam.

Katılımcı 8 - Kesinlikle hocam beni tercüme ettiğiniz için sağ olun yani ☺

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Ya hocam. Ders saati bir kere yetersiz.

Araştırmacı - Kaç saat olması gerekir?

Katılımcı 8 - Hocam en az iki saat olması gerekir. Çünkü inanın ben sınavlarımı yaparken bile bireysel sınav yapamıyorum öğrencilere. Bir müzik öğretmeninin işte bir 40 dakikada bireysel sınav yapma gibi bir şansı yok. Hele sınıfı bir de kalabalıksa. Onda büyük bir sıkıntı var. Zaten çocukları

haftada bir görüyoruz. Tam bir şey vermeye çalışırken ders aniden bittiğinden dolayı her şey yarım kalıyor inanın her şey yarım kalıyor yani. En büyük problem ders saati olduğunu düşünüyorum ben.

Araştırmacı - B maddesinden diğerlerine bir değişiklik talebiniz var mı?

Katılımcı 8 - Hocam kazanımlar iyileştirilebilir yani. Hani daha basit kazanımlara indirgenebilir. Çünkü müzik dersinde istenilen şeyler biraz ağır gibi gidiyor bana. Günümüzde şöyle bişey var hocam eskisi gibi değil. Yani çocuklar çok fazla sosyal medyaya maruz kaldıkları için çok fazla basit müziğe yani günümüzde mesela nasıl? Bir Instagramda reelseler işte 30 sn Youtubeda falan 30 sn. çocuk 30 saniye müzik dinliyo. Sadece yaptığı şey bu andan alabileceği bişey de yok zaten. Çocuğu işte makama falan yönlendirme gibi bi şansımız da yok zaten. Yani bunları daha fazla basitleştirerek yani nasıl Instagram Youtube mantığıyla bende kazanımlarda bu şekilde ilerlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani en kısa sürede en fazla en basit verebileceğimiz kazanımlar olmalı.

Araştırmacı - Pratik olmalı.

Katılımcı 8 - Pratik kesinlikle.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Hocam bence hepsinden olmalı, hepsinden biraz olmalı. Çünkü her öğrenci her müziği dinliyor yani dinlemiyor ya da onu söyleyim yani. Çünkü hepsine ulaşabilmemiz için hepsinden birer parça olmalı.

Araştırmacı - Yani form olarak her formdan eser olmalı.

Katılımcı 8 - Kesinlikle kesinlikle.

Araştırmacı - Peki sözleri nasıl olmalı?

Katılımcı 8 - Yani sözleri hani şey gibi oldu bu. Günümüzde öğrenciye hitap edecek şekilde olmalı hocam.

Araştırmacı - Peki usul konusu yani ritim olarak nasıl olmalı eserler?

Katılımcı 8 - Ya hocam ritim konusunda bir problem olduğunu düşünmüyorum. Öğrenciler genellikle ritmi seviyorlar. Ben bardaklarla da ritim dersi işliyorum mesela. Yavaştan hızlıya kadar bütün ritimlerde öğrenciler hiçbir problemleri yok. Bence yani.

Araştırmacı - Zaman olarak mesela 2 zaman mı, 3 zaman mı?

Katılımcı 8 - Yani aksak zamanlarda problem var. Daha çok ikiler yani Türk Müziği anlatıyosak mutlaka aksak zamanlar olmalı ama. Genelde iki zamanlı dört zamanlı olursa daha şey olabileceğini düşünüyorum ben rahat ilerlenebileceğini.

Araştırmacı - 2, 4 gibi usulleri mi söylüyorsunuz?

Katılımcı 8 - Evet evet hocam. Ya basit daha çok öğrenciye hani şimdi ben mesela parçanın adını da unuttum. Sen varsın hep öğretmenim bu bir normalde hani parça hani öğretmenler günüyle alakalı. Orada bir aksatım var mesela bunu anlatmak için ben iki hafta uğraştım öğrenciye. Yani burada bir problem oluyor.

Araştırmacı - Aksak olanlara hakim olamıyorlar diyorsunuz.

Katılımcı 8 - Evet evet onda biraz problem. Ya tabi çok iyi olan öğrenciler var arada sıyrılanlar var. Onlarıda hemen aradan yakalamaya çalışıyoruz.

7

KATILIMCI 9

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Hocam şimdi direkt notayı zaten veremiyoruz. En basit yöntemle algılayabilecekleri yöntem kendime göre bildikleri şarkı ve türkü üzerinden işte çocuklar bakın bu seste bu şarkılar duyuyorsanız şu makamdır ya da şu şarkılar duyuyorsanız bunlar şu makamdır. Zaten 3 – 4 tane makamı verebilirsek böyle hani kulak olarak ne karsa o kar diyip geçiriyoruz makam dersini yani.

Araştırmacı - Örnek olay gibi düşünebiliriz yani.

Katılımcı 9 - Gibi evet aynen.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Genelde akıllı tahta üzerinde dinletiyorum hocam. Ya da ben çalıp kendim söylüyorum. İşte birkaç tane şarkı üzerinden.

Araştırmacı - Kemanla mı?

Katılımcı 9 - Bağlama da kullanıyorum. Bağlama çalıyorum.

Araştırmacı - Yani makamsal öğeleri bağlama üzerinden gösterebiliyorsunuz

Katılımcı 9 - Notaya çok giremediğimiz için dinletip tekrar algılayabilme yöntemiyle çocuklar ne kadar algılayabiliyorlarsa bir de benim şu anki okulun yarıdan çoğu Suriyeli öğrencilerin.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Sadece enstrüman kullanıyorum şu anda. Ya da işte akıllı tahtadan bazen.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Hocam sadece lisansta aldığımız makam değil, biz üniversitede aldığımız hiçbir ders okulda bir alakası yok.

Araştırmacı - Yok değil mi?

Katılımcı 9 - Evet

Araştırmacı - Bunun sebebi ne peki?

Katılımcı 9 - Hocam hani diyorum ya şu anda bize empoze ettikleri şey bizde sanki hepimiz orda öğretim görevlisi olacaz müzik profesörü olacakmış gibi ya da sadece üniversite öğrencilerine ders verecekmişiz gibi eğitim alıyoruz. Fakat geliyoruz sahaya iniyoruz çocukların hani alakası yok.

Araştırmacı - Yani lisans döneminde aldığınız eğitimin ağır olduğunu düşünüyorsunuz, ya da yanlış kitleye göre verildiğini söylüyorsunuz.

Katılımcı 9 - Bize öğretmenlik öğretilmiyor. Bize sadece müziğin en ağır bir şekilde veriliyor. Tamamda biz bunu karşımızda kime sunacağız? Çocuklara. 5, 6, 7, 8. sınıftaki çocuklara ders vereceğiz. Şimdi o dersi kalkıp da onlara yansıtmamız ciddi anlamda çok değişik alakasız yani. Tekrar zaten biz kaç yıl öğretmenlik öğreniyoruz. Hatta başımdan geçen bir olay var. İlk İstiklal Marşı yöneteceğiz. İlk istiklal marşı yönetmemde müdür bey dedi ki "hocam bi İstiklal marşı" dedim hocam okuyun da gidelim. Hocam dedi sen okutturacaksın. Niye ben okutturuyorum dedim. Dedi sen müzik öğretmenisin. Sonradan evet benim okutturmam lazımdı. Bilmediğimizden değil kendi kendimize zaten öğrenmişiz. Ama kimse bize İstiklal Marşı şöyle yönetilir siz bunu yapacaksınız siz şunu yapacaksınız falan gibi herhangi bir eğitim almadık. En basit örneği yani hocam bu. Makama gelene kadar hocam makam çok geride kalıyor.

Araştırmacı - Yani geleneksel Türk halk müziği geleneksel türk Sanat müziği derslerinden bahsettim eğitimde aldığınız

Katılımcı 9 - Yok hocam kesinlikle yeterli değil. Okula göre değil okula yönelik değil.

Araştırmacı - Yani öğrencilere anlatmak için değil de, dediğiniz gibi sanki bir akademisyen olacakmış gibi ağır bir eğitim verildi diyorsunuz.

Katılımcı 9 - Tabi ki

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Tamamen her şey çok güç hocam makam konusuna giremiyoruz bile doğrusu. Bir kere makamın kelime anlamını bile çocuklara anlatmak büyük işkence. Makam deyince çocuk valilik makamı, kaymakamlık makamı diye bir şey geliyor aklına. Ben durumu buradan alıp da müzikteki makam nasıl olur, nasıl anlatılır ya da nedir bunu anlatana kadar ya çocuklar diyorum ya mümkün değil olmuyor yani.

Araştırmacı - Öğretim programı nasıl olmalı peki?

Katılımcı 9 - Bence makam konusu tamamen kaldırılmalı. Çok ağır çünkü.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Somut olarak elimizde bir şey yok. Somutlaştıramıyoruz. Zaten müzik sesleri algılayabilmeleri çok zor bir olay. Yeni nesilde zaten çok böyle makam falan derdinde değil. Dolayısıyla çocukların anlamadığı ya da anlamak istemediği şeyleri onlara anlatmak çok zor geliyor.

Araştırmacı - Yani gözle görülür elle tutulur bişeyle…

Katılımcı 9 - Tabi tabi çocuklar, şu anki nesil tamamen mantık üzerine. Neden. Mantıklı bir cevap istiyor her şey için. Ben niye bunu yapıyorum. Bunu bilmek zorunda mıyım? Çocuk soru sorduğunda ki haklı olarak benim makamda ne işim var diyor. Ne işime yarayacak benim makam. Ben zaten müzik kulağım yok yeteneğim yok haklı olarak.

Araştırmacı - Evet bu aslında c maddesine daha uygun. Hani öğrenci kaynaklı güçlükler nelerdir sorusuna.

Katılımcı 9 - Hepsi birbirine bağlantılı olduğu için hani biz de öğretme güçlüğü çekiyoruz. Makam başlı başına zaten zor bir konu. Bize bile üniversitede çok geniş bir zaman ayrılmış makam için. Biz bile anlarken çok zorlanıyoruz o ince detayları. Bu ince detayı çocuğa empoze etmemiz vermemiz çok zor. Hele ki kitaplarda zaten buna yönelik hiçbir şey yok doğru dürüst.

Araştırmacı - O zaman şöyle bir mantık yürütmek gerekirse öğretmenin, öğrencinin ve müfredatın birlikte olduğu ortak paydada birleştiği eğitim sistemi olması gerekiyor.

Katılımcı 9 - Aynen. Hatta üniversitedeki eğitimin tamamen değişmesi lazım.

Araştırmacı - Tabi yani zaten aslında dedim ya, bu bizim yaptığımız çalışma hocalarımızın ve öğrencilerimizin birbirleriyle olan dezavantajları kaldırmak amacımız.

Katılımcı 9 - Evet yani, üniversite, tamamen okuldaki öğrencilere nasıl ders anlatılır, o konular nasıl işletilir ya da nasıl çocuklara kazandırılır. Bunun üzerine bir eğitim verilirse daha başarılı bir eğitim öğretim süreci geçirilecektir diye düşünüyorum hocam.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Tabi şimdi diyorum ya hani çocukların anlama yetileri çok zayıf. Yeteneği olmayan öğrenciler hele çok daha fazla bizi zorluyorlar. Ritim yeteneği yok, müzik kulağı yok, algısı kapalı.

Araştırmacı - Nasıl bir çözüm bulabiliriz hocam bu yeteneği olmayan öğrencileri ayıklamak için?

Katılımcı 9 - Bana göre hocam, hani biliyorsunuz yetenek dersidir. Varsa vardır yoksa hele ki müzikte yok yani yapacak bir şey yok. Öğrenciler seçilecek müzik kulağı olan öğrencilerle ayrıca ilgilenilecek. Onun dışındaki öğrencilere başka bir plan hazırlanabilir.

Araştırmacı - Evet bir seçmeli ders olabilir onun yerine.

Katılımcı 9 - Yani tamamen müzikle alakalı olan ya da müzik yeteneği olan öğrencilerin seçilip onlara ayrı bir plan olmayanlara da ayrı bir plan. Hepsini aynı kefeye koymak mümkün değil.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Dediğim gibi makam konusu tamamen kaldırılmalı bence çünkü çok ağır bir konu. Böyle basite indirgeyip de anlatacağımız bir konuda değil.

Araştırmacı - Nerede olabilir mesela makam konusu?

Katılımcı 9 - Belki lise döneminde. O da ortaokulda tabi biraz altyapı vereceğiz. Ama nasıl? Makamın en basit şekilde nasıl anlatılır. Onları siz daha iyi bilirsiniz hocam. Bir makam, atıyorum hicaz, atıyorum kürdi nasıl verilir o makam çocuğa nota olmadan. Çocuk notayı almak için çok zorlanıyor.

Araştırmacı - O zaman diyorsunuz ki kesin bir cümleyle Milli Eğitim Bakanlığı'nın 5, 6, 7. 8. Sınıf kitaplarından makam öğretimiyle alakalı bütün kazanımların kaldırılması lazım.

Katılımcı 9 - Evet kaldırılması lazım.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Hocam her okulun müzik odası yok bir kere. Bizdeki fiziki koşul ne. Rahat rahat yüksek sesle ya da sesleri rahat rahat çalıp söyleyeceğimiz bir müzik odamız her okulda mevcut değil. Var ama mevcut değil. Olanlarda ne var içerisinde ne var ne kadar alet var ne kadar enstrüman koyabilmişler.

Araştırmacı - Sizde var mı peki müzik odası

Katılımcı 9 - Müzik odam yok. Zaten okul hastaneden çevrilme.

Araştırmacı - Anladım tamam hocam, bu da bu şekilde diyorsunuz yani müzik odasının olmaması.

Katılımcı 9 - Olmaması dezavantaj bizim için

Araştırmacı - Sınıflarda akıllı tahta var dediniz.

Katılımcı 9 - Var hocam evet.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Ben zaten şey dedim. Ortaokulda kaldırılması lazım makamın.

Araştırmacı - Bunu ona kabul edebiliriz değil mi yani?

Katılımcı 9 - Tabi tabi

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Evet yani kaldırılması gerekiyor. Çünkü bu sorular hepsi makam içinde olduğu için. Çocuklara biz makam veremiyoruz. Makam öğretmemiz için hocam biliyorsunuz o çocuklar o notaları yiyip yutmuş olması lazım. Ki değişen şartları görecek çıkarken inerken komaydı bilmem neydi hepsi ayrı başlı başına konular bunların. Çocuğa komayı öğretmem lazım arızayı öğretmem lazım. Diyezi bemolü bilmesi lazım. İşte kaç koma ileri kaç koma geri bunları bilmesi lazım. Yani başlı başına ağır bir konu.

Araştırmacı - Ders saati peki genel olarak yeterli mi hocam?

Katılımcı 9 - Mümkün değil hocam bir saatte biz ne yapabiliriz?

Araştırmacı - Ders saati ne olmalı sizce?

Katılımcı 9 - Ders saati en az iki tabi ki

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Yani çok böyle karmaşık sözler içermeyecek bir kere. Dilleri dolaşıyor. Çabuk çabuk, hızlı söylenebilen sözler dilleri dolaştığı için hemen telaffuz edemiyorlar. Basit cümlelerle basit kelimelerle olan şarkılar tercih edilmeli. Genelde çok rahat söyledikleri kürdiyi rahat söylüyorlar, çocuklar nihavend rahat söylüyor çocuklar.

Araştırmacı - Form açısından peki nasıl eserler önersiniz mesela formdan kastımızı az çok biliyorsunuzdur. Mesela Türkü mü, şarkı mı, ilahi mi, marş mı ne biliyim bunlar formlara örnekler.

Katılımcı 9 - Hocam bu yöre yöre değişiyor aslında.

Araştırmacı - Yani sizin olduğunuz yerde nasıl?

Katılımcı 9 - Bizim olduğumuz yerde birazcık böyle hani dini olaylar birazcık daha böyle baskın olduğu için mesela ilahi tarzı daha uygun oluyor mesela ya da ne biliyim benzeri tarzda hani o formlara yakın daha rahat söylüyor çocuklar hani kulakları daha dolgun onlara karşı.

Araştırmacı - Peki eserler usul açısından nasıl olmalı. Yani ritim olarak hangi ritimleri tercih etmeliyiz böyle bir şey yapacağımızda.

Katılımcı 9 - Çok yavaş sevmiyorlar, çok fazla hareketliyi de karıştırıyorlar. Orta hızdaki eserler idealdir hocam.

Araştırmacı - Yani zaman olarak. 2 zamanlıdan 10 zamana kadar mesela. 2/4'lük, ¾'lük, 5/8'lik, 6/8'lik, 9/8'lik 7/8'lik gibi.

Katılımcı 9 - 5/8 aksakları biraz karıştırıyorlar. Hani müzik yeteneği biraz fazlaysa söylüyor ama. Genel olarak toplu okuttuğumuzda biraz karıştırabiliyorlar. En sağlıklı 2/4'lük, 4/4'lük gibi basit olanlar daha rahat söyleniyor.

KATILIMCI 10

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Yani genelde a maddesi (burası anlaşılmıyor) uygulatma gibi.

Araştırmacı - Yani dinletiyorsunuz sonra da uygulamasını yaptırıyorsunuz.

Katılımcı 10 - Evet gösterip yaptırmalı daha çok.

Araştırmacı - Teorik anlatım da yapıyor musunuz?

Katılımcı 10 - Teorik anlatım yapmıyorum. Çünkü çok boş kalıyor yani.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Burada ee sadece dinletme. Hani gösterip yaptırma şeklinde makam öğretiminde başka bir teknik kullanmıyorum.

Araştırmacı - Yani dinletiyorsunuz ve yapmasını istiyorsunuz.

Katılımcı 10 - Evet, evet. O konuda o makamda ee o sesten kullanarak o sesi kullanarak yapmasını istiyorum.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Eee bilgisayar destekli, bilgisayar destekli yani mesela ezan konusu var bizde. Yani çocuklar imam hatip ortaokulu olduğu için işte ezan makamlarını ee tek tek işte sabah ezanı saba makamında, öğle rast makamında gibi buradan açarak profesyonellerden dinletiyorum.

Araştırmacı - Sizin ana çalgınız neydi hocam?

Katılımcı 10 - Keman

Araştırmacı - Batı müziği eğitimi aldınız.

Katılımcı 10 - Batı aldım evet.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Hayır.

Araştırmacı - Nasıldı hocam dersler?

Katılımcı 10 - Yani makamsal eğitim üzerine sadece yarım dönemlik bir Türk Sanat Müziği eğitimi dersimiz vardı. Onun dışında ee batı müziği eğitimi aldık. Yani.

Araştırmacı - O da yeterli olmadı yani. O yarım dönem de değil mi?

Katılımcı 10 - Olmadı. Çalgı eğ (burası anlaşılmıyor) aynı şekilde tamamen batı eğitimi üzerinde.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Ya öğretim programından kaynaklı güçlükler daha yüksek hedeflerin bekleniyor olması yani çocuklara şu anda yedi tane notayı bile ee tam anlamıyla öğretme yani hedefine ulaşamadığımız çocuklara makam bilgisi vermemiz çok zor.

Araştırmacı - Yani ütopik kalıyor.

Katılımcı 10 - Evet ütopik kalıyor. Bu açıdan öğretim programıyla ilgili bunu söyleyebiliriz. Güçlükler de şöyle olabilir. Eee yeterli derecede hem enstrüman anlamında hem de makamsal bilgi anlamında (burası anlaşılmıyor) kendimizi geliştirebiliriz ama yeterli eğitim olmadığını düşünüyorum. Hizmet içi eğitimlerle falan desteklenebileceğini düşünüyorum bunu.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

(Burası anlaşılmıyor) belki enstrümansal olarak hani ee ve teori olarak yeteri kadar alt yapıya sahip olmamak olabilir.

Araştırmacı - Evet. Yani enstrümanınızın buna daha doğrusu enstrümanınızın üzerine aldığınız eğitimin buna uygun olmadığını ve sizin genel olarak aldığınız makam eğitiminin yeterli olmamasından dolayı sizden kaynaklı güçlükler olabilir diyorsunuz.

Katılımcı 10 - Evet, evet. Hı hı.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Öğrenci kaynaklı güçlükler makamsal müzikler zaten şu anki jenerasyona çok uzak. Hiç (burası anlaşılmıyor) tarz müzikler dinlemedikleri için ee hem sıkılıyorlar hem de kulakları hiç aşina değil. Çok

zorlanıyorlar. Bu koma sesleri çıkarmakta vesaire eee ilgi alanlarına girmiyor. İkincisi de müziksel alt yapı olarak zaten buna müsait olmadıklarını düşünüyorum.

Araştırmacı - Evet yani eee direkt 5. sınıfta geldikleri zaman hazır değiller bunu mu diyorsunuz?

Katılımcı 10 - Evet, evet. Evet yani. 8'de de fark etmez yani (burası anlaşılmıyor) sağlayamıyoruz. Müzik dersinin ee hem vakit olarak, hem de çocukların bakış açısı tarafından beklentileri (burası anlaşılmıyor) müzik dersine bakışları farklılaşabiliyor. Teori yükleme gibi eee çok fazla teori olayına girdiğimizde onların beklentileri daha çok işte program hazırlamak, söylemek, çalmak söyle ee işte biz söyleyelim vesaire gibi.

Araştırmacı - Evet yani ee süreç olarak (burası anlaşılmıyor) sürecin doğru yayılmadığını düşünüyorsunuz.

Katılımcı 10 - Evet evet.

Araştırmacı - Öncesinin olmaması ve ee olduğunda da sürecin ee beklentilerle uymadığını ee kopuk olduğunu düşünüyorsunuz.

Katılımcı 10 - Beklentiler uyuşmuyor evet. Öğrencilerin ilgi alanı olmadığını düşünüyorum. Müzik kulağı olarak uzak oldukları bir durum olduğunu düşünüyorum makamsal müziklerin.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Eee yeterli değil. Eee ve (burası anlaşılmıyor) ulaşılmıyor. Oradaki hedeflere ulaşılmadığını düşünüyorum. Yani çocukların o eserleri seslendirmeye ee uygun bir alt yapılarının olmadığını düşünüyorum.

Araştırmacı - Yani havada kalıyor istenilen beklenen şeyler.

Katılımcı 10 - Evet evet.

Araştırmacı - Daha uygulanabilir mi olması gerekiyor?

Katılımcı 10 - Daha uygulanabilir. Evet.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Eee okulun fiziki koşullarıyla ilgili problem yaşadığımı söyleyemem. Sadece ses yalıtımı olabilir belki diğer sınıflara ses gitmemesiyle ilgili. (Burası anlaşılmıyor) problem yaşamıyorum.

Araştırmacı - Evet. Yani müzik sınıfınız ve akıllı tahta var öyle mi sınıfta?

Katılımcı - Evet evet.

Araştırmacı - Tamam, enstrümanlar, gerekli alet edevat hoparlörler?

Katılımcı 10 - Evet yeterli derecede var. Hı hı.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Belki sadece ee 8. Sınıfta teoriye girilebilir. (Burası anlaşılmıyor) alt sınıflarda işitmeye dayalı hani tekrar etme (burası anlaşılmıyor) diye bahsettiğimiz yöntemle sadece 8. sınıfta ee teorik bilgiye giriş yapılabilir diye düşünüyorum.

Araştırmacı - Yani 5, 6, 7'de bunları makamlarla alakalı öğrenciler maruz kalmalı dinlemeli, 8. sınıfta teori olmalı diyorsunuz?

Katılımcı 10 - Evet. Çok çok kısa olmalı ve ee böyle çocukların daha aşina olduğu belki popüler eserler en azından filmlerde, dizilerde duydukları gündelik eserler seçilir (burası anlaşılmıyor) diye düşünüyorum.

Araştırmacı - Yani çocukların ilgi duyduğu tarzlara yakın gündelik eserler gündelik kullanılabilir kullanışlı eserler.

Katılımcı 10 - Evet.

Araştırmacı - Makam olarak peki aklınıza gelen bir şey var mı hocam 5, 6, 7, 8 için. Mesela dinletmek dediniz 5, 6, 7'de hangi makamlar dinletilmeli mesela

Katılımcı 10 - Aşina oldukları çok duydukları sanki Rast böyle çok duydukları bir makam gibi hani (burası anlaşılmıyor) çok rast dinletiyorum.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Haftalık ders saati konusu kesinlikle çok yetirsiz. Eğer böyle bir teorik konu işlenmesi gerekiyorsa zaten en azından haftalık 1 saat teori 1 saat uygulama gibi olabilecek şekilde 2 saate çıkarılmalı diye düşünüyorum. Yani haftalık ders saati yetersiz.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

(Burası anlaşılmıyor) 9/8'lik gibi böyle eserlerden çok keyif alıyor çocuklar. Eee daha hareketli eserlerden. Güfte olarak. Güfte olarak nasıl olmalı? İşte güfte olarak gerçekten onların ee jenerasyonunu

yakalayabileceğimiz onların ee duygu dünyasına hitap edebileceğimiz ee çok fazla böyle eski kelimelerin yer almadığı daha güncel, bilindik kelimelerin yer aldığı tarzda güfteler seslendirilebilir diye düşünüyorum.

Araştırmacı - Evet. Form açısından nasıl olmalı. Yani formdan kastımız şarkı mı, türkü mü, ilahi mi, marş mı, arabesk mi, fantezi mi, pop mu?

Katılımcı 10 - Zaten, evet, eser şarkı pop formunda olmalı. Daha çok dinledikleri şarkı, pop formunda.

Araştırmacı - Yani toplayacak olursak, güfte olarak anlaşılır eski Türkçe olmayan gündelik hayatta çocukların dinledikleri eserlere benzer sözlere sahip olmalı. Form olarak da eee pop müziği şarkıları gibi olmalı. Usul olarak da 9/8'lik gibi hareketli usuller olmalı.

Katılımcı 10 - Evet, mesela şöyle düşünecek olursak, İmam- Hatip okullarının çoğunluğunda düşünecek olursak tabi usul 9/8'lik (burası anlaşılmıyor) İmam- Hatip okulları için ilahi formundaki eserlerde çok seviliyor. Hani ben kendi çalıştığım okul adına.

Araştırmacı - Evet, orda ilahileri daha çok tercih etmemiz gerekiyor diyorsunuz.

Katılımcı 10 - (Burası anlaşılmıyor) 6/4'lük, 6/8'lik eserler gibi seçilebilir diye düşünüyorum.

KATILIMCI 11

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Yani şöyle eee makam müfredatı zaten 8. Sınıf müfredatı. 5, 6, 7'de yok. 7'nin sonuna doğru var. 7'nin sonu ve 8'den itibariyle bizim hani eee 8. Sınıf sınav grubu olduğu için onlarla çok fazla zaten aktif olarak müzik dersi işleyemiyoruz. Tamamıyla sınava yönelik olduğu için ondan dolayı yani o konuda zaten ciddi bir problem yaşıyoruz hani.

Araştırmacı - Peki ders yani ders yaptığınız zamanlarda hangi teknikleri hangi yöntemleri kullanıyorsunuz?

Katılımcı 11 - Yani 8. sınıflarda normalde müzik dersi işlemiyorum. Zaten 5, 6, 7'lere işlediğim zaman ee gösterip yaptırma yapıyorum genelde. Onun dışında akıllı tahta üzerinden önce bi anlatım yapıyorum. Anlatım yaptıktan sonra önce kendim gösteriyorum. Sonra çocuklara yaptırıyorum. Sonra çocuklara tek tek dönüt vermeye çalışıyorum. Bu şekilde ilerliyorum.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Genelde düz anlatım oluyor. Yani çünkü ee şöyle bir şey EBA üzerinden de bi baktım. Hani bizim ee tanımlı olduğumuz sistemimizin müzik içeriğine dair çok bir şey yok. Ya baktığım zaman sadece enstrüman tanımı var. Yani gerekli olan görsel ya da işitsel materyalleri kendimizin oluşturması gerekiyor. yani geneldi dediğim gibi düz anlatım oluyor.

Araştırmacı - Yani akıllı tahta kullanımında özellikle uygulama çok fazla yok. Ben de öğretmenlik yaptığım için oradan biliyorum.

Katılımcı 11 - Yani telif yeme durum oluyor çünkü. Başkasının videosunu paylaşmak durumundasın. Sınıf ortamında açmak durumunda kalıyorsun. Milli eğitimin bu konuda bir çalışması olmadığı için. Yani ben girdim EBA'ya baktım dedim. Belki çocuklar için kullanılabileceğim görsel, işitsel farklı materyaller var mı diye. Sadece böyle ilkokul düzeyinde enstrüman tanıtımı var.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Valla normalde akıllı tahta kullanıyoruz. Ama o da yeterli olduğu kadar.

Araştırmacı - Enstrümanınızı falan kullanmıyor musunuz mesela?

Katılımcı 11 - Yani şöyle bir şey. Makam eğitimi yani o kazanımı değerlendirebileceğimiz ders saatlerinde çocuğun seviyesi zaten o makam kavramını kavrayabilecek düzeyde olmadığı için. Hani o dersi o kazanımı gerçekleştiremiyoruz zaten.

Araştırmacı - Anladım. Akıllı tahta kullanıyorsunuz sadece.

Katılımcı 11 - Evet. Ben demdim Güzel Sanatlar Lisesi'nden mezunu oldum. Yani 8. sınıf müfredatını biz lise 1'de görüyorduk. Baya yoğun bir müfredat.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Fazlasıyla yeterli.

Araştırmacı - Yani makamsal konularla alakalı. Geleneksel Türk Sanat Müziği ve geleneksel Türk Halk Müziği anlatımının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz.

Katılımcı 11 - Tabi tabi.

Araştırmacı - Yani öğrencilere bilgi aktarabilecek durumdasınız.

Katılımcı 11 - Onlarda hiç sıkıntı yok. Keşke aktaracak ortam olsa da.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Şöyle bi şey. Eee çoğu ilkokulda müzik dersi varken, diğer ilkokullarda müzik dersi yok. Çocukların derslerine sınıf öğretmenleri girdiği için bazı sınıf öğretmenleri ders işlerken bazıları farklı etkinlikler yapıyor. Ondan kaynaklı. Çocuk ortaokula geldiğinde kimisinin müzik birikimi varken, kimisinin yok. Böyle bi ortamda olduğu zaman, ben 5. sınıfta, 6. sınıfta çocukları anca ortalama bir seviyeye getirirken 8. sınıfa geldiği zaman mevcut programın iki sene üç sene gerisinde kaldıkları için programa çok bire bir riayet edemiyorum. En büyük yaşadığım sıkıntı o.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Yani kendi şahsım adına yok.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Yani dediğim gibi tamamıyla eee ilkokuldan almadıkları veya bireysel çaba göstermedikleri için donanımsız geliyorlar. Bu da tamamen öğrencilerin öğrenme sürecini geciktiriyor.

Araştırmacı - Yani öğrencilerin şahıslarıyla alakalı

Katılımcı 11 - Bireysel çalışma.

Araştırmacı - Bireysel çalışmalarıyla alakalı var.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Yani sarmal bir yapı halinde ilerliyor. 5, 6, 7, 8'de 8'e geldiği zaman normalde müfredat olarak çocuğunun makam öğrenimine hazır olduğu görülüyor. Ama sadece kitap üstünde uygun. Bazen çok yoğun içeriklere de girse müfredatın biraz daha sadeleştirilmesi içerik olarak daha iyi olabilir aslında.

Araştırmacı - Nasıl bir sadeleştirme?

Katılımcı 11 - Yani örnek veriyorum. Çocuk 5. sınıfta makamsal ileri seviye "longalara" kadar ee repertuvar öğrenebiliyor. Yani şimdi çocuk bu eğitimi aldığı zaman liseye geçtiğinde lise bir müzik öğretmeni olmadığında çocuğun aldığı eğitim askıda kalıyor. Yani biraz daha böyle hayata hazırlayıcı, biraz daha insani, ruhani yönünü geliştirecek şekilde biraz daha güncel hayatın içerisine dahil edilirse program en azından çocuklar için de daha kalıcı olur. Bir de şöyle bir şey var. Çağımızın popüler müzikleriyle biraz daha ters düşüyor. Örnek veriyorum müfredatın içindeki şarkılar daha geleneksel olduğu için çocuklara o şarkıları benimsetmek de o türküler benimsetmekte zorlanıyoruz.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Tabi şimdi kendi okulum üzerinden örnek veriyim. 22 tane şube var. Okulun fiziki yapısı müsait değil. Bi müzik sınıf yok. Onun dışında müzik sınıfı olsa bile her okulun milli eğitimden aldığı bütçe belli. O bütçeler dahilinde sınıf olsa bile sınıfın içini dolduracak yeterli düzeyde müzikal materyal yok. Onun dışında son zamanlarda en çok yaşadığımız sıkıntı sınıf mevcutları çok kalabalık. Sınıf mevcudu kalabalık olduğu için eee mevcut enstrümanları çocuklar paylaşamıyor. Örnek veriyorum 20 tane örenciye 1 tane bağlama düşüyor. Bir de benim haftada bir saat dersim olduğu için yettiremiyorum yani.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Hem makam öğretimi son 8. sınıflara bırakılması gereken bir konu değil bence. Makam öğretiminin 5. Sınıftan itibaren aşamalı basitleştirilmiş bir şekilde kademeye ve yaşa uygun olarak ufaktan ufaktan enjekte edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Araştırmacı - Yani 5'den 8'e yığılarak gitmesi gerekir diyorsunuz öyle mi?

Katılımcı 11 – Yani eee normalde çocuk 5. Sınıfta kimisi daha yeni notayı öğrenirken kimisi şarkı çalmaya başlıyor. Ama aslında bizim öğrettiğimiz notaların seviyesi arttıkça biraz daha makam dilini kullanmamız 8. Sınıftaki çocuğa bir seferde makam vermekten daha verimli olacaktır. Kendi görüşüm.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Yani şöyle bi şey. Eee haftada bir gün bir saat yani 40 dakika ders süresi var. Belirlenen kazanımın bu ders saatinin ders süresinin göz önünc alınarak belirtilmesini ve revize edilmesini tavsiye ederim. Çünkü yetişmiyor. Hani sınıfa girip…

Araştırmacı - Kaç saat olmasını tavsiye edersiniz?

Katılımcı 11 - Yani bir sınıfta ortalama 2 saat olması gerekiyor ki bizim birinci ders saatinde çocukları konuya hazırlayıp, ikinci ders saatinde uygulama yapmamız gerekiyor. Benim mesela şu an haftada bir saat dersim var girdiğim sınıfa zaten. Beş dakika 10 dakika yoklamadır defterdir.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Yani benim kedi görüşüm çocuğun kendi kültürü olan müzik tarzının hepsinden bir parça bir parça alması gerekiyor. Yani sadece sanat müziği ya da halk müziği üzerinden değil de her formu.

Araştırmacı - Türk müziği formlarından karışık olarak faydalanması gerekiyor.

Katılımcı 11 - Tabi. Neticede kendi kültürü bunu tamamıyla bilmesi, tanıması gerekir.

Araştırmacı - Yani formlar açısından diyorsunuz ki her formdan eser bilmeli.

Katılımcı 11 - Bilmeli, her yönüyle gelişmeli çocuk. Çünkü kendi kültürü.

Araştırmacı - Güfte açısından peki.

Katılımcı 11 - Güfte açısından şöyle. Neticede eee 8. Sınıf öğrencisi ergenlik dönemine denk geldiği için kızlı erkekli eee ses gelişimleri de daha tam tamamlanmadığı için eee verilen içerik yani güftelerin biraz daha o yaş grubunun ses aralığına uygun olması gerektiğini düşünüyorum.

Araştırmacı - Güfteden kastım, sözleri. Eserlerin sözlerinden bahsediyoruz.

Katılımcı 11 - Sözlerinden yana çok bi problem yok. Bazen ee ağır.

Araştırmacı - Yani kitaptaki sözler uygun diyorsunuz. Yani kitaptaki eserlerin sözleri uygun diyorsunuz.

Katılımcı 11 - Yani % 80'i uygun. % 20'sinin biraz daha dili ağır olabiliyor.

Araştırmacı - Ağır olabiliyor, daha yalın mı olması gerekir.

Katılımcı 11 - Bir tık daha yalın. Neticede hani eee güftelendiği ana döneme baktığımız zaman dili uygun olabilir. Ama günümüzde kullanılan Türkçe'nin daha (burası anlaşılmıyor) yalın bir dil kullanılabilir.

Araştırmacı - Usul konusunda peki. Ritmik yapısı eee açısından değerlendirsek nasıl olmalı ritmik yapısı.

Katılımcı 11 - Ya senkop, aksaklar çok var. Auftaktlar çok var. Eee 8. Sınıfta bunlar bize sorun yaratıyor. Çünkü eee bu ritim gerçekten önemli bir kavram. Her çocuğun ritim gelişimi aynı seviyede değil ama hepsinin aynı müfredata dahil olması gerekiyor ve bu senkoplar auftaktlar sıkıntı yaratıyor bize.

Araştırmacı - Ne önerirsiniz peki?

Katılımcı 11 - Ya daha sade. Çocuğun normal eee ekstra bir çaba gerektirmeden ekstra bir yetenek kullanmadan kendi ritimsel zekasıyla hafızasıyla kullanabileceği 2/4'lük, 4/4'lük, ¾'lük böyle çok fazla 5/8, 7/8, 9/8'e girmeden.

Araştırmacı - Kolay kavranabilir usuller olması lazım diyorsunuz.

Katılımcı 11 - Evet, evet. Biraz daha basit, sade usuller. Karma usullere girmeden.

KATILIMCI 12

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Evet. Şimdi bunlar ee ya hepsini kullanıyoruz aslında. Ders içerisinde ama mesela 7. ve 8. Sınıflarda eee öncelikle bol bol dinleme üzerine yani kulak dolgunluğu çok önemli olduğunu düşünüyorum. Öncelikle eserleri, kitapta yazan eserleri işte segah makamında şu eser, hicaz makamında bu eser, bunları ee dinletip çok belirgin bir duyum olarak zaten yerlerini söyleyip çocuklara daha sonra onlardan dönüt almaya çalışıyorum. Ya çok basit eserleri zaten ayırt edebiliyorlar. Özellikle 7 ve 8'ler.

Araştırmacı - Evet. 5, 6'larda?

Katılımcı 12 - 5, 6'larda genellikle nota öğretimine ağırlık veriyorum hocam.

Araştırmacı - Sadece anlatım yani.

Katılımcı 12 - Evet, anlatım. Yani yine, tabi hepsi var ama bu anlat, gösterip yaptırma, örnek olay, tartışma sürekli yapıyorum ben zaten. O zaten çocukların çok hoşuna gidiyor. Beyin fırtınası. Hepsi karışık.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Ya düz anlatım yapıyorum. Eee daha sonra eee ünlü olan sanatçıları dinletmeye çalışıyorum. Yani yine dediğim gibi 1 yıldır, 1 yıla yakındır tahtamız olmadığı için yine böyle telefondan işte, hoparlöre bağlanma falan, elimden geldiğince çocuklara dinletip göstermeye çalışıyorum.

Araştırmacı - Evet zaten bu da bilişsel çıraklığa giriyor yani. Ee bizim şey Türk Müziğinde meşk dediğimiz.

Katılımcı 12 - Evet hocam. Usta – çırak.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Ben eee bağlama çaldığım için özellikle bağlama üzerinde gösteriyorum her şeyi. Eee piyano maalesef yok okulda. Ama genellikle her şeyi bağlama üzerinde göstermeye çalışıyorum hocam.

Araştırmacı - Yani yardımcı bir başka materyaller kullanmıyorsunuz. Mesela bazı kazanımlar ek materyal gerektirdiğini varsayarsak bile onda da kullanmıyorsunuz.

Katılımcı 12 - Yok. Yani ritim aletlerim var ama tabi bunun için çocukları önce alt yapı oluşturma sürecindeyim aslında ben hocam. Yani çocukların 5-6 yıldır bu okulda müzik öğretmeni zaten hiç olmamış. O da çok büyük sıkıntı. Ben her şeye sıfırdan başladım diyebiliriz. Hocam ekstra bir…

Araştırmacı - Anladım. Kolay gelsin.

Katılımcı 12 - Vallahi hocam aynen.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Değerlendirebiliriz. Eee yani burada biraz eleştiri yapacam ama…

Araştırmacı - Ya zaten verilerimiz gizli olacak yani kesinlikle hiç şüpheniz olmasın.

Katılımcı 12 - Yani daha eski yıllardan zaten dersi veren ee etanıdığım bir hocamdı eee ama kendisinin bile ben bu konuda yeterli olduğunu düşünmüyordum. Yani biz öğrencilerde ardaşlar arasında da hem fikirdik bu konuda. Yani 1, 2 makam dışında özellikle yani 25-30 tane türkü geçiyorsak yarım dönemde bunların 15 tanesi rahat hicaz makamıdır. Hicaz takıntılığı vardı. Eee bir tane ücretli olarak böyle bi öğretmenimiz gelmişti İ.T.Ü.'den bir ara. Ondan çok faydalandık. Ses eğitimiyle birlikte aynı derse giren bir hocamızdı. Eee o biraz daha donanımlıydı ama o da çok kısa süre geldi. Yani genelde biz aslında kendi daha önceki yıllardaki bilgi birikimlerimizden faydalandık diyebilirim hocam konservatuvarda.

Araştırmacı - Cepten yediniz yani?

Katılımcı 12 - Evet cepten yedik. Aynen öyle hocam. Yani ben Erdal Erzincan müzik merkezinden mezunum. Orada ….. öğrencisiydim. Yani ee işte kıyıda köşede kalmış, yani bunu şu anlamda söylüyorum. Hani çoğu kişi hala bilmiyor sorduğum zaman. Eee orda inanılmaz bir müzik eğitimi almışız biz. Ben bağlamam konservatuvara girince maalesef geriledi hocam.

Araştırmacı - Evet yani Türk Müziği konservatuvarında yeterli bir eğitim almadığınızı, makamlarla alakalı olduğunu düşünüyorsunuz ve bağlamanın da geriledğini düşünüyorsunuz.

Katılımcı 12 - Evet hocam.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Yani yine hep aynı kapıya çıkacak hocam. Şimdi makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükler benim bulunduğum benim çalıştığım çevrede eee yani makam çok yüzeysel geçmeye çalışıyorum hocam. Yani orada kazanımlarda neler var bakıyorum mesela. Önceden planlarımı programlarımı yaparken kazanımlarda işte diyor şu makamda şu parçayı dinler. Diğerini dinleyip ikisini ayırt eder bundan öteye geçemiyorum. Ben zaten hocam yani açık olmak gerekirse.

Araştırmacı - Bu peki bunun sebebi aldığınız eğitim mi yoksa öğretim programı kaynaklı mı?

Katılımcı 12 - Yok, aldığımız eğitim değil. Eee çevrenin çevre faktörü. Çocuklarda mesela müzik aleti çalan yok hocam. 800'e yakın öğrencim var müzik aleti çalan yok içlerinden.

Araştırmacı - Yani coğrafi olarak, ya da okulun konumu olarak oradaki şeyde oradaki popülasyonda ee müzik anlayışı oturmamış, müziğe karşı bir ilginin olmadığını söylüyorsunuz.

Katılımcı 12 - Evet maalesef hocam. Maalesef yani daha başka bir sürü şey var. Çocuklar yani aklım almayacağı şeyler söylüyorlar. Yani işte annesi babası izin vermiyor mesela müzik eğitimi almasına yani.

Araştırmacı - Yani peki şeye gelecek olursak, öğretim programı kaynaklı güçlük olduğunu düşünüyor musunuz ya da düşünmüyor musunuz?

Katılımcı 12 - Yo hayır. Düşünmüyorum. Yani orada zaten kazanımlarımız açık ve net olarak yazıyor. Bi sıkıntı olduğunu düşünmüyorum.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Evet burada da kendimizi biraz eleştirecek olursak. Yani burada işte kendimi eee eleştiririm birazcık. Şimidi müzik öğretmeni olduktan sonra ee konservatuvarda ya da ondan önce ki aldığımız yıllardaki eğitimleri birazcık daha köreltiyor maalesef. Yani müzisyen olarak mesela devam etsem hocam daha farklı oluyor. Ama eee işin öğretmenlik boyutuna geçtiğimiz zaman (burası anlaşılmıyor)

Araştırmacı - Kazanımlara sığmaya çalışıyorsunuz.

Katılımcı 12 - Evet evet hocam. Zamanla birazcık gerileme oluyor. Yani biz tabi kendimizi taze tutmaya çalışıyoruz ama ya kendimden kaynaklı bu oluyor. Genelde çocuklara işte ağırlık verdiğim için onların eğitimiyle şey yaptığım için, kendi akademik olarak işte demiştim ya başta bende akademi düşünüyordum ama daha baştan şey bile yapamadım. Yani adım bile atamadım.

3

Araştırmacı - Evet etki tepki daha çok değil mi? Yani şey eee bi ilgi olsa mesela siz de kendinizi yenilemek için çaba sarf edersiniz. Ama bi cevap olmadığını düşünüyorsunuz karşıdan verdiğiniz tepkinin karşıdan bir etkiyi göremeyince köreliyorsunuz öyle mi?

Katılımcı 12 - yani hocam çok istiyorum. Mesela kesinlikle hocam geçen yani burda bir kültür merkezinde 10 Kasım diyorum şey vardı yemin törenimiz vardı oraya bi gittik ee bir güzel sanatlar lisesinin hazırlamış olduğu böyle bi 80 kişilik bir koro yani izledim o çocukları işte o keman gruplarını, vurmalıları, yaylıları arkada müthiş bir koro, yani diyorum benim burda olmam lazım işte. Bu okulda olmam, bu çocuklar beni zorlaması lazım her türlü çünkü zorlanmadan ee gelişim de olmuyor hocam.

Araştırmacı - Kesinlikle aynen öyle.

Katılımcı 12 - olmuyor gerçekten olmuyor. Bazen çocuklar öyle bir soru soruyor ki yani aralarında az sayıda olsa işte o kaldığın an müthiş bir şey oluyor. Yani kalmaman lazım tabi cevabını veriyorum tabi de demek istediğimi anlatabildim mi?

Araştırmacı - Verdiğiniz cevaptan tatmin olmuyorsunuz.

Katılımcı 12 - Evet hocam evet.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

(Burası anlaşılmıyor) Evet, evet öğrenci kaynaklı. Dediğim gibi hocam buradaki coğrafi eee konum dediğim gibi sosyo- kültürel nedenler. Maalesef ki her şeyin önüne geçiyor.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Evet şöyle. Ben şimdi devlette ikinci yılım olduğu için şimdi ee zümre toplantısına gittiğimde mesela orda diğer öğretmen arkadaşlarımın bu konuda bi sıkıntısı var. O geldi aklıma bu maddeyi okuyunca. Ee her yıl şarkıların çok aynı olduğunu ve birbirlerini tekrar ettiklerinden bahsediyorlar, yakınıyorlar. Sürekli aynı şarkılar, sürekli aynı şeyler. İçeriğin biraz daha çocukları eğlendirmesi açısından daha farklı olabilir gibi dönütler alıyorlar. Orda hocalarımız, bu şekilde. Ya ben özel okulda çalıştığım zamanlar eee devlet kitaplarından ziyade daha farklı böyle işte piyano metotları, özel metotlar, bağlama metotları, ritim metotları onları çalıştırıyordum. O şekilde yani.

Araştırmacı - Evet. Anlıyorum. Yani bulunduğunuz zümre toplantılarında siz de hocalarımızla aynı fikirde olduğunuz için onların da önerilerini burada değerlendirdiniz bizimle birlikte.

Katılımcı 12 - Evet evet yani. Bana şimdi yeni geliyor şimdi bu müfredatlarımız. Bana güzel geliyor. Ben daha tabi bu kitaplarla daha yeni ilgilendiğim için. Ama şimdi birkaç yıl sonra yine bakarım incelediğimde yine yanı şekilde birbirini tekrar etmiş olursa bende aynı şekilde dile getiririm.

Araştırmacı - İşte burda güncellenebilir bir şey olması lazım. Nasıl telefonlarımıza uygulamalar güncellemeler geliyor. Bunların da aslında belli sürelerde değiştirilmesi lazım. Bu da maalesef basılı kaynaklarla mümkün değil ve çok büyük bi israfa yol açıyor.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Tabi hocam. Şimdi ben buraya yeni atandığımda geçen sene ilkokul ve ortaokul binamız aynıydı. Mimar Sinan ortaokulu olarak geçiyordu. Biz sabah geliyoruz. Bizden sonra öğlenden akşama kadarda ilkokullar geliyor. Şimdi yanına bir yeni binamız yapıldı. İkimiz de iki okulda tam güne geçtik. Herşeyimiz sıfır ama mesela dediğim gibi hala akıllı tahtalarımız gelmedi. Eee fiziki olarak yani en en önemlisi bizim için zaten dediğimiz gibi teknoloji çağında akıllı tahtanın olmaması yani o çocuklara o hem görsel hem işitsel aynı anda vermemiz için çok önemli ben hep kendi işte hoparlörlerimi telefonumu falan işin içine sokarak idare etmeye çalışıyorum hocam.

Araştırmacı - Evet. Binayla alakalı bir sıkıntı yok dediniz.

Katılımcı 12 - Yok. Binayla alakalı bir sıkıntı yok. Fiziki koşullarımız gayet iyi.

Araştırmacı - Müzik odası var mı hocam peki?

Katılımcı 12 - Evet müzik odamız olması zaten ee hatta iki tane vardı. Ben bir tanesini hemen kaptım.

Araştırmacı - İyi avantaj.

Katılımcı 12 - Evet kesinlikle.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Sınıflara göre derken hocam?

Araştırmacı - Yani 5, 6, 7, 8'e göre.

Katılımcı 12 - Ya ben 5 ve 6'larda birazcık makam eğitiminin erken olduğunu düşünüyorum hocam. Bu benim şahsi fikrim. Yani dediğim gibi siz de çok güzel ifade ettiniz. Usta – çırak ilişkisi ile 5 ve 6'ları öncelikle müzik dersinin önemine ben hazırlamaya çalışıyorum yani. Bir çok kaynaktan makalelerden örnekler veriyorum, hatta çocuklara bakın böyle bi makale var bunu okuyun müzik derslerinin ne kadar önemli olduğunu, beyin gelişimi açısından, sosyal olarak gelişmemiz açısından önce bi alt yapı oluşturulması gerektiğini düşünüyorum. Yani makam öğretiminde ben bence 7. ve 8.

sınıflarda 5 ve 6'da iyice doygunluğa ulaştıktan sonra kulak olarak o ayrımların 7 ve 8'de daha rahat yapılacağını düşünüyorum.

Araştırmacı - Evet. 7' 8'de peki hangi makamlar olmalı?

Katılımcı 12 - Eee basit makamlar yani. Zaten eee şey de çok ilginç. Bir ara bi öğretmen arkadaşımla şeyi tartışmıştık. Eee güzel bir tartışmaydı. Mesela Türkiye coğrafyasında hani biz şimdi si bemol[2]'yi bilinçli bi şekilde bastırıp bilinçli şekilde veriyoruz ama bir köylü de bir kentli de yoldan geçen bir çocukta ufacık bir öğrenci de o si bemol[2] notasını ee genlerle kodlarla aktarıldığı için çok rahat bir şekilde farkında olmadan söylüyor. Yani bu çok güzel bir şey bence. Yani işte dediğim gibi uşşak makamı zaten bu başı çeker. Evet baş tacıdır. Çok belirgin olan hicaz makamı. Çocuklar onu daha fazla daha çok ayırt ediyor. Mesela segah makamında işte bu Itrî'nin mesela tekbirini evet dinletince "aaa hocam biz bunu biliyoruz falan cenazelerde falan" demeye başlıyorlar. Bu şekilde.

Araştırmacı - Evet. Anladım. Bu tarz makamlar olması lazım, 7 ve 8'de dağılması lazım diyorsunuz.

Katılımcı 12 - Evet hocam. Ben benim düşüncem 7 ve 8'lerde o şekilde.

Araştırmacı - Tabi tabi. Siz zaten sizin düşünceleriniz çok değerli bizim için.

Katılımcı 12 - Estağfirullah hocam.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Kökenimiz aynı köken. Yine aynı sorunlar aynı 40 kişiye yakın öğrenci var. 40 dk'lik bir ders var. Eee…

Araştırmacı - Mesela dersin kaç saat olmasını istersiniz ya da uygun mudur bu ders saati? Değilse kaç saat olmasını…

Katılımcı 12 - Hocam yani ütopik mi olacak bilmiyorum ama ben şuu ee Avrupa modeline artık bir an önce geçmemizi istiyorum. Yani mesela özel yetenek isteyen derslerde tabi biz yıllarca özel okullarda böyle çalıştık hani müzik dersinde beden dersinde şimdi mesela biz onları bölüyorduk. Anlayabilenler müzikten ilgisi olanlar bana geliyor. İşte futbol oynayacaksa beden hocasına gönderiyorduk. Bu şekilde olması lazım. En az 2 saat olması lazım hocam, en az iki saat olması lazım, dersin ve seçmelilerle birlikte ben 4 saat müzik dersi vermem lazım çocuklara hiç bıkmadan yorulmadan.

Araştırmacı - Ya bu dersin seçmeli olması gerektiğini düşünüyorsunuz değil mi?

Katılımcı 12 - Yani 2 saat ana ders üzerine 1-2 saatte seçmeli ders olabilir hocam. Ama tabi ben tek müzik öğretmeni olduğum için bunun için öncelikle bir tane daha müzik öğretmenine ihtiyaç var.

Araştırmacı - Tabi ders saati yetmez.

Katılımcı 12 - Tabi 5-6 ben mesela 7-8 hocam ya da tam tersi şeklinde.

Araştırmacı - Tabi tabi anladım. Çok güzel olur güzel söylüyorsunuz.

Katılımcı 12 - Yani inanılmaz bir ya ben mesleki olarak zaten hocam ee yani doyarım yani. Ruhumu doyarım doyururum.

Araştırmacı - Kesinlikle şimdi maddi problemlerin dışında birde bizim müzik bizimde şeyimizin alanımızın en büyük sorunu bu. Ee tükenmişlik oluyor yani. Mesleği tam o estetik hazzı yaşamadan da böyle bir memur gibi yaşamak insanı şey yapıyor üzüyor yani.

Katılımcı 12 - Hani hiç mütevazı olamayacağım bu konuda hocam. Dediğim gibi yaşım 39 yani bir girişim var öğretmenler odasına diyorlar "hocam sen bu enerjiyi nereden" yani ne yapıcam bu benim işim her şeyden keyif olman lazım, çocuklarla bir kere insanla çalışıyorsun. Yani ben o enerjisi biten insanı zaten o enerjisi olmayan insanlardan uzaklaşıyorum. Okulda beni de düşürüyorlar. Yani böyleyim yani yapacak bir şey yok.

Araştırmacı - Evet. Tabi tabi hocam. Ne güzel. Bir gün özel okulda çalışıyorum. Ee böyle renkli bir kravat takmıştım. Bir şair şey geldi yazar geldi imza günü için. İçeriye girer girmez dedi ki "hocam siz müzik öğretmeni misiniz" dedi ben de evet dedim. Eee "belli oluyor her halinizden" dedi.

Katılımcı 12 - Kesinlikle hocam, ben de öyleydim. Biz belli ederiz evvel Allah her halimizle.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Yani basit usullerde olmalı bir kere. Yani 2/4'lük, 3/4'lük, 4/4'lük temel usullerde öğretim olmalı. Yani o aksak usuller falan şimdi çocuklara mesela aksak usulleri çaldırdığım zaman ben eyde darbukada zorlanıyorum. Daha çünkü alt yapıları olmadığı için öncelikle basit usuller kesinlikle olmalı, ses aralıkları…

Araştırmacı - Dört seviyede de mi aynısı olması lazım 5, 6, 7, 8'e mi hepsinde mi olması lazım?

Katılımcı 12 - Eee yok. Tabi yine dediğim gibi 7, 8'i ayırabiliriz hocam bunlarda.

Araştırmacı - Bunu tam net bi söylerseniz bunlar çünkü veri olacağı için.

Katılımcı 12 - Tabi hocam yani ee aksak suuller bizim bu Türk usulleri dediğimiz o karmaşık usulleri üst sınıflarda vermemiz daha mantıklı olur.

Araştırmacı - Yani 5, 7, 9 gibi aksak tek rakamlı usulleri.

Katılımcı 12 - Yani 5, 7, 9'luk, 12'lik usulleri ee üst sınıflarda 7. Ve 8. Sınıflarda vermemiz daha uygun olur.

Araştırmacı - 5'de, 6'da daha basit bi 2, 3, 4 zamanlı usuller.

Katılımcı 12 - Evet hocam onlar yeterli olacaktır. Yani çocuklarda zaten ee korkmamaları açısından bence evet.

Araştırmacı - Hocam form açısından peki. Yani şarkı mı olmalı, türkü mü olmalı, sanat müziği mi olmalı?

Katılımcı 12 - Yan hocam şimdi ee devir siz de tahmin ettiğiniz üzere bildiğiniz üzere çok değişti.

Araştırmacı - Rep var. Rep bile değil hatta.

Katılımcı 12 - Ben işte şimdi mesela çocuklara maalesef hocam yani ben şimdi çocuklara mesela âşıklık geleneğinden falan aşıklık geleneği demem ve der demez mesela "aaa hoca aşık dedi" falan diyorlar yani. Algılar böyle. Hiçbir şeyden haberleri yok maalesef. Yani eee güncel olarak da işte şarkıları da dinliyorum maalesef ki dinliyorum o kötü olan kalitesiz şeyleri dinliyorum. Çünkü çocukları bi frekanstan yakalayıp dikkatlerini öyle çekmem lazım ki ya mesela çok basitinden hocam "PUBG" dediğin zaman çocuğa şöyle bi gözler parlıyor yani çocukta.

Araştırmacı - Aynı frekansta olduğunuzu düşünüyor.

Katılımcı 12 - Evet hocam aynen öyle. Yani o çocukları işte frekansından yakalarsam bu sefer öğreteceğimi daha rahat veririm diye düşünüyorum. Bu sefer Sagopa'dan mesela ya da Eminem'den bilmem neden bu sefer yavaş yavaş böyle Türk müziğine bak bizde de şöyle şeyler var ona benzer gibi hani böyle benzeterek

Araştırmacı - Özür dilerim, biraz önceki hocama da şey söylemiştim. Yani çocuğa ekmeğin arasına köfte koyup versen çocuk onu çok severek yemez ama hamburger görse o da ekmek arası köfte hâlbuki değil mi yani?

Katılımcı 12 - Aynen hocam, müthiş müthiş bir benzetme. Tebrik ederim hocam. Kesinlikle öyle

Araştırmacı - Yani bizim diyorsunuz ki güncel ee müzik anlayışlarından yola çıkarak geleneğimizi öğretebiliriz.

Katılımcı 12 - Tabi tabi hocam. Yani dediğim gibi çocukların oynadıkları bilgisayar oyunlarından çocuk oyunları değişmeye başladı. Yani bunları takip edip bunları takip edersek kendimizi her türlü taze tutarsak çocukların önce bi frekansına erişip daha sonra işte bu eğitim öğretime geçersek o arakadaki geçiş hem keskin olmuyor hem çocuklara da kendini sevdirmiş oluyorsun. "aaa hoca bizden herhalde" falan diye düşünüyorlar. O şekilde daha rahat öğretilebilir.

Araştırmacı - Son olarak zaten usulü de söyledik formu da söyledik, güfte olarak da peki sözler nasıl olmalı? Sözlü eser…

Katılımcı 12 - Ee yine 5,6 ve 7, 8 olarak ayırırım hocam. Yani 5'de ve 6'larda ya zaten 5 dediğimiz sınıf ilkokul gibi görüyorum ben hocam çok küçükler. Gelişimleri bile fiziki gelişimleri bile ufacıklar yani. Şimdi yeni nesil bizde mi öyleydik bilmiyorum hazırlamıyorum ama bunlar daha da ufak geliyor bana. Yani bunların fiziksel özelliklerin ve eee beyin gelişimlerine göre ee sözlerinde daha anlaşılır daha sade olması lazım. 5 ve 6'larda mesela hızlı bir şarkıyı ritmini de hızlandırdığımız zaman ee 5'ler böyle karıştırarak falan söylüyor ama 7'lerde, 8'lerde patır patır çocuk rep de söyleyebiliyor mesela… bu da bilişsel gelişimle alakalı aslında.

Araştırmacı - Tabi tabi 5'de 6'da diyorsunuz ki daha yalın olmalı çocukların.

Katılımcı 12 - Evet daha yalın olmalı, daha sade olmalı, daha anlaşılır olmalı. Yani basitten karmaşığa, kolaydan zora bu şekilde.

KATILIMCI 13

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Evet hocam ben şu şekilde işliyorum. İlk önce anlatıyorum daha sonra görseller kullanıyorum ve daha sonra da dinleme söyleme bu şekilde ilerliyorum.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Hocam şöyle ilerleyelim. Gösteriyi seçelim ve bilişsel çıraklık. Evet.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Hocam, ben enstrümanla yani enstrümanı kılavuz alıyorum. Enstrümanla işliyorum dersi. Bunun yanında akıllı tahta kullanıyorum. Bu ikisini yazabiliriz.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Hocam fazlasıyla yeterli. Yani, burada konu dışına çıkmak istemiyorum ama hatta aldığımız şeylerin nerden baksanız biz sadece %10'unu % 15'ini verebiliyoruz öğrencilere. Çok fazla yeterli hocam aldığımız eğitim.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Yani hocam, öğretim planı üzerine konuşacaksak yani, yetersizlikler burada biraz fazla birkaç çatı altında toplanıyor ama ben isterseniz bahsedeyim. Siz buradan uygun olanı cımbızla çekin hocam. Yani hocam makamsal anlamda öğrenciler notaları bile belli başlı notaları belli başlı parçaları bile zor anlıyorlar. Yani bunun için çok fazla mesaiye gerek var. Biz sadece haftada bir müzik dersini işliyoruz. Bu süre de bizim için yeterli olmuyor. Yani bu sürede sadece temel bilgiyi verip, işte nota bilgisi verebiliyoruz. Onun dışında öğrenciler dörtlü beşlileri öğrenmekte zorlanıyorlar. Yaşadığımız zorluklar bunlar hocam.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Yani benden ben kusursuzum demiyorum ama zamanı çok iyi yönetemiyor olabilirim. Ben sadece zamanı iyi yönetemediğimi düşünüyorum. Yeteri kadar vaktim olsa yani örnek veriyorum müzik dersi haftada bir saat değil de haftada iki saat ya da üç saat olsa çok daha fazla zamanımız olur biz sorunsuz bir şekilde en azından belli başlı ana makamları öğrencilere öğretmiş oluruz hocam.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Bir kere hocam takdir edersiniz her öğrencinin yeteneği bir olmuyor. Biz o kadar kısıtlı zamanlarda çalışıyoruz ki aslında biz ilk önce yetenekli öğrencileri keşfedeceğiz bir yandan müfredatı yetiştirmeye çalışacağız bir yandan yetenekli öğrencilerin yönlendirmesini yapacağız. Öğrenciden kaynaklı öğrenme güçlüklerine gelecek olursak yani öğrenciler bir kere ön hazırlık olmadan geliyorlar. Yani ön hazırlıksız geliyorlar. Sıfır bilgiyle geliyorlar hocam. Yani, hani bazı sınıf öğretmenleri hani onları suçlamak adına da söylemiyorum yanlış anlaşılmasın. Onlar da çünkü belki yetiştirilmesi gereken şeyleri çok zor yetiştiriyorlardır saygı duyuyorum. Ama en azından zaten bu da şu anda gündemde diye biliyorum hani seçmeli olarak ilkokullarda müzik öğretmenlerinin görevlendirilmesi söz konusuydu. Hani son olarak ne oldu bilmiyorum ama ön hazırlıksız gelmeleri diyebiliriz hocam öğrencilerin.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Hocam, yani şu şekilde değerlendireyim ben bunu. Mesela örnek veriyorum gerçi konumuz orta öğretim değil mi hocam? Aynı zamanda lisede de dini musiki derslerine giriyordum oradan bir örnek verecektim ama ortaokuldan ilerleyelim. Yani hocam mesela biz nasıl başlarız makam olarak. Genelde Rast makamından başlarız değil mi? Hani ana makam olarak Rast makamından başlarız. Ama kitapta mesela örnek veriyorum birbiriyle ilintili olmayan makamlar işte makamdan makama geçiş yani ben sadece kitapta örnek olarak Segâh ve Hüzzam makamını arka arkaya gördüm. Yani basitten zora ya da basitten karmaşığa ilerleyebilir kitaplar diye düşünüyorum. 5. Sınıfta hiç makam dörtlü beşli bunların konusu yok zaten. Daha çok 5. ve 6. sınıfların kitabında çocuk şarkıları, işte müzikteki ön bilgiler, işte notalar, müzik işaretleri bunlar üzerine bir şey var. Ama 7 ve 8'de de ben makamsal olarak söylediğimin arkasında duruyorum hocam. Ya hocam mesela dörtlü beşli mantığı da yok mesela kitaplarda. Yani bir Rast dizisi var ya da ne biliyim bir Uşşak bir Segâh dizisi var dörtlü beşliler işin içerisine girerse daha kolay olur diye düşünüyorum. Örnek veriyorum bir Rast dizisinden sonra işte örnek gerçi yapmış bir makamda arkasından hemen örnek bir eser koymuş ama örnek veriyorum bir Rast dizisinden sonra "Eski dostlar" yani şey yapılabilir hocam kullanılabilir diye düşünüyorum. Ben klasik eser olarak da yani çok daha fazla klasik esere yer verilebileceğini düşünüyorum şeylerde.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Yani hocam bu başlık benim için çok önemli. Ben şu anda ilçede görev yapıyorum. Bir mahallede görev yapıyorum. Buranın okul olarak fiziki şartları tamam okul olarak iyi ama yani bir müzik atölyesi bir müzik sınıfı yoktu buranın. Ben burada kendi imkânlarımla işte sanata müziğe değer veren kıymetli iş adamlarının verdiği desteklerle işte okul müdürünün verdiği desteklerle kendi imkânlarımızla bir sınıf kurduk ve biz burada kalıcı değiliz. Bizden sonra gelecek müzik öğretmeni de kalıcı bir şey bıraktık yani. Yıllarca burası kullanılacak hocam inşallah. Kendi imkânlarımızla bu sınıfı kurduk. Yani Bakanlık olarak biraz daha bu şeyin üzerinde durulabilir hocam. Yani müzik sınıfı müzik atölyesi bunların üzerinde durulabilir diye düşünüyorum. Şu anda bizim çalışmalarımızda şu an için bir sıkıntı yok. Biz yaklaşık on kadar işte ukulele aldık iki tane udumuz var bir tane küçük piyanomuz var bağlamamız var. Bunlarla birlikte işte öğrencileri güzel sanatlar lisesine hazırlamaya çalışıyoruz. Akıllı tahtamız var. O da geçen sene geldi. Çok eski değil. İmkân olarak hocam şu anda bir eksiğimiz sıkıntımız yok. Hatta bizim müzik sınıfımız belki şehir merkezindeki birçok okulda yoktur yani.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Bir kere hocam bence 5 ve 6'da daha çok dinlemeye yönelik işte az önce de konuştuğumuz gibi basit makamlardan karmaşık makamlara öğrencilerin kulağının doldurulması kulak dolgunluğu açısından işte sırasıyla Rast makamı Uşşak makamı, işte Nihavend makamı, Hicaz makamı gibi belli başlı ana makamlardan çok sayıda örnekle bunların dinletilmesi ve öğrenilecek makamlara ön hazırlık bakımından bunların dinletilmesi 5 ve 6. sınıfta. 7 ve 8. sınıfta da az önce konuştuğumuz gibi dörtlü ve beşlilerle makamların dörtlü beşlileri dizileri gösterilerek uygulamaya geçilebilir, seyir yapılabilir bunlarla alakalı bu şekilde hocam.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Yani, hocam nereden başlayayım buna bilmiyorum ama. Bence müfredat Türk Müziğiyle daha çok ilintili olabilir diye düşünüyorum. Yani, örnek veriyorum aklıma ilk gelen "temel müzik yazı ve öğelerini kullanır". Yani bunun yanında işte daha çok böyle hocam nota bilgisi, özel işaretler bunların üzerine duruyor genelde şeyde müfredat ve kazanımlarda. Daha çok dediğim gibi örnek veriyorum işte Rast makamından bir eser dinler. İşte diğer makamlara geçecek olursak Uşşak makamından örnekler dinler. Bununla alakalı müfredat genişletilebilir. Kazanımlar genişletilebilir. Yani biz zaten kazanımları ayarlarken bunlara dikkat etmeye çalışıyoruz ama yani yine ilk aslında söylediğimiz noktaya geliyoruz hocam. Ders süresi ders saati bunun için yetersiz. Minimum 2 saat haftalık 2 saat.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Yani hocam, hani konunuz ortaokul olunca yine çok üst üste tekrarlıyormuş gibi oluyor ama yine basitten karmaşığa yani çok böyle aksak usullerin olmadığı işte daha çok örnek veriyorum 4/4'lük eserlerin ¾'lük eserlerin olduğu, öğrenciyi sevdirecek, öğrenciyi sıkmayacak bir ritimde olması. Daha sonra melodik yapısının buna uygun olması. Zaten ses aralığını hocam biz ayarlıyoruz yani örnek veriyorum işte mesela bir özel bir güne hazırlanıyoruz diyelim kız sınıfıyla kızların çoğunlukta olduğu bir sınıftaysak mesela örnek veriyorum si batı müziği üzerinden konuşuyorum 4 ses ya da si üzerinden tercih ediyoruz. Baktık dik geldi bu çocuklara bu ses hemen la'ya taşıyoruz. Yani ses aralığını bu şeyde çözebiliriz. Transpoze edebiliriz bunu ama tabi ki yine de çok dik meyanlı eserlerden kaçınmakta fayda var yani. Yani eserlerin güftesi hocam anlaşılır olmalı karmaşık olmamalı. Yani biliyorsunuz biz bile bunun yanında güfte analizi diye bir ders aldık lisans eğitimimizde. Yani bizim zorlandığımız anlamadığımız gütteler analiz etmemiz gereken gütteler vardı. Yani güfte seçimi de çocukların düzeyine uygun olmalı, anlaşılır olmalı. Prozodi hatasının olmadığı eserler seçilmeli diye düşünüyorum.

Benim en çok kanayan yarama dokundunuz diyeyim. Şimdi maalesef hocam o kadar böyle yeni jenerasyon o kadar böyle müzik tercihleri farklı ki bunun için de açıkçası üzülüyorum. Bu sorudaki tercihim benim ne olmalı diye soracak olursanız bir kere şarkı olmalı, türkü olmalı, tasavvuf olmalı ilahi olmalı yani, bu saydıklarım zaten bizim kültürümüzün parçası olan şeyler eserler. Bu üç çatı altında toplayabiliriz hocam.

KATILIMCI 14

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Hocam ee yazılı olarak da ifade etmiştim zaten. Eee önce makam anlatılıyor ee ardından makamın özellikleri belirtiliyor. Ya ben öyle yapıyorum. Ardından onunla ilgili bir seyir yapıyorum öğrencilerin anlayacağı, böyle basit onların da kulağına aşina olabilecekleri bi şarkı üzerinden ee ondan sonra birlikte ee ve sonra tabi ki şarkının ritmini usulünü ardından da ee birlikte çalmaya okumaya çalışıyorum.

Araştırmacı - Eee yani gösterip yaptırma oluyor. Daha çok anlatım, gösterip yaptırma.

Katılımcı 14 - Gösterip yaptırma oluyor tabi.

Araştırmacı - Anlatım, gösterip yaptırma, başka ne var?

Katılımcı 14 - Evet 3'ü de var. Ee çalma, söyleme.

Araştırmacı - Yani gösterip yaptırma ikisine de giriyor, anlatım yapıyorsunuz, sonra da uygulamaya geçiyorsunuz, gösterip yaptırıyorsunuz.

Katılımcı 14 - Evet hocam.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Eee az önce söylediklerim hocam. İşte enstrümantal, sesletim ve arşiv repertuvarlarından kullanıyorum.

Araştırmacı - Arşivden eser dinletiyorsunuz?

Katılımcı 14 - Evet eserleri dinletiyorum. Genelde T.R.T. arşivi zaten.

Araştırmacı - Okutturuyorsunuz da.

Katılımcı 14 - Okutturuyorum hocam. Evet birlikte.

Araştırmacı - Evet burada da sizin ee yapıp onların da tekrar etmesini istemeniz bilişsel çıraklığa giriyor. Hani Türk Müziği'ndeki meşke ee uygun bir hal bu. Ee burda da yine düz anlatım ve bilişsel çıraklık diyorsunuz yani.

Katılımcı 14 - Evet hocam. Aynen öyle.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Evet, eee ritim aletleri oluyor hocam genelde. Yani okulda ee işte zil oluyor, tef oluyor, eee benim kullandığım işte o gün gitarla gidiyorum bazen. Bazen bağlama, enstrümanlar ee hatta bazen ee öğrenci sıralarında bile çalışabiliyoruz. Hani ritim dersleri olabildiğince.

Araştırmacı - Öğrenci sıralarını ritim enstrümanı olarak kullanıyorsunuz?

Katılımcı 14 - Olarak kullanabiliyoruz bazen evet.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Hocam benim okuduğum sene ben 2012'de girdim. 5 yıldı hazırlıkta okumuştum. Ee 2017 yılında sanırım mezun oldum. Benim için yeterliydi.

Araştırmacı - Yani öğrencilere makam anlatacağınız kadar donanımlısınız?

Katılımcı 14 - Tabi ki, tabi ki.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Evet, hocam şöyle. Şimdi ee makamı öğretirken şimdi birinci sıkıntı şu. Eee öğrencilerin bikere ee makamı anlayabilecek ee yani anlayabilecek düzeyde olduklarını, düşünmüyorum. Ben ortaokul öğrencilerinin çünkü eee hani güzel sanatlar eee atıyorum ilkokul ortaokuldan itibaren almış olursak çocukları bunların ee o müzikle yoğrulup hani o makam çalışmaları işte kulağının gelişmesi bunların hepsinin olabileceğini düşünüyorum ama ee ben çok sağlıklı olduğunu düşünmüyorum. Bunun da ben sebebini eğitim sistemi olarak yazmıştım zaten.

Araştırmacı - Yani eee eğitim sistemindeki daha doğrusu hani burda özel olarak söyleyecek olursak öğretim programındaki güçlüklerin öğrencilerin eee standartlarına uymadığını düşünüyorsunuz?

Katılımcı 14 - Öğrencilerin, evet o algılama kapasitelerine o anlama süreçlerine ben çok uymadığını düşünüyorum.

Araştırmacı - Yani daha pratik mi olmalı?

Katılımcı 14 - Daha pratik olmalı. Öyle çok ee yoğun, anlaşılması güç makamlar olmamalı. Daha böyle yani kulaklarının böyle aşina oldukları ee kürdi makamı olabilir, ee nihavent, buselik, işte

ee hüseyni, bu tür makamların böyle birkaç tanesinin ee olmasını düşünüyorum. Yani çok bi makam olmamalı hocam. Yani çocuklara çok sağlıklı olacağını düşünmüyorum. Yani evet biz anlatırız şey yaparız ama karşı tarafa geçtiğini düşünmüyorum.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Benden yana bir güçlük olduğunu düşünmüyorum hocam.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Öğrenci kaynaklı güçlükler hocam. Bi kere ee ailelerinin müziğe karşı hani bu makamda bu müzik içerisinde olduğu için ee bi kere ailelerinin ee müziğe karşı çok ee ön yargıları olduğunu düşünüyorum. Eee yani çocukların ilgisinin bu mevcut sistem içerisinde çok fazla müziğe karşı ee ilgileri olsa bile bunları kamçılayamıyoruz hocam, bunu söyleyebilirim. Yani genel olarak bi de işte sınav odaklı da çalıştırdıkları için çocukları…

Araştırmacı - Öğrenci genel olarak ilgisiz ve biz onların ilgilerini uyandıramıyoruz?

Katılımcı 14 - Evet hocam. Evet evet. Ya bi de bunlar çocuklar hani bu makam olaylarını bu şekilde anlatmaya çalıştığımız zaman çocukların sıkıldığını görüyorum hocam yani. Ee ki dediğim gibi çok anlaşılır olduğunu düşünmüyorum çocuklar açısından. Bu da onların ee sıkılmasına neden oluyor.

Araştırmacı - O zaman şöyle diyebilir miyiz? Sizin anlattıklarınızdan yola çıkarak aslında bu çocuklar makamdan sıkılmıyor bence ben anladığım kadarıyla makamdan sıkılmıyor ama onları aktarış biçimimizden sıkılıyor olabilir mi?

Katılımcı 14 - Benim aktarımım ve anlatımım olarak hocam ee aslında çok açık anlaşılır ve net onların seviyesine uygun anlattığımı düşünüyorum. Aktarım anlamında sıkıntı olduğunu düşünmüyorum.

Araştırmacı - Yani sizden kaynaklı değil de böyle mesela Milli Eğitim müfredatıyla ee ya da öğretim programıyla alakalı. Hani siz ee o kazanım doğru aktarabilirsiniz ama ee kazanımın acaba çocuklar için yetersiz olup olmadığı ile alakalı benim söylediğim.

Katılımcı 14 - Yani hocam şöyle. Teorik olarak zaten bunu ee hani verildiği zaman çocukta bu ee yani aktarıyoruz ama bu karşı tarafa geçmiyor. Yani benim anlatmaya çalıştığım şey o. Yani veriyoruz hani bu olabildiğince veriyoruz. Ama ya veriyorum ama bu ee bu karşı tarafa geçmiyor.

Araştırmacı - Yani ee öğretim programı doğru. Sizin eee aktarımınızda doğru ama öğrenci alamıyor diyorsunuz?

Katılımcı 14 - Yani, alamıyor bence.

Araştırmacı - Tamam tamam. Yoo yani sizin ee olumlu veya olumsuz söylediğiniz her şey bizim için biz doğru kabul etmek zorundayız ve bunların hepsi ee olumlu verilere dönüşecek. Yani bunlar bi faydaya hizmet edecek.

Katılımcı 14 - Evet. Evet hocam.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Eee Milli Eğitim ders kitaplarına bakıyorum hocam. Güzel hazırlanıyor ee hani ekstra böyle çok böyle boğucu sıkıcı ee denilebilecek kadar çok ağır değil. Ama çok biraz daha böyle sadeleştirilebilir biraz daha böyle ee kitaplarda o çocukların ee az önce anlattığımız ee makamsal konularla ilgili biraz daha böyle sadeleştirilebilmesi ee daha iyi olur diye düşünüyorum.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Hocam şöyle. Ee benim bulunduğum okulun ee fiziki yapısı buna uygun. Eee öğrenci sayısı çok fazla kalabalık değil. 200'e yakın öğrenci var. 3 katlı bir bina. Benim sınıfım var ama ee başka öğretmen arkadaşlarımın okullarında bu fizik şartlardan dolayı sınıf olmaması ee diğer öğretmenleri de derslerinde rahatsız edecek duruma sokuyor. Bu hem öğretmen açısından hem öğrenci açısından hem diğer öğretmen ve öğrenciler açısından da sıkıntıya yol açıyor. O yüzden mutlaka bir müzik sınıf olmalı. Ee olabildiğince böyle ses yalıtımının hatta sağlanmış olan bi sınıfta öğretmen ders işlemeli diye düşünüyorum. Yani böyle bir sıkıntı yok.

Araştırmacı - Yani sizin bireysel, şahsi olarak sorununuz yok.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Hocam 5. Ve 6. Sınıflar için ben ee kürdi makamı ve nihavent ya da işte buselik o zaten göçürülmüş hali, ee olması gerektiğini düşünüyorum. Hani çok dediğim gibi yoğun değil. Bi de çocukların ee dinlediği müziklere dikkat ediyorum ee genelde işte bu popüler müzikler dinliyorlar. Ee onlar da daha çok kürdi makamı oluyor. Mesela bu makamın en azından anlatılabilmesi işte 5. ve 6. Sınıflara kürdi makamı ve buselik makamını ya da nihavent makamını anlatılmasını uygun görüyorum. Ee 7 ve 8'lerde de hüseyni makamının, hicaz makamının anlatılmasının yeterli olacağını düşünüyorum.

Araştırmacı - Anladım. Aslında ben orda cımbızla bir şey çekiym. Siz dediniz ki aslında anladığım kadarıyla çocukların dinlediği müzikler daha çok kürdi makamında ve kürdi makamı bu eserler üzerine temellendirilebilir.

Katılımcı 14 - Yani evet. Bu yüzden söylüyorum.

Araştırmacı - Tamam, doğru anladım değil mi?

Katılımcı 14 - Doğru anladınız hocam, evet.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Ee hocam yukarıda da belirtmiştim zaten. Bir yıl içerisinde bunlar verilebilir. Yani ee hani değişiklik olarak ee bilmiyorum yani bu..

Araştırmacı - Ben size yardımcı olayım. Ben mesela ders saati diyor.. ders saati.

Katılımcı 14 - Hocam ders saati en az iki saat olmalı hocam her sınıfın. Bunun sıkıntısını, evet bunun sıkıntısını kesinlikle yaşıyorum. Yani bir saatte o 40 dakikada öğrencilere o anlatacağımız konu sadece makam değil diğer konularda da kesinlikle yeten bir saat değil hocam. Yani en az iki saat olmalı.

Araştırmacı - Diğer ee şeyden faktörlerden ee değişiklik istediğiniz bir şey yok herhalde. Dönem sayısı, işte kazanımlar, konu içerikleri. Zaten onları aslında söylemiştiniz. Kazanımlarla alakalı daha yalın olmalı demiştiniz. Konu içerikleri de yine aynı şekilde oluyor aslında o iki soru birbirine bağlı.

Katılımcı 14 - Evet evet. Hocam evet.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Basit olmalı hocam. Ee hocam ee açık, anlaşılır, kafiyeli ee böyle çok fazla aksak olmamalı. 2/4, 4/4, maksimum 5/8 belki bir de 9/8 formunda olmalı usullerin.

Araştırmacı - Evet, form olarak nasıl olmalı hocam. Yani çocuk şarkısı mı olmalı, ilahi mi olmalı, türkü mü olmalı, şarkı mı, arabesk mi, pop mu, fantezi mi, mehter marşı mı? Gibi gibi… Rep mi?

Katılımcı 14 - Hocam hiç fark etmiyor onlar. Yani çocuk şarkıları da olabilir. Ben daha çok ee ilgileri neye var ona bakarak açıkçası ben ee şey yapıyorum.

Araştırmacı - Ona göre belirliyorsunuz.

Katılımcı 14 - Tabi tabi. Önce çocukların ben şöyle bi uygulama yapıyorum. Mesela öğrencilerin bu ee müzik kültürünü tanımam açısından ee sınıfları önce çocuklar sırayla istediğiniz şarkıyı tahtadan açabilirsiniz diyorum. Youtube üzerinden ee önce bi bakıyorum. Yani hani müzik kültürleri, müzik düzeyleri ne, neler dinliyorlar oradan baktığın zaman çocukların ee dediğim gibi daha

çok popüler müzik, pop müzik ama oradan ilahiyi açanlar da çıkıyor bezin. Kimisi tabi ilgi çekmek için, dikkat çekmek için yapıyor ama genelde hocam ee pop müzik, eee çok nadir de olsa bazen çocuk şarkıları da oluyor öyle.

Araştırmacı - Yani son olarak ne diyorsunuz hocam?

Katılımcı 14 - Son olarak şöyle söyleyebilirim. Ee halk müziği, pop müziği, ee popüler müzik diyebilirim. Bu formlar.

Araştırmacı - Anladım. Yani halk müziği ve pop müzik gibi popüler müzikler olması gerekir diyorsunuz.

Katılımcı 14 - Tabi tabi.

6

KATILIMCI 15

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Şimdi hocam, makam öğretirken öncelikle Karadeniz hane ben Malatyalıyım. Maltya'da çocuklar biraz daha makamsal türkülere şarkılara daha duyarlıyken bu bölgemizde biraz şöyle bir sıkıntı çekiyorum. Çok bağlama çalan çocuk yok. Anne – babalar dahi bu nesilde dinlemiyorlar. Ben öncelikle hocam makam öğretirken dinleme yoluyla öncelikle şarkıları ödev veriyorum. Daha sonra gösterip yaptırma tekniğiyle şarkı öğretiyorum. Makamları bu şekilde öğretiyorum.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Evet. Benim liseden beri unuttuğum terimler. Gösteriye giriyor sanırım.

Araştırmacı - Gösteri, bilişsel çıraklıkta şey oluyor. Meşk Türk Müziği'ndeki hani usta – çırak ilişkisi gibi o da bilişsel çıraklık.

Katılımcı 15 - Bilişsel çıraklık daha uygun o zaman hocam.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Akıllı tahta kullanıyorum. Orgum var hocam. Klavyemiz var okulun sağladığı velilerin. Bu ikisini kullanıyorum.

Araştırmacı - Akıllı tahta, org.

Katılımcı 15 - Evet.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Hocam, bizim müzik öğretim programımız tamamen batı bir üniversitesinden kopyalanmış bir makamsal eğitim ya da Türk Müziği eğitimi içermiyordu. Tamamen kopya bir programdı. Maalesef yoktu bunlar.

Araştırmacı - Evet. Yani yetersizdi diyorsunuz.

Katılımcı 15 - Türk Müziği hiçbir şekilde yer almadı hocam.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Öğretim programı kaynaklı güçlükler öğretim programımız geniş, dolu dolu, ancak öğrenciye ben 6. sınıfta ulaşabiliyorum. 5. sınıfta da dersimiz yok. Öğrencileri doluymuş gibi kabul ediyor hocam program ama aslında sınıf öğretmeni ilkokul öğretmeni hiçbir müzik eğitimi vermeden gönderdiği için hani bana bu şekilde geldiği için aslında en baştan başlamak zorunda kalıyorum. Bu da bana güçlük yaratıyor. Yani makamsal boyutuna gelene kadar çocuk temel müzik eğitiminden yoksun bir şekilde geliyor. Bu da çok zor oluyor.

Araştırmacı - Anladım. Yani müzik eğitim programı öğrenciyi doluymuş gibi varsayıyor ve bunun altında da ilkokulda eğitim almadığı için bir zorluk yaşanıyor diyorsunuz.

Katılımcı 15 - Evet hocam.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Benden kaynaklı güçlükler ben yeterince makamsal bir bilgiye sahip değilim. İşte hicaz, uşşak ve kürdi gibi makamları biliyorum ama işte bunları usullerine tam hakim değilim. Çünkü bir eğitim almadım. Kendi çabalarım daha çok.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Öğrenciler hocam zaman geçtikçe öğrenci de değişiyor ama öğrencinin anne – babası da değişiyor. Bizim öğretmeye çalıştığımız şarkılar, türküler anne- babalar tarafından da artık dinlenmiyor. Böyle bir sıkıntı yaşıyoruz. Eskiden anne – babalarda dinlediği için çocuklarda bir yatkınlık oluyordu ama artık nasıl diyeyim popüler kültüre bizim müziğimiz yenik düşmüş. Özellikle bu yörede. Benim kendi memleketimdeki çocuklar mesela Arguvan'lı çocuklar, harıl harıl türkü söylerler, Türk bilirler. Türk sanat Müziğini de bir şekilde söylerler ama buradaki çocuklar buradaki anne – babadan kaynaklı olarak kulakları yatkın değil.

Araştırmacı - Anladım. Yani aileden bir dinleme geleneği yok diyorsunuz?

Katılımcı 15 - Dinleme geleneği yok hocam.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Kitapları yeterli buluyorum. Yani ama şöyle bir şey isterdim. Milli Eğitim Bakanlığı'ndan bir müzik dağarı oluşturmasını, içinde 100 – 110 tane şarkının olduğu ve denenmiş aslında hani bu sınıf

düzeylerinde çocuklar üzerinde çalışılmış hani şarkı bulurken müzik öğretmenine yardımcı olabilecek bir dağar da üretebilir. Müzik dağarı da üretebilir. Böyle bir şey beklerdim. Milli Eğitim Bakanlığından.

Araştırmacı - Evet. Makamsal olarak mı yoksa Batı Müziği eserleri olarak mı yani tonlar?

Katılımcı 15 - Makamsal olarak hocam. Bazı müziği bulmak kolaydır. Makamsal çocuklara şarkı öğretmek biraz gerçekten yetenekli öğrenciler seçmek gerekiyor. Hani sınıf düzeyinde değil de ben sayılı öğrencimle koro düzeyinde çalıştırıyorum. Ama tüm öğrencilerin öğreneceği şarkılar ve türkülerin olduğu bir dağar isterdim. Yardımcı bir kaynak isterdim.

Araştırmacı - Çok teşekkür ederim sizlerin verdiği bilgiler çok değerli bizim için.

Katılımcı 15 - Teşekkür ederim hocam.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Bir müzik sınıfım yok. Atölyem yok. Sadece okul aile birliğinin aldığı bir org var. Onlara da teşekkür ediyorum ama bir salonumuz var, okulumuz yeni, salonun olması gerçekten bir müzik öğretmeni için gerçekten bir avantajmış. Okul dışı çalışmalarda ama bir müzik atölyesi olmadığı için çalgılarım olmadığı için kendim satın aldığım çalgıları kullanıyorum. Maalesef güçlükler yaşıyorum. Daha çok öğretim materyali olsaydı müziğe dair, daha da güzel şeyler yapabiliriz.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

7. sınıfın 2. dönemi ve 8. sınıfın tamamında makam öğretimi yapılabilir hocam. Ondan öncesinde yapılmamalı. Ondan öncesinde biraz da müzik kültürü oluşturabiliriz. Hani direkt makamı öğretmek yerine makamsal türküler öğretebiliriz 6. sınıfta.

Araştırmacı - Dinleme anlamında çalışmalar yapılması lazım diyorsunuz.

Katılımcı 15 - Evet, dinleme ve söyleme 7. sınıfın 2. döneminden sonra teorik çalışma yapılabilir.

Araştırmacı - Peki hocam bildiğiniz kadarıyla 7. sınıfın 2. dönemi ve 8'in tamamında makamsal çalışmalar olmalı dediniz. Burada hangi makamlar olmalı hocam sizce?

Katılımcı - Ya basit makamlar olmalı. Hicaz olur, uşşak olur, kürdi olur, rast olur. Bu tür makamlar olabilir hocam.

Araştırmacı - Yani gündelik hayatta öğrencinin daha çok karşılaşabileceği makamlar.

Katılımcı 15 - Daha çok duyabileceği evet.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Müzik dersi 40 dakikada işlenebilecek bir ders değil. 40 dakika gerçekten çok kısıtlı. Müzik dersinin en az 2 saat olmasını dilerdim hocam. Çünkü bir şey öğrettiğinizde zaten bir saat gerçekten çok kısa bir süre. Hani ne öğrettiğinize göre değişir bu. Şarkı öğretseniz bir şarkı öğretmek zaten 40 dakika sürüyor. Müzik dersi (burası anlaşılmıyor) gerçekten havada kalıyor öğretim. Hiçbir müzik dersinde ben ortaokulda öğretim programı tam olarak başarıya ulaştığını öğrenim sürecinin başarıya ulaştığına ben inanmıyorum.

Araştırmacı - Evet bu etkenler, faktörlerden sadece ders saatine bir öneriniz var. O da 2 saat olmalı diyorsunuz.

Katılımcı 15 - En az 2 saat olmalıdır.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Çok güzel bir soru. Öğrenciler genel olarak hani kalın do, kalın si'den, kalın si ile ince do arasındaki sesleri genelde çıkartabiliyorlar. Ortaokulda bu aralığın çok dışına çıktığında genelde çocuklar zorlanıyorlar. Bu bölgede 12/8'lik türküleri genelde güzel söylüyorlar. 12/8'lik ritimde şarkıları söyleyebiliyorlar. Ben bunlarla karşılaştım. Yani güfte ve form konusuna da hakim değilim hocam.

Araştırmacı - Yani formları… ben size isterseniz biraz açıklayım. Güfte şarkının sözleri. Şarkının sözleri nasıl olmalı?

Katılımcı 15 - Artikülasyon konusu var hocam. Güfte kesinlikle çocukların rahatlıkla kullanabileceği kelimeler olmalı. Artikülasyon sıkıntısı yaşatacak kelimeler o çocuğun zorlanmasına sebep oluyor. Belki de o şarkıyı sevmemesine sebep olabiliyor.

Araştırmacı - Yani kolay söyleyebileceği sözler olması gerekir.

Katılımcı 15 - Kesinlikle kolay söyleyebileceği kelimelerden oluşmalı güftesi.

Araştırmacı - Form olarak da şöyle söyleyim. Mesela şarkı, türkü, ilahi, marş ne bileyim işte bu tarz şeylerde formları temsil ediyor. Pop müzik eserleri mesela, arabesk gibi bunlar da türler ve formları temsil ediyor.

Katılımcı 15 - Ben her form her şarkı türünde söyleyecek öğrenci bulabiliyorum. Her tabi ki de ama bi sınıfı düşündüğümüzde basit Türk Sanat Müziği eserleri, türküler söylenebiliyor. Hocam uzun hava olmayan şeyleri söyleyebiliyor çocuklar.

Araştırmacı - Yani serbest olmayacak, bir usul dahilinde, bir zaman dahilinde olan eserleri seslendirebiliyorlar.

Katılımcı 15 - Kesinlikle.

5

KATILIMCI 16

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Yani açıkçası hocam biz yani, benim de bi fikrim yok makamlar hakkında biliyorsunuz biz hani klasik müzik eğitimi aldık. Kitaplarımızda da yani var ama öğrenciler maalesef açtığımız zaman zaten sıkılıyorlar. 7 ve 8'lerin kitabında var hocam. O da yani adını veriyor, onla ilgili bir şarkı koymuş altına biliyorsunuz siz de daha iyi biliyorsunuz. Öyle yüzeysel olarak geçiyoruz yani.

Araştırmacı - Siz sadece anlatıyorsunuz ve dinletiyorsunuz öyle mi?

Katılımcı 16 - Evet öğretmenim evet.

Araştırmacı - Yani konuyu teorik olarak anlatıyorsunuz ve sadece dinleme yaptırıyorsunuz onla alakalı.

Katılımcı 16 - Evet hocam evet.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Buna düz anlatım diyebiliriz yani. Kitaptan okuyoruz, ee yani benim de çok bilgim olmadığı için makamlarla ilgili.

Araştırmacı - Hocam bilmiyor olmanız da bir veri.

Katılımcı 16 - Evet. Bilmiyorum gerçekten bilmiyorum hocam.

Araştırmacı - Zaten bu da bir sorunsa işte bu sorunu çözmek için bir çalışma yapacağız.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Sadece akıllı tahtadan Youtube'da o şarkıyı buluyorsam onu açıp dinletiyorum çocuklara hocam.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Kesinlikle yetersiz. Çok az yani hatırlamıyorum bile hocam ben.

1

Araştırmacı - Anladım tamam. Bunlar çok güzel veriler hocam. Sizin için olumsuz ama bizim için çok olumlu bir veriler.

Katılımcı 16 - Yani bizim aslında biz her zaman ben anlatıyorum yani Türk Müziğini daha kitaplarımızda görmek isteriz. Yani maalesef işte biliyorsunuz.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Bi kere Türk müziği çok zor hocam, zor.

Araştırmacı - Öğretim programının ne yapması lazım peki?

Katılımcı 16 - Yani, bilemiycem hocam.

Araştırmacı - Öğretim programında yer almamalı mı, ya da işte revize mi edilmeli, ya da ne biliyim daha mı zenginleştirilmeli, düzeltilmeli mi?

Katılımcı 16 - Daha kitaplardaki bu anlatımların daha basit daha çocukların anlayabileceği bir şekilde olması gerektiğini düşünüyorum hocam ben.

Araştırmacı - Daha basite indirgenmeli.

Katılımcı 16 - Evet aynen öyle.

Araştırmacı - Tamam hocam.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Benden kaynaklıysa benim de fikrim olmayan birşeyi çocuklara aktaramıyorum.

Araştırmacı - Yani lisans eğitiminde aldığınız eğitim makamsal konuda yeterli olmadığı için siz de bir şey aktaramıyorsunuz.

Araştırmacı 16- Aynen öyle hocam. Biliyorsunuz yani. Biz hep klasik batı eğitim aldığımız için.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Bir kere çocukların ilgisin çeken bir müzik türü değil kesinlikle.

Araştırmacı - Evet. Çocukların ilgisini çeken müzikler neler?

Katılımcı 16 - Bu son zamanlarda çıkan hocam var ya, işte ne deniyorsa o müzik tarzına reptir işte cezadır.

Araştırmacı - Ceza Semicenk onlardan değil mi?

Katılımcı 16 - Evet sadece ben 8. Sınıflarla 80'ler ve 90'ları dinliyorum. Onun haricinde geri kalanlar maalesef ki müzik türleri çok kötü dinledikleri.

Araştırmacı - Yani öğrencilerden kaynaklı tek sorunun bu müziğe ilgi duymadıkları olduğunu söylüyorsunuz.

Katılımcı 16 - Kesinlikle ilgi duymuyorlar hocam. Açtığım zaman bile öyle bakıyorlar. Bazen Türk Sanat Müziği işte müzik türlerinden bahsediyorum ben. "Hemen geçelim bunu, işte nasıl şarkı bu" o şekilde oluyor maalesef.

Araştırmacı - Sadece 8. sınıflarda bunu başarabiliyorsunuz öyle mi?

Katılımcı 16 - Evet evet. 8'ler daha ilgili.

Araştırmacı - Tamam. 5, 6, 7'de sorun yaşıyorsunuz.

Katılımcı 16 - Maalesef evet.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Zaten hocam 7 ve 8'lerde var ve çok yetersiz, çok zor. Bu nota dizilimi var işte notaların bu isimleri var. Çocukların hiçbir şekilde dikkatini çekmiyor. Yani anlattığım zaman öyle bakıyorlar. Bir de hocam bir şey paylaşacağım. Hani daha çok bildikleri şarkılar olursa kitaplarda bazı şarkıları daha biliyorlar mesela. "Ayva çiçek açmış" gibi. Onlar daha çok onların kulağında var hocam. Yani şarkılarda hiç bilinmiş şarkılar değil. Onların bildiği. Ben çok iyi biliyorum da.

Araştırmacı - Yani bunların, çocukların kesinlikle beğenilerine indirgenmesi lazım ya da ona yakın bir şeyde olması lazım skalada.

Katılımcı 16 - Evet evet. Yani makamın ne olduğu bile kitaplarda tam olarak anlatılmadığını düşünüyorum hocam.

Araştırmacı - Hocam M.E.B. kitabını sormuştum. 8. sınıflarda sorun olmuyor demiştiniz. 5, 6, 7,' de sorun var. Bunlara (burası anlaşılmıyor) gelmesi lazım demiştiniz. Evet.

Katılımcı 16 - Evet. Kesinlikle

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Tabi ki değerlendiririm. Müzik odamız yok. Hiçbir şey yapamıyoruz. Yani ben normal derste bile tahtadan bir şarkı açtığımda yandan bir öğrenci geliyor "sesini kısar mısınız, yanda kitap okuyoruz,

yazılı oluyoruz" maalesef ki Edirne merkez ki hani Edirne'yle ilgili bilmiyorum hocam bir fikriniz var mı? Yani şartların iyi olması gerekiyor ama müzik odamız yok hiçbir şeyimiz yok. Ben gitarımı götürürsem birkaç bir şey çalıyorum o da yani her zaman da götüremiyorum.

Araştırmacı - Yani sınıf sınıf dolaşıyorsunuz, akıllı tahtayı kullanıyorsunuz. Akıllı tahtayı kullandığınız zaman yan sınıflardan gürültü oluyor diye sıkıntı oluyor.

Katılımcı 16 - Evet. Ne bir ritim çalışması yapabiliyoruz, ne gönül rahatlığıyla şarkı açıp hani şarkılarımızı icra edebiliyoruz. Hiçbir şey yapamıyoruz doğru düzgün. Müzik odamız olmadığı için.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Şimdi hocam çok fazla bilgim yok. Eğer hani birkaç örnek verirseniz.

Araştırmacı - Yani rast var, hicaz, uşşak, kürdi, nihavent, buselik ne biliyim işte saba var. Yani daha bir sürü nikriz var bir sürü makam var.

Katılımcı 16 - Evet. Yani buna çok net bir şey diyemiycem ama. Rast makamı sanırım böyle "Yine Bir Gülnihal"di.

Araştırmacı - Evet "Yine Bir Gülnihal". Dede efendinin.

Katılımcı 16 - Evet Barış Manço'da söylemişti galiba.

Araştırmacı - Evet

Katılımcı 16 - Biraz yardımcı olursanız.

Yani şöyle söyleyeyim. 5, 6, 7, 8'de dağılım nasıl olmalı? Yani şey olarak, biraz önce de dediniz ya aslında ordan da kendi cevabınızdan da yola çıkabilirsiniz. 8. sınıfta makamsallıkla alakalı yapabiliriz bişeyler ama 5, 6, 7'de hiçbir şey yapamıyoruz dediniz. Buna göre makamları nasıl dağıtabiliriz. İşte sizin görüşleriniz önemli.

Katılımcı 16 - Makamları bilmiyorum ama demin de söylediğim gibi hocam, bilinmiş şarkıları öğretmek daha hani çocukların bildiği kulağına yatkın olan şarkılar makamlarından emin değilim.

Araştırmacı - Evet, yani makamsal özellikler barındıran şarkıları dinlettirebiliriz diyorsunuz.

Katılımcı 16 - Evet hocam evet.

Araştırmacı - Hangi sınıflarda yapalım bunu?

Katılımcı 16 - Kesinlikle 8

Araştırmacı - 8'de yapalım, 5, 6, 7'de ne olsun peki hocam? Yani nasıl olabilir.

Katılımcı 16 - 5'ler sanmıyorum öğretmenim ama, yani 7'ler ve 8'ler olabilir.

Araştırmacı - Yani 5, 6'da makamsal bişey olmaması gerekir diyorsunuz öyle mi?

Katılımcı 16 - Evet. Ben öyle düşünüyorum hocam bilmiyorum.

Araştırmacı - 5, 6'da makamsal bişey olmaması gerekir diyosunuz. 7ve 8'de de bildiklerine yakın tonlarda ya da makamlarda

Katılımcı 16 - En azından kulak aşinalığı olan şarkıları hani evet…

Araştırmacı - Dinlettirebiliriz diyorsunuz.

Katılımcı 16 - Aynen öyle hocam.

Araştırmacı - Teorik bilgi verilebilir mi burda sizce?

Katılımcı 16 - Çok zor.

Araştırmacı - Tamam, hiçbirisinde teorik bilgi olmamalı, 7 8'de sadece dinleme olmalı diyorsunuz.

Katılımcı 16 - Yani hocam benim fikrim böyle.

Araştırmacı - Yoo zaten sizin fikriniz önemli zaten.

Katılımcı 16 - Evet, yani biraz zor oluyor.

Araştırmacı - Ben size yardımcı olmaya çalışıyorum.

Katılımcı 16 - Teşekkür ederim.

Araştırmacı - Bir şey değil.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Yani, 8'lerde 1 saat müzik dersi yeterli. Onu soruyorsunuz değil mi hocam.

Araştırmacı - Evet. Yani bunlardan birisine değişik bir önerinizi var mı? Olmayabilir de, olabilir de olmayabilir de. Varsa açıkça isteyeceğiz ne olduğunu önerinizin. Yoksa her şey olduğu gibi kalabilir de diyebilirsiniz.

Katılımcı 16 - Yani 5'lerde 1 saat müzik dersine giriyorum ben 2 saatte seçmeli giriyorum ama biliyorsunuz okuldan okula değişebiliyor. 1 saat müzik dersinin aslında yetersiz olduğunu düşünüyorum. 5, 6 özellikle, 5 ve 6'larda.

Araştırmacı - Yani 5. 6. sınıfta ders saati yetersiz diyorsunuz.

Katılımcı 16 - Evet.

Araştırmacı - Kaç saat olmalı peki?

Katılımcı 16 - Yani 2 saat bence iyidir.

Araştırmacı - 7, 8'de birer saat yeterli diyorsunuz.

Katılımcı 16 - Evet. Zaten hocam 8'ler biliyorsunuz LGS'ye hazırlanıyorlar ya, pek ders işlemek istemiyorlar maalesef.

Araştırmacı - Evet hocam.

Katılımcı 16 - Hı hı.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Sözleri di mi hocam?

Araştırmacı - Evet. Nasıl bir söz olmalı yani şarkılarda?

Katılımcı 16 - Nasıl bir söz… Yeni bir beste yaratıyoruz dimi hocam?

Araştırmacı - Tabi yeni bir beste üretmek istesek bir repertuvar hazırlamak istesek bu eserlerin sözleri sizce nasıl olmalı?

Katılımcı 16 - Okul, aile içerikli olabilir, arkadaş olabilir.

Araştırmacı - Örnek veriyorum yani işte…

Katılımcı 16 - Öyle diyorsunuz değil mi hocam onu soruyorsunuz?

Araştırmacı - Tabi yani şey olarak içerik olarak da olabilir, şekilsel olarak da olabilir, anlattığı konu olarak da olabilir ne isterseniz istediğiniz şeyi …

Katılımcı 16 - Evet, anlattığı konu olarak böyle 5 ve 6'lar daha çok böyle hani arkadaş sevgisi o tarz aile o tarz konulara o tarz şarkıları daha çok seviyorlar.

Araştırmacı - Yani böyle arkadaşlıkla alakalı şeyler aile ile alakalı onlar seçilmeli diyorsunuz.

Katılımcı 16 - Evet, evet olabilir.

Araştırmacı - Peki bu eserlerin biçimleri nasıl olmalı. Bir eser üreteceğimiz zaman, bunu türkü gibi mi yapmalıyız, şarkı gibi mi yapmalıyız, arabesk gibi mi yapmalıyız, rep gibi mi yapmalıyız, ne biliyim marş gibi mi yapmalıyız?

Katılımcı 16 - Yaşa göre değişiyor hocam.

Araştırmacı - Yine söyleyin bunların hepsi kayıt altına alınıyor.

Katılımcı 16 - Tamam, yine ayıracağım. 7 ve 8'ler çok farklı müzik ilgi alanları öğretmenim. Bunlar için biraz daha arabesk de olabilir bakın. Yani söyleyebiliyorum di mi?

Araştırmacı - Tabi tabi rahatlıkla her şeyi söyleyebilirsiniz.

Katılımcı 16 - Mesela bugün ben bi sınıfa girdim Ahmet kaya falan dinlemek istiyorlar. Bazen Müslüm açmak istiyorlar.

Araştırmacı - Yani 7'lerde 8'lerde daha çok böyle arabesk…

Katılımcı 16 - Arabesk rep olur hocam. 5 ve 6'larda da daha böyle hareketli.

Araştırmacı - Türü nasıl olmalı yani?

Katılımcı 16 - Türkü olabilir. Ama hareketli.

Araştırmacı - Yani hareketli türkü gibi olmalı. Yani yüksek tempolu eserler olmalı.

Katılımcı 16 - Evet evet aynen.

Araştırmacı - Peki bu eserler kaç kaçlık olmalı? Yani usul olarak kaç kaçlık olmalı?

Katılımcı 16 - Anladım hocam. Vallahi biz Trakya'da yaşadığımız için 9/8'lik.

Araştırmacı - Tabi 9/8 vazgeçilmez. Karadeniz de olsaydı 7/8 olacaktı.

Katılımcı 16 - Valla hocam 9/8'lik çok uygun bize. Hemen havaya giriyorlar.

Araştırmacı - Tamam 9/8'lik o zaman sadece cevap

Katılımcı 16 - Yazın yazın hocam eğer yazabiliyorsanız.

Araştırmacı - Tabi tabi bunların hepsini ben dikte edeceğim yani. Buradan cümle haline çevirip tezimde yayınlayacağım. Orda da isimleriniz kesinlikle geçmeyecek. Yani katılımcı olarak geçecek sadece isminiz.

Katılımcı 16 - Evet. Bizde hareketli olarak 7/8'lik olabilir.

Araştırmacı - 7/8'lik, 9/8'lik demiştiniz.

Katılımcı 16 - 9/8'lik en uygunu ama tabi ki Trakya'da olduğumuz için.

Araştırmacı - Tamam hocam. Hocam sorularımız bu kadardı.

Katılımcı 16 - Teşekkür ederim.

KATILIMCI 17

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Şöyle hocam, makam dersinde öncelikle anlatıp gösterip yapma, sonra örnek olayları, üçünü de kullanıyorum aslında. Çünkü bunlar bizim ilk önce makamın temelinde nelerin oluşturduğunu temel kavramlarını açıklıyoruz. Sonra ilk önce karşılıklı çocuklara eğer enstrümanım yanımdaysa enstrümanımla yoksa laptoplarımızdan, akıllı tahtalarımızdan o makama uygun eserleri açıp, ezgisni çocukların kulaklarına aldıktan sonra örnek olaylar işte ezanı örnek veriyoruz. Çoğunlukla zaten işte bu bunda okunuyor, bu bunda bu tarz örneklerle devam ediyoruz.

Araştırmacı - Yani anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay. Üçünü de kullanıyorsunuz.

Katılımcı 17 - Evet evet tabi ki. Tartışmaya çok açık bi olay olduğunu düşünmüyorum hocam ben.

Araştırmacı - Evet, soru – cevap oluyor mu?

Katılımcı 17 - Soru cevap illa ki hocam. Çocuklar işte hocam bu hangi makam, bu hangi makam bunu nasıl yapıyoruz öğretmenim, bunda …. peki nasıl duyacağız tarzında biraz daha şeyleri var merakları var ama tabi ki gel görelim ki işin içinde köy okullarıyla normalde ilimizdeki olan okullar arasında bu konuda ayrı bir etken. Zaten madde olarak da yazmışsınız da onu bu da çok ayrı bir etken oluyor. Yani ama genelde soru – cevap oluyor hocam.

Araştırmacı - Tamam, 4 tane maddemiz var yani burada 4 tane yöntemimiz var. Anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru – cevap.

Katılımcı 17 - Doğru, evet evet.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Hocam makam icra örnekleriyle öğrencilere göstererek ilk önce makamları anlattıktan sonra makamları icra örnekleriyle gösteriyorum. En büyük benim artım bu oluyor. Alanımdan dolayı da yanımda hep kemanım oluyor. Zaten çocuklar da birazcık daha meraklı. Özellikle icra ederek anlatırsam daha sağlam oluyor. Hocam bi de karşılıklı mesela enstrümanımda yoksa eğer o gün bi makam dersine geçtiysek seslendiriyorum. Karşılıklı taklit etme özelliği özellikle çocuklar taklit etme özelliği çok ön planda oluyor hocam bu konuda.

1

Araştırmacı - Evet burada sizin dediğiniz uygun olduğu teknik şey bilişsel çıraklık. Bizim Türk Müziğindeki meşk dediğimiz şey. Bilişsel çıraklık olarak adlandırılıyor. Yani sizin yaptığınız aslında bilişsel çıraklık oluyor. Yani çocuklar size bilişsel olarak çıraklık ediyorlar.

Katılımcı 17 - Kesinlikle hocam (burası anlaşılmıyor) Gösterimde çok önemli yani. Gösterim şimdi (burası anlaşılmıyor) evet ilkokul (burası anlaşılmıyor) ama ben lisede de görev yaptığım için lisede de gösterime dayalı çok gidiyor ama ortaokulda bilişsel çıraklık dediğiniz gibi daha uygun oluyor hocam.

Araştırmacı - Sadece bilişsel çıraklığı mı burada alalım o zaman sizin kullandığınız tarzı.

Katılımcı 17 - Benzetimi de alabiliriz hocam.

Araştırmacı - Bilişsel çıraklık ve benzetim.

Katılımcı 17 - Evet, evet evet.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Hocam makam kitapları.

Araştırmacı - Yani nasıl kitaplar, teori kitapları mı?

Katılımcı 17 - Teori kitaplarını kullanıyorum. Aynı zamanda günümüzde yaygın olan Youtube'da anlatan değerli hocalarımız var onun haricinde kendi enstrümanım zaten keman bu 3 maddeden yararlanabiliyorum hocam.

Araştırmacı - Yani siz çocuklara öğretirken yardımcı çalgı olarak yani derse hazırlık aşamasında bu nazariyat kitaplarından faydalanıyorsunuz. Hocalarımızın aktarımlarından faydalanıyorsunuz ve kemanınızdan faydalanıyorsunuz.

Katılımcı 17 - Kesinlikle hocam. (burası anlaşılmıyor) Milli Eğitim kitaplarının çok yetersiz olduğunu düşünüyorum. Hocam yani gerçekten yani işin içine girdiğiniz zaman çok basit makamlar evet hani çocuklarda çok basit bir şekilde anlatacağız ama o kavramı tam oturmuş değil henüz Milli Eğitimde (burası anlaşılmıyor)

Araştırmacı - Evet amacımız işte bu sorunlarla bu sizin önerilerinizle sizin çektiğiniz sıkıntıları bize aktarmanızla bunlarla çözüm bulmaya çalışacağız. Zaten amacımız bu.

Katılımcı 17 - En büyük sıkıntımız şu hocam. Şimdi makamsal konularda evet çocuklara birkaç örnek verebiliyoruz ama bu örnekler güncel çağımıza uygun örnekler olursa daha rahat olur. Çocukların bildiği, kulağındaki olan ezgilerle örnek verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Araştırmacı - Evet. Sorularımızın içinde var bunlar da.

Katılımcı 17 - Evet evet okudum hocam.

Araştırmacı - Yani şey (burası anlaşılmıyor) bu makamsal konular aktırılırken (burası anlaşılmıyor) alt yapısında kaynak olarak siz kendi araştırmalarınız için nazariyat kitaplarını kullanıyorsunuz, derse hazırlanıyorsunuz buradan da öğrencilere aktarıyorsunuz kemanınız yardımıyla veya videolar yardımıyla.

Katılımcı 17 - Yani videolar yardımıyla eğer okulumda klavyemiz varsa klavye gittiyse basit basabildiğimiz işte basit makamlardan buselik, hicaz, nihavent gibi makamlarla (burası anlaşılmıyor) işte alt yapı oluşturarak ufak ufak çalışmaya çalışıyoruz hocam.

Araştırmacı - Emeğinize sağlık hocam.

Katılımcı 17 - Çok teşekkür ederim.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Hocam şöyle evet Eğitim Fakültelerinde genelde Batı eğitimi veriliyor. Türk Müziğine çok önem verilmiyor. Ben özel durumdan üniversite değişikliği de yaptım. Benim yöreme uygun yani Erzurum'du. Erzurum Atatürk Üniversitesinde nazariyat bilgisi, makam bilgisi gayet iyi işlerken Sansun 19 Mayıs Üniversitesi'nde daha pasifti. Öğretmen arkadaşlarımızda yani öğretmenlerin oradaki yöreden öreye değişiyor. Bence bu sorunun cevabı ama ben gerçekten iyi bir eğitim aldığıma inanıyorum hocam. Yani hocalarım sayesinde bir de kendi alan çalgımla da alakalı tabi ki bu.

Araştırmacı - Evet zaten bu yüzden işte hani Türkiye'nin farklı yerlerinden örnekler bu yüzden alıyoruz. Hani sizin mesela şu anda Amasya'dan bize destek oluyorsunuz. Biz de 21 il belirledik ve bu 21 il Türkiye'nin her tarafından doğru orantılı şekilde dağılmış iller.

Katılımcı 17 - Kesinlikle

Araştırmacı - Yani her bölgeden eşit 3'er il aldık ki Türkiye'nin tamamını bu bilgiler temsil ettiğini düşünebilelim.

Katılımcı 17 - Evet sayın hocam şöyle. Ben aslında Amasya'dan katılıyorum. Evet Amasyalıyım. 28 yaşındayım ama bu aldığım eğitimi ben Erzurum'a borçluyum. Gerçekten yöre o kadar net bir şekilde kendini anlatıyor ki hocam yani hâlâ o öz geçmişliği o âşıklık geleneğinin devam ettirilmesi, usullerine uygun davranılması yani şu anda en yaygın olan o doğu bölgesinde başta da Erzurum olmak üzere selam olsun buradan da tekrardan.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Hocam en büyük etken aslında demin de bahsetmiştim günümüzdeki Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarında makam eğitimine yeterince yer verilmemesi. Ders kitaplarında yer alan makamlar genellikle basit ve temel makamlar hocam. Evet onlar ama onları anlatırken bile çok zorlanıyoruz. İçerik yok, açıklama yok hani şunu şöyle böyle yap şu şunla örnekleme yok. En büyük eksikliği bu. Makamı anlatır direkt geçer. Bu çocuklar bilmiyor bunu. Yani etkenlerden en büyüğü bu hocam bence.

Araştırmacı - Yani verilen kazanımlarla ve bunlarla alakalı kitapta yapılan anlatımlarla bu makamların (basit makamların) dahi öğretilemeyeceğini düşünüyorsunuz.

Katılımcı 17 - Yani evet biz dışardan şimdi ben ek kitaplar götürüyorum ama sadece Milli Eğitim kitabında ne yazık ki çok yetersiz. Bu kitaplarla olmuyor hocam.

Araştırmacı - Anladım.

Katılımcı 17 - Desteklemek lazım yani.

Araştırmacı - Anladım.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Ya şimdi genel konuşmak gerekirse hocam şimdi makam derslerine o kadar çok önem verilmiyor biliyorsunuz Eğitim Fakültelerinde,

Araştırmacı - Evet.

Katılımcı 17 - En büyük sıkıntımız bu.

Araştırmacı - Yani sizin şahsınızla alakalı sizin özelinizde, sizinle alakalı sorun var mı?

Katılımcı 17 - Benlik bir sorun yok hocam.

Araştırmacı - Öğrencilere makam konusunu anlatırken yeterli donanıma sahipsiniz.

Katılımcı 17 - Evet yani.

Araştırmacı - Tamam.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Hocam makamların karmaşık yapısı, icra zorluğu nedeniyle makamları öğretirken zorlanıyoruz. Özellikle geleneksel müziğe ilgisi olmayan öğrenciler makamları öğrenmekte güçlük çekiyor hocam.

Araştırmacı - Ama ilgisi olan aşina oluyor diyorsunuz.

Katılımcı 17 - Yani biraz daha şimdi anne – baba yapısı da önemli tabi. Türkü genelde sanat müziği dinlemiyorlar evet. Babalar türkü anneler böyle nadirdir sanat müziği dinlerler. Tabi onlar içinde de makamlar ayrılıyor ama şimdi günümüzde anne baba etkeni müzik konusunda çok pasif kaldığını düşünüyorum hocam. Çocuklar gelişen internet ağıyla beraber Youtube üzerinde olup olmadık her şeyi dinliyorlar ve tabi günümüzde fenomen olan işte farklı farklı sosyal medya aracılığıyla gündem oturan (burası anlaşılmıyor)

Araştırmacı - Enes Batur mesela di mi?

Katılımcı 17 - Yani. Hatta örnek veriyim hocam şu nedir o gözlüklü bir tane yakışıklı güvenlik diyorlar. Gördünüz mü hocam. Geçen gün haberlere konu olmuştu oradan dikkatimi çekmişti biletleri yok sattı. İlk başta Alcyna Tilki'yi şey yapıyordum hocam hani biraz daha tartışıyordum. Alcyna Tilki'yi. O'na gelene kadar daha bir dünya kişi olduğunu düşünüyorum.

Araştırmacı - Siz o zaman şeyle alakalı öğrenci kaynaklı güçlüklerden şunu bahsettiniz. Çocuk, aileden gelen bir alışkanlık olmadığı için bu şeylere adapte olamıyor diyorsunuz sadece.

Katılımcı 17 - Kesinlikle, Yani kulak çok yabancı kalıyor hocam. Dinlemediği şeyi de söylemesi biraz daha zor oluyor. Evet ne kadar da anlatsak çocuğun biraz da alt yapısı olması lazım yani.

Araştırmacı - Evet.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Çalıştığım okullarda daha önceden bundan köy okulundaydım. Köy okulunda mesela şey yok hocam akıllı tahta vardı internet yoktu. Tahtayı kullanamıyordum. Yani hiçbir şekilde teknolojiyi bağdaştıramadık. Sonra günümüzde işte okulda sınıf öğretmeni girmiş hep, ilk müzik öğretmenleriydim. Nota bilgileri yoktu. Temel nota bilgileri çok zayıftı. "Do" diyorum "do ne hocam" "ha do re mi fa sol". Melodika aldırmışlar tek parmak çalıyorlar. Yani en büyük güçlüklerim buydu hocam. Fiziki okul eee…

Araştırmacı - Ya şu andaki okulunuz ne durumda hocam. Onu söylerseniz daha iyi olur.

Katılımcı 17 - Şu andaki okulum teknoloji bakımından tabi internetimiz aktif. Şu anda gayet iyi bir şekilde altyapımız oluyor hocam yani.

Araştırmacı - Sınıfınız var mı müzik sınıfınız?

Katılımcı 17 - Müzik sınıfım yok hocam.

Araştırmacı - Yani ondan bahsedebilirsiniz, işte asıl şey onlar bir sorun mesela.

Katılımcı 17 - Şöyle okulumuz depremden dolayı yıkılma kararı aldı, yıkıldı yeniden yapıldı. Evet (burası anlaşılmıyor) müzik sınıfı var ama içinde hiçbir eşyamız yok. Milli Eğitimden istedik yani bir müzik sınıfı olsa en azından enstrümanla orayı doldurup çocuklara bir şeyler daha fazla yaptırabiliriz.

Araştırmacı - Sınıf sınıf dolaşıyorsunuz. Sınıflarda akıllı tahta var herhalde.

Katılımcı 17 - Akıllı tahta var evet hocam.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Hocam, tamamdır hemen söylüyorum. Makamların öğretimi makamların sınıflara göre dağılımı öğrencilerin gelişim düzeylerine göre yapılmalıdır. Bilmiyorum öyle bir not aldım. Örnek mesela basit ve temel yapıya sahip makamlarla ilkokul kademesinde başlamak daha avantajlı oluyor mesela.

Araştırmacı - Bunlardan örneklendirebilir misiniz hocam. Hani bunlar çok önemli söyleyeceğiniz şeyler.

Katılımcı 17 - Hocam mesela buselik, hicaz makamlarında başka ne olabilir nihavent makamında hocam mesela hep kulak aşinalığı rast makamları bunlar genelde çocukların hep kulak aşinalığı olduğu makamlar.

Araştırmacı - Bunların sınıflara göre dağılımı nasıl olmalı sizce. Yani tabi her türlü seçeneği söyleyebilirsiniz. Yani diyebilirsiniz örnek veriyorum ben deyin diye söylemiyorum da mesela bazı hocalarımız diyor ki "kesinlikle diyor 5, 6, 7, 8'de hiç makam anlatımı olmamalı" diyor. Bazısı diyor ki "son bir yıl olmalı", bazısı diyor ki "son iki yıl olmalı". Yani bazısı da tek tek diyor ki "şu dönemde şu makam, şu dönemde şu makam olmalı" diye tek tek söylüyor. Yani ben sizi yönlendirmek için söylemiyorum. Ama böyle cevaplar verirseniz sevinirim yani.

Katılımcı 17 - Hocam makamları ben sınıflara ayıramam hani şu dönem şu şu dönem şu olarak. Ama şunu söyleyebilirim. Eğer makam dersi bizim yönetmeliğimizdeki var bu daha ayrıntılı bir şekilde verilmesi lazım hocam. Her dönemde nasıl her dönem müzik ders kitaplarında istiklal marşı en başta geliyorsa öğrenim okuyuş günün anlam ve önemi ondan sonra makamların genel yapısıyla ilgili şarkılar, besteler özel günlerimizde mesela okuyacağımız marşları da onlara göre düzenlememiz "şu makamda okuyoruz" yani çocuğun bilinçaltına ister istemez bu makamları sınıflandırarak verirsek daha rahat olacağını düşünüyorum hocam.

Araştırmacı - Yani kazanımların temeline kazanımlar aynen durmalı mesela diyelim ki İstiklal Marşı kazanımından bahsediyoruz. İstiklal Marşı kazanımı durmalı ama bir yandan da İstiklal Marşı'nın nihavent makamında olduğunu usulünün sofyan usulü olduğunu gibi gibi şeyleri de onunla birlikte vermemiz gerekiyor diyorsunuz.

Katılımcı 17 - Kesinlikle öğretmenim, hani bunu direkt aldığımız zaman çocuk diyecek ki "aaa bu evet bu makammış bu bu makammış" evet hani okul bittikten sonra işine yarar yaramaz ama orda onu makam konusunda bilmesi daha önemlidir.

Araştırmacı - Zaten temel okuma yazma gibi. Burada adı üstünde Temel Müzik Eğitimi. Yani bunu her vatandaşın öğrenmesi gerekir.

Katılımcı 17 - Kesinlikle hocam.

Araştırmacı - Yani bu Azerbaycan'da işte Rusya'da ne biliyim Ukrayna'da ya da ne biliyim diğer batı ülkelerinde müzik eğitimi çok önemli yani.

Katılımcı 17 - Kesinlikle hocam. Yani bir Azeri hocalarımız vardı onlardaki eğitimleri aldığımız zaman biz diyorduk ki o zamanlar çok sert bir mizaçları var. Gerçekten de iyi öğretmenlermiş.

Araştırmacı - Zaten asker gibiler hepsi. Yani bizim de konservatuvarda hocalarımız vardı. Gerçekten de çok disiplinli insanlar. Yani kolay kolay hatayı affetmezler. Bence de şey olmalı yani her bir insan ne iş yapıyorsa yapsın kesinlikle disiplinli olmalı.

Katılımcı 17 - 89 yaşındaydı (burası anlaşılmıyor) hoca. Atatürk Üniversitesi'nin en köklü belki de duymuşsunuzdur hocam. 89 yaşında emekli oldu okulumuzdan. Gerçekten bir gün okula geç geldiğini bilmem hocam. Çok disiplinli bir öğretmenimizdi örnek aldığım. Sevdiğim öğretmenler arasındaydı.

Araştırmacı - O zaman dediniz ki. Sınıflara göre dağılımda dediniz ki basit makamlar tercih edilmeli, gündelik hayattaki makamlar tercih edilmeli dediniz.

Katılımcı 17 - Kesinlikle, evet.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Bununla ilgili bir not almadım aslında hocam.

Araştırmacı - Yani doğaçlama da söyleyebilirsiniz. Bu şey var hani aslında bu makam öğretimi özelinde sorduk ama müzik dersi için de geçerli. Müzik dersinde kaliteli bir aktarım yapılabilmesi için dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden…

Katılımcı 17 - Ben burada direkt demin de bahsettim aslında hocam hani. Konu içerikleri ile ilgili bir değişiklik olmasını istiyorum. Evet, kazanımlar dursun ama konuların anlatım tarzlarımız biraz daha farklı olması lazım. Evet, o dönemin o haftasını anlatalım ama bunu da biraz da üstten üstten bu makamda şu eseri okuyacağız, bu haftanın eseri gibi baskılamamız lazım yani. Kazanımlar kalabilir kazanımlık hiçbir sıkıntımız yok.

Araştırmacı - Yani bizim makamı vurgulamamız lazım.

Katılımcı 17 - Kesinlikle hocam. Ben bu kanıdayım yani.

Araştırmacı - Hocam peki normalde böyle bir şey yönlendirmiyorum ama ders saati uygun mu sizin için. Ben yıllardır öğretmenlik de yaptığım için akademisyenlikten önce öğretmenlik yapıyordum. Formasyon sahibiyim ben de. Ders saati aslında yıllardır kanayan bir yara. Siz ne düşünüyorsunuz bu konuda.

Katılımcı 17 - Şöyle müzik dersleri birer saat biliyorsunuz orta öğretimde. 1'er saat giriyoruz. Yani çok yetersiz hocam. Özellikle köy okulundaysanız birer şube oluyor zaten sınıfları da dolduramıyorlar. Ondan dolayı çok yetersiz kalıyor. Yani onun yerine farklı farklı şeyler veriyorlar hocam işte "Masal ve Destan" çıktı örnek vereceğim bu dönem için. "Masal ve Destan" derslerini veriyorlar. "Masal ve Destan"la bir ilgin olmadığı için bu sefer "Masal ve Destan"da ilk dönem mesela ben ayrılmadan önce âşıkları anlatıyordum. Âşıklar, ozanlar, gelenekler- görenekler bu şekilde bi. Aslında yine müzikle iç içe ama onu anlatıyordum, bana göre çok yetersiz hocam 1 saat.

Araştırmacı - Ders saatini ne tavsiye edersiniz ne olmalı?

Katılımcı 17 - En az haftada iki saat hocam peş peşe.

Araştırmacı - İki saat olmalı tamam.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Hocam bununla ilgili üniversite de bir çalışma yürütmüştük bizim dönem içinde bir çalışmamız vardı. Okul çalgıları bölümündeyken. Tekrar tekrar farklı bir okullara gidip besteler yapıyorduk çocuklara anlaşılır tarzda şu kanıya varmıştık onu yazdım zaten. Öğrenciler için basit ve kolay anlaşılır güftelere sahip kısa formlu basit usuller.

Araştırmacı - Yani kısa form nedir, basit usul nedir? Bunları da açıklarsanız.

Katılımcı 17 - Tabii ki. Hocam anlaşılır yani usulleri daha basit net bir şekilde güftesi yani sözü daha okunur anlaşılır kısa kısa net bir şekilde olursa bizim için daha iyi oluyordu.

Araştırmacı - Hocam formdan kastımız şu. Şarkı mı, Türkü mü, arabesk mi, fantezi mi ondan sonra rep mi, marş mı, ilâhî mi? Başka ne biliyim bunun gibi formlar. Yani hangi formlar olmalı? Hangi formda olmalı? Ya da hangi formlarda olmalı?

Katılımcı 17 - Halk müziğine anne baba etkisinden dolayı biraz daha yakın oluyorlar ve marşlar hocam.

Araştırmacı - Halk müziği ve marşlar.

Katılımcı 17 - Okul çalgıları ve marşlar diyebilirim ben buna.

Araştırmacı - Halk müziği, okul şarkıları ve marşlar.

Katılımcı 17 - Evet, evet evet.

Araştırmacı - Usul olarak peki zaman olarak kaç kaçlık olmalı eserler?

Katılımcı 17 - Hocam 2/4'lük, 4/4'lük, 5/8'lik zaten Türk Halk Müziği'nde biraz daha yaygındır. Yani en fazla bunlar. Üç makamlı. Çünkü daha fazla işte 9/8'liğe girdiğimiz zaman 10/8'liğe girdiğimiz zaman işin içinden çıkamıyoruz. 5/8'likte bile "bir ki bir ki üç bir ki hadi bakalım" dediğimiz zaman çocuk bazen böyle donakalıyor.

Araştırmacı - Evet, ama siz yine de 5/8 olması gerektiğini düşünüyorsunuz.

Katılımcı 17 - Yani günümüzdeki eğer şarkıyı biz yaparsak 4/4'lük, 2/4'lük ideal.

Araştırmacı - Bu ikisi olsa yeterli diyorsunuz.

Katılımcı 17 - Yani yani, eğer okutturacağımız arasında da yani basit eserler arasında 5/8'liği de alabiliriz yani bilindik şarkılar olarak.

Araştırmacı - O zaman 2/4'lük, 4/4'lük ve 5/8'liği yazıyorum sizin için.

Katılımcı 17 - Yani yani evet hazır olanlar.

Araştırmacı - Yani diyorsunuz ki biz kolay şeyler yazarsak, kolay şekilde anladıkları şey olur ona göre de dersimiz daha uygulanabilir olur, daha pratik olur dersimiz diyorsunuz.

Katılımcı 17 - Hocam çocuklar şunu seviyor özellikle. Belli bir yere kadar geliyorlar atıyorum 40 dakikalık dersin 20 dakikasını geldikten sonra 20 dakikadan sonra kopukluk başlıyor. Yani hani 4 gözle dinleyin hani böyle dört gözle kulağınızı açın derler ya o 20 dakika (burası anlaşılmıyor) 20 dakikadan sonra çocukların yapabildiğine inandırmak lazım hocam.

Araştırmacı - Evet.

Katılımcı 17 - Onu yaptıktan sonra işimiz rahatlıyor.

KATILIMCI 18

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Hocam, ben genelde örneklemeyle gidiyorum. Yani anlatım biliyorsunuz. Makamda biraz alt yapı gerekiyor. Bizim müfredatımızda bu hani böyle biraz uzun cevap veriyorum ama.

Araştırmacı - Evet. Yok yok.

Katılımcı 18 - Sıkıntı yok inşallah.

Araştırmacı - Şöyle bir şey olacak yalnız size pratik olması açısından, madde madde zaten soracağım. Sadece maddeyle cevap verirsek zaten söyleyeceklerinizi ayırmış durumdayız biz.

Katılımcı 18 - He tamam tamam. Be örneklemeyle gösterim ve örneklemeyle şey yapıyorum anlatıyorum.

Araştırmacı - Anlatım ve gösterip – yaptırma mı yoksa örnek olay mı?

Katılımcı 18 - Gösterim de var, örnek olay da var. Yani önce anlatıp sonra gösterim sonra örnekleme hepsini kullanıyorum.

Araştırmacı - Anladım hocam tamam.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Gösteri ve benzetim kullanıyorum hocam.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Şık var mı acaba bunda? Yoksa ben akıllı tahtayı…

Araştırmacı - Yok bu zaten açık uçlu olduğu için sizin kullandıklarınızı.

Katılımcı 18 - Tamam kitaptan önce örnekleme yapıyoruz. Sonra akıllı tahta.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Yani kitapta çok basit geçtiği için yeterli ama daha üst düzeyde anlatılsaydı tabi ki yeterli olmayacaktı.

Araştırmacı - Yani lisans döneminde aldığınız eğitim öğrencilerinize eğitim vermeniz için yeterli miydi?

Katılımcı 18 - Bu seviyede yeterli evet.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Evet öğretim programından kaynaklı güçlükler çok. Nasıl deyim yüzeysel almış. Biraz kapsamlı olması gerekiyordu. Ders saati yetersiz olduğu için o kapsamlı alma da maalesef mümkün değil.

Araştırmacı - Evet.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Hayır hayır düşünmüyorum.

Araştırmacı - Yani siz her açıdan yeterli olduğunuzu düşünüyorsunuz.

Katılımcı 18 - Aynen.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Evet, öğrencilerden kaynaklı güçlükler öğrencilerin sınav güdüsü, sınav kaygısıyla sadece ana derslere konsantre olması bu tarz derslere ilgisinin biraz daha düşük olmasından kaynaklı nedenler olabilir.

Araştırmacı - Sadece bu mu var yoksa yani söyleyebiliriz yoksa da…

Katılımcı 18 - Hocam işte sınavdan dolayı hani sınavda soru çıkmayacak nasıl olsa öğrenmeye gerek yok gibi düşünüyorlar çocuklar. Ana ders gibi düşünmedikleri için öğrenme gereği duymuyorlar.

Araştırmacı - Tamam hocam. Teşekkür ederim.

Katılımcı 18 - Rica ederim.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Makam açısından ben bir bütünlük olduğunu düşünmüyorum. Kitapta yani 5'de, 6'da hiç bahsetmezken, 7'de direkt makama geçiyor ve farkı bir şekilde geçiyor. Direkt işte güçlü sesi yeden sesci önce sanki 5'de, 6'da buna bir giriş yapılmalı ondan sonra hani 5'de, 6'da da olmalı. Bir bütünlük yok. 7'de direkt başlıyor. 8'de sadece işte makamsal etkilerden bahsediyor. O yüzden ben yanlış ve eksik olduğunu düşünüyorum.

Araştırmacı - Yani bu dört sınıfa kademeli şekilde bir bütün olarak aktarılması gerektiğini düşünüyorsunuz. Yer alması gerektiğini…

Katılımcı 18 - Evet, aynen öyle. Yani sanki hocam böyle giriş, gelişme sonuç gibi böyle bir şey olması gerekiyor ama maalesef giriş ve gelişme yok. Sadece bir sonuç var. O da biraz havada kalıyor.

Araştırmacı - Anladım hocam. Teşekkür ederim, çok değerli bilgiler.

Katılımcı 18 - Rica ederim. Ne demek.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Evet fiziki koşullar olarak hani çok bi sıkıntı yaşamıyoruz ama sadece kalabalık sınıflar kalabalık.

Araştırmacı - Yani sınıfların kalabalık olması. Müzik dersliğiniz var mı?

Katılımcı 18 - Evet, müzik dersliğimiz var.

Araştırmacı - Var mı?

Katılımcı 18 - Tabi ki var ama sınıflar çok kalabalık olduğu için maalesef her zaman orada ders işlememiz mümkün olmuyor.

Araştırmacı - Yani sınıflarda yapıyorsunuz dersi?

Katılımcı 18 - Kendi sınıflarımızda bazen atölyeye indiriyorum müzik atölyesine. Onun dışında kendi sınıflarında yaptırıyorum. O yüzden kalabalık olduğu için çocuklar sığmıyorlar. Çünkü orada sandalye düzeni var biraz sıkıntı yaşayabiliyoruz.

Araştırmacı - Anladım. Akıllı tahta var mı hocam peki?

Katılımcı 18 - Müzik sınıfında akıllı tahta yok maalesef. O da bir sıkıntı tabi ki. O da bir etken. O yüzden de çok inemiyorum oraya. Diğer o yüzden genelde kendi sınıflarında ders işliyorum. Bir de biraz enstrümanlar olduğu için çocuklar enstrümanlara zarar verebiliyor.

Araştırmacı - Enstrümanlar var. Yani enstrümanlara zarar verir diye mi indirmek istemiyorsunuz?

Katılımcı 18 - Evet çok kalabalık olduğu için ben hani baş edemiyorum. Her biri eline bir şey alıyor. 5. 6. Sınıf öğrencilerini biliyorsunuz. Onlarla biraz hani bire bir ilgilenmek gerekiyor. Bire bir ilgilenemediğim için onlarla çok verimli olmuyor yani.

Araştırmacı - Anladım teşekkür ederim hocam çok sağ olun.

Katılımcı 18 - Rica ederim.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Evet, aynen öyle.

Araştırmacı - Makam ismi zikredecek olursak 5, 6, 7, 8'de makamlar neler olmalı.

Katılımcı 18 - Yani aslında 5'de 6'da yok makam. 7. sınıfta var 8'de de sadece.

Araştırmacı - Yani nasıl olmalı. Şey 5, 6'da olmalı dediniz ya nasıl olmalı hangi makamlar olmalı 5, 6, 7, 8'de?

Katılımcı 18 - Hocam 5, 6'da hani biraz mesela sık kullanılan makamlar eğer onlarla başlanırsa 7, 8'de biraz çocuklarda makam kavramı daha oturmuş olur. Biraz da böyle pratiğe yönelik hani o makamda eserler daha çok dinlenirse sanki o hani oluşacak çocuğun kafasında. Hepsiyle değil tabi hani diyelim bir rast en çok kullanılan, hicaz olabilir, uşşak olabilir bunlarla ilgili daha çok örnekleme olursa çocuğun kafasında aşağı yukarı bir şey olacağını düşünüyorum.

Araştırmacı - Bu örnek verdiğiniz makamlar hangi sınıflarda olmalı? Yani rast, hicaz, uşşak gibi dediğiniz makamlar.

Katılımcı 18 - Yani belki 5'de erken olabilir. 6'da mesela bir makamla başlayıp 7, 8'de diğerleri eklenebilir. Mesela 6'da diyelim rastla başlanıp veya işte hicazla başlanıp 7, 8'de Nihavent hüseyni bunlar eklenebilir sanki. Bana öyle geliyor.

Araştırmacı - Anladım. Basitten karmaşığa doğru ilerlenmesi gerekir diyorsunuz.

Katılımcı 18 - Evet, aynen öyle hocam. Hani çok karmaşığa da girmeden. Çünkü çocuklar çok fazla şey yapmıyor. Orta düzeyde en basitten yani en çok kullanılan makamlardan daha böyle şeye doğru gidilebilir.

Araştırmacı - Yani tabi sizin verdiğiniz bilgiler de çok değerli. Bir yandan da tabi bununla alakalı yapılmış makaleler de var. Yani hani hangi makamlar ortaokulda hangi makamlar basittir, hangisi karmaşıktır bununla alakalı yapılmış makaleler de var. Onlardan da tabi bir dönüş alacağız yani.

Katılımcı 18 - Ben hocam basit, karmaşıktan ziyade şey olarak düşünüyorum. Yani en çok kullanılan makamlar en çok çocukların kulaklarına gelen makamlar hakkında böyle biraz şey yaparlarsa hem güncel de olmuş olur dinledikleri müziklerle alakalı. Güncel hayatla da bir bağlantı kurarlarsa daha verimli olacağını düşünüyorum.

Araştırmacı - Yani hayatın içinden en çok kullanılan makamları adapte etmemiz gerekir diyorsunuz.

Katılımcı 18 - Aynen. Evet, ben öyle düşünüyorum.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Hocam şimdi bizim 1 saat dersimiz var. Tabi ki 1 saat çok az bir süre. En az haftada 2 saat olması gerekiyor ki en azından mesela makam konusunda ben hani o makamı anlatırken onlarla ilgili örnekleme yapabileyim. Yani bir ders saatinde o konunun teorisiyle ilgili bilgi erdikten sonra 2. Derste teoriden sonra pratikle ilgili birçok örnek vermeliyim ki çocuğun kafasında bir düşünce bir fikir oluşsun.

Araştırmacı - anladım. Diğer şeylerde bir sorun yok diyorsunuz. Kazanımlar ve konu içeriklerini zaten biraz önce söylemiştiniz.

Katılımcı 18 - Aynen, aynen. Onu söylemiştim diye tekrar söylemedim ama ders saati tabi ki yetersiz.

Araştırmacı - Yani kazanımlarla alakalı bir bütünlük olması gerektiğini söylüyorsunuz zaten.

Katılımcı 18 - Evet, aynen öyle.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Sözleri 5'de biraz daha çocuklar böyle özlere çok takılmıyorlar. Ritim ve şey önemli ama 5 ve 6'da çok değil, 7, 8'de sözler biraz önemli oluyor. Yani mesela eğer şarkıda böyle bir şey varsa onla dalga geçip veya utanıp onu söyleyemeyebiliyorlar. 5ve 6'da bunu çok önemsemiyorlar. Ama ritim açısından her zaman yüksek ritimde hareketli ritimde eserler çocuklara daha çok hitap ediyor.

Araştırmacı - Yani temposu yüksekten bahsediyoruz. Peki, zaman olarak nasıl olmalı hocam. Hani şey hızından bahsetmeyelim de ya onu da zaten o da ayrı bir veri. Onu da aldık cebimize koyduk. Ama zaman olarak nasıl olmalı. Yani mesela 2/4'lük mü, 3/4'lük mü, 5/4'lük mü, 5/8'lik mi, 6/8 mi, 9/8 mi, 7/8 mi? Gibi.

Katılımcı 18 - Valla hocam 7/8'lik ve 9/8'likler genellikle 7. 8. sınıfta mevcut şu andaki sistemde. 5 ve 6'da 2/4'lük, ¾'lük eserler var. 2/4'lükler biraz çocukları sıkabiliyor.

Araştırmacı - Onun da sebebi şu olabilir. Zamanından kaynaklanmıyor olabilir. Belki hızından kaynaklanıyor olabilir.

Katılımcı 18 - Ee zaman evet daha çok hızından kaynaklanıyor. 2/4'lük eserler biraz sanki yavaş oluyor. O yüzden çocuklar çok bir de belki sözleriyle de alakalı, kitaptaki eserlerle de alakalı olabilir. Daha böyle şey bi 2/4'lük eser olsa tabi ki öğrenmesi daha kolay. 2/4'lük eserinde söylenmesi daha şey yani 2/4'lük, 3/4'lük aslında 5 ve 6 için uygun. Ama tabi ki 7/8'lik, 6/8'lik eserleri de seviyorlar. 9/8'likleri de seviyorlar. O açıdan sıkıntı yaşamıyoruz.

Araştırmacı - Yani o zaman şöyle toparlayabilir miyiz? Sizin dediklerinize göre. Yani usul açısından zaman açısından bir sıkıntı yok ama yürük, hızlı olması gerekir diyorsunuz.

Katılımcı 18 - Evet evet. Yani tabi ki şey ama genellikle ritimli eserleri yani şey daha çok seviyorlar.

Araştırmacı - Yüksek tempolu eserler diyorsunuz.

Katılımcı 18 - Aynen aynen hocam.

Araştırmacı - Güftede de 5. 6. sınıfta böyle çok önemsiyorlar sözleri ama 7, 8'de böyle dikkat edilmeli diyorsunuz.

Katılımcı 18 - Tabi ki hocam. Hani böyle biraz daha bazı eserlerde şey olunca çocuklar komik geliyor bazen söylemiyorlar veya işte utanıyorlar. Hani 7, 8'de biraz daha ergenliğe yakın olduğu için çocuklar. Ama 5, 6'da onlara şey olmuyor.

Araştırmacı - Peki son olarak form dediğimiz şey de hani bizim olarak mesela şarkı mı, Türkü mü, pop mu, arabesk mi, rep mi? Hangisi olmalı sizce ya da hangileri olmalı.

Katılımcı 18 - Bence hocam yani yeterli düzeyde hepsinden olmalı. Yani ben bi biçim olarak düşünmüyorum. Sadece bir form olarak düşünmüyorum. Müzik hani büyük bir şey deniz, derya. O yüzden bence hepsinden olmalı çocuklar hepsini dinlemeli, söylemeli.

Araştırmacı - Yani her formdan örnekler olmalı diyorsunuz.

Katılımcı 18 - Evet, ben öyle düşünüyorum.

Araştırmacı - Hocam teşekkür ederim. Sorularımız bu kadardı.

Katılımcı 18 - Rica ederim.

KATILIMCI 19

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Şöyle, tabii ki çocukların herhangi bir bilgisi olmadığı için anlatım yöntemini kullanıyorum. Daha sonra mesela makamlarda usullerin vuruşlarını yaptırırken, gösterip yaptırma tekniğini kullanıyorum. Mesela 8. Sınıflarda ben usullerde cajon gibi müzik aletleri var bizim okulumuzda. Onlarla usullerin "Düm- Tek" diye vuruşlarını yaptırıyorum çocuklara. Orada da işte gösterip- yaptırma tekniğini kullanıyorum. Başka herhangi bir teknik kullanmıyorum. Anlatım ve gösterip yaptırma.

Araştırmacı - Anlatım ve gösterip- yaptırma. Tamam, teşekkür ederim. Emeğinize sağlık. Yani usulleri öğretmeniz çok güzel mesela bir enstrümanla.

Katılımcı 19 - Rica ederim. 8. Sınıflar çok zevk alıyor bu özellikle usullerden çok zevk alıyorlar.

Araştırmacı - Hocam aslında çocuklar bu işten zevk alırlar ama bizim de biraz çaba sarf etmemiz gerekiyor.

Katılımcı 19 - İşte en kötü şeylerden birisi kaynaklar. Bir Milli Eğitim'in hazırladığı kaynaklar çok uygunsuz. Ya o usulleri ayrıntılı bir şekilde yaptırsak, hani anlatsak kitapta müzik kitaplarında onları daha sonra işte böyle vuruş tekniklerine Dün iki tane mesela "Dü üm Tek" mesela. Onların vuruşlarını uzatmalı bir şekilde anlatsak aslında çok zevk alıyor çocuklar ama işte dediğim gibi bir de işin kötü tarafı üniversitelerde ben bunları kendim öğrendim. Üniversite de bana bunlar anlatılmadı. Ya ben merak ettiğim için kendim araştırdım öğrendim. Ha çocuklara anlatmam gereken şeyler bunlar. Ha çünkü var konuda. Hani bende birazcık böyle çok fazla hani böyle özele girmeden genel bir şekilde çocuklara hani oyunlarla müzik aletleriyle öğretmeye çalışıyorum. Durum bu.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Burada da düz anlatım ve benzetim kullanıyorum. Benzetimi de şöyle kullanıyorum. Normalde aslında klasik batı müziğinde tonalle karşılaştırma yapıyorum. Tonal müzikle modern müziği karşılaştırma yapıyorum. İşte mesela tonal müzikte do ve re sesi tam sestir. Araları en fazla 2'ye ayrılır ama makamsal müzikte do ve re sesi 9 sese ayrılır gibi veya benzetim karşılaştırma yaparak anlatıyorum. Böyle.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Anladım. Müzik aletleri, akıllı tahta, ses cihazları.

Araştırmacı - Müzik aletlerinden kasıt mesela vurmalı çalgılardan mı bahsediyorsunuz.

Katılımcı 19 - Vurmalı çalgılardan. Mesela bizim okulumuz ben bu konuda çok şanslıyım. Bizim okulumuzda bendir var, cajon var, tef var. Ya bir çok vurmalı çalgı var. Bizim okulda onlarda hani birden fazla. Hem de bunları tüm çocuklara dağıtarak etkinlik yapabiliyorum derslerde.

Araştırmacı - Anladım hocam. Çok güzel, gerçekten imrendim yani.

Katılımcı 19 - Sağ olun.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Not almıştım. Hemen okuyorum notumu. Lisans eğitimim boyunca Klasik Batı Müziği eğitimimin 10/1'ini Türk Müziği eğitimi almadım. Ya Cumhuriyet Üniversitesi'nde ağırlıklı olarak Klasik Batı Müziği eğitimi verildi. Bir çok öğrenimimi hep ben kendim kaynaklardan dışarıdan merak ettiğim için öğrendim. Ben Türk Müziğinde tam bir sesin 9'a ayrıldığını bile sonradan öğrendim ki ben bunlara çok fazla yatkında bir insan değilim. Benim alanım piyano. Genellikle hep Klasik Batı Müziği eserleri çalıyorum ama dedim ki, çocuklara öğretmem gereken bir konu var, kazanım var ve ben bilmeden çocuklara herhangi bir şey öğretemem. Bundan dolayı araştırma yaptım yani birazcık kaynak kitaplardan okudum. İnternetten okudum. İnterneti de kaynak olarak görüyorum. Hani oradan derleyip toplayıp genel bir bilgi edindim. O genel ilgiyi de çocuklara yansıtmaya çalışıyorum. Müzik eğitimi bölümlerinin Türk Müziği eğitimine daha ağırlık vermesini düşünüyorum. Ben gördüğüm tüm arkadaşlarım hep Klasik Batı Müziği eğitimine ağırlık verildiğini söylüyorlar. Ya Türk Müziği eğitimi zaten dönemsel olarak da düşünüyorum. 4 yılda 8 dönem var. 8 dönemde en fazla iki dönemi yakın bir Türk Müziği eğitimi aldık biz. Gerisi hep işte çalgılarda Klasik Batı Müziği eserleri şanlarda klasik Arya'lar, hiç ir Türkü öğretme değil de hep Arya'lar lied'ler. Yani dediğim gibi Türk Müziğine hiç ağırlık verilmediğini düşünüyorum.

Araştırmacı - Yani yetersiz olduğunu düşünüyorsunuz.

Katılımcı 19 - Evet.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Sayıyorum hemen. Yetersiz ve açıklayıcı olmayan kaynaklar. Aynı zamanda öğrenciye uygun olmayan içerikler, kazanımlar.

Araştırmacı - Hocam (burası anlaşılmıyor)

Katılımcı 19 - Rica ederim ne demek tabi ki. Kusura bakmayın. Benim kameram ağıda kameraya bakınca sizi göremiyorum. Bu yüzden gözüm hep böyle sağ tarafta kalıyor. Kusura bakmayın.

Araştırmacı - Sorun değil, sorun değil. Yani öğretim programındaki sorunu…

Katılımcı 19 - Yetersiz ve açıklayıcı olmayan kaynaklar. Yani öğrencilere uygun değil. Öğrenciye uygun olmayan içerikler kazanımlar oyduğundan dolayı hani biz ben daha çok kendim bildiğim kadarıyla hiç kazanıma bile bakmıyorum bazen ders anlatırken. Hani çocuğun uygunluğuna iniyorum. Ha çocuğun zevk alabilmesine iniyorum dediğim gibi. Mesela usuller aslında yok bile ortaokul seviyesinde. Ortaokul seviyesinde bildiğim kadarıyla. Lisede var usuller makamsal olarak. Ha ben ama mesela bu usullerin vuruşlarını ha çocuklara yaptırarak aslında Türk Müziğinin ne kadar zevkli olabileceğini göstermeye çalışıyorum dediğim gibi.

Araştırmacı - Çok sağ olun hocam.

Katılımcı 19 - Rica ederim.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Kesinlikle düşünüyorum. İşte dediğim gibi lisans eğitiminde yetersi bilgi aktarılmasından kaynaklı birçok öğretmenin de benim gibi makamsal bilgi yetersizliğinin olduğunu düşünüyorum. Mesela ben şu an bana herhangi bir Türkü ya da Türk Sanat Müziği çalındığında onun hangi makamda olduğunu bulmam mümkün değil. Sonra bir mesela Rast makamı hangi komalar alıyor, hangi bemol diyezleri alıyor, ses değiştirici işaretleri alıyor bilmiyorum. Hangi karar sesinde perdesinde onu bilmiyorum. Ha bunlar çok fazla bir de ilgi ilgi de istiyor. Mesela benim çok fazla ilgim olduğunu söyleyemem. Ha ben tabi ki Türk vatandaşı olarak Türk müziğine illa ki az da olsa merakım var ama ha dediğim gibi alanımda piyano olduğu için Klasik Batı Müziğine daha çok ağırlık verdim. Ha bana üniversitede zaten bu kadar çok ayrıntılı bir Türk Müziği eğitimi verilmediği için yönelimim de olmadı. Hani ben öğrencilere katabileceğim kadar teorik bir bilgi sahibi oldum ama dediğim gibi çok fazla ayrıntılı bir bilgi sahibi değilim ne yazık ki.

Araştırmacı - Olabilir hocam. Benim de Batı Müziğiyle çok fazla ilgim yok mesela. Hani ben de onu anlamaya çalışıyorum yani. Çok zorlanıyorum. Mesela armoniyi anlamıyorum. Örnek veriyorum.

Katılımcı 19 - Anladım anladım.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Tabi ki onu da not aldım hemen okuyorum. Öğrencilerin ilkokuldan hiçbir nota ve müzik bilgisi olmadan orta okula gelmelerinden kaynaklı öncelikle Tonal yapıyı bile bilmiyorlar. Hani notaların adlarını bile bilmeyen öğrencilerim var. Bunlar bence ilk okulda zaten müzik dersleri var. Sınıf öğretmenlerimiz de ilk okulda şey okurlarken üniversitede müzik eğitimi alıyorlar. Genel bir müzik eğitimi hani alt yapıları zayıf olduğu için daha çocuklara ben notanın ne olduğunu, hangi sesler var, işte ses değiştirici işaretler nedir, hangisi notalar arası tam sestir, yarım sestir bunları öğretirken makamsal bir yapıyı öğretmem çok zor oluyor. İşte dediğim gibi bundan kaynaklı çok büyük bir sorun yaşıyorum. Öğrencilerin ilkokuldan gelmelerinden kaynaklı bir bilgi yetersizliği, sonra çocuklar daha çok popüler müziklere ilgi duyuyorlar. Hani türkü, sanat müziği gibi müzik türlerine ilgisiz olduklarını görüyorum derslerimde. Sonra müzik dersinde ağır teorik bilgiler öğrenmek istemiyorlar. Mesela işte dediğim gibi mesela ben işte Türk Müziğini anlatırken işte bir şeyler anlatıyorum işte mesela komaları anlatıyorum. Diyez, işte çok fazla girmiyorum. Usullerde eğleniyorlar ama diğer teorik bilgilerde hocam bizim ne işimize yarayacak gibi gereksiz dönüşler alıyorum. Bundan kaynaklı hani çocukların ilgisi kesinlikle Türk Müziğine yok maalesef.

Araştırmacı - Çok güzel. Teşekkür ederim hocam.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Evet ben tüm kitapları ilk atadığım zaman, bundan 10 yıl önce ben 10 yıllık müzik öğretmeniyim. İlk atandığım zaman tüm kitapları şöyle bir kontrol ettim baştan aşağı. Dediğim gibi 10 yıllık müzik öğretmenliğim sürecinde ben sadece iki yıl müzik kitaplarını kullandım. Onun dışında hiçbir zaman Millî Eğitim Bakanlığı'nın hazırladığı müzik kitaplarını kullanmadım. Hep farklı kaynaklardan kendi bilgilerimle öğrenci seviyesine indirgeyerek derslerimi işledim hep. Yani o yüzden Millî Eğitim Bakanlığı'nın hazırladığı kitapları yetersiz ve çocuklara yönelik uygun bulmuyorum. Örneklendirmeleri çok az.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Evet dediğimi gibi. Yani ben bu konuda biraz şanslıyım. Benim okulumda piyano var, bağlamalar var, gitarlar var, işte ritim çalgıları var. Ben bu konuda şanslıyım ama benim gibi şanslı olmayan binlerce müzik öğretmeni var.

Araştırmacı - Yani yeterli buluyorsunuz fiziki koşulları.

Katılımcı 19 - Evet, ben kendi okulumu yeterli buluyorum.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Evet, hemen söylüyorum. 5. Ve 6. Sınıflarda daha çok dinlemeye yönelik daha böyle Türk müziğini benimsemeleri açısından kazanımlar olmasını zaten ki öyle bence şu anki Milli Eğitimin hazırladığı hep dinlemeye yönelik. İşte "Türk Müziği makamının farklı bir yapısı olduğun keşfeder" gibi bir kazanım var şu an. Zaten ona yönelik o yüzden hani değiştirilmesi gerektiğini düşündüğüm bir şey yok. 7. 8. Sınıflarda usullere giriş olabilir. Hani etkinlikler konusunda vuruşlar konusunda. Hani çocuklara müzik aletleriyle iç içe sokarak hani küçük küçük etkinlikler yer alabilir müzik kitaplarında. Dediğim gibi bu.

Araştırmacı - Tamam hocam. Teşekkür ederim.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Aslında yıllık planlarda kazanımların yeterli olduğunu fakat kaynakların yetersiz olduğunu düşünüyorum. Ders kitaplarındaki kazanımlar haftada bir saat dersimize yeterli olmadığını, bazı kazanımların 3-4 saat uzatılması gerektiğini düşünüyorum. Mesela işte dediğim gibi genel bir teorik bir bilgi anlatılacaksa makamsal bir teorik bir bilgi anlatılacaksa çocuklar dediğim gibi çok donanımsız geldikleri için ilkokuldan yeterli olmuyor. Sadece dinlemeye yönelik etkinlikler yapabiliyorum ben. İşte şu an birkaç tane ben çok bilgim olmamasına rağmen araştırdım. İşte mesela çok bilindik şarkılar Türküler Türk Sanat Müziklerini diletiyorum çocuklara. Ha çocukların ilgisini çekebilmek için daha bilindik, daha böyle hareketli eserler dinletiyorum. İşte mesela "Yine bir Gülnihal"i dinletirken işte bunun not aldım çünkü ben de normalde dinlediğimde Rast makamı olduğunu bilmiyordum araştırıyorum. Hani bakıyorum Yine Bir Gülnihal rast makamı diyorum. İşte böyle anlatıyorum. Çocuklarda işte anladıkları kadar dinliyorlar.

Araştırmacı - Yani bu yıllık planda anladığım kadarıyla sizin anlatmak istediğini şu. Bazı konular, bazı kazanımlar için 3, 4 haftaya ayrılması gerekiyor. Yani 1 hafta yeterli değil onun için.

Katılımcı 19 - Ben öyle düşünüyorum.

Araştırmacı - Yani o kazanımların dengelerinin ayarlanması gerekiyor.

Katılımcı 19 - Aynen öyle. Mesela dediğimi gibi o kadar değişik kazanımlar var ki mesela neyi vardı. "Temel müzik yazı ve öğelerini kullanır" diye bir kazanım var mesela. İşte basit bir şey almış mesela işte ne olsun şu an aklıma gelmiyor. Mesela uzatma noktasını 3 hafta boyunca kazanımı oldu. Öyle bi belki öyle değildi ama. Ha dediğim gibi bazı kazanımlar böyle. 3 hafta gereksiz yere uzatılmış. Aslında hani 1 derste anlatılabilecek bir kazanım ama dediğim gibi mesela ağır bir bilgi teorik gerektiren bir kazanımı 1 saatte anlatılması isteniyor bizden. Çocuklar zaten zorlanıyorlar. Birde yani 1 saatte geçiştiremiyoruz maalesef.

Araştırmacı - Yani kısa anlatılması gereken uzatılmış, uzun anlatılması gerekene yeterli vakit ayrılmamış.

Katılımcı 19 - Aynen öyle.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Bu çok fazla benim alanım değil ama hani şöyle söyleyeyim güftesi çok fazla eski Türkçe olmamalı bence. Hani günümüz Türkçesi kullanılmış bir eser olmalı. Çocukların anlayabileceği, böyle içerisinde metafor barındırmayan ya da çocukların böyle "burada ne demek istemiş" demediği ya da böyle bir şey diyorsa bile unu öğretmen tarafından kesinlikle açıklanması ne demek istediğinin söylenmesi gerekiyor bence sonra.

Araştırmacı - Form açısından. Form dediğimiz sanat müziği mi, halk müziği mi, pop mu, rep mi, arabesk mi, caz mı? İşte ne biliyim.

Katılımcı 19 - Çocuklar kesinlikle popüler müziğe daha düşkünler. Ben bunu gözlemledim. Dediğim gibi 10 yıllık müzik öğretmeniyim. Hangi okula gidersem gideyim bütün çocukların ben bir anket uyguluyorum sınıflarda. İşte "en sevdiğiniz sanatçı, en sevdiğiniz şarkı, en sevdiğiniz eser" bunları küçük bir kağırlara yazıp bana vermelerini istiyorum. Sonra ben okuyorum. Genellikle rep, pop çok nadir türkü yazanlar oluyor. Arabesk yazanlar oluyor 8. sınıflarda çok fazla. Dediğim gibi bu 4 türü geçmiyor. Ya başka yok. Yani çeşitler bunlar.

Araştırmacı - Yani sizce sadece pop olmalı öyle mi?

Katılımcı 19 - Hacir tabii ki. Böyle olmamalı. Çocuklara tüm müzik türleri kesinlikle dinletilmeli. Tüm müzik türlerinin ne ne olduğu anlatılmalı ama çocukların ilgisi bu yönde demek istiyorum ben.

Araştırmacı - Anladım. Yani ben şeyi sormak istedim, yanlış anlattım herhalde. Form olarak nasıl formlar tercih etmeli (burası anlaşılmıyor) şeylerde. Bizim Milli Eğitim kitaplarında mesela.

Katılımcı 19 - Anladım. Daha ok halk tarafından bilinen türküler olabilir çok fazla ağır olmayan. Daha hareketli Türk Sanat Müzikleri olabilir. Böyle.

Araştırmacı - Usul konusu kaç kaçlık olmalı eserler sizce?

Katılımcı 19 - Hareketli olması gerektiğinden işte 9/8'lik olabilir, 4/4'lükler de hareketli olabiliyor gerçi yani.

Araştırmacı - Hareketli olması şeyle alakalı hızıyla alakalı, metronomuyla alakalı.

Katılımcı 19 - Hızıyla alakalı da işte yani dediğim gibi ya bilmiyorum o kadar çok usullerle ilgili. Hani ne desem şimdi bilemedim.

Araştırmacı - O zaman hareketli olmalı diyorum sadece.

Katılımcı 19 - Evet, tamam aynen.

KATILIMCI 20

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Yani ben aslında herhalde şey yapıyorum. Genelden özele doğru gidiyorum. Önce tonalsal ezgileri anlatıyorum ki makamı anlayabilsinler. Yani makamın ne olduğunu anlayabilmeleri için aslında çok uygun bir yöntem olmayabilir ama daha bi somutlaştırmak adına yapıyorum bunu. Önce tonları anlatıyorum Batı Müziğinde işte. Neye göre topluyoruz arıza ses nedir diye daha sonra bunu makamın üzerinde nasıl çağrışabilir. Yani ne kadar uğraşsam da çok somut olmuyor aslında ama daha uygulamalı olsun diye biraz daha inancı yüksek bir bölgede çalıştığım için ezan sesleri üzerinden gidiyorum. İşte mesela uşşak makamında işte öğle ezanındaki pardon akşam ezanındaki uşşak makamının "Gamzedeyim Deva Bulmam"ın girişine yakın olduğu makamı nasıl çağrıştırdığı birazcık daha örnekleyerek gidiyorum. Herhalde gerçek hayatta alarak.

Araştırmacı - Evet evet. Gerçek hayattan somut örnekler vererek daha yani o şey benzetmeyle ilerliyorsunuz. Yine makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknik aslında bu "b" maddesine daha uygun. Siz "a" maddesinde anlatım yaptığınızı söylüyorsunuz değil mi yani? Direkt sadece anlatım yaptığınızı.

Katılımcı 20 - Evet anlatım yapıyorum. Daha sonra da yani işitsel olarak desteklemeye çalışıyorum bunu.

Araştırmacı - Yani örnek olay mı oluyor o da? Örnek olay oluyor.

Katılımcı 20 - Bir nevi örnek olay oluyor evet. Ya ne yazık ki Türk Müziği enstrümanı çalamadığım için ben bunu onun üzerinde gösteremiyorum.

Araştırmacı - Evet bunu da ilerleyen şeylerde soracağım.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Benzetim herhalde benimki. Benzetim muhtemelen. Çünkü güncel dinledikleri şarkılarla kıyaslıyorum. İşte en sevdiği şarkıları (burası anlaşılmıyor) makamları buluyorum.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Valla ne yazık ki benim herhalde şu an için bir akıllı tahta yani desteklemek için. (burası anlaşılmıyor) için piyanodan sınıfta piyanom var. Piyanodan biraz göstermeye çalışıyorum ama tabi Batı Müziği enstrümanı olmadığı için çok yararlı oluyor mu bilmiyorum. Batı müziği enstrümanı olduğu için.

Araştırmacı - Anladım. Yani burada sadece akıllı tahtadaki uygulamalar var mı bununla alakalı?

Katılımcı 20 - Ne yazık ki bir uygulamam yok. Yani zaten öyle bi hazır bi daha önce Milli Eğitim'de görev yaptınız mı bilmiyorum ama.

Araştırmacı - Yaptım evet.

Katılımcı 20 - Ya sizde çok iyi biliyorsanız çocuk size geldiğinde müzik defteri bile kullanmayı bilmiyor. Yani herhalde 5. Sınıf sadece o defteri kullanabilmekle geçiyor. Yani önce bir o Batı Müziğini anlatana kadar zaten çocuk 8. Sınıfa gelmiş oluyor. Ondan sonrasında da böyle desteklemek biraz zor. Ben hatta ne yazık ki ilkokulda müzik dersi almadığı için makamların ortaokul müfredatında olmasını mantıklı bile bulmuyorum.

Araştırmacı - Tamam, burada hocam bunların hepsi bir sonuca ulaşmamız adına değerli deneyimler, değerli tecrübeler. Devam edelim. Yani sadece akıllı tahta kullanıyorsunuz ve akıllı tahta üzerinde de çok fazla bir uygulama olmadığını mı söylüyorsunuz?

Katılımcı 20 - Evet, öyle. Ya öğle ben akıllı tahtadan ne yapıyorum. Mesela şimdi koma sesleri anlatabilmem için uygulamanın adını unuttum kapattıktan sonra okulumda bakıp yazabilirim. Enstrümanların seslerini yapay olarak çıkaran programlar var. Mesela oradan açtım. Kanunda ara sesleri göstermeye çalışıyorum. Tuner açıyorum bir yandan da. Hani diyorum bak aslında hâlâ da ama "re"ye varmadı. Ama bak aradaki ses akışına bak gibi göstermeye çalışıyorum. Aynısını tekrar piyano kullanarak gösteriyorum.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Hiç değil. Yani ben zaten yarım dönem G.T.S.M. dersi almıştık. Yani müzikoloji olduğu için de olabilir belki. Konservatuvarlarda daha yüksektir bu. Ama ben zaten bu dersten iki kere falan kalmıştım. Yani çok zorla geçmiştim.

Araştırmacı - Evet, yarım dönem aldınız öyle mi sadece?

Katılımcı 20 - Evet evet. Çok iyi olduğum bir konu da değildir zaten Türk Müziği benim yani.

Araştırmacı - Anladım, tamam. Zaten bu çalışmanın amacı da zaten örnek veriyorum hocalar arasındaki dezavantajları ortadan kaldırmak için zaten. Hani siz mesela kanun aramışsınız ya kanun sesi aramışsınız. Mesela şöyle bir şey olsa daha iyi olur değil mi? Mesela bir etüt yazsanız ya da biz sizlerin verdiğiniz bilgilere göre oluşturduğumuz etütler olsa ve bu etütlerde istediğiniz enstrümanla seslendirtebilseniz akıllı tahtaya.

Katılımcı 20 - Aaa çok güzel olur tabi çok gerekli olur.

Araştırmacı - Yani gibi gibi. Hani bu verdiğiniz bilgiler çok değerli, çok kıymetli o açıdan. Teşekkür ederim bu görüşmeyi de benimle yaptığınız için baştan beri.

Katılımcı 20 - Rica ederim. Estağfurullah.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Yani birincisi ben zaten bu konuda çok dezavantajlı bir okulda çalışıyorum. Çocuklar enstrümanları bile yeni yeni görmeye başladılar. Bir fikirleri yok bununla ilgili. Yani müzik dersi onların kafasında zaten sadece şarkı söyleyebilecekleri bir ders. Ders süresi birincisi inanılmaz yetersiz. Ortaokulda 40 dakika en az 30 kişilik bir sınıfa ders anlatmak için çok uygun hele ki müzik gibi soyut bir dersi anlatmak için hiç uygun bi zaman dilimi değil. Süre konusunda bi dezavantaj yaşıyoruz. Bu konuda az önce söylediğim gibi ilkokulda sözlü müzik dersleri var ama yani sınıf öğretmenlerine sorduğumda da onlar diyorlar ki "birincisi bizim bunu verecek bir eğitimimiz yok, ikincisi diyorlar ki yani o süreçte biz matematik müfredatı yetiştirmeye çalışıyoruz". Yani bundan bağımsız değil bence vereceğim örnek biliyorsunuz. BİLSEM sınavları yapılıyor ilkokul evresinde. Ben mesela ilkokul kademesi var bizim okulda. Müzik odam olduğu için genellikle her yıl bilsem sınavlarından önce ben bir işitme testi yaparım o çocuklara. Yani öğretmen ısrarla işitme (burası anlaşılmıyor) bunun var bir çocuğu al matematiği iyi diye işitmesi olmayan bir çocuğu müzik sınavına sokmaya çalışıyor. Birincisi zaten hazır bulunuşluğu bize gelirken hiç uygun değil. O çocuk ya benim makam öğretebilmem için sez de çok iyi biliyorsunuz çocuğun öncelikle müziğin kavramsal olarak anlaması lazım, nota biliyor olması lazım. Yani enstrümanlara bir yakınlığı olması lazım. Bu yüzden çok zayıf inanılmaz dezavantajlı. Ben yani anlatıyorum ama inanın çok müfredata uygun anlatmıyorum. Çünkü öyle şekillenmeyecek. Ben biraz daha makamların şifasal özelliklerine değiniyorum. İbn-i Sina'nın yöntemlerinden bahsediyorum.

Araştırmacı - Evet. Darüşşifalardan bahsediyorsunuz.

Katılımcı 20 - Tabi tabi. Yoksa bu konuda ben çok uygun bir öğretmen de olmayabilirim. Tabi benim eksiklerim de vardır. Belki benden daha iyi eğitim almış biri belki daha doğru eğitim verebilir ama yani makamları algılatmak çünkü çocuklar tonu da algılamıyor aslında. Ben bunun farkındayım. Hiç algılamadığı bir şeyin üstüne yeni bir bilgi. Daha komiğini söyleyeyim. Ben ilk ya Hicaz, Kürdi böyle basit makamlar duymuşsunuzdur var mı vereceğiniz örnekler dedim. Bunu lisede yaptım. Daha ortaokul değil. Şey dediler bana "müdür, vali, müdür yardımcısı". Çocuğun makam deyince aklına gelen şey kavram. Bende bi şaşırdım. Yani ne diyorsun diye kalmıştım.

Araştırmacı - Yani toparlayacak olursak, öğretim programıyla alakalı güçlükleri bir cümleyle özetleyebilir misiniz hocam?

Katılımcı 20 - Programın yeterli olmadığını düşünüyorum. Sizin de dediğiniz gib programa hizmet edecek bir materyalin de olmadığını düşünüyorum.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Benimle alakalı makamsal konuda ben bu konuda iyi bir öğretmen değilim. Yani müfredatta olmasa birine anlatabilecek yeterlilikte de değilim kesinlikle. Bunu kabul edebiliyorum yani.

Araştırmacı - Bunun nedenini söyleyebilir misiniz?

Katılımcı 20 - Aldığım eğitim Batı Müziği eğitimi, çaldığım enstrüman Batı Müziği enstrümanı, ilgi duyduğum alan da Batı Müziği diye. Eğitim fakültesi mezunlarında böyle mi durum inanın bilmiyorum.

Araştırmacı - Çalgınız neydi hocam?

Katılımcı 20 - Ben piyanoydu benim okulda da çalgım. Hani fazlasını bilmem hiç gerekmedi. Tabi benim meraksızlığımla da alakalı olabilir ama benim okuduğum okulda da zaten hani diğer çalgılarda da ya çelloda da mesela normal bir Türk müziği yapabilirsiniz ama biz hiç Türk müziği yapmadık.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Kesinlikle. Birincisi biliyorsunuz ki ortaokulda sınıfta kalma yok. Yani M.E.B. buna çok müsaade etmiyor. BEP'li (bireyselleştirilmiş eğitim planı) olan birçok öğrenci o sınıfların içinde. Bu ciddi anlamda sınıfta bir ortam bozukluğuna yol açıyor. Şimdi ahlaki olarak ya da ilgi olarak çok zayıf olan çocuklar bile ordayken anlamaya çalışan çocukların bile önüne geçiyor. Bizim alanımız işitsel anlamda zor bir alan. Yani 30 kişilik bir sınıfta 28 kişinin duymadığına şahidim ben. Duymuyor yani, asla duymuyor. O aradaki farkı nüansı duymuyor. Tekrar hazır bulunuşluğa geliyor ya. Yani uygun bir sistemde yetiştirilmedikleri için sizin karşınıza geldiğinde de üstüne ekleyemiyorsunuz.

Araştırmacı - Yani öğrencilerin peki bu güçlükler neden kaynaklanıyor olabilir?

Katılımcı 20 - Ya birincisi işitmeyle çok alakalı olduğunu düşünüyorum ben. Tamam, müzik evet teorik kısmı anlaşılabilir falan derler ama pratikte uygulayamayacağınız bir şey teoride ne kadar bilirseniz bilin anlamıyorsunuz. Aslında bu d a var. Pratikte yapacakları bir alanda yok mesela. Ben notada vuruşları anlatırken bile enstrümandan gösteriyorum. Evet, ama dizek üzerinde de gösterene kadar çocuk onu anlamıyor. Tamam, 4 vuruş onu anlıyor ama 3 vuruşluk bir "re" gördüğünde ne yapması gerektiğini bilmiyor. Pratik alanının olmaması en büyük etken bence.

Araştırmacı - Anladım. Çok yani bu maddeyi biraz daha açmamız icap ediyor şu anda. Hani doğru verilere ulaşabilmek için. Yani öğrencilerin bu öğrencilere bu eğitim verilememesinin sizden tarafını diğer maddesi…

Katılımcı 20 - En büyük sebebi ders saatinin azlığı.

Araştırmacı - Ondan geçtik. Yani öğrencilerle alakalı sorun ders saatinin azlığı diyorsunuz. Başka?

Katılımcı 20 - Bir ikincisi mesela liselerde şu var. Biliyorsunuz ki müzik dersi seçmeli bir ders. İlgisi olan çocuk müziğe geliyor. Şimdi orada o çocuk aslında (burası anlaşılmıyor) mesela benim bulunduğum okulda daha çok sporsal faaliyetler önemli. Birazcık herhalde coğrafi yapıdan dolayı bu çocuklar çünkü 15 kardeşler. İşte koyun kuzu süren çocuklar. Yani onun dikkatini müzik değil aslında koşmak zıplamak çekiyor. Şimdi ben onu orada tuttuğumda ilgisi olanı da engellemiş oluyorum. 2 saat olsa ve seçmeli olsa bu ders kesinlikle daha verimli olur. Ya 15 müziğe, 15'i resme gitse. Bir diğeri dediğim gibi enstrüman eksikliği. Yani ne öğrenirseniz öğrenin sesini çıkaramıyorsanız duymuyorsanız o kalıcı olmuyor. O an anlasa bile 2 hafta sonra bunu unutmuş oluyor. Bir diğeri de evet aslında kullandığımız sistemin çok fazla Batı Müziği içerisinde olması. Yani Batı Müziği formatından çıkıp da Türk Müziği mantığını kuramam asla.

Araştırmacı - Evet, teşekkür ederim.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Bir şey yok ki kitaplarda. Çok boş geliyor bana kitap yani.

Araştırmacı - Yani boş gelmesinin sebebi nedir?

Katılımcı 20 - Açıklayıcı değil, yani zaten o kitabın verdiği etkinliğe aktığımda da kitapta sana bi alan tanımıyor ki. "Şimdi de akıllı tahtada bunu dinliyoruz, duygularımızı yazıyoruz". Yani hani bu kadar basit bir şey değil. Makam bu kadar anlık geçilebilecek üstünden sürelenecek bir şey değil. Yani o öğrenmenin gerçekleşmişini istiyorsanız ciddi bir program uygulamak zorundasınız.

Araştırmacı - Yani mesela bunların mesela kitapta verilen şeylerin kazanımlara uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

Katılımcı 20 - İlla ki o amacı içeriyordur ama kazanımlar için yeterli olduğunu düşünmüyorum.

Araştırmacı - Anladım. Peki, bir yığılgan durum söz konusu mu yani? Bi mesela kitapta kazanımların birbirine bağlı olduğunu düşünüyor musunuz? Yani öğretici olarak, yığılarak.

Katılımcı 20 - Bence değil. Yani şey çok atlıyor gibi. İşte marşları işliyorsunuz tamam işte 5/8'lik diyor. Oradan bir şey giriyor sonra bir bakıyorsun marşlardan şeye geçmiş. İşte müzikle tedaviye geçmiş. Yani böyle çok kopuk aslında. Orayı tatmin etmiyor. Verdiği örnek sayısı da çok tatmin edici değil bide.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Şimdi şöyle ben kendi okulumda müzik sınıf yapabildim. Yani çokta uğraştım. Evet, ama yapılması çok zor bunu da gördüm. Bir daha gittiğim bir okulda yapmaya kalkar mıyım kalkmam onu söyleyeyim. Çok yorucu bir süreç zaten. Ya nitekim aldığımız birçok gitar kırıldı gitti yani ben bunun için de çok üzgünüm. Ama okulun fiziki şartları bunun için gerçekten önemli. Çünkü çocuk normal sınıfta müzik dersi işlemesiyle, bir müzik sınıfı ortamına girdiğinde dikkatini ona vermesi çok daha farklı. Bir de hiç yoktan şey diyor "aa evet öğretmenim yan flütü getirmiştiniz" diyor elime almış oluyor. Bugün mesela enstrüman türlerini anlatırken işte gitar penayla çalınır, bağlama tezeneyle çalınır verdim ellerine incelediler. Yani bir tanesi şey dedi "siz geçen sene de göstermiştiniz ben bakmıştım" dedi. Normalde anlattığım bir şey kalmaz aklında ama görsel olarak onu görmesi o bu yüzden çok önemli yani.

Araştırmacı - Yani diyorsunuz ki müzik sınıf olmalı ve bunun içinde de öğrencinin görerek öğreneceği enstrümanlar, materyaller olmalı mı diyorsunuz?

Katılımcı 20 - Kesinlikle, hatta müzik sınıfının olanakları da çoğaltılmalı. Yani nasıl bilgisayar laboratuvarı dediğinizde en az içeride 20 tane bilgisayar varsa, müzik sınıf dediğinizde de 20 tane en azından org olmalı. Yani benim orda bir tane piyano koymamın o çocuğa hiçbir faydası yok ki. Ben 40 dakika içinde zaten 30 tane çocuğa piyano öğretemem mümkün değil. Yani çocukların önünde de bu olmalı.

Araştırmacı - Yani herkesin aynı şartları sağlaması gerekir. Herkesin aynı şartta olması gerekir.

Katılımcı 20 - Tabi tabi yani eğitim eşitliği işte yani baktığınızda.

Araştırmacı - Ya da ne biliyim bağlama dersi verilecekse de bütün öğrencilerde bağlama olması gerekir öyle mi?

Katılımcı 20 - Ya ben bugün 5. Sınıflara batı müziği enstrümanları mı anlatıyordum neydi hatırlayamadım ama bir kelime söyledim herhalde dalgınlıkla gergin bir cevap verdim "nasıl anlamıyorsun bunu" gibi, çocuk şey dedi "öğretmenim biz hayatımızda hiç bu kelimeleri duymadık ki" dedi. Yani çünkü onun coğrafi şartıyla işte atıyorum Bursa'daki, İzmir'deki çocuğun coğrafi şartı aynı değil. Doğru söylüyor çocukcağız. Yani özür dilerim hatta "özür dilerim dedim bir an dalgınlıkla böyle tepki verdim diye" yani.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Şey öğrenme süreci mi yani sınıflara göre dağılımı?

Araştırmacı - Evet makam öğretiminde ortaokulda ya da öncesi de olabilir siz nasıl düşünüyorsanız makamların sınıflara göre dağılımı nasıl olmalı?

Katılımcı 20 - Öncelikle bizim eğitim sistemimizde hani biz Batı Müziğinden çıkışlı olduğumuz için şey diyemeyeceğim. Hani önce bir Türk Müziği direkt anlatalım diyemeyeceğim bizim eğitim sistemimiz gibi konuşacağım. Kesinlikle ilkokuldan gelen çocuk yani 5. Sınıf öğrencisi benim karşımda müzik defterini ve notaların yerini biliyor olarak gelmesi lazım ki ben ona önce bir tonalsal müziği anlatabileyim. 5 ve 6'nın bu şekilde geçmesi gerektiğini düşünüyorum. Hani o ton bulma ya ben mesela şey yaptırıyorum 8. Sınıflara "hadi diyorum bana 9/8'lik on ölçülük bir eser yaz" ve yapıyorlar da artık ama ben bunu sadece şu an 8'lere yapabiliyorum. 5'den alıp getirdiğim kısma yapabiliyorum. Yani 5. sınıfta benim çocuk karşıma geldiğinde vuruşu notayı biliyor olması lazım, ben bunu nasıl kullanılabilir 5 ve 6'da öğretmeliyim ki 7'de de makamlara giriş yapabileyim. Ama ortaokulda nereye kadar çıkmalı. Daha çok basit makamlar.

Araştırmacı - Nelerdir mesela basit makamlar sizce?

Katılımcı 20 - Yani daha maruz kaldıkları makamlar aslında basit demeyeyim basit bir makam yanlış bir terim oldu da. Hicaz makamına herhalde günlük hayatta biraz daha maruz kalıyoruz hani gündelik şarkılar içinde.

Araştırmacı - Daha kullanışlı değil mi kullanışlı makamlar yani?

Katılımcı 20 - Evet evet yani maruz kaldığımız makamlar. Hani çocuk en azından burası Mardin biliyorsunuz. Bir türkünün içinde kürdiyi duyabiliyor çok rahat bir şekilde yani. Kürdi, hicaz işte ne biliyim uşşak bu tarz makamlara maruz bırakılmalı. Bir üstü herhalde liseye saklanmalı.

Araştırmacı - Anladım, yani günlük hayatta rahatlıkla kullanılabilecek her yerde maruz kalabileceği makamların olmasını tercih ediyorsunuz ve 5., 6, sınıfta bunun altyapısının verilmesi gerektiğini 7. 8. sınıfta da bunun iyice bu makamlarla pekiştirilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz.

Katılımcı 20 - Tabi.

Araştırmacı - Değil mi?

Katılımcı 20 - Evet evet aynen öyle.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

İki hafta sürüyor bunu verdiği süre Milli Eğitim'in. Benim iki haftada birine makam öğretebilmem için benim iki haftada anlamış olmam lazımdı zaten. Ya bu çok ütopik bir şey. Bence makam için bir dönem lazım. Net bir şekilde koca bir dönem yazım yani.

Araştırmacı - Yani dersin aralıklarında haftalık bir saat dersle olmaz.

Katılımcı 20 - Mümkün değil.

Araştırmacı - Devamlı dersler arka arkaya makamsal bir şekilde işlenmesi lazım değil mi?

Katılımcı 20 - Kesinlikle öyle ve koca bir döneme yayılmalı yani iki haftada makam işleyip geçeceğiz gibi bir şey mümkün değil.

Araştırmacı - Yani aralıklarla olan derslerde bir haftalık birer haftalık kazanımlarla mümkün değil diyorsunuz.

Katılımcı 20 - Kesinlikle değil.

Araştırmacı - O zaman ne tavsiye edersiniz? En az 2 dönem mi olması gerekir?

Katılımcı 20 - Ya iki dönem olsun. Eğer amacımız gerçekten makam öğretmekse kesinlikle en az iki dönem olmalı, ders saatinin de çoğaltılması lazım. Çünkü iki dönemde bile haftada 40 dakika gelen çocuk onu tam anlayamayabilir yani.

Araştırmacı - Ders saati kaç saat olmalı sizce?

Katılımcı 20 - En az 2. Yani hadi daha fazlasını… ya bence hatta şöyle bir şeyde olmalı Milli Eğitim bunu teşvik edebilmek adına LGS'de müzikle ilgili, resimle ilgili en az 2-3 soru da sormalı. Çünkü bunun tarihsel kısmı da var. İstiklal Marşı'nın mesela ilk bestecisini ben anlatıyorum geçenlerde bir bilgi yarışmasında çıkmış. İşte İstiklal Marşı'nı kürsüde ilk okuyanı anlatıyorum Hamdullah Suphi. Geçen "Kim Milyoner Olmak İster"de çıkmış çocuklar diyor ki "hocam adam bilemedi biz bildik". Yani bunun bir de genel kültür kısmı da var yani.

Araştırmacı - Tabi tabi. Çok doğru söylüyorsunuz. Bu açıdan peki ders saati ve dönem sayısı için bir şeyde bulundunuz.

Katılımcı 20 - Ders saati haftada en az iki saat olmalı. Bu konunun da işlenebileceği süreç en az en az diyorum yarım dönem olmalı.

Araştırmacı - Aralıksız değil mi?

Katılımcı 20 - Tabi hatta şöyle, 7. sınıfta yarım dönem başlayıp 8. sınıfta da bir yarım dönem daha sürmeli.

Araştırmacı - Yani 7 ve 8'de yarımşar dönem aralıksız bu konu anlatılmalı.

Katılımcı 20 - Amacımız gerçekten makamla ilgili bir şeyler oturtmaksa öyle.

Araştırmacı - Evet, konu içerikleri ve kazanımlarla alakalı bir tavsiyeniz var mı?

Katılımcı 20 - Yani şöyle oluyor genellikle kazanımlar. İşte "Hicaz makamını tanır". Hicaz makamını ben daha zor tanıdım. Sen 40 dakikalık derste nasıl tanıdın, nasıl anladın.

Araştırmacı - Bizim konservatuvar öğrencilerinden çoğu da şimdi dinletsek buna hicaz demez yani. Çoğu konservatuvar öğrencileri de bilmez yani.

Katılımcı 20 - Ya hani ben mesela kendi adıma söyleyeyim. Ben birazcık kopya çekerek buluyorum bunu. İşte bu makamlardan ezberlediğim şarkılar var. Mırıldanıyorum yakınsa budur diyorum %90 – 95 isabet ediyor ama tutturamadığım da oluyor. Yok inicisi, yok çıkıcısı. Hani ben bu diyorum ya bu eğitim için de çok uygun değilim. Bence lisans eğitiminde de buna biraz ağırlık verilmeli. Çünkü hani bana Milli Eğitim bu imkânı verse ben şimdi bu söylediğim şeyi gerçekleştirebilecek yeterlilikte de değilim.

Araştırmacı - Peki, hizmet içi eğitimler olursa böyle bir şey olabilir mi?

Katılımcı 20 - Olabilir ben katılırım. Seve seve de katılırım. Çok da isterim yani. Hatta daha yeni makamlar için bir kitap sipariş ettim.

Araştırmacı - Hangi kitap?

Katılımcı 20 - Hemen ismine bakıp söylüyorum yeni sipariş ettiğim için bilmiyorum. Görüntüyü kapatmadım değil mi?

Araştırmacı - Kapattınız hocam.

Katılımcı 20 - Hemen söyleyeceğim. İsmail Hakkı Özkan Türk Musikisi Nazariyatı

Araştırmacı - Evet, Kudüm Velveleri kitabı.

Katılımcı 20 - Evet evet evet.

Araştırmacı - Güzel bir kitap evet hocam. Kaynak.

Katılımcı 20 - Ya eser çözümlemeye çalışmak istedim de biraz onun tavsiyesiyle aldım.

Araştırmacı - O zaman kazanımlar ve konu içerikleriyle alakalı bir söyleyeceğiniz bir şey var mı? Son kez bir daha soruyum.

Katılımcı 20 - Bunun üstüne yok, bunun üzerine yok.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Ya bir kere çocuğun bildiği bir şey olmalı. Yeni bir şey öğretirken çok farklı bir şey dinlettiğinde çocuk o bilgiyi çok kolay oturtamıyor kafasında. Yani somutlaştıramıyorlar.

Araştırmacı - Yani bir şeye benzemeli yani öyle mi?

Katılımcı 20 - Tabi tabi. Ya kesinlikle bir çağrışım yapacak bir şey olmalı. Hani şöyle anlatıyım daha doğru olur. Mesela ben ilk ses türlerini anlattığımda alto soprano diye anlattığımda önce Cem Adrian'ın "Summer Time" söyleyişini bir açtım güldüler "aa kız sesi gibi böyle ne oluyor falan dediler." Ben sonra ses türlerini anlattım, piyanoyu çevirdim, oktavın ne demek olduğunu anlattım, sesimin aralığını gösterdim tuneri'de gösteriyorum bakın buraya kadar verebiliyorum. Ben 2,5 oktav bir sese sahibim bunu gösterdim. Sonra aynı şarkıyı tekrar açtım, Cem Adrian'ın da ses aralığını biliyorsunuz. Yani az önce tiz seslerden başlayıp basa geçtiği an gülen çocuklar birden "öğretmenim nasıl oldu o" dediler. Çünkü yani o bilgiyi oturtmak için çok ciddi bir şekilde yani orada bir iz bırakmanız gerekiyor ki kulağının alışık olduğu bir durum bu Batı Müziği. Yani Türk Müziğinde bu çok çok daha zor. Çünkü ne kadar yani evet bu coğrafyada da olsak biz Türk Müziğine çok aşina insanlar değiliz.

Araştırmacı - Hımm. Yani özetle öğrencilerin makam öğretilirken öğrencilere verilecek eserlerin özellikleri nasıl olmalı, ses aralıkları dikkate alındığında. Güftesi, formu, usulü nasıl olmalı eserin.

Katılımcı 20 - Bir kere yalın olmalı. Gündelik hayattan olmalı. Formundan kastınız nedir yani? Türk Müziği formu ne?

Araştırmacı - Form biçim mesela. Türkü bir formdur, şarkı bir formdur.

Katılımcı 20 - Haa anladım tamam anlamda söylüyorsunuz.

Araştırmacı - Biçim anlamında yani.

Katılımcı 20 - Yani herhalde Geleneksel Sanat Müziğinden çok türkü formu daha yakın olur diye düşünüyorum.

Araştırmacı - Yani usul konusu peki? Aksak usuller mi, yoksa daha yürükçe usuller mi?

Katılımcı 20 - Ben şu anda kendi öğretimimden düşünüyorum. Hani 5/8'lik senkop falan anlattığımda ben onu biraz zıplaya zıplaya anlattım. Bu da biraz onların hoşuna gitti. Artık anlıyorlar. Aksak usulü anlayabilirler diye düşünüyorum.

Araştırmacı - Yani neyi önerirsiniz usul son olarak?

Katılımcı 20 - Aksak herhalde olur. Çünkü zaten Türk Müziğinde de çok kullanılan bir (burası anlaşılmıyor)

Araştırmacı - Aksak usuller, yani o zaman bunu söyleyecek olursak normalde hani toplum olarak aksak şeydir yani çok böyle zor kavranan bir durumdur çoğu zaman.

Katılımcı 20 - Hocam, bizimkiler çok kolay anladı niyeyse.

Araştırmacı - Zaten diğerlerinin ben hani kolay kavrandığını düşünüyorum. Siz de öyle düşünüyor musunuz?

Katılımcı 20 - Şöyle, şimdi zor olan bir kavramı anlatırken biraz daha uğraşıyorsunuz ya daha somutlaştırmak için, ben herhalde bunun için topallama yöntemini falan kullandım mesela aksaklarda ve yazdılar da. aksak usullü ezgiler yazmaya çalıştılar oldu olmadı.

Araştırmacı - Hangi sınıfta?

Katılımcı 20 - 7 ve 8'de yaptırdım. Yani olan oldu olmayan oldu cvet. Ama hani baktığımda beklediğimin çok üstündeydi ve şey yapıyorlar hani böyle "hocam burada aksak usul var" orayı aldılar. Herhalde diğerlerini kolay anladılar ama bu kadar kalıcı olmadı onlar.

KATILIMCI 21

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsediğiniz yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) nelerdir?

Makam anlatım sürecinde öğretimi sürecinde benim kullandığım yöntem anlatım yöntemini kullanıyorum. Daha sonra kanunla örnek gösteriyorum enstrümanımla yani. (Burası anlaşılmıyor) kendi enstrümanımı kullanıyorum. Artı akıllı tahtadan örnekler şarkı örnekleri dinletiyorum çocuklara. Bu şekilde.

Araştırmacı - Kanunu nasıl yapıyorsunuz çalıyorsunuz?

Şimdi kanun ilk başta tabi ki anlattıktan sonra örnek veriyorum dizi kavramını anlatmam gerekiyor makamları göstermeden önce. Dizileri anlatıyorum majör tondaki diziler ya da minör tondaki dizileri anlattıktan sonra kanunla bir diziyi örneklendiriyorum. Çıkıcı dizi ve inici çıkıcı olmak üzere. Örneklendirdikten sonra Türk Müziğindeki makamsal birazcık bahsedip kanunla emprovize ya da doğaçlama taksim dediğimiz ilk baştan taksimi gösteriyorum. Daha sonra taksimden sonra bir peşrev ya da bir saz semaisi onun ardından bir tane şarkı. Bir makamını anlattıktan sonra taksimini onunla ilgili çalgısal türde örnek veriyorum. Daha sonra şarkı çalıp söylüyorum. Bu şekilde daha iyi anlamış oluyorlar ve dikkatleri daha iyi toplanmış oluyor bu şekilde. Enstrümansız girdiğimiz zaman çokta dikkatleri aslında böyle konuya şey olmuyor yani çok dikkat etmiyorlar. Hazır bulunuşlukları zaten çocukların hiçbir şekilde hani yok. O yüzden bir materyalle girdiğiniz zaman ya da işte konuyu anlatacak bir şeyle girdiğiniz zaman sınıfa bu çalgı olur ya da işte herhangi bir evde hazırladığınız bir materyal olur daha çok ilgilerini çekiyor aslında. İlgi çekme olayı da bu şeyin içerisine giriyor çalgıyı getirdiğim zaman. Bu şekilde daha iyi anlıyorlar, dinliyorlar.

Araştırmacı - Akıllı tahtada da normal kayıt mı dinletiyorsunuz?

Katılımcı 21 - Tabi tabi akıllı tahtalar bizim elimiz ayağımız yani. O akıllı tahtalar iyi ki olmuş iyi ki böyle bir proje olmuş. Yani her zaman da kanunla giremiyoruz ya da her zaman da enstrümanla giremiyoruz derse de. O zaman da akıllı tahta bizim elimiz ayağımız oluyor bu konuda. Hem görsel açıdan hem işitsel açıdan çocuklara bunu gösterdiğimiz zaman daha iyi kavrayabiliyorlar konuyu.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullandığınız teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) nelerdir?

Yani şimdi bilişsel çıraklık dediğimiz…

1

Araştırmacı - O bizdeki meşk. Yani usta-çırak.

Katılımcı 21 - Yani usta- çırak ilişkisini üniversitede kullanabilirsek kullanabiliyoruz yani. Çocuklar çünkü buna hazır değiller. Enstrüman çalmıyorlar yani enstrüman çalması gerekiyor makam bilmesi için bir çocuğun aslında bir makam öğrenmesi için daha doğrusu mutlaka bir Türk Müziği enstrümanı çalması gerekiyor. Yani o bilişsel çıraklıkta bunu yaptırmıyoruz. Gösteri şeklinde olabiliyor. Yani gösteri kullanıyoruz yani gösteri yapabiliyoruz.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlandığınız öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller nelerdir?

Şimdi ben size söyleyeyim. Aslında şimdi sizin tezinizin konusu makam öğretim sürecindeki öğretmenlerin yaşadığı zorluklar. Buna çözüm olarak neler yapabiliriz. Aslında biz öğrencilere M.E.B. ya da bu programları hazırlayan profesörler 5, 6, 7, 8. sınıfta bizden öğrencilere makam öğretmemizi istemiyorlar aslında. Makamları tanımaya yönelik çalışmalar yapılması isteniyor. Bu da genellikle dinletme, bir makamla alakalı 10 tane şarkı dinletme. Daha sonra başka bir makamla alakalı şarkı örnek dinletme. İkisinin arasındaki farkı anlayabilmeye yönelik ders kitaplarında ve aslında etkinliğin amacı bu yani. Hani biz burada normalde lisanstaki üniversitedeki öğrendiğimiz gibi öğrencilere makam öğretmiyoruz aslında. Sadece tanımaya yönelik. Şimdi buradaki farkı ayırabilirsek eğer birisi kavrama, sizin söylediğimiz buradaki yaptığınız kavrama, diğeri bizim yaptığımız ise tanıtma. Yani bir film izleniyor atıyorum bir sinema filmi o filmin fragmanı oluyor başta. İşte biz Türk Müziğini sinema olarak gösteriyoruz. Sinema koskocaman 2 saatlik 3 saatlik bir film olarak düşünün. Onun içerisindeki fragman şeklinde o filmi tanıtmayı da 3 dakikalık 5 dakikalık bir zaman içerisinde koskoca filmi tanıtırsak bu bizde müzik dersindeki koskoca işte bu sinema dediğimiz müzik dersindeki bir filmdir müzik dersi öyle düşünelim, içindeki bir konuyu fragmanını öğrencilere tanıtma aslında. Yani müzikte Türk Müziğinde makamsal yapı da var makamsal bir müziktir zaten diyoruz. Tanımaya yönelik işte şarkılar dinleterek bu dersi veriyoruz. Zaten bizden istenen de bu. Öğrenciler sonuç olarak hiç kimse orada hani 30 – 40 kişilik bir sınıfa girdiğimiz zaman inanın belki ikisinin, üçünün ilgisin çekiyor bu. Ya da müzisyen olacak orada gerçekten Türk müziğiyle ilgilenecek bir kişi ya da iki kişi oluyor. O yüzden çok fazla zaten derinine inmemizi istemiyor zaten M.E.B'de bu konuda.

Araştırmacı - Şimdi bu sizin önerileriniz kısmında 4. soruda biraz daha buna ayrıntılı girebiliriz. Burada asıl size sormak istediğim, kullandığınız materyalleri ve öğretime yardımcı materyalleri tekrarlamanız. Biraz önce zaten aslında söylemiştiniz. Varsa daha aktarım sürecinde kullandığınız materyaller burada onları öğrenmek istiyorum bu soruda.

Katılımcı 21 - Yani bir kere makam öğretilecekse yani daha doğrusu tanıtılacaksa, mutlaka ama mutlaka bir müzik öğretmeninin Türk Müziği enstrümanını çalması lazım bunu örneklemesi lazım yani. Oradaki 4'lü, 5'li sesleri diziyi tanıtırken çalgısında tanıtması gerekiyor. bir kere mutlaka ama

mutlaka 1. benim materyalim yani şey çalgı. Öğretmenin kullanabileceği Türk Müziği enstrümanı. Bu ney olur, kanun olur, keman olur, klarnet olur hangi enstrümanı çalıyorsa tambur olur, hangi enstrümanı çalıyorsa bunu bir kere mutlaka kullanmalı ki ben kullanıyorum bunu şeyde. 2.si mutlaka ama mutlaka bu tanıtma yolunda biz öğrencilere dinletebildiğimiz kadar şarkı formu form olarak şarkı zaten. Yani beste formu falan dinlemiyorlar yani. O biraz ağır geliyor öğrencilere. Büyük usullerle yazılmış şeyleri çok fazla şey yapmıyorlar sıkılıyorlar yani yaşlarından ötürü. O yüzden şarkı formundan form olarak şarkı. Atıyorum rast makamı mı anlatılıyor, dinletebildiğimiz kadar rast makamı dinletiyoruz. Daha sonra rast makamından sonra işte burada zaten dinletebildiğimiz ne var akıllı tahta var. Akıllı tahta ve burada enstrüman evet.

2- Lisans sürecinde aldığınız eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Şimdi ben Devlet Türk Müziği Konservatuvarı mezunu olduğum için, ben 5 yıl okudum hazırlıkla birlikte. Şimdi 4 yıl oldu. 4 yıla indirdiler. Yani ben yeterince bir eğitim aldığıma inanıyorum. Fakat oralarda da tabi problem var. Üniversitelerde de problem var. Ben kanunu 14, 15 yaşından beri çalıyorum. Müziğin içinde küçüklükten beri müziğin içindeyim. (Burada konuyu ilgilendirmeyen bir sohbet var.) Şimdi ben zaten biliyordum bazı şeyleri okula gitmeden önce ama üniversiteye gidince hiç müziğe sıfırdan başlayan insanlar çok zor makam öğrendi. Bırakın 5. sınıfları 6. sınıfları 7. sınıfları üniversitede bile çok zorlanıyor. O yüzden benim açımdan kolaydı. Evet, süre yeterli mi 4 yıl? Asla yeterli değil. 4 yılda bakkal çırağı yetişmez yani. Bırakın sanatçı yetiştirmeyi. 4 yıl sonucunda sizden sanatçı olmanız isteniyor. İşte T.R.T.'lere girip T.R.T.'nin açacağı bir sınava girip oraya sanatçı olarak girmeniz bekleniyor. Ama tabi benim için yeterliydi ben kendi açımdan değerlendirirsem yeterliydi.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinde karşılaştığınız temel güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

3.a. Öğretim programı kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Yani öğretim programında aslında güçlük yok. Bizde çünkü sadece tanıtmaya yönelik bir şey yapın dedikleri için. Öğretim programında ben güçlük olduğunu zannetmiyorum. Öğretim programında gayet iyi. Sadece ve sadece öğretim programında ne var, dersin 40 dakika olması ve bunu müzik dersinde 40 dakikaya sığdırabilmemiz birazcık problem oluyor.

Araştırmacı - Evet, onu da 4. grup sorusunda soracağım orada

Katılımcı 21 - Evet o da var zaten orada.

Araştırmacı - Sizin tavsiyelerinizi alacağız. Başka yoksa diğer soruya geçiyorum.

3.b. Öğretmen kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Öğretmen kaynaklı güçlükler şöyle var öğretmen kaynaklı güçlükler. Şimdi Eğitim Fakültesinden mezun olanlarla Devlet Türk Müziği Konservatuvarından mezun olanların arasında dağlar kadar fark oluyor.

Araştırmacı - Dezavantajlar oluşuyor.

Katılımcı 21 - Tabi avantajları ve dezavantajları oluşuyor. Benim şimdi buradaki avantajlarımı ben çok rahat kullanabiliyorum enstrüman çalma konusunda, şarkıları tanıma konusunda, Türk Müziğini bilme konusunda bunun avantajını kullanıyorum ama diğer öğretmenlerin mesela herhangi bir Türk Müziği çalamıyor yok yani çalan yok. Gitar çalan var, piyano çalan var, yan flüt çalan var. İşte orada öğretilen neyse onları çalıyorlar hani. Türk Müziğinde onlar biraz zayıf. Belki öğretmen kaynaklı olarak bu ece…

Araştırmacı - Sizle alakalı, sizin özelinizde bunu cevaplarsanız sevinirim.

Katılımcı 21 - Benim özelimde öğretmen kaynaklı güçlükler yok yani.

Araştırmacı - Aktarımda bir sorun yok diyorsunuz.

Katılımcı 21 - Yok aktarımda bir sorun yok.

3.c. Öğrenci kaynaklı güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Evet, öğrenci kaynaklı güçlükler, bir kere hazır bulunuşluk, backroundun olmaması. Çocukların ilkokulda müzik dersinde biz soruyoruz yani ilkokul 5. sınıfa geldikleri zaman ortaokula geldikleri zaman çocuklar sesin tanımını bilmiyor, nota hiçbir şey bilmiyor. Yani sesin tanımını yapamayan bir öğrenci için makam anlatmak, tanıtmak çok zor oluyor. Backround ve hazırbulunuşluk diyorum.

Araştırmacı - Evet, yani öğrenci derse geldiğinde öğrenmeye istekli gelmiyor mu diyorsunuz? Hazır bulunuşluktan kastım yani ilgi duymuyor diyorsunuz.

Katılımcı 21 - 1 hazır bulunuşluktan kastım o sizin dediğiniz.

Araştırmacı - Backroundda ilkokulda aldığı eğitim olmadığı için boş altı diyorsunuz.

Katılımcı 21 - Altı bomboş. Bir de buna şey ekleniyor. Ailelerin de çocukları kötü yönde yönlendirmesi oluyor. Yani müzik dersi, beden dersi, resim dersi hani bu derslere çok fazla önem verilmiyor.

Araştırmacı - Gereksiz bulunuyor.

Katılımcı 21 - Evet gereksiz bulunuyor. Aynen öyle. Bu kez bu çocuklara yansıyor. "Biz bu konuları neden işliyoruz bizim işimize yaramayacak" şeyleri geliyor ergenlerden daha çok.

Araştırmacı - Tabi aslında o cevabı veren o çocuk değil, ailesi cevap veriyor aslında yani. Çocuk bilmez yani, çocuk evde ne konuşuluyorsa onu söyler.

Katılımcı 21 - Evet, aynen kesinlikle.

3.d. M.E.B. tarafından hazırlanan müzik ders kitaplarını (5. 6. 7. ve 8. sınıf) makam öğretimi açısından değerlendirir misiniz?

Yani bence, daha önceki kitaplar 2014 yılında falan öğretmen kılavuz kitabı da veriliyordu öğretmenlere. Çok fazla bilgi vardı. Bu sadeleştirilmiş bir şekilde, yalın bir şekilde şimdiki kitaplarımız bence iyi.

Araştırmacı - Tamam, varsa ekleyeceğiniz başka…

Katılımcı 21 - Yok yok.

Araştırmacı - Bölüyor muyum hocam kusura bakmayın.

Katılımcı 21 - Yok estağfurullah.

Araştırmacı - Varsa söyleyin lütfen.

Katılımcı 21 - Yok yok yani kitaplarla ilgili bir sıkıntı yok. Olabildiğince yalın sade bir dilde anlatılmış.

Araştırmacı - Yeterli diyorsunuz.

Katılımcı 21 - Evet.

3.e. Okulun fiziki koşullarından kaynaklanan güçlükleri ve nedenlerini değerlendirir misiniz?

Yani şimdi benim okulumda 2000 öğrenci var, 1900-2000 öğrencili büyük bir okuldayım ben burada. Sabahçı – öğlenci durumları var. Biz şanslıyız. Bizim ses sistemimiz var, okula aldırdığımız çeşitli hoparlörler, bateri olsun, gitar olsun bir tane müzik odamız var. Biz şanslıyız bu konuyla alakalı. Bizim herhangi bir şeyimiz yok. Sadece müzik dersini sınıflarda işlediğimiz için bazen akıllı tahtanın sesini fazla açabiliyoruz yalıtım olmadığı için sınıflarda çok fazla yan sınıftaki öğrenciler ya da öğretmenler bundan rahatsız olabiliyor. Akıllı tahtanın sesinden veya sınıfta bir ritim çalışması veya bir kanun çaldığım zaman çok fazla ses olduğu zaman haliyle sınıflarda şikayet alıyoruz diğer sınıflardan. Hani bunun içinde ne olabilir bir tane müzik sınıfı olsa bütün öğrenciler oraya gelse, yalıtımı güzel olsa mesela örnek veriyorum on numara olabilirdi. Ama benim okulum yine diğer okullara baktığım zaman yine ben şanslıyım. Müzik odamız var en azından küçükte olsa.

Araştırmacı - Müzik odanız var ama diğer sınıflara gittiğinizi söylüyorsunuz. Sebebi nedir?

Katılımcı 21 - Şimdi müzik odası küçük. Biz müzik derslerini müzik odasında işlemiyoruz. Biz müzik derslerini normal sınıflara gidip işliyoruz. Müzik odasında 23 Nisan çalışması olsun, bizim bir okulda oluşturmuş olduğumuz bir müzik grubu var çocuklardan oluşturduğumuz. Müzik odasında çalıştırıyoruz onları. İşte ses sistemini enstrümanları koyabileceğimiz bir yer. Yani çok büyük bir alan değil.

Araştırmacı - Anladım, anladım.

Katılımcı 21 - Yani o müzik sınıfı değil yani.

Araştırmacı - Anladım, sadece çalışma alabileceğiniz küçük bir alan. Bir de çalgıları koyduğunuz oda gibi bir yer.

Katılımcı 21 - Aynen öyle. Ders yapılabilecek bir yer değil.

Araştırmacı - Durumda değil, yeterli değil yani.

Katılımcı 21 - Yeterli değil evet.

Araştırmacı - Tamam.

4- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

4.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Evet şimdi, yani makam öğretiminde yine 5. sınıflarda eğer çocuk ilkokulda iyi bir müzik öğretimi aldıysa ya da herhangi bir enstrüman çalıyorsa dizilerden değil de 4'lü ve 5'lilerden kürdi 4'lüsü, hicaz 4'lüsünü tanımaya ya da işte uşşak 4'lüsünü tanımaya, 4'lülerle başlanmalı. 4'lülerin üzerine 5'liler eklenerek işte makam dizisini işte o şekilde oluşturarak belki 5. sınıfta bu şekilde yapılabilir. Ama tabi eğer öğrencinin herhangi bir şekilde backroundu yoksa hiçbir müzik enstrümanıyla tanışmadıysa 5. sınıfa kadar bunları yaptırmak çok zor. Bir de makam öğretim sürecinin daha etkin ve verimli olması için kesinlikle ve kesinlikle ben ne kadar anlatırsam anlatıyım, ben ne kadar örneklendirirsem örneklendireyim, öğrenci bunu yaşaması lazım, bunu kendisi yapması lazım, kendisi seslendirmesi lazım, kendisi çalması lazım. Bunu da gerek enstrümana erişimin zor olmasından gerek ailelerin buna yanaşmamasından. Yani çocuğun müzikle ilgili bir yeteneğinin veya ilgisinin olmamasından kaynaklı tabi ki biz şey yapamıyoruz yani enstrüman aldıramıyoruz.

Araştırmacı - Yani siz diyorsunuz ki çocuğun bunu hayatının içine adapte etmesi gerekiyor, içselleştirmesi gerekiyor ama hayat şartlarından dolayı bunlara ulaşması da zor oluyor. Bu açıdan olmuyor diyorsunuz. Makamlarla alakalı dağılım sizce nasıl olmalı. Hani şu andaki durumda mesela diyelim ki zaten diyelim ki değil ilkokulda hiçbir müzik eğitim yok. Buna göre cevap verirseniz sevinirim.

Katılımcı 21 - Yani makamlarla alakalı şöyle bir şey olabilir. İlk başta tabi ki çargâh makamı. Bizim öğrendiğimiz basit en basiti. Donanımda hiçbir arıza olmayan, çargâh makamın dizisini yani do majör dizisini gösterip çargâh makamıyla başlanabilir 5. sınıflarda. Ondan sonra işte çargâh makamından sonra buselik makamı gösterilebilir. Çünkü bir tanesi majör diğeri de minör. Çargâh makamıyla ilgili majör örnekler verirsiniz çocuklara kulağa bu oturur ondan sonra tam tersi bir etki verirsiniz daha yumuşak minör tonlu şarkılar dinletirsiniz. İkisinin arasındaki farkı sorarsınız ve bu şekilde hem donanımda çok fazla arıza görmez çocuk, çok fazla kafası karışmaz hem de birbiriyle çok yakındır yani çargâh ilgili minörü işte çargâhın ilgili minörü biliyorsunuz "mi"dir yani. Hani do - mi. "La" pardon. Hem batı konuşuyorum hem Türk müziği konuşuyorum şu anda. En başta 5. Sınıflara bu gösterilebilir makamlarla alakalı.

Araştırmacı - Çargâh ve buselik batı müziği tonlarıyla eşleştirilebilir diyorsunuz. Yani arıza almayan tonlarla eşleştirilip karşılaştırılmak istenebilir. 6, 7, 8 için peki nasıl olacak hocam, nasıl olmalı?

Katılımcı 21 - Yani 6, 7, 8 için de yine mutlaka çocuğun 5. sınıfta çalmıyorsa bile 6. sınıfta yine bir enstrüman çalması gerekiyor ki benim anlattıklarım havada kalmasın. Ama ben yine de makamlardan şey yapıyım. Yine basit makamlar var bileşik makamlar var biliyorsunuz. Basit makamlardan buselik makamını gördükten sonra kürdi makamını gösterebiliriz, karcığar makamını gösterebiliriz çocuklara. Artık uşşak o komayı duyurabiliriz o uşşaktaki o komayı duyması için. Artık 6. sınıftan sonra çocuk bir tık daha ergenlik çağına giriyor duyumu biraz daha değişiyor 5. sınıfa göre. Artık yavaş yavaş komalı seslere geçiş yapabiliriz diye düşünüyorum yani. 5. sınıfta o komalı seslere hiç gerek yok. Ama 6'dan itibaren komalı sistemi rahat bir şekilde gösterebiliriz diye düşünüyorum.

Araştırmacı - 6, 7, 8'de uşşaktan başlayarak hani tek değiştirici işaret alan komalı olan uşşaktan başlayarak 7, 8'e doğru düzgün bir sırayla basit makamlar verilebilir diyorsunuz.

Katılımcı 21 - Evet, kesinlikle aynen.

4.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Yani bir kere haftalık ders sayısı mutlaka haftada 2 saat olması gerekiyor. Bunun yanında haftada 2 saat artı seçmeli müzik ya da kurs atıyorum işte gitar kursu okul dışında da kurslarla takviye edilebilir bu durum. Yani biz aslında çocukları ne kadar müziğe maruz bırakırsak o kadar çok verim alabiliyoruz.

Araştırmacı - Hocam bu kelimenizi 21 tane hocayla görüştüm sizinle beraber ilk kez sizden duydum ve beni çok etkiledi bu kelime. Yani öğrencinin maruzu kalması lazım değil mi?

Katılımcı 21 - Evet, kesinlikle kesinlikle.

Araştırmacı - Yani bu kelime çok doğru bir kelime.

Katılımcı 21 - Evet, teşekkür ederim yani. Bu çocuğu maruz bırakırsanız bu kez 3 tane şarkı geçeceğine aynı makamdan, şimdi makam ya konumuz 50 tane hicaz şarkısını ben mesela hicaz makamıyla ilgili 50 tane şarkı gösterirsem bir öğrenciye yani hicaz dizisine maruz bırakırsam ben kulağı ardından nihavent yokladığım anda farkı o zaman anlayacaktır. O zaman fark tamamdır.

Araştırmacı - Sadece ders saatine mi katkıda bulunuyorsunuz burada?

Katılımcı 21 - Ders saati dışında kazanımlar ve konu içerikleri bence çok iyi gidiyor yani. Ya zaten Atatürk'ün Türk Müziğine bakış açısı. Biz burada müzik kültürü oluşturuyoruz aslında çocuklara 5, 6, 7. 8. sınıfta. Biz burada çocuklara burada mezun olduklarında notanın ne anlama geldiğini yani o alfabe müzik alfabesini bilsin çocuk yani. Çünkü hayatının her alanında karşısına çıkacak. Hiç bir şeyde çıkmasa yarın bir gün hasbelkader bir yarışmaya bilgi yarışmasına gitse bile müzikten mutlaka bir tane soru çıkacak yani bunun karşısına. Hatta 8. sınıfların LGS yani 8. sınıflarda matematikte bir tane müzik sorusu çıktı. İnşallah bunun devamı gelir. Nota yazımlarıyla 8'lik nota, 16'lık nota görmüşsünüzdür, çocukların bu sorularla karşılaşması demek aslında keşke daha çok fazla karşılaşsa da bize de böyle sorular gelse yani. Hani biz de derslerimizi bu yönde de daha iyi verimli işleyebilsek yani. Çocukların ilgisi arttıkça öğretmenin de bu sefer ilgisi artıyor ders anlatmaya karşı. Şimdi bunun haricinde çok fazla kazanım ve konu içerikleri, kazanımlar belli zaten Atatürk'ün müziğe bakış açısı, Atatürk'ün ilke ve inkılapları doğrultusunda, onun düşünceleri doğrultusunda müziğin gelişimi nasıl olmuştur? Bunları işliyoruz. Daha sonra kazanımlara eklenecek ya da çıkartılacak bir şeyin olduğunu zannetmiyorum. Türk Müziği biçimlerini işliyoruz bazen. Peşrevler, saz semaileri falan. Bunları örnekliyoruz. Öğrencilerin dikkatini çekiyor bu şeyler.

Araştırmacı - Evet, dediniz ki burada ders saati 2 saat olmalı. Onun dışında da istekli öğrencilere seçmeli olarak kurslar verilebilir.

Katılımcı 21 - Evet.

Araştırmacı - Tamam.

4.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Şimdi kesinlikle ve kesinlikle form olarak şarkı formu olmalı. Çünkü inanın bana çocuklar bazen kitaplardaki çocuk şarkılarını gördükleri zaman işte ya çocuklar çok değişik şeyler dinliyor aslında normal yaşantılarında. Rep dinliyor, işte K-pop dedikleri bir şey var onu dinliyorlar. Türkü dinleyenler var evet. Ama sanat müziği dinleyenler birazcık az yani Türk Sanat müziği dinleyenler birazcık az. O yüzden şarkı formu neo- klasik dönemden sonra oluşan şarkı formu işte akılda kalıcı usuller olarak usul olarak büyük usuller değil, küçük vals 3/4'lük semai usulü, 2/4'lük. İşte 7 zamanlı ya da 6 zamanlı usulleri çok dikkatle dinliyorlar çok ilgilerini çekiyor bu aksak ilgilerini çekiyor yani öğrencilerin. Yani 10 zamanlıdan sonrası artık kudüm eşliğinde hani dinlemek istemiyorlar büyük usulleri ve beste

formunu. Çok ilgilerini çekmiyor. Ama biz yine de tabi ki bunu dinletiyoruz yani. Hani neo- klasik dönem, klasik dönem, Geleneksel Türk Müziği. Akıllı tahtadan bunları dinletip o zaman çok ilgilerini çekmeyince daha böyle olabilecek şarkı formuna yönelik dinletiler yapıyoruz.

Araştırmacı - Yani diyorsunuz ki öğrencilerimize şarkı formunda eserler çocuk şarkısı bestelersek daha iyi olur diyorsunuz. Usul olarak da nim sofyan, semai işte yürük semai ya da işte devr-i hindî gibi usuller uygun olur diyorsunuz.

Katılımcı 21 - Yani aslında çok aksağa gitmeden yani çok böyle devr-i hindî, yürük semai. 5 ve 6'lar daha çok 2/4'lük usulleri daha çok seviyorlar benimsiyorlar.

Araştırmacı - Ama şimdi 5'te diyorsunuz, 5'te aksak ya hani. 5 aksak mı değil mi hangisi olacak. Son cümlenizi alıyım.

Katılımcı 21 - 5. sınıfta mı?

Araştırmacı - Yok yok. Yani usul olarak hani diyorsunuz ya aksak usullere karşı aslında yatkın değiller diyorsunuz ama 5 zamanlı aksak ya onun için.

Katılımcı 21 - Yok, 5. Sınıflar dedim. Türk aksağından bahsetmiyorum.

Araştırmacı - Ha 2, 3, 6 7'den olabilir diyorsunuz. 2 zaman, 3 zaman, 6 zaman, 7 zaman.

Katılımcı 21 - Evet, evet aynen. Ya aslında şöyle bir şey söyleyeyim mi size? Çocuklara ne verirseniz onu alıyor aslında. Ne kadar çok verirseniz onu alıyor çocuklar. Bazen bizim çok zor öğreteceğimiz bir şey çocuk eğer seviyorsa yani onun hoşuna gidiyorsa 2 dakikayı almıyor öğrenmesi.

Araştırmacı - Ama sevmiyorsa da yapacak bir şey yok diyorsunuz.

Katılımcı 21 - Sevmiyorsa hiçbir şey yapamam yani.

Araştırmacı - Ağzınla kuş tutsa olmaz diyorsunuz yani

Katılımcı 21 - Yani ben kanunu bazen sırtımda çalıyorum ilgilerini çekmek için ama o da olmuyor.

Araştırmacı - Hocam teşekkür ederim görüşme için.

Katılımcı 21 - Ben de teşekkür ederim sağ olun.

Ek-7. Akademisyen Görüşme Formları

AKADEMİSYEN 1

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsenmesi gereken yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullanılması gereken yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) sizce nelerdir?

HEPSİ

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullanılması gereken teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) sizce nelerdir?

BİLİŞSEL ÇIRAKLIK

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlanılması gereken öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller sizce nelerdir?

ÖĞRETMENİN ENSTRÜMAN, İNTERNET, AKILLI TAHTA, NOTA, VURMALI ÇALGILAR, BATI MÜZİĞİ ÇALGILARI

2- Müzik Öğretmenin lisans sürecinde aldığı eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

3.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

BASİT MAKAMLAR (BÜTÜN SINIFLAR)

ŞED MAKAMLAR (8. SINIF)

3.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

1

*** DERS SAATİ İKİ SAAT OLMALI.**

*** İLKOKULDA BRANŞ ÖĞRETMENLERİ DERSE GİRMELİ**

*** KAZANIM – DERS SAATİ DENGESİ AYARLANMALI.**

3.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

SES GENİŞLİĞİ : ÇOCUKLARIN YAŞ SINIRINA GÖRE

GÜFTE : EĞİTİCİ GÜFTELER

FORM : ŞARKI

USUL : BASİT USULLER (2'DEN - 10'A KADAR)

2

AKADEMİSYEN 2

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsenmesi gereken yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullanılması gereken yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) sizce nelerdir?

Önce teori anlatılmalı. Sonra öğretmen kendi seslendirdikten sonra öğrencilerin seslendirmesini istemeli. İşitme yinelcme yapacak.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullanılması gereken teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) sizce nelerdir?

Teknik olarak hoca tekniği gösterecek ve uygulaması yapılacak.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlanılması gereken öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller sizce nelerdir?

Dizekli tahta, enstrüman ve nota (kitap)

2- Müzik Öğretmenin lisans sürecinde aldığı eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Eğer Türk müziği alanında iyi bir eğitim almışsa bu kazanımları öğretebilir. Almamışsa zorluk yaşar.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

3.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

5. sınıf	Rast ve Nihavend.
6. sınıf	Kürdi, Hicaz
7. sınıf	Hüseyni ve Uşşak Ailesi, Karciğar
8. sınıf	Segah ve Hüzzam

1

3.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

3.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Dersin hocası öğrencinin sevebileceği eserleri seçmeli. Bulunduğu ile çevreye ve mahalleye göre.)

AKADEMİSYEN 3

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsenmesi gereken yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullanılması gereken yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) sizce nelerdir?

Makam öğretimi sürecinde anlatım, gösterip yaptırma ve örnek olay yöntemleri kullanılabilir.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullanılması gereken teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) sizce nelerdir?

Makam öğretimi sürecinde gösteri, benzetim ve düz anlatım teknikleri kullanılabilir.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlanılması gereken öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller sizce nelerdir?

Makam öğretimi sürecinde yazılı, görsel ve işitsel materyaller hem öğretim hem de öğretime yardımcı materyaller olarak kullanılabilir.

2- Müzik Öğretmenin lisans sürecinde aldığı eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Üniversitelerde eğitim, bilim, teknoloji ve sanat gibi dört farklı programda lisans düzeyinde mesleki müzik eğitimi verildiğini biliyoruz. Bu programlardan mezunların büyük bir çoğunluğunun ise müzik öğretmenliğini tercih ettiğini söyleyebiliriz. Alan uzmanı öğretim elemanları tarafından yürütülmesi şartıyla; konuyla ve birbirleriyle yakından ilişkili Türk Müziği Teorisi, Türk Müziği Koro, Türk Müziği Solfej, Türk Müziği Çalgı ve Çalgı Toplulukları gibi dersleri alan öğrencilerin lisans sürecinde aldığı eğitimin makam öğretimi için yeterli olabileceğini düşünüyorum.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

3.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

5. Sınıfta hüseyni ve uşşak makamları öğretilmelidir. Ek olarak neva makamı olabilir.

6.Sınıfta rast ve mahur makamları öğretilmelidir. Ek olarak zavil makamı olabilir.

7. Sınıfta hicaz ve nikriz makamları öğretilmelidir. Ek nihavend makamı olabilir

1

8. Sınıfta segâh ve hüzzam makamları öğretilmelidir. Ek olarak eviç makamı olabilir

3.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin ilgili ***tek bir makama yönelik olarak*** dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır. Örneğin sınıf düzeyinde istenen makamla ilgili dinleti çalışmaları yapılır. Öğrenciler o makamı işitsel olarak algıladıktan sonra ***(birkaç hafta veya ay) sonra*** diğer makamla ilgili yönelik dinleti yapılır. Bu yeni makamı da işitsel olarak algıladıktan sonra her iki makama yönelik karışık eserler dinletilir ve öğrencilerden eserlerin hangi makama ait olduklarını bulmaları istenir. Öğrenciler eserlerin makamlarını belirlemede belli bir başarı elde ettikten sonra, dönem sonuna doğru ***bu makamlara benzer yapıda*** üçüncü bir makama ait eserler de arada bir sorulur ancak bu makamla ilgili ayrıntıya girilmez.

Müzikler ***bir bölümlü şarkı*** formunda olmalıdır.

Makam öğretiminde kullanılmak üzere örnek eserler seçilirken ***2 zamanlı nim sofyan, 3 zamanlı semai ve 4 zamanlı sofyan*** usulüne ek olarak 5 zamanlı Türk Aksağı, 7 zamanlı devr-i turan ve 9 zamanlı aksak ölçüler/usuller kulaktan öğretme yöntemi ile verilmelidir

3.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler;

a) Ses genişliğinin sınıf seviyesi de göz önünde bulundurularak genelde Do1 ve do2 ses genişliğinde olmasına dikkat edilmelidir.

b) Güfte seçiminde milli ve manevi değerlerimize aykırı, millî birliğimize ve bütünlüğümüze zarar verecek nitelikte olmamasına özen gösterilmelidir.

c) Sınıf seviyesine göre bir ve iki bölümlü formlar tercih edilmelidir.

d) Sınıf seviyesine uygun olarak 2, 3 ve 4 zamanlı ana usullerden başlamak üzere 5, 7 ve 9 zamanlı usullerin kolaylıkla kavranabilen tipleri tercih edilmelidir.

AKADEMİSYEN 4

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsenmesi gereken yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullanılması gereken yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) sizce nelerdir?

Cevap; Türk müziği makam eğitiminde geçmişten günümüze ağırlıklı olarak meşk adı verilen usta çırak eğitimi kullanılmış ve makam öğretimi çoğunlukla ustanın üslubu, tavrı ve öğrettikleri tekrar edilerek yapılmıştır. Teknolojinin ve notalama sisteminin gelişmesiyle meşk sistemi yanında makamlar ve makamları içeren eserler dinleme suretiyle de duyumsal olarak kavratılmaya çalışılmıştır. Nazari olarak makamları tahtaya yazarak öğretmek bilgi bakımından kazanım sağlasa da gerçekte o makamın duyulmasını, bilinmesini, öğrenilmesini çokta olanaklı kılmamaktadır. Buradan hareketle; hale hazırda bile makamı öğretebilmek ve kavratabilmek için benzer yöntemler kullanılmaktadır. İlgili makamı/makamları nazari olarak öğretmenin yanı sıra o makamlar ilgili bol bol dinlemeler yapmak, o makamda çokça yeni eserler geçmek repertuvarı geniş ve zengin tutmak, bu repertuvarı öncelikle sesimizi kullanarak solfej yaparak çözümlemek ve mutlaka bir enstrümanı iyi düzeyde çalabilmek (türk müziği çalgısı tercih edilmeli) makam öğreniminde olmazsa olmaz önceliklerdir. Müzik gibi sürekli tekrar isteyen bir sanatı öğrenebilmenin, kavrayabilmenin ve anlayabilmenin bugün dahi en iyi yöntemi öğrenilenleri ve yeni eserleri sürekli tekrar etmektir. Eskilerin dediği gibi; et tekrar-ü ahsen velev kane yüzseksen (tekrar etmek iyidir yüzseksen kere olsada).

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullanılması gereken teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) sizce nelerdir?

Cevap; 1.a sorusuna verdiğim cevap burası içinde geçerlidir. Her iki soruda kullandığınız yöntem ve teknik birbirine çok yakın benzer ifadelerdir. Bu iki soru tek soru olabilirdi kanısındayım.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlanılması gereken öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller sizce nelerdir?

Cevap: 1.a sorusuna verdiğim cevapta da bu soruya kısmen cevap vermiş oldum. Türk makam müziği adına yazılı kitap, makale vb. materyal eksikliği bugün dahi bulunmaktadır. Ancak teknolojik gelişmelerle insanların kaynağa ulaşma sorunu önemli ölçüde azalmıştır. Yine de materyal olarak geniş bir nota repertuvarı, radyo, CD, youtube vs. gibi internet sitelerinden ve kitle iletişim kanallarından

bolca Türk müziği eserleri dinlemek öğrenmeyi geliştirecek ve yardımcı olacak materyaller olarak sayılabilir.

2- **Müzik Öğretmenin lisans sürecinde aldığı eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?**

Cevap: Günümüzde YÖK tarafından müzik eğitimi veren tüm birimlere pedagojik formasyon eğitimi verildiği ve konservatuvarından eğitim fakültelerine ve güzel sanatlar fakültelerinin ilgili bölümlerine kadar öğretmenlik hakkının verildiğini de düşünürsek, burada makam eğitimin alındığı Üniversite, ilgili fakülte ya da konservatuvar ve onlara bağlı bölümlerdeki işleyiş ve makam eğitimine dair takip edilen müfredatın önemli olduğu kadar makam eğitimini veren hocanın yeterliliği de oldukça önemlidir. Eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinde verilen makam eğitimi ve ilgili derslerin makamı öğrenmek için yeterli olmadığı bir gerçektir. Buna nazaran Konservatuvarların Türk müziği bölümlerinden mezun olup müzik öğretmeni olan kişilerin makam bilgisi ve eğitimi daha iyi ve daha kapsamlıdır. Makam eğitiminin yanı sıra Türk müziği ile ilgili diğer tüm dersler için özellikle başta konservatuvarların Türk müziği bölümlerinden mezun yetkin kişilerce bu derslerin verilmesi Eğitim fakültesi müzik eğitimi bölümleri için çok daha faydalı olacaktır.

3- **Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?**

3.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Cevap: Makamların sınıflara göre dağılımı derken kast edilen tam olarak nedir.? Makamları kendi içinde sınıflandırmak mı, yoksa ortaokulda ki 1.2.3. sınıflara göre mi dağılım yapılmasımıdır.? şayet kastedilen okullar ve sınıflar her öğrencinin gittiği okullar ise (yani güzel sanatlar liseleri gibi sadece müzik eğitimi verilmeyen okullar ise) buralarda makam öğretmek çokta gerekli değildir. GSL de 3-4 yıl müzik eğitimi aldığı halde üniversiteye gelmiş bir yetişkin öğrenciye bile 4 yıllık sürede makam öğretmekte güçlük çekildiği bir ortamda, yaş ortalaması 13-16 olan ortaokuldaki bir çocuğa bu ağır nazariyatı ve makam geleneği öğretmek çokta kolay değildir. Her sınıfa makam öğretilebilir, en temel en basit ve en eğlenceli eserlerden örnekler verilerek ilgili makam kısaca anlatılabilir. Bu yaştaki çocuklar için TSM repertuvarından ziyade THM repertuvarındaki türküler seçilerek makamlar duyurulabilir. Bu sınıflarda bolca şarkı ve türküler seslendirilerek eserlerin sözleriyle beraber ilgili şarkılar ve makamlar öğretilebilir ya da tanıtılabilir.

3.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Türk makam müziği öğrenilmesi, kavranılması, hâkim olunması, icra edilmesi zor bir müziktir. Orta öğretimde makam öğretimine yönelik müfredatı, dönem sayısını, haftalık ders saatini, konu içeriklerini vb. bilmediğim ve daha önce araştırmadığım için şimdilik çok net bir şey söyleyemem. Mevcut müfredatta ki durumun ne gibi sonuçlar verdiğini iyi analiz etmek gerekir ki yeni birşeyler ya da yöntemler söyleyebilelim yada yeni bir öneride bulunalım. Günümüzde bu dersleri veren müzik öğretmeni arkadaşların cevaplayabileceği bir soru olduğunu düşünüyorum. Yine de gerçek anlamda makam öğretebilmek için her gün ve her hafta yoğun bir makamsal ders saati olması gerektiğini buna mukabil, makam öğretimine paralel olarak Türk müziği çalgılarından birinin her gün eğitiminin verilmesi, bununla beraber öğretilen makamların pekişmesi için koro ve solo faaliyetlerinin olması gerektiğini düşünmekteyim. Makam öğretimi birkaç yılda öğretilebilecek bir konu yada ders değildir. Hayat boyu devam edecek zor bir müzik alanıdır.

3.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Ortaokul seviyesinde ki yaş gurubunu düşündüğümüzde, makam öğretimini eser üzerinde yapmak istiyorsak, burada ki en basit en temel konunun Türküler yoluyla bunu sağlamaya çalışmak olmalıdır. Burada hem TSM repertuvarında Türkü formundaki eserlerden hemde THM repertuvarında ki nota kalıplarının çok karmaşık ve zor olmadığı, fazla nağme ve gırtlak gerektirmeyen türküler tercih edilmelidir. Ses aralıkları 1 oktavı geçmeyen ve hatta ilk edapta 4 ve 5 ses aralığında ki türküler tercih edilmelidir ki, makamların oluşumu dörtlü ve beşliler üzerine kuruludur. En azından 4-5 ses aralığındaki türkülerle öğrenciye makamın oluşumundaki 4 lü 5li mantığı öğretilebilir. Güfte olarak, öğrencinin yaşını da dikkate alarak ve oyun çağında olduğunu da göz önünde bulundurarak gönlünü kazanabilecek nitelikte ki gufteler, daha eğlenceli, daha tekerlemeli sözler tercih edilmeli ve bunun yanı sıra, ağaç yaşken eğilir atasözünden hareketle de, milli ve manevi değerleri, Ülke ve millet bilincini kazandırabilecek, çevreyi ağacı hayvanı koruyup kollayacağı, Türk örf adet, gelenek görenek ve töresine uygun büyüklerine saygılı bir birey olmanın özendirildiği vb. gufteli türküleri öğretilmesi gelecek nesillerin sağlıklı yetişmesi adına da önemlidir. Form açısından ise; Türkülerde ki formların tamamı her yaştan kişi için idealdir ve öğretilebilir. Form zenginliği TSM den ziyade THM türlerinde ve türkülerinde daha fazladır. Türküleri tercih etmek en akılcı yoldur. "*Bir millet kendi türkülerini söylemezse, başka milletler kendi türkülerini söylettirirler*". Ritimsel olarakta; basitten zora doğru 2 ve 4 zamanlı usullerle başlanarak bu usullerin üçerli şekilleri olan 6 ve 12 zamanlı usullerle devam edilebilir. Sınıf ilerledikçe de birleşik usullerin bazıları öğretilebilir 5 ve 9 zamanlılar gibi. Eğer TSM nazariyatı açısından bakılacaksa, küçük usullerin dışına çıkılmamalıdır.

Son söz olarak; Oldukça önemli ve bir o kadar da zor bir konuyu çalışıyor olmanızdan dolayı sizi tebrik ediyorum ve başarılar diliyorum. Karşılıklı sohbet ortamı olsaydı daha farklı noktalara da

değinilebilirdi. Yolunuz bahtınız açık olsun, kolaylıklar dilerim. Danışman hocanıza da hasseten selamlarımı iletmenizi rica ederim. MCP..

4

AKADEMİSYEN 5

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsenmesi gereken yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullanılması gereken yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) sizce nelerdir?

Önce dinleme pekiştirilmeli. Ardından öğretmen tarafından çalgı ile icra edilmeli. İcra edilemiyorsa uygun ses kayıt cihazlarından icralar dinletilmeli. Soru cevap şeklinde tartışma ortamı oluşturulmalı.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullanılması gereken teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) sizce nelerdir?

Görsel ve bilişsel olarak duyulara hitap eden bir yol izlenmeli.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlanılması gereken öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller sizce nelerdir?

Öğretmenin kendisinin icra ederek sözleri küçük motifler halinde öğrencilere dinletmeli ve öğrencilerin tekrar etmesini istemeli. Eğer öğretmen icra edemiyorsa görsel ve işitsel teknik cihazlardan faydalanmalı.

2- Müzik Öğretmenin lisans sürecinde aldığı eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Türkiye'deki Müzik Öğretmenliği Bölümlerinde Gazi Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı müfredatı model alınarak bir uygulamada bütünlük sağlanmalı. Çünkü Eğitim Fakültelerinin müfredatları incelendiğinde Türk Müziği programını en sağlıklı götüren programın Gazi Üniversitesi olduğu açıkça görülecektir. Müzik eğitimindeki en temel olgu yakından uzağı sisteminin bu yolla müzik öğretmen adayının hem kendi kültürünü hem batı kültürünün sistemini donanımlı şekilde öğrenmesi sağlanacaktır. Tek tip bir batı modeli sisteminde yetişen öğrencilerin Türk Müziğine oldukça uzak oldukları hatta hiç makam bilgilerinin olmaması öğretmen adayı için de bir dezavantaj oluşturmaktadır. **(Yetersiz)**

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

1

3.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

5. sınıf Rast, Hüseyni

6. sınıf Nihavend, Nikriz

7. sınıf Segah, Hüzzam

8. sınıf Eviç, Kürdi, Acemkürdi, Muhayyerkürdi

3.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Mevcut kazanımlar değiştirilmemeli.

3.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Usul: temel usuller 10 zamana kadar.

Makam: Temel basit makamlar.

Form: Çocukların beğenilerine uygun eserler üretilmeli.

Ses genişliği: Makamsal Dörtlü ve Beşliler dikkate alınarak yeni eserler üretilmeli. Bir oktavı geçmemeli.

AKADEMİSYEN 6

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsenmesi gereken yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullanılması gereken yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) sizce nelerdir?

Şimdi burada bir defa ortaöğretim olduğu için bu çocuklar çocukluk ve ergenlik arasında bir dönemde oldukları için onların dikkatini çekecek bir şekilde bir öğretim yöntemi ortaya koymak lazım. Oyunlaştırarak, hikayelendirerek o oyunların ve hikayenin içerisine o öğrencileri anlattıktan sonra katarak bir yöntem ortaya koymak lazım. Yani bizim bugün öğrettiğimiz gibi nazari sistemin dörtlülerini beşlilerini güçlülerini karar seslerini şunları bunları anlatıp direk sadece bu şekilde anlatıp bu çocuklara bunları öğretme ihtimalimiz çok zayıf. Bunun için biraz daha onlara pedagojik açıdan yaklaşıp onların anlayabileceği düzeyde ve seviyede oyunlaştırarak hikayelendirerek ve onları da aynı zamanda anlattıktan sonra uygulamalı bir şekilde örneklerin içine katarak böyle bir yöntem üzerinde durulmalı.

Yani mesela makam anlatımlarında makam ailelerini ailenin birer ferdiymiş gibi anlatarak yakın makamları uzak makamları ailenin birer ferdiymiş gibi anlatarak. Hatta bu makamların insan üzerinde bıraktığı etkileri de hikayelerin içerisine katarak yani hüzündü, sevinçti, coşkuydu vb. duygusal birtakım bıraktığı hisleri hikayelerin içerisine katarak makam anlatımlarını renklendirmek lazım.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullanılması gereken teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) sizce nelerdir?

Burada görsel materyaller özellikle şimdi son dönemde dijital çağın içerisinde fazlaca vakit geçiren öğrencileri için görsel materyaller çok büyük ilgi çekiyor. Yani cep telefonuna indirgenmiş uygulamalar, bir video veya görsel cep telefonundan veya bilgisayardan tabletten görebilecekleri birtakım materyaller çok fazla ilgi çekiyor. O yüzden biz bunları görsel materyallerle muhakkak desteklememiz lazım. Kaldı ki zaten görsellikte bakarak öğrenme de öğretimin tekniklerinden bir tanesi. Muhakkak onun içerisinde bunun kullanılması gerekiyor.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlanılması gereken öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller sizce nelerdir?

Bununla alakalı aslında ortaöğretimde Türk Müziği makam öğretimiyle ilgili bir materyal geliştirilmiş değil. Bu materyallerin geliştirilmesi lazım. Bu materyallerin özellikle görsellerle desteklenerek ilgi çekici hale getirerek, meraklandırarak oradaki o yaş grubundaki çocukların dikkatini çekecek bir şekilde tasarlanması lazım. Yani biz ne kadar basit anlatırsan anlat teoriye boğduğun zaman o yaş grubuna bir bilgiyi teoriye boğduğun zaman o dersin anlaşılması dersin ilgi çekiliği falan azalıyor

bu net. Onun için muhakkak günümüz teknolojilerinden istifade ederek yeni materyaller geliştirilmesi gerekiyor.

Yani şöyle dijital ortamda öğretici gerçekten temelden itibaren öğretici birtakım uygulamaların yapılması gerekiyor. Yani özellikle bu cep telefonları aplikasyonlar var biliyorsun uygulamalar var. Yani gençlerin bu yaş grubunda 11-12 yaşa kadar indi daha hatta daha 9 yaş filan da diyorlar geçen bir yerde okudum 8-9 yaşa kadar bu cep telefonu kullanma yaşı inmiş vaziyette. Yani madem bu çocuklar bunu kullanıyorlar, biz de eğitim açısından buna katkı sağlayacak bir tarafa doğru çevirmemiz lazım bunu. Onun için bunla ilgili aplikasyonu oyunlaştırarak işte mesela şimdi nasıl dil eğitimiyle ilgili bazı aplikasyonlara bildiğin zaman seviye geçiyorsun işte birtakım hediyelerle ödüllendiriyorlar. Teşvik ediyorlar. Yani onun devamını teşvik ediyorlar. Bizim de bu makam öğretiminde kısa pasajlarla oradaki görsellerle hangi makam bildiği zaman seviye atlamasıyla, teşvik etmesiyle, ödüllendirmesiyle birtakım bu yaş grubuna uygun çalışmaların yapılması gerekiyor.

2- Müzik Öğretmenin lisans sürecinde aldığı eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Benim görüşüm şu. Burada genel olarak değerlendiriyorum şu okul bu okul falan değil. Genel olarak bakıyoruz ve özellikle de müzik öğretmenlerinin Türk Müziğinin makam eğitimiyle, usul eğitimiyle yani Türk Müziği nazariyatı aslında sadece makam diye bakmamak lazım buna. Yani bu Türk Müziği nazariyatının içerisinde Türk Müziğinin formları, makamları, usulleri hepsi var. Nazari olarak bakalım. Türk Müziği nazariyatıyla alakalı Müzik Öğretmenliği lisans programlarının müfredatında yeteri kadar yer verilmediğini düşünüyorum ben. Bunun daha fazla yer bulması gerektiğini düşünüyorum.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

3.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

Valla şimdi tabi makam kısmı biraz karışık. Yani son sönemde farklı yaklaşımlar da ortaya çıktı biliyorsun. Arel-Ezgi-Uzdilek sistemi yaygın bir sistem olarak öğretilse de. Şimdi farklı yaklaşımlar da söz konusu. Ben aslında burada iki yaklaşımların doğrusunun yanlışının tartışılması bir tarafa yani burada mümkün olduğu kadar kafa karışıklığından uzak, eserlerle desteklenebilecek, tutarlı, bugün öğrendiğini yarın bir gün farklı şekilde olduğunu görmeden, başında temelinde doğruyu öğretecek şekilde bir yaklaşımın belirlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Şu anda Arel sistemi okullar biliyorsun sen de öyle öğretiyorsun muhtemelen. Arel-Ezgi-Uzdilek sistemi üzerinden makam öğretimi gidiyor. Tabi burada eleştirilen yerler var, üzerinde konuşulması gereken yerler var ama bunları mümkün olduğu kadar özellikle ortaokul dediğimiz için yani bizdeki nazariyat kitaplarındaki o karışıklıktan sıyrılarak

daha böyle basite indirgeyecek daha böyle kolay anlaşılabilecek kategorilere sınıflandırmalara ayrılarak öğretilmesi gerekiyor bana sorarsan.

Araştırmacı - Evet makamlar sizce ne olmalı? Yani sınıflara göre makamların dağılımı nasıl olmalı?

Akademisyen 6 – Ya şimdi bence biraz şimdi bugün basit makamlar, bileşik makamlar, şed makamlar vs. tanımlamalar var. Şimdi biz bunları bu şekliyle anlattığımız zaman bunun ortaokul seviyesindeki bir öğrenci için anlaşılması biraz güç olabilir. Onun için biz biraz daha birbirine yakın makamları bir aile gibi Rast kararlı makamlar birbirine yakın Rast, Mahur vs. gibi böyle. Birbirine yakın işte Uşşak, Bayati vs. Acem, Tahir vs. gibi böyle birbirine yakın makamları bir aile grubu olarak anlatıp o ailenin birer ferdi gibi anlatırsak ve bu tarz sınıflandırmalardan uzaklaştırırsak hem de makamların algısı açısından birbirine yakın olduğu için algılanması da daha kolay olabiliyor. Sanki daha doğru bir yöntem uygulamışız gibi düşünüyorum sınıflandırması açısından,

Araştırmacı – Evet yani bu şey açısından aslında birikerek gidiyor ya bilgi. Bu 5'ten 8'e doğru nasıl birikmeli. Hani o asıl burada işte 5'te hangi makam olmalı 8'de hangisi olmalı aslında özele isteyeceğim hocam.

Akademisyen 6 – Ya şöyle gibi düşünüyorum. Şimdi bizim daha fazla özellikle bu çocukların Anadolu'da kulağının dolduğu kulağının aşina olduğu Hicaz gibi Hüseyni gibi işte efendim Uşşak gibi Rast gibi makamları belki biraz daha bu 5. sınıf öğretimlerinde kullanıp biraz daha pest bölge genişlemeleri tiz bölge genişlemeleri farklı olan, biraz daha ses vusati yani genişliği daha farklı olan daha kendi içerisinde başka makamları da barındırarak anlatılabilen makamları biraz daha bu temeller atıldıktan sonra diğer sınıflarda üzerine konulması doğru olabilir. Zaten ortaokul düzeyinde de de yani biz işte bugün belki kullanılmıyor ama 600'e yakın makamdan bahsediliyor daha fazla diyenler de var. Biz yaklaşık 50 tanesini falan daha sık görüyoruz ki bunun da en fazla 15 20 tanesi eser sayısı olarak daha fazla. Dolayısıyla bunların içerisinde bir temel açısından çok sık kullanılan Türk Müziğinin farklı formlarında çok fazla kullanılmış makamları özellikle bu kategoriye bu ortaokul düzeyine indirgeyip o makamlar üzerinden anlatılması ve eserleri de daha fazla karşılaşılacağı için öğrencilerin aklında da yer etmesi açısından sanki doğru olur diye düşünüyorum.

3.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Şimdi müfredatı tam bilmiyorum. Yani ortaokul müfredatına bakmam lazım. O konuda bilgi sahibi değilim. Bildiğim kadarıyla haftada iki saat bir müzik dersi var.

Araştırmacı – 1 saat hocam haftada.

Akademisyen 6 – Bir saat daha kötü. Bu bir saatin içerisinde o müfredatta kaç saat Türk Müziği varbi rönce ona bakmak lazım. Sonra da o süreyi en verimli şekilde nasıl kullanmak gerekir bi ona bakmak lazım. Ama tabi biz belki biraz bu müzik kısmının eğitimcisi olduğumuz için bu konuya farklı bakıyor olabiliriz. Ben her zaman bu tarz derslerin ders saatinin daha fazla olması gerektiğini ve özellikle de kendi kültürünün hangi ülke olursa olsun sadece bizim için değil kendi kültürünün müziğinin ağırlıklı öğretilmesi gerektiğini düşünenlerdenim. Dolayısıyla bu ders saatiyle müzik dersine bu bakış açısıyla ve müfredattaki süreyi tam bilmiyor onu bakmam lazım. Eğer azsa bunun istediğimiz seviyede öğretilme ihtimali biraz düşük olur.

Araştırmacı – Hocam birer ikişer kazanım var yani şey olarak.

Akademisyen 6 – Ben onunla alakalı doktora tezi yapmıştım biliyorsun. Yani bu liseyi yaptım ben daha çok. Lisede de durum aynı. Müfredata etkili edebilir miyiz Türk Müziği konularındaki tutumlarla alakalı diye düşünerek diye yapmıştım onu. Orda da aynı sonuca ulaşmıştık. Sonra müfredat biraz değiştikten sonra Türk Müziği konularına biraz daha eski müfredata göre ağırlık verildi. Ama yeterli mi yeterli değil mi konusu tabi tartışmaya açık.

Araştırmacı - Hocam ders saati kaç saat olmalı sizce?

Akademisyen 6 – Ya şimdi haftada bildiğim kadarıyla sen beni yönlendir yani onu tam bilmiyorum. Mesela matematik dersi ve Türkçe dersi kaç saat?

Araştırmacı – Herhalde 4 saatle 6 saat arasıdır.

Akademisyen 6 - Yani burada bir defa ortalama 3 saat falan olması gerektiğini düşünüyorum ben.

Araştırmacı – Onu da 3 saat olarak not aldım.

Akademisyen 6 - Tabi En az

3.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Ya bence şöyle olmalı bir defa bunla ilgili bir tez çalışması yapıldı. Yani bu düzeydeki öğrencilerin ses genişliği nedir. Bu çocuklara bir eser öğretirken kaç sesten öğretmek lazım? Yerinden mi, 1 ses mi, 5 ses mi, müstahzen akort mu? Ne yani. Nereden okutmak lazım. Genel olarak hangi ses aralığında bu öğrencilerin ses aralığı. Bunu bir defa iyi bilmek lazım. Bu bilinmediği zaman sadece piyanoyla vs. ile bir takım şeyler öğretilmeye çalışıldığı zaman okunabilecek eserler de öğrenciler tarafından okunamaz hale geliyor. Okumadığı esere de öğrenciler istekli olmuyor haliyle. Çünkü ses aralığının çok farklı bir yerinden okumak zorunda kalıyor ve okuyamıyor. Öyle olunca tabi okumak istemiyor. Bir defa bu kısım çok önemli. İkincisi çocuk şarkıları kısmında katılıyorum. Yani özellikle

bizim bu makamlarımızı içeren, bu makamlarda bestelenmiş, çocukların ilgisini çekecek şekilde teknolojik öğelerle desteklenmiş stüdyo ortamında temiz kayıtlarla yapılmış ve bunun da geniş mecralarda bu tarz çocuklara ulaşabilecek şekilde kurgulanmış bir sisteme kurguya programa ihtiyaç var. Bu olmadığı zaman şimdi siz hani şöyle bir şey oluyor tabiri yerindeyse piyasa boş kalıyor. herkes bir şekilde orayı dolduruyor. Doldurduğu zaman da öğrenci neye maruz kalırsa onun doğru olduğunu zannediyor.

Araştırmacı – Evet. Bir uygulama birliği yok.

Akademisyen 6 – Yok. Bunun için çok iyi bir temel atılmalı. Birlikte bu çocukların yaş grubuna ve algı düzeyine uygun bir şekilde, sözleri de ona göre seçilmek suretiyle yani güfteleri de sadece işin makam usul kısmı değil sözleri de bu yaş grubuna uygun olacak şekilde bir çocuk şarkıları dağarcığı olması gerektiği kanaatindeyim.

Araştırmacı - Hocam burada çocuğun yaş grubuna uygun güfte nasıl olmalı?

Akademisyen 6 - Burada çocuk psikologları, pedagoglar, eğitimciler uzmanların bir araya gelerek hatta güfte seçiminde işte edebiyat öğretmenleri Türkçe öğretmenleri bunlar bir araya gelerek tespit edilmesi lazım. Yani 5. sınıfa giden 10 yaşındaki, 9 yaşındaki bir çocuk hangi kavramları bilebilir? Hangi kavramlar daha çok dikkatini çeker. Ya da o yaş grubuna hangi kavramlarla ilgili bilgi verilmelidir? Daha doğrusu güftede kullanılmalıdır. Bunların hepsi ayrı tespit edilmesi gereken bir konu. Dolayısıyla farklı uzmanların bir araya gelerek ortaya gereken bir konu olduğunu düşünüyorum.

Araştırmacı - Usul form konusunda ne dersiniz?

Akademisyen 6 - Ya formlarda Türk Müziğinde çok fazla form var. Türk Halk Musikisinde, Türk Sanat Müziğinde bugünkü tabirlerle Türk Din Musikisinde, Askeri Müzikte birden fazla form var. Şimdi bunlardan özellikle bu yaş grubuna uygun ezgi, melodik cümlelerin, ritim kalıplarının olduğu eserlerin seçilip bu formlardan örnekler verilmeli. Örneğin şarkı formundan, Türkü formundan, ilahi formundan işte efendim mehter musikisinden marşlardan bunlardan muhakkak farklı farklı formlardan uygun makamlarda uygun sözlerle örnekler verilmeli. Yani çocuk şunu bilmeli. Bir eser dinlediği zaman bu Türkü mü, şarkı mı, ilahi mi, askeri bir müzik mi? Bu müziğin temel yapı taşları üzerinden bişey dinlediği zaman bir fikre sahip olmalı. Yani onun için de benim görüşüm biraz daha bunlarda mesela daha fazla eserin olduğu, işte şarkı formu, Türkü formu, ilahi formu, askeri müzik, enstrümantal, saz eserleri, peşrevler, saz semaileri, longalar. Mesela longa ve sirtolar biraz daha hareketli saz eserleri. Gençlerin daha fazla ilgisini çekebiliyor. Sadece sözlü eserler değil, saz eserlerinden de en azından çok fazla maruz kalabilecekleri karşılaşabilecekleri formların bu yaş grubunda muhakkak bu çocuklara öğretilmesi lazım.

Araştırmacı - Usul konusunda son kez ona özel bir tavsiyeniz var mı?

Akademisyen 6 - Ya şöyle şimdi bizim biliyorsun küçük usuller 15 zamanlıya kadar bizim küçük usullerimiz. Ya bunlarda daha çok bu 9 zamanlıya 10 zamanlıya kadar olanlar çok sık kullanılıyor. Ya bu saymış olduğum formlarda 10 zamanlıya kadar olan usullerimiz çok kullanılıyor. Aynı formlarda ve makamlarda söylediğim aynı şeyi usuller için de söylüyorum. Düyek gibi, aksak gibi, sofyan gibi, aksak semai gibi usullerin bu yaş grubunda muhakkak öğretilmesi gerekir.

6

AKADEMİSYEN 7

1- Ortaokul müzik derslerinde makam öğretimi sürecinde benimsenmesi gereken yaklaşımı genel açıdan değerlendirir misiniz?

1.a. Makam öğretimi sürecinde kullanılması gereken yöntemler (anlatım, gösterip yaptırma, örnek olay, soru- cevap, tartışma vs.) sizce nelerdir?

Türk Müziği makam öğretiminde kullanılan 4'lü ve 5'lileri anlatıp gösterdikten sonra bahsi geçen 4'lü ve 5'liler üzerinde uygulamalar ve etüdler üzerinde uygulamalar yapılarak pekiştirilmeli. Daha sonrasında da anlatılan makamla ilgili örnek eserler verilmeli. Ortaokul seviyesindeki öğrencilerin dikkatini çekmek ve algılarına yönelik olmak üzere öncelikle sözlü formdaki eserlerle makamlar bu eserler üzerinde uygulanmalı.

1.b. Makam öğretimi sürecinde kullanılması gereken teknikler (gösteri, bilişsel çıraklık, benzetim, düz anlatım vs.) sizce nelerdir?

Öncelikli olarak uygulanması gereken tekniğin gösterilmesi, sonra bir başka örneğiyle benzeşiminden hareketle bilişsel çıraklık yöntemini de işin içine katarak öğrenciye makam aktarımı daha verimli olarak sağlanabilir.

1.c. Makam öğretimi sürecinde yararlanılması gereken öğretim materyalleri ve öğretime yardımcı materyaller sizce nelerdir?

Sesli, görsel video yardımıyla ayrıca yazılı (nota, nota yazım programları, stüdyo programları) kullanılarak yeterli olabilir.

2- Müzik Öğretmenin lisans sürecinde aldığı eğitimin makam öğretimi için yeterli olup olmadığını değerlendirebilir misiniz?

Eğiticinin lisans sürecinde aldığı eğitimin seviyesini öncelikle değerlendirmek gerekir ve lisans sürecinde Türk Müziği nazariyatı (teorisi) ile ilgili öğretim elemanının nasıl bir yöntem izlediği önemli. Dolayısıyla da Türk Müziğinin genel geçer vazgeçilmez diye şahsımca tabir ettiğim makam algısını, etkisini oluşturmak adına 4'lü ve 5'lileri ne oranda öğrendiler, ne kadar uygulama yaptılar? Bu düşüncelerden hareketle okudukları lisans eğitiminin sonucu olarak aldıkları bilgileri ve uygulamaları öğrencilere aktarmak durumundalar. Sonuç olarak kişilerin aldıkları eğitime göre yeterlilikleri tespit edilebilir diye düşünüyorum.

3- Ortaokul müzik dersinde makam öğretim sürecinin daha etkin, verimli geçirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

1

3.a. Makam öğretiminde, makamların sınıflara göre dağılımı sizce nasıl olmalı?

5. sınıfta Önce makamın tarifi yapılarak basit makam oluşumunda kullanılan 4'lü ve 5'liler anlatılıp tarif edilerek örnekler üzerinde tek tek uygulama yaptırılmalı.

6. sınıfta Makamların tasnifi yapılarak 13 tane basit makam üzerinde uygulamalar yaptırarak (meşk) şed makam (aktarılmış, göçürülmüş) konusu teorik olarak anlatılmalı şedleri yapılmış basit makamların dizileri uygulamalı şekilde öğrenciye aktarılabilir.

7. sınıfta Beşinci ve altıncı sınıfta öğrenilen hem teorik hem uygulamalı bilgiler farklı örneklerle pekiştirilmeli. Türk Müziği koroları içerisinde öğrencilere yer verilerek makam öğretimine destek verilebilir.

8. sınıfta Öğrencilerin yetenekleri belirlenip ve sınıflandırılıp bireysel yeteneklerinin ön plana çıkarılması ve bunun sonucu olarak da öğrencilerin istidatlarına göre yönlendirme yapılması.

3.b. Makam öğretimi sürecine etki eden; dönem sayısı, haftalık ders saati, kazanımlar ve konu içerikleri gibi faktörlerden hangilerinde ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Beşinci ve altıncı sınıflarda haftalık ders saatinin en az 4 saat olması, yedinci ve sekizinci sınıflarda en az 2 saat olması gerekmektedir. Gerekçe de şudur ki Türk Müziği nazariyatı konularının bir saatlik ders süresinde öğretilemeyeceği yönündedir. Ben şahsım adına imkansız olduğunu düşünüyorum.

3.c. Makam öğretiminde, öğrencilere öğretilecek makamsal eserler; a) ses genişliği, b) güfte, c) form ve d) usul yönünden sizce hangi özelliklere sahip olmalı?

Ortaokul seviyesinde eğitim alan öğrencilerin buluğ çağı ve mutasyon döneminde oldukları göz önünde bulundurulursa bu dağarcığın oluşturulması sürecinde piyanoda birinci oktav diye tabir ettiğimiz Do ile tizdeki mi arasındaki 12 seslik ses genişliği arasında eserlerin bestelenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Güfte açısından öncelikle arabesk ifadeler (öğrenciyi melankoliye sürüklemeyen) güfteler olmalı. Vatan sevgisi, doğa sevgisi, insan sevgisi, ülkeye aidiyeti belirten bayrak sevgisi, kolektif kültürün aktarımını ifade eden sözlerden oluşan bestelerin yapılması daha uygun.

Basit makamlardan başlanmalı. Rast makamı ile başlanabilir. Uşşak ailesi makamları. Batı tonları içeren Nihavend, Kürdilicihazkar, Kürdi gibi makamlar. İçinde çok fazla geçki barındırmayan, salt olarak makamın ana dizisini barındıran seslerden oluşmalı.

Türk Müziği eserlerinin yanı sıra bünyesinde makamsal özellikler barındıran Türk Halk müziği ürünlerinden olan türkülerimizden ve ayrıca yine bünyesinde makamsal özellikler barındıran marşlar örnek olarak verilebilir. Eğitim müziği içerisinde yer alan türler arasındaki farkları göstermek adına

öğrenciyi melankoliye ve mental olarak farklı yöne kanalize etmeyecek farklı formlar ve türlerden örnekler gösterilebilir.

3

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR…